

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

СБОРНИК

ПРАКТИКА НА КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

СОФИЯ, 2008г.,

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
Програма „ПРОГРЕС”	6
I. Раздел I – Дискриминация на основата на признак възраст	
1. Решение № 24/2007 г. по пр. № 122/2006 г.	8
2. Решение № 25/2007 г. по пр. № 135/2006 г.	19
3. Решение № 83/2007 г. по пр. № 85/2007 г.	24
4. Препоръка №1/2008 г. по пр. №44/2007 г.	33
5. Препоръка от 09.01.2007 г.	38
II. Раздел II – Дискриминация на основата на признак пол	
6. Решение № 29/2006 г. по пр. № 25/2006 г.	43
7. Решение № 53/2006 г. по пр. № 41/2006 г.	49
8. Решение № 30/2007 г. по пр. № 92/2006 г.	51
III. Раздел III – Дискриминация на основата на признак сексуална ориентация	
9. Решение № 42/2006 г. по пр. № 13/2006 г.	57
10. Решение № 46/2006 г. по пр. № 17/2006 г.	58
11. Решение № 50/2008 г. по пр. № 17/2008 г.	61
12. Препоръка №2/2008 г. по пр. № 132/2008 г.	67
IV. Раздел IV – Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност	
13. Решение № 16/2006 г. по пр. № 22/2005 г.	78
14. Решение № 38/2006 г. по пр. № 28/2006 г.	81
15. Решение № 44А/2006 г. по пр. № 15/2006 г.	89
16. Решение № 58/2006 г. по пр. № 10/2006 г.	95
17. Решение № 9/2007 г. по пр. № 91/2006 г.	106
18. Решение № 46/2007 г. по пр. № 29/2007 г.	112
19. Решение № 12/2008 г. по пр. № 120/2006 г.	115
20. Решение № 19/2008 г. по пр. № 120/2006 г.	117
21. Решение № 141/2008 г. по пр. № 40/2007 г.	120
V. Раздел V – Дискриминация на основата на признак религия	
22. Решение № 12/2006 г. по пр. № 10/2005 г.	130
23. Решение № 37/2006 г. по пр. № 65/2006 г.	135
24. Решение № 38/2008 г. по пр. № 37/2007 г.	147
VI. Раздел VI – Дискриминация на основата на признак увреждане	
25. Решение № 31/2006 г.	159
26. Решение № 10/2007 г. по пр. № 96/2006 г.	161
27. Препоръка №3/2007г. по пр. № 60/2007г.	164
28. Решение № 17/2007 г. по пр. № 76/2006 г.	167
29. Решение №28/2007г.	172
30. Решение №39/2008г. по пр. № 88/2007г.	174
31. Предписание № 1/2007 г.	180
VII. Раздел VII – Множествена дискриминация	
32. Решение № 37/2008 г. по пр. № 116/2007 г.	186

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Сборник „ПРАКТИКА НА КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ” се издава от КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ в рамките на проект VS/2007/0454 “Инициативи за повишаване чувствителността на обществото към прояви на дискриминация”, финансиран по програма “Прогрес” на Европейския съюз, изпълняван от НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЕТНИЧЕСКИ И ДЕМОГРАФСКИ ВЪПРОСИ като водеща организация в партньорство с КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ и НАЦИОНАЛНИЯ ОМБУДСМАН.

Законът за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) е приет на 16 септември 2003 г. от XXXIX –то Народно събрание и влиза в сила на 1 януари 2004 г. Приемането на този закон представлява важен момент в процеса на сближаване на българското законодателство с международните и европейските стандарти в областта на равенството, равните възможности, равното третиране и предотвратяване и премахване на дискриминацията.

Забраната на дискриминацията, защита срещу дискриминация, развитието на равнопоставеност и толерантността стават основополагащ принцип в международната общност след Втората световна война, чийто край поставя началото на нова ера в прокламирането и защитата на правата на човека и основните свободи. С приемането и подписването на 26 юни 1945 г. на Устава на ООН, влизането му в сила на 24 октомври 1945 г. и прогласяването на Всеобщата декларация за правата на човека на 10 декември 1948 г., правата на човека и основните свободи вече не са предмет на изключителна национална юрисдикция. Правата на човека след Втората Световна война стават обект на регулиране и от страна на международното право. Международните стандарти на правата на човека и основните свободи налагат на държавите съответни задължения за прогласяване, гарантиране, съблюдаване и защита във вътрешното законодателство на международно признатите права. Правото на равенство пред закона и защита срещу дискриминация за всички лица представлява всеобщо право, признато от Пактовете на ООН за граждански и политически права и за икономически, социални и културни права, Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, Международната конвенция за ликвидиране на всички форми на расова дискриминация, Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

Договорът за създаване на ЕО като плод на решението за осигуряване на икономически и социален прогрес на държавите-членки, които посредством общи действия да премахнат бариерите, които разделят Европа, се основава на принципа на равенство и недискриминация с цел гарантиране развитието на демократични и толерантни общества в Европейската общност. Правото на равно третиране и недискриминация получава доразвитие и детайлизация в отделни Директиви: Директива 75/117/ЕИО от 10 февруари 1975 г. за сближаване на законодателствата на държавите-членки относно прилагането на принципа на равенство в заплащането на труда на мъжете и жените, Директива 78/7/ЕИО относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване, Директива 76/207/ЕИО от 1976 г. на Съвета на ЕИО за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените по отношение на заетостта, професионалната квалификация и развитие и условията на труд, изменена и допълнена от Директива 2002/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2002 г., Директива 86/613/ЕИО от 11 декември 1986 г. за прилагане на равното третиране на

мъжете и жените, които работят на свободна практика, включително в сектора на земеделието, както и за закрила на жените, които работят на свободна практика по време на бременност и майчинство, Директива 92/85/ЕИО от 19 октомври 1992 г. за въвеждане на мерки за насърчаване на подобрения в областта на безопасните и здравословни условия на труд на бременните работнички, на работнички-родилки или кърмачки, Директива 97/80/ЕИО от 15 декември 1997 г., регламентираща тежестта на доказване в случаите на дискриминация, основана на пола, Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 г., установяваща общата рамка за равно третиране при заетостта и професиите, Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 г., установяваща общата рамка за равно третиране при заетостта и професиите, Директива 2000/43/ЕО от 29 юни 2000 г., въвеждаща принципа на равно третиране на хората, независимо от техния расов или етнически произход, Директива 2004/113/ЕО на Съвета относно прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа на стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги. В тази насока са приети и Регламент (ЕО) № 1035/97 на Съвета от 2 юни 1997 г. за създаване на Европейски център за мониторинг на рисизма и ксенофобията, като Решение на Европейската комисията от 19 юни 2000 г. за равно представителство на мъжете и жените в комитетите и експертните групи, които тя създава.

Член 6 на Конституцията на Република България прогласява забраната за неравно третиране на всички хора, които се раждат свободни и равни по достоинство и права. Същата конституционна разпоредба въвежда равенство пред закона на индивидите независимо от раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждение, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

Преди приемането на Закона за защита от дискриминация законовата уредба, забраняваща неравно третиране, се изчепрваше с отделни разпоредби в различни нормативни актове. Законът за защита от дискриминация въведе нов и модерен механизъм за защита от дискриминация в материалноправен и процесуалноправен аспект. Нов момент в защитата от дискриминацията е учредяването въз основа на законодателен акт Комисия за защита от дискриминация като независими специализиран орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване на равенство на възможностите, алтернативна възможност за избор на органа и реда за защита (Глава трета, Глава четвърта - Раздел I-ви от Закона за защита от дискриминация). Прогресивното развитие на българското законодателство в областта на защитата от дискриминация е и включването в кръга на защитените субекти не само на физически лица, но и сдружения на физически лица и юридически лица (чл.3 ал.2 от 33Дискр.); правното определение на форми на дискриминацията (чл.чл.4 - 5 от 33Дискр.); изключенията на определени специфични действия от определението за неравно третиране (чл.7); особената споделена тежест на доказване, важаща както за административното производство, така и за съдебното производство (чл.9 от 33Дискр.); формите на дискриминация при свързани лица (§.1 т.9 от Допълнителните разпоредби на 33Дискр.); мерките за преустановяване на нарушението, възстановяване на положението от преди нарушението и въздържането занапред от по-нататъшни нарушения; възможността за инициране на производство за защита от дискриминация от лица, които не са преки жертви на дискриминация (чл.50 т.3 и чл.71 ал.2 и ал.3 от 33Дискр.).

С приемането на Закона за защита от дискриминация се посреща практическата нужда от ясно дефиниране на понятията, реда и процедурата за защита от дискриминация и са са постигнати политическите критерии за пълноправното членство на Република България в Европейския съюз чрез. Наред с това са изпълнени

международноправните задължения на страната по редица международни договори (универсални и регионални), по които Република България е страна, както и за съобразени политическите препоръки на Върховния комисар на ООН по правата на човека и на Комисията срещу расизма и нетолерантността на Съвета на Европа за създаването на антидискриминационно законодателство, включително и създаването на национален механизъм – орган и процедури за борба и защита от дискриминация.

Комисията за защита от дискриминация е националният орган за равенство по приетите от Република България международни задължения във връзка с пълно правното членство на страната в Европейския съюз. Комисията по закон осъществява контрол за прилагане и спазване на Закона за защита от дискриминация и други закони, уреждащи равенство в третирането. Тя има правомощията да разглежда и решава случаи на дискриминация, да налага принудителни административни мерки и санкции при констатирани нарушения, да постановява преустановяване на нарушението и възстановяване на първоначалното положение, да дава препоръки до държавните и общинските органи за преустановяване на дискриминационни практики и за отмяна на техни актове, издадени в нарушение на законодателството, уреждащо равенство в третирането, да дава становища по проекти на нормативни актове за съответствието им със законодателството за предотвратяване на дискриминацията, както и препоръки за приемане, отменяне, изменение и допълнение на нормативни актове във връзка с равното третиране.

Комисията се състои от 9 души, от които поне четирима юристи. Народното събрание на Република България избира 5 от членовете на Комисията, в това число, председател и заместник - председател на Комисията. Президентът на Република България назначава 4 от членовете на Комисията. Комисията за защита от дискриминация упражнява правомощията си в постоянни заседателни състави, специализирани по отделни признаци по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., както и в пълен състав, като постановява решения, задължителни предписания и препоръки .

Настоящият сборник съдържа 32 акта на Комисията за защита от дискриминация, постановени в периода от 2006 г. до 2008 г. по обществено значими случаи по признаците по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. – възраст, пол, сексуална ориентация, етническа принадлежност, религия, увреждане и множествена дискриминация. Голяма част от включените в сборника решения са влезли в сила, други актове към момента на съставяне на сборника все още не са окончателни, но всяко едно от тях има съществен принос за разбирането на ключовите понятия и изграждането на ефективна национална антидискриминационна практика.

ПРОГРАМАТА ЗА ЗАЕТОСТ И СОЦИАЛНА СОЛИДАРНОСТ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ – ПРОГРЕС (2007 Г.-2013 Г.)

Решение № 1672/2006 за създаване на Общностна програма за заетост и социална солидарност – ПРОГРЕС, бе прието от Европейския парламент и от Съвета на 24 октомври 2006 г. и публикувано в Официален вестник на 15 ноември 2006 г. Обща цел на ПРОГРЕС е да подкрепя финансово изпълнението на целите на Европейския съюз в областта “Заетост и социална солидарност”, така както са изложени в Социалния дневен ред и с това да допринесе за постигане на целите на Лисабонската стратегия в тези сфери.

Мисията на ПРОГРЕС е да засили приноса на Европейския съюз (ЕС) в подкрепа на ангажиментите на държавите-членки и в усилията им да създадат повече и по-добри работни места и да изградят по-сплотено общество. За тази цел ПРОГРЕС:

- Предоставя анализ и препоръки за политиката относно сферите на политика на ПРОГРЕС;
- Наблюдава, контролира и отчита изпълнението на законодателството и политиките на ЕС в сферите на политика на ПРОГРЕС;
- Насърчава трансфер на политики, знания и подкрепа между държавите-членки относно целите и приоритетите на ЕС;
- Препредава цялостно становищата на заинтересуваните страни и обществото.

Седемгодишната програма е насочена към всички заинтересувани страни, които могат да помогнат да се формира развитието на подходяща и ефективна заетост и социално законодателство и политики, във всички 27 държави-членки на ЕС, страните от ЕФТА-ЕИП (Европейската асоциация за свободна търговия-Европейско икономическо пространство), Хърватия, Бивша югославска република Македония и страните-кандидатки за ЕС и Сърбия.

За повече информация виж:

http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.html

http://ec.europa.eu/employment_social/progress

Кампания на Европейския съюз за борба с дискриминацията "За многообразието – против дискриминацията" . За повече информация виж: www.stop-discrimination.info

Европейска комисия : <http://ec.europa.eu>

Раздел І

Дискриминация на основата на признак възраст

1. Решение № 24 от 05.04.2007 г. по Преписка № 122/2006 г. на Петчленен разширен състав на КЗД ¹

Дискриминация при предоставяне на услуги на основата на признак възраст
Дискриминация при наемане на работа на основата на признак образование
чл. 4, ал. 1, чл. 5 във вр. с § 1, т. 1, чл. 7, ал. 1, т. 13, чл. 9, чл. 12, ал. 1, чл. 37, чл. 76, ал. 1, т. 1, чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр.

Процесният тарифен план, ползуването на който е обвързан с възрастта на потребителя, е само един от всички тарифни планове в рамките на мобилната гласова услуга, предлагана чрез мобилната клетъчна далекосъобщителна мрежа, и крайните потребители, извън определените възрастови граници, не са лишени от възможността да ползват други тарифни планове на мобилната гласова услуга, поради което липсва нарушение първата хипотеза на чл. 37 от ЗЗДискр. , забраняваща отказ за предоставяне на услуги въз основа на някой от признаците по чл.4, ал.1, от ЗЗДискр.

Тарифният план не нарушава принципа за равно третиране, а представлява мярка по чл. 7, ал. 1, т. 13 от ЗЗДискр. за изравняване на възможностите на лица в неравностойно положение, поради което не е налице предоставяне на стоки или услуги при по-неблагоприятни условия на основата на признака възраст по смисъла на втората хипотеза на чл. 37 от ЗЗДискр.

При обявяването на свободно работно място за юрисконсулт работодателят, поставяйки изискване към кандидатите да са завършили висшето си образование в определено висше учебно заведение, е нарушил разпоредбата на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр. и е извършил акт на пряка дискриминация, изразяваща се в по-неблагоприятно третиране на евентуалните кандидати за длъжността, които са завършили висше образование в други университети.

Рекламите на тарифния план, излъчвани по телевизията, радиото и поставени на превозни средства от обществения транспорт, пресъздаващи актове на насилие от страна на другите по възраст спрямо лица от целевата възрастова група, оценки за негодност, предложения за смяна на радиостанцията, нахърняващи достойнството на хората над 26 годишна възраст, създават враждебна среда между отделните възрастови групи и поради това съставляват тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. по признак възраст и дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

Производството е образувано на основание чл. 50, т. 1 и т. 3 от Закона за защита от дискриминация въз основа на сигнал на фондация „У“ със седалище гр. П., вх. № 000/00.00.0000 г. по описа на КЗД, подписано от пълномощниците М. Е. и Г. Ч.

С Разпореждане № 000/00.00.0000 г. на Председателя на Комисията за защита от дискриминация е образувана преписка № 122/2006 г. по признаци: възраст и образование и разпределена за разглеждане от ПЕТЧЛЕНЕН заседателен състав.

С Разпореждане № 000/00.00.0000 г. на Председателя на Комисията за защита от дискриминация към производството по преписка № 122/2006 г. е присъединен и сигнал за дискриминация по признак възраст на В.Л.Х. от гр. С. - вх. № 0000/00.00.0000 г. по описа на КЗД.

¹ С Решение № 236 от 09.01.2008 г. по адм. дело № 8046/2007 г. на ВАС решението в отхвърлителната му част е потвърдено, в останалите части е отменено .

В сигнала на фондация „У“ се посочва, че „в различни медии е оповестено, че „XXX“ ЕАД създава нова мобилна мрежа с наименование „ZZZZ“." Условието на които трябва да отговарят потребителите, за да получат телекомуникационната услуга - абонамент „ZZZZ“ са обявени в интернет сайта на компанията. Фондация „У“ счита, че търговското дружество „XXX“ ЕАД третира дискриминационно по признак възраст, част от потребителите, тъй като „изрично“ е записано че „лицата навършили 26 годишна възраст не биха могли да ползват предлаганата от дружеството услуга, при условията на „ZZZZ“ абонамент." Подчертава се, че „ZZZZ“ абонамента „предоставя редица преференции за потребителя, спрямо останалите абонати" - те говорят помежду си на цена 0,01 лв., не заплащат месечна такса за предоставяне на услугата.

Фондация „У“ счита, че изискването за максимална възраст представлява дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация и поставя останалите потребители на дружеството над 26 години при по-неблагоприятни условия, което представлява нарушение и на специалната норма на чл. 37 от ЗЗДискр..

Освен това фондация „У“ счита, че „XXX“ ЕАД прилага дискриминационни критерии при наемане на служители, оповестени в обявата му за работа във вестник „К.“ от 24 юни 2006 г. Според фондация „У“ условието - „завършено образование в Софийски университет „Свети Климент Охридски“ необосновано ограничава кандидатстващите за работа на тази позиция и представлява неравно третиране по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и отделно нарушение на чл. 12, ал 1 от ЗЗДискр.

Фондация „У“ желае Комисията да установи извършването от „XXX“ ЕАД на изброените нарушения, постанови преустановяване на нарушенията и да наложи санкции и мерки за административна принуда в съответствие с чл. 47, точки 1, 2 и 3 от ЗЗДискр.

В.Л.Х. от гр. София, счита, че новият тарифен план на „XXX“ ЕАД „ZZZZ“ представлява дискриминация по възрастов признак по отношение на всички лица извън категорията 14-26 години. Посочва, че не се допуска отказ от предоставяне на услуги на основата на тези признаци.

Жалбоподателката се оплаква, че същевременно се провежда агресивна рекламна кампания на посочената услуга, при това „по особено очевиден, агресивен и обиден начин за хората извън групата на 14-26 години“.

Исканията към Комисията са за издаване на задължително предписание за преустановяване на нарушенията и отстраняване на вредните последици, както и за налагане на имуществена санкция на нарушителя.

Като ответна страна по преписката са конституирани: 1. „XXX“ ЕАД в качеството му на ЮЛ при осъществяването на чиято дейност евентуално са допуснати претендираните нарушения на ЗЗДискр. и 2. Изпълнителните директори на „XXX“ ЕАД - Т.К., С.М., Й.В., П.В.П., Н.Н.Н., в качеството им на административно-наказателно отговорни лица по чл. 24, ал. 2 от ЗАНН за евентуалните нарушения на Закона за защита от дискриминация. Ответната страна е приложила необходимите актове за идентификация на дружеството и неговия юридически статут, както и пълномощни за процесуално представителство.

„XXX“ ЕАД, счита, че не е допусната дискриминация, предоставя писмено становище с обосновка на мерките и основанията за въвеждане на тарифата „ZZZZ“, както и съображенията за въвеждане на изискванията в обявата за работа. Процесуалните представители на ЮЛ „XXX“ ЕАД молят образуваната преписка да бъде ПРЕКРАТЕНА, тъй като не са извършени нарушения на ЗЗДискр., а изпълнителните директори, редовно призовани, не се представляват и не вземат отношение.

Заседателният състав е провел четири открити заседания, в които са участвали страните лично и чрез свои надлежно упълномощени представители. На страните преди първото открито заседание е предложено от председателя на заседателния състав в съответствие с чл. 62 от ЗЗДискр. помирение, което беше отхвърлено от жалбоподателите.

След като прецени доводите на страните и събраните доказателства в хода на проучването и закритото заседание, ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав на Комисията приема за установено следното:

Уточнени в хода на проучването и откритите заседания са четири групи оплаквания на двамата жалбоподатели.

Първо: Оплакването на жалбоподателката В.Л.Х. от гр. С., за дискриминация - отказ от предоставяне на услуги на основата на признак възраст.

Второ: Оплакване на фондация „У“ за - нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр. на основата на признак посочен в чл. 4 ал. 1 от Закона за защита срещу дискриминация тарифата „ZZZZ“ за хора от 14 до 26 г. поставя останалите потребители на дружеството при по-неблагоприятни условия.

Трето: Оплакване на фондация „У“ за дискриминация при наемане на работа, представляващо нарушение на чл. 12, ал 1 от ЗЗДискр., оповестени условия в обява за работа във вестник „К.“ от 24 юни 2006 г., необосновано ограничаващи кандидатстващите за работа.

Четвърто: Оплакването на жалбоподателката В.Л.Х. от гр. С., за дискриминация при провеждането на „агресивна рекламна кампания“ на посочената услуга, при това „по особено очевиден, агресивен и обиден начин за хората извън групата на 14-26 години“.

ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав на Комисията счита, че отразените в двата сигнала оплаквания са изяснени в хода на проучването и проведените открити заседания чрез събраните писмени и гласни доказателства и становищата на страните както следва:

По първото оплакване: Предвид спецификата на телекомуникациите като инфраструктурен отрасъл е необходимо разглеждането на конкретния казус да бъде съобразено и с духа, целите и принципите на специфичното секторно законодателство, а именно със Закона за далекосъобщенията, както и регулаторната рамка на ЕС.

На основание Закона за далекосъобщенията, „XXX“ ЕАД има издадени няколко индивидуални лицензния за осъществяване на различни далекосъобщителни дейности сред които и Индивидуална лицензия № 000-00000 от 00.00.0000 г. /дата на последно изменение и допълнение 00.00.0000 г./ за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна подвижна клетъчна мрежа по стандарт GSM с национално покритие.

Чрез далекосъобщителната мрежа „XXX“ ЕАД предлага мобилната гласова телефонна услуга - пренос на глас в реално време осъществяван чрез мобилна мрежа. Легалната дефиниция на релевантните понятия е изяснена в § 1 от ДР на ЗД. Мобилните клетъчни мрежи все още не са отделени в съответствие с изискванията на секторното законодателство на ЕО, поради което задълженията на КРС за преценка на равнопоставеност на потребителите на „XXX“ ЕАД са съществено ограничени.

На основание чл. 45, ал. 2 от ЗД, с решение на специфичния секторен регулатор КРС от 00.00.0000 г., „XXX“ ЕАД е определен за оператор със значително въздействие на пазара на мобилни гласови услуги. В качеството си на такъв оператор, „XXX“ ЕАД има специфични задължения предвидени в ЗД. Тези задължения включват спазване на принципите на равнопоставеност, прозрачност и конфиденциалност само при осъществяване на взаимно свързване на мрежи, а контрола е възложен на КРС.

На основание чл. 40, ал. 2 от ЗЗДискр. Комисията осъществява контрол по прилагането и спазването на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, поради което съставът счита, че разглеждането на този въпрос е в компетенциите на КЗД.

Мобилната гласова телефонна услуга се предлага на крайни потребители - физически лица и корпоративни клиенти на абонаментен план или като предплатена услуга. Услугата включва: предаване на глас в реално време, спешни повиквания без заплащане, гласова поща, конферентна връзка, пренос на данни, кратки текстови съобщения (SMS, bSMS, 3G), получаване и изпращане на факс съобщения, асинхронно/синхронно предаване на данни в GPRS среда, с ISDN мрежа, достъп до Интернет, обмен на файлове и др., мултимедийни съобщения - MMS), както и достъп до информационни услуги с добавена стойност, а също така и допълнителни услуги - спомагателни услуги към телефонията, свързани с обслужването на клиентите.

Всички изброени до тук услуги са едновременно достъпни за всяко лице, ползващо мобилната гласова услуга на оператора „XXX“ ЕАД във всеки един тарифен план.

Въз основа на горното и посочените от ответната страна „XXX“ ЕАД доказателства за различни тарифни планове: *Икономичен тарифен план, Универсален тарифен план, Бизнес тарифен план, xxxx 5, xxxx 20, xxxx LIGHT, xxxx EXTRA, xxxx RELAX 100, xxxx RELAX 300, xxxx RELAX 500, xxxx Time, Прима Класик, Прима Star и Прима Парти* - ПЕТЧЛЕННИЙТ разширен заседателен състав на Комисията приема за доказано, че тарифен план „ZZZZ“ е само един от всички тарифни планове предлагани от „XXX“ ЕАД в рамките на мобилната гласова услуга предлагани чрез мобилната клетъчна далекосъобщителна мрежа.

С това ответника доказва липсата на основания за търсене на отговорност в хипотезата на чл. 37 от ЗЗДискр. - за отказ за предоставяне на услуги. Изключването на крайните потребители извън определените граници - от 14-26 години, от тарифен план „ZZZZ“ не ги лишава от възможността да ползват други тарифни планове на „XXX“ ЕАД и да се възползват от мобилната гласова услуга, предлагана от фирмата.

По второто оплакване: Според твърденията на жалбоподателите „XXX“ ЕАД е извършил и нарушение на втората хипотеза на чл. 37 от ЗЗДискр. - предоставяне на услуга при по-неблагоприятни условия на основата на признак посочен в чл. 4 ал. 1 от Закона за защита от дискриминация. Жалбоподателите в открито заседание изразяват мнение, че очертаната група потребители не може да се възприеме като група в неравностойно положение. В писмените становища жалбоподателите застъпват становището, че представената от „XXX“ ЕАД Бяла книга не касае всички младежи, а само учащата се младеж и не се базира на изследване на българската младеж, което прави това доказателство неотнормено. Жалбоподателите считат, че единствено и само държавни органи могат да предприемат мерки за изравняване на неравностойното положение на лица, но не и частна фирма.

Като разгледа представените доказателства и релевантното законодателства ПЕТЧЛЕННИЙТ разширен заседателен състав на Комисията установи:

Бялата книга на Европейската Комисия - Нов тласък за европейската младеж, наричана още Бялата книга за младежката политика в ЕС е изготвена от ЕК и приета през месец юли 2001 г. Съставена е след задълбочени консултации и социологически изследвания в страните членки на ЕС и Република България. Република България е единствената страна не-член, която се включва в консултациите на всички нива, чрез Национален Младежки Съвет на България.

Като една от практическите мерки необходими за претворяването на младежките програми в Европа в Бялата книга е записано - „Общо, систематическо и

всеобхватно използване на младежки карти във цяла Европа, при което е необходимо да се полага грижа за повишаване на количеството отстъпки и услуги, които получават младите хора с помощта на тези карти и за подобряване на съответната информация".

Република България е сред държавите подписали ревизираната Европейска социална харта, ратифицирана от 38-о Народно събрание на 29.03.2000 г., в сила от 1.08.2000 г. В Част I, чл. 7 и 17 на хартата договарящите страни приемат, че „Децата и младежите имат право на специална закрила срещу физическите и моралните опасности, на които са изложени.", както и че " Децата и младежите имат право на подходяща социална, правна и икономическа закрила." В част III страните конкретизират начините за постигане на специалната защита и икономическата закрила - разпоредбите се прилагат посредством закони и подзаконови актове, споразумения между работодателите или техни организации и организациите на работниците, съчетаване на горните два подхода, както и други подходящи средства.

В член 17 на хартата „Право на децата и младежите на социална, правна и икономическа защита" определя, че всички необходими и подходящи мерки се постигат „от договарящите страни, пряко или в сътрудничество с обществени и частни организации".

В редица документи на ЕО - директиви, решения, препоръки, включително и в ДСЕО на младежта се обръща особено внимание. Тя се характеризира като група със специфични потребности, рискова група, група в неравностойно положение. Статистическите и социологическите изследвания в РБ, направени от правителството, през последните години потвърждават европейското виждане - тази група е с ниски доходи, висок процент на безработица, нисък или никакъв професионален опит, дискриминирана по отношение на нивото на заплащане, застрашена поради липсата на жизнен опит от поредица негативни явления на съвременната глобализация.

Като страна по Споразумението за асоцииране с Европейската общност Република България от октомври 2001 г. е пълноправен участник в редовната програма на Европейския съюз „Младеж". Програмата е насочена предимно към младите хора от 15 до 25-годишна възраст. Основните насоки на правителствената политика на Република България в областта на младежта са очертани в приоритетите на Стратегията за национална младежка политика 2003-2007 г., която е утвърдена от министъра на младежта и спорта. Стратегията е в синхрон с европейската и световна теория и практика за провеждане на младежка политика.

В нея е предвидено, че чрез годишните програми се цели *Прилагане на европейски модели за развитие на младежки услуги и мобилност за повишаване на благосъстоянието на младежите*". Целева група на стратегията са младежи от 18 до 35 г., а сред дейностите в т. 6 „ЕВРОПЕЙСКИ МЛАДЕЖКИ ПРОГРАМИ" е посочено „EURO < 26 - Развитие и популяризиране на системата EURO < 26, като форма за предоставяне на младежки услуги и младежка мобилност."

Мрежите от тези услуги в Европа са израз на социалната отговорност на бизнеса към младежта и представляват по същество участие на частните организации в младежките програми на ЕК.

Политиката за младежта в различните европейски страни не следва единен модел -различни са дефинициите, както и възрастовите граници на младежката група. В зависимост от различната специфика на уредените материи българското право определя горната граница на възрастта на младежите от 25 г. (чл. 82 на СК), 26 г. (чл. 40 от ЗЗО) до 35 г. (§ 1 от ДР на ЗМС). Легално определение на понятието „младеж" в българското законодателство е дадено в Закона за младежта и спорта - „Младежи" са

лица на възраст между 18 и 35 години." - т. 22 на § 1 от Допълнителните разпоредби на закона.

Директивите на ЕО за борба с дискриминацията изрично признават, че обявяването на дискриминацията като незаконна няма да бъде достатъчно само по себе си, за да осигурят действително равни възможности за всички в обществото. Нужно е да се предприемат конкретни мерки, които да компенсират неизгодната позиция, произтичаща от расовата или етническа принадлежност на дадено лице, от неговата възраст, както и от други отличителни особености, поради които то би могло да стане обект на несправедливо отношение. 33Дискр. дава възможност за предприемането на активни действия в тази насока и не разглежда тези действия като нарушаване на принципа за равноправно третиране.

Въз основа на горното ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав на Комисията намира, че предоставените от „XXX“ ЕАД доказателства са съотносими с предмета на проучването. Комисията приема за доказано от ответната страна „XXX“ ЕАД, че тарифен план „ZZZZ“ не следва да бъде разглеждан като нарушаване на принципа за равноправно третиране, а като мярка обхваната от хипотезата на 7, ал. 1, т. 13 от 33Дискр.

Съставът счита, че предприетите от „XXX“ ЕАД действия за създаване на тарифен план „ZZZZ“ не представляват нарушение на втората хипотеза на чл. 37 от 33Дискр. - предоставяне на стоки или услуги при по-неблагоприятни условия на основата на признака възраст, посочен в чл. 4 ал. 1 от Закона за защита срещу дискриминация, поради което и на основание чл. 64, ал. 1 и чл. 65, т. 5 установява, че не е извършено нарушение на закона.

По третото оплакване: ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав на Комисията счита, че фактите, обстоятелствата и становищата на страните по оплакването на фондация „У“ за нарушение на чл. 12, ал 1 от 33Дискр. са изяснени в хода на проучването и проведените открити заседания чрез събраните писмени и гласни доказателства представени от страните както следва:

Във вестник „К.“ от 24 юни 2006 г. е публикувана обява от „XXX“ ЕАД за свободно работно място на длъжност юриконсулт, като работодателят е поставил изискване кандидатите да са придобили юридическото си образование в Софийски университет „Свети Климент Охридски“.

ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав намира, че предоставените от „XXX“ ЕАД доказателства са неотнормирани към предвидените в чл. 7 от 33Дискр. случаи, в които едно такова ограничение не би представлявало дискриминация. Несъстоятелни са развитите от ответника тълкувания за прилагането на КТ и основанията за назначаване. Не може да се приеме и тезата, че забележката в скоби „Софийски университет „Свети Климент Охридски“ само указва, че ще имат предимство кандидатите завършили това висше учебно заведение.

Въведеното изискване, даже и само като предимство, за назначаването на юриконсулт с юридическо образование не е обективно оправдано, необосновано е от гледна точка на постигането на законна цел и ограничава равните шансове на евентуалните кандидати за работа.

Директивите на ЕС за борба с дискриминацията, транспонирани в българското законодателство със 33Дискр., следват пряко чл. 13 от Договора от Амстердам. ЕС подчертава, че дискриминацията може "да попречи за достигането целите на Договора на ЕС, в частност постигането на високо ниво на заетост и социална защита, повишаване стандарта и качеството на живот, икономическа и социална сплотеност и солидарност". Това може да изложи на риск целите на Европейската стратегия за трудова заетост, които целят „благоприятен за социалната интеграция пазар на труда“.

Осигуряването на равни възможности за всеки, на равен шанс за реализиране на потенциала и достигане на възможностите е изискване претворено в чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр., който забранява на работодателят да поставя изисквания, свързани с признаците по чл. 4, ал. 1, освен в случаите на чл. 7. Това изискване е закрепено от законодателя и в други закони именно с тази цел — предоставянето на равни шансове и осигуряването на висока заетост на населението без дискриминация.

Въз основа на горното ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав на Комисията приема за доказано, че от „XXX“ ЕАД е извършено нарушение на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр., защото при обявяване на свободно работно място работодателят е поставил изисквания, свързани с признака образование, в частност университет, в който е получено образованието.

Оповестеното в обявата за работа във вестник „К.“ от 24 юни 2006 г. условие от „XXX“ ЕАД - завършено юридическо образование в Софийски университет „Свети Климент Охридски“, необосновано ограничава кандидатстващите за работа, завършили висше юридическо образование в други университети, които посредством това изискване биват третираны по-неблагоприятно по признака образование, тъй като се явява формална причина за недопустимост на кандидат, завършил юридическото образование в друг университет.

Липсват данни за лица, които не са били допуснати до конкурса поради това, че не са завършили юридическо образование в Софийски университет „Свети Климент Охридски“. От предоставената справка на юрисконсулти назначени в „XXX“ ЕАД е видно, че сред работещите на тази длъжност има лица, завършили право и в други висши учебни заведения, но тази справка не установява те да са наети в рамките на процедурата на подбор на кандидати, обявена във вестник „К.“ от 24.06.2006 г. В конкретния случай не са налице данни за конкретни лица, участвали в конкурса и засегнати от така обявените условия, но това не е необходимо, тъй като нарушението на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр. е формално и не изисква настъпването на вредоносен резултат. Нарушението на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр. в настоящия случай е частен случай на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. по признак образование, тъй като засяга правото на завършили висше юридическо образование в други университети, извън СУ „Свети Климент Охридски“, да кандидатствуват за обявеното свободно работно място.

По четвъртото оплакване: ПЕТЧЛЕННИЯТ разширен заседателен състав на Комисията счита, че фактите, обстоятелствата и становищата на страните по оплакването на В.Л.Х. от гр. София, за дискриминация при провеждането на „агресивна рекламна кампания“ на посочената услуга, при това „по особено очевиден, агресивен и обиден начин за хората извън групата на 14-26 години“ са изяснени в хода на проучването и проведените открити заседания чрез събраните аудиовизуални, писмени и гласни доказателства представени от страните както следва:

Телевизионните клипове представени на файлове с наименование „xxxx30“ и „XXXX_xxx_30_adapted“, извеждат на преден план една преувеличена враждебност срещу целевата група на тарифен план „ZZZZ“ - младите хора. Разделението на групите е по признак възраст - едната група са младите хора, потребители на тарифен план „ZZZZ“, а другата група са останалите, които са по-възрастни на външен вид. За разлика от успяващите млади хора „другите завистливи“, които не могат да използват тарифен план „ZZZZ“, са представени като нискокултурна враждебна група хора, готова да употреби насилие срещу личността на младите хора, да повреди тяхната собственост, подло да ги нападне.

Като съдържание и внушение телевизионните клипове са пример за целенасочено злепоставяне на Другия, използващо подвеждащи и обидни похвати с цел рекламирането на ценността на тарифен план „ZZZZ“. Клипът не отразява

традиционното българско разбиране за взаимоотношенията между тези групи хора, както и действителните взаимоотношения в обществото. Рекламата представя в неблагоприятен контекст хората извън целевата група, вреди на нейния имидж с цел да бъдат насочени потребители към използването на „изключително евтиния“ тарифен план „ZZZZ“. Клиповете съдържат и необосновани актове на насилие.

Външната реклама върху автобуси и трамваи, предоставени на файлове „bus1“, „bus2“, „tram“ представлява надпис до вратите на пътните превозни средства от обществения транспорт с текст на рекламното послание „влез, ако си до 26“. Радио клиповете предоставени на файлове „XXXX xxxx Mom4e 40“ и „XXXX xxxx Rojden Den 40“ съдържат същото рекламno послание, като на хората над 26 години им се предлага „да сменят станцията“ или им се обяснява, че „не стават“.

Не се отрича факта, че рекламите са изработени по поръчка на "XXX" ЕАД, както и факта, че същите се излъчват и ползват от същото дружество. Гореописаните реклами са предоставени за нуждите на производството от процесуалните представители на "XXX" ЕАД. Рекламната кампания е стартирала през лятото на 2006 г. и продължава към момента на разглеждане на производството пред Комисията за защита от дискриминация.

Непреднамерено или целенасочено рекламата предизвиква негативно въздействие върху потребителите извън целевата група, унижава личното достойнство на тези хора и преминава границата на толерантността към различните, като принизява висши и значими за обществото идеи и ценности.

Конституцията на Република България в своя преамбюл подчертава верността на българския народ към общочовешките ценности и прогласява издигането във върховен принцип правата на личността и нейното достойнство.

Член 5 от ЗЗДискр. определя, че тормоза на основа на признаците по чл. 4, ал. 1, който включва и признака възраст се смята за дискриминация. Легално определение на понятието е дадено в т. 1 от § 1, на ДР на ЗЗДискр. - "Тормоз" е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат нахърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда.

В гореизложения смисъл аудиовизуалните и аудио рекламните клипове на тарифен план „ZZZZ“ се явяват тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. по признак възраст, съставляващо дискриминация по смисъла на чл.5 от ЗЗДискр., като едно нежелано поведение, изразено словесно и визуално, нахърняващо достойнството на лицата, извън целевата възрастова група 14 г. - 26 г., и създава враждебна среда чрез пресъздадените актове на насилие от страна на другите по възраст спрямо лица от целевата възрастова група, оценки за негодност и предложения за смяна на радиостанцията.

В същия дух са и рекламите с текст "влез ако си до 26", поставени до всяка входна врата на превозните средства от обществения транспорт, нахърняващи достойнството на хората над 26 годишна възраст, тъй като засяга тяхната самооценка по отношение на правото им да ползват обществения транспорт, и създават враждебна среда между отделните възрастови групи с опита да се внуши, че и обществения транспорт е предназначен за ползване само от лица до 26 години. По изложените по-горе съображения тези реклами с текст "влез ако си до 26", поставени до всяка входна врата на превозните средства от обществения транспорт, съставляват дискриминация по признак възраст по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

Не се отрича факта, че рекламите са изработени по поръчка на "XXX" ЕАД, както и факта, че същите се излъчват и ползват от същото дружество.

В разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. за извършването на дискриминация е предвидено административно наказание глоба в размер от 250 лева до 2000 лева.

В рамките на настоящото производство Комисията установи два различни по вид акта на дискриминация, допуснати при осъществяване дейността на "XXX" ЕАД, а именно:

1. на 24.06.2006 г. при обявяването на свободно работно място за юристконсулт във вестник "К." работодателят "XXX" ЕАД е поставил изискване към кандидатите, свързано с признака по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. - образование, а именно да са придобили висше юридическо образование в СУ "Свети Климент Охридски", с което е нарушил разпоредбата на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр. и е извършил акт на пряка дискриминация по признак образование по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., изразяваща се в по-неблагоприятно третиране на евентуалните кандидати за длъжността, които са завършили висше юридическо образование в други университети.

2. през лятото на 2006 г. стартира рекламна кампания на тарифен план „ZZZZ” като използваните аудиовизуални и аудио реклами, и рекламите в обществения транспорт с текст "влез ако си до 26", описани по -горе, съставляват тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. по признак възраст и дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

За горепосочените актове на дискриминация, извършени при осъществяване дейността на дружеството, на основание чл. 24, ал. 2 предл. второ от ЗАНН отговарят изпълнителните директори на дружеството, в качеството им на ръководители, които са допуснали извършването на нарушенията.

С оглед установяването на обстоятелствата по чл. 27, ал. 2 от ЗАНН, които са от значение за определяне на административното наказание, Комисията е изисквала от всеки един от изпълнителните директори да представи декларация. Изискваните от Комисията декларации не са представени, а и изпълнителните директори, призовани в производството като административно-наказателно отговорни лица по чл. 24, ал. 2 от ЗАНН, не са изразили становище, въпреки предоставената им възможност.

По първото нарушение Комисията счита, че същото не разкрива особена степен на тежест, тъй като не е установено да има конкретни лица, които въпреки ограничението да са кандидатствали за вакантната длъжност и да не са допуснати. Поради това съставът приема, че наказание към минимума, установен в закона, е достатъчно, за да бъдат изпълнени целите на санкцията. Наказанието в този размер следва да се наложи на всеки един от изпълнителните директори.

По второто нарушение Комисията е на становището, че подбудите за извършването му са целели успешно налагане на пазара на новия тарифен план и образното представяне на предимствата му за целевата група, в чиято полза е създаден. Тези подбуди са естествени с оглед вида на субекта, който е търговско дружество и основната му задача на съществуване и функциониране е комерсиална. Но наказанието, за да изиграе ролята си на възпиране от извършване на подобно нарушение от същия субект или други търговци, в този случай следва да се определи около средния размер, в рамките на установените в закона минимум и максимум на наказанието глоба.

За предотвратяване на бъдещи подобни нарушения на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр. Комисията счита, че на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. следва да приложи спрямо работодателя принудителни административни мерки като даде задължителни предписания на работодателя при обявяване на свободно работно място за юристи да не поставя изискване кандидатите да са придобили висшето си юридическо образование в определен университет, както и при обявяването на други свободни

работни места да не поставя изисквания към кандидатите, свързани с признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., освен в случаите по чл. 7 от ЗЗДискр.

С оглед преустановяването на второто констатирано нарушение, относно рекламите на тарифен план „ZZZZ”, Комисията счита, че на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. е необходимо да наложи принудителни административни мерки като даде задължителни предписания на изпълнителните директори на дружеството за преустановяване използването и излъчването на рекламите, както следва: телевизионните рекламни клипове, представени пред Комисията на магнитен носител с наименования на файловете - „xxxx30” и „XXXX_xxx_30_adapted”, радио клиповете, представени пред Комисията на магнитен носител с наименования на файловете „XXXX xxxx Mom4e 40” и „XXXX xxxx Rojden Den 40”, както и рекламните текстове със съдържание „влез ако си до 26”, поставени на всяка от входните врати на превозни средства в обществения транспорт.

Водена от гореизложеното, Комисията за защита от дискриминация - ПЕТЧЛЕНЕН разширен заседателен състав по множествена дискриминация, на основание чл. 65 от ЗЗДискр.

РЕШИ:

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ жалбата на В.Л.Х. от гр. София в частта ѝ за отказ за предоставяне на услуги, като приема, че ответната страна „XXX” ЕАД в съответствие с чл. 9 от ЗЗДискр. е доказала, че правото на равно третиране не е нарушено, поради което и на основание чл. 64, ал. 1 и чл. 65, т. 5 установява, че не е извършено нарушение на закона в хипотезата на чл. 37 от ЗЗДискр.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ жалбата на фондация „У” от гр. П. в частта ѝ за предоставяне на стоки или услуги при по-неблагоприятни условия на основата на признака възраст, като приема, че предприетите от „XXX” ЕАД действия за създаване на тарифен план „ZZZZ” не представляват нарушение на втората хипотеза на чл. 37 от ЗЗДискр. - предоставяне на стоки или услуги при по-неблагоприятни условия на основата на признака възраст, посочен в чл. 4, ал. 1 от Закона за защита срещу дискриминация, поради което и на основание чл. 64, ал. 1 и чл. 65, т. 5 установява, че не е извършено нарушение на закона и тази ѝ част.

УСТАНОВЯВА, че на 24.06.2006 г. при обявяването на свободно работно място за юрисконсулт във вестник "К." работодателят "XXX" ЕАД, вписан в търговския регистър при СГС с решение по ф.д. № 00/0000 г., е поставил изискване към кандидатите, свързано с признака по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. - образование, а именно да са придобили висше юридическо образование в СУ " Свети Климент Охридски ", с което е нарушил разпоредбата на чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр. и е извършил акт на пряка дискриминация по признак образование по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., изразяваща в по-неблагоприятно третиране на евентуалните кандидати за длъжността, които са завършили висше юридическо образование в други университети.

НАЛАГА на Й.В., роден на 00.00.0000 г., гражданин на А., като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 250 /двеста и петдесет / лева за гореустановеното нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр.

НАЛАГА на П.В.П. с ЕГН 0000000000, като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 250 /двеста и петдесет / лева за гореустановеното нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр.

НАЛАГА на Т.К., гражданин на А., като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в

размер на 250 /двеста и петдесет / лева за гореустановеното нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр.

НАЛАГА на Н.Н.Н. с ЕГН 0000000000, като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 250 /двеста и петдесет / лева за гореустановеното нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр.

НАЛАГА на С.М., гражданин на Г., като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 250 /двеста и петдесет / лева за гореустановеното нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 12, ал. 1 от ЗЗДискр.

НАЛАГА на „XXX” ЕАД, вписан в търговския регистър при СГС с решение по ф.д. № 00/0000 г., принудителни административни мерки на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр, като ПРЕДПИСВА на работодателя:

1. при обявяване на свободно работно място за юристи да не поставя изискване кандидатите да са завършили висшето си юридическо образование в определен университет.

2. при обявяването на свободни работни места да не поставя изисквания към кандидатите, свързани с признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., освен в случаите по чл. 7 от ЗЗДискр.

УСТАНОВЯВА, че стартиралите през 2006 г. телевизионните и радио рекламни клипове на тарифен план „ZZZZ”, както и рекламата на превозните средства на тарифен план „ZZZZ” на „XXX” ЕАД представляват акт на дискриминация по чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. по признак възраст .

НАЛАГА на Й.В., роден на 00.00.0000г., гражданин на А., като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 1000 /хиляда/ лева за гореустановения акт на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

НАЛАГА на П.В.П. с ЕГН 0000000000, като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 1000 /хиляда/ лева за гореустановения акт на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

НАЛАГА на Т.К., гражданин на А., като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 1000 /хиляда/ лева за гореустановения акт на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

НАЛАГА на Н.Н.Н. с ЕГН 0000000000, като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 1000 /хиляда/ лева за гореустановения акт на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

НАЛАГА на С.М., гражданин на Г., като изпълнителен директор на „XXX” ЕАД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН глоба в размер на 1000 /хиляда/ лева за гореустановения акт на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

НАЛАГА на „XXX” ЕАД, вписан в търговския регистър при СГС с решение по ф.д. № 00/0000 г., принудителни административни мерки на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр., като ПРЕДПИСВА на изпълнителните директори в качеството им на длъжностни лица:

1. преустановяване използването и излъчването на рекламите, както следва: телевизионните рекламни клипове, представени пред Комисията на магнитен носител с наименования на файловете - „xxxx30” и „XXXX_xxxx_30_adapted”, радио клиповете,

представени пред Комисията на магнитен носител с наименования на файловете „XXXX xxxx Mom4e 40" и „XXXX xxxx Rojden Den 40".

2. премахване на рекламните текстове със съдържание „влез ако си до 26", поставени на всяка от входните врати на превозни средства в обществения транспорт.

На основание чл. 67, ал. 2 от ЗЗДискр. определя тридесет дневен срок от съобщаване на решението за предприемане на мерки за изпълнение на дадените задължителни предписания и уведомяване на Комисията.

На основание чл. 67, ал. 4 от ЗЗДискр. настоящето решение да се изпрати на Съвета за електронни медии и Комисията за защита на потребителите, като органи имащи отношение към проблематиката за сведение и предприемане на съответните действия.

Наложените глоби подлежат на заплащане по сметка на Комисията за защита от дискриминация в Българска народна банка с банков идентификационен код BNBGBGSD, сметка с IB AN - BG23 BNBG 9661 3300 1184 01.

Решението подлежи на обжалване по реда на АПК чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България в 14 дневен срок от съобщаването му .

Обжалването на решението не спира изпълнението на наложените принудителни административни мерки, а именно дадените с настоящото решение предписания.

2. Решение № 25 от 05.04.2007 г. по Преписка № 135/2006 г. на АД НОС заседателен състав²

Дискриминация при предоставяне на услуги на основата на признак възраст
чл. 4, ал. 1, чл. 5 във вр. с § 1, т. 1, чл. 7, ал. 1, т. 13, чл. 9, чл. 37, чл. 67, ал. 4 от ЗЗДискр.

Тарифният план, ползуването на който е обвързан с възрастта на потребителя, е само един от всички тарифни планове в рамките на мобилната гласова услуга, предлагана чрез мобилната клетъчна далекосъобщителна мрежа, и крайните потребители, извън определените възрастови граници, не са лишени от възможността да ползват други тарифни планове на мобилната гласова услуга, поради което липсва нарушение първата хипотеза на чл. 37 от ЗЗДискр. , забраняваща отказ за предоставяне на услуги въз основа на някой от признаците по чл.4 ,ал.1, от ЗЗДискр.

Тарифният план не нарушава принципа за равно третиране, а представлява мярка по чл. 7, ал. 1, т. 13 от ЗЗДискр. за изравняване на възможностите на лица в неравностойно положение, поради което не е налице предоставяне на стоки или услуги при по-неблагоприятни условия на основата на признака възраст по смисъла на втората хипотеза на чл. 37 от ЗЗДискр.

Рекламите на тарифния план, излъчвани по телевизията, радиото и поставени на превозни средства от обществения транспорт, пресъздаващи актове на насилие от страна на другите по възраст спрямо лица от целевата възрастова група, оценки за негодност, предложения за смяна на радиостанцията, накърняващи достойнството на хората над 26 годишна възраст, създават враждебна среда между отделните възрастови групи и поради това съставляват

² С Решение№ 862 от 24.01.2008 г. по адм. дело № 7091/2007 г. на ВАС решението в отхвърлителната му част е потвърдено, в останалите части е отменено .

тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на 33Дискр. по признак възраст и дискриминация по смисъла на чл. 5 от 33Дискр.

Комисията установява, че тарифен план „ZZZZ” на „XXXX” ЕАД не представлява дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 1, чл. 4, ал. 2 и чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от 33Дискр и не е извършено нарушение на чл. 37 от 33Дискр.

Комисията приема за доказано, че дружеството ответна страна, в качеството си на рекламодател е допуснал реклама, която води до дискриминация по смисъла на чл. 5, ал. 2 във връзка с § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита от дискриминация, което представлява нарушение по смисъла на чл. 78, ал. 1 и на основание чл. 47, т. 4 от 33Дискр предписва на ответната страна да се въздържа в бъдеще от актове, водещи до дискриминация и създаване на предпоставки за такава.

С решението на Комисията се оставят без разглеждане жалбите и сигнала в частта им, отнасяща се до искането за установяване, че тарифен план „ZZZZ” представлява услуга и като такава е отказана на лица на основание възрастов признак.

Производството е образувано по реда на чл. 50, т. 1 и т. 3 от Закона за защита от дискриминация и чл. 4, т. 1 и т. 3 от Правилата за производство пред Комисията въз основа на сигнал от М.М., председател на Сдружение “Х” със седалище гр.С. и жалби от Б.Т.И. от град П., Е.М.Д. от град П., А.Т.Г. от град П., Н.Г.Г. от град П., Л.А.Т. от град Б., Р.Д.И. от град Б., Н.И.Н. от град С., С.П.П. от град С. и Н.Ж.Г. от град С.

Сигналът и жалбите отговарят на изискванията на чл. 51 от Закона за защита от дискриминация и чл. 6, ал. 1 и ал. 2 от Правилата за производство пред комисията.

Преписката е образувана с Разпореждане № 000 от 00.00.0000 г. на председателя на Комисията за защита от дискриминация и с оглед изложените оплаквания за по-неблагоприятно третиране по признака „възраст” е разпределена за разглеждане от ad hoc състав.

В сигнала и жалбите са изложени оплаквания за нарушаване на чл. 37 от Закона за защита от дискриминация и твърдения за дискриминация по признак възраст, насочени срещу „XXXX” ЕАД. Според подателите на жалбите и на сигнала дискриминацията е насочена както спрямо всеки един от тях, така и спрямо относително неограничен кръг хора - на практика спрямо всички, навършили 26 години. Доводите им са следните: От 1 август 2006 г. „XXXX” ЕАД с адрес гр. С., започва предлагането на СИМ карти с префикс на номерата 0000 по тарифен план с името „ZZZZ”, рекламиран като „най-младата мрежа”. Сключилите договори до 31 август по програмата „ZZZZ” не заплащат месечна такса и могат да разговарят помежду си за 0,01 лв на минута в рамките на 500 минути. За сключилите договор след 31.08.2006 г. цената за минута разговор в рамките на 500 минути е 0,05 лв. Условиата по тези тарифни планове, сравнени с другите, предлагани от същия оператор, са значително по-изгодни. За присъединяването към този тарифен план „XXXX” ЕАД е въвел възрастови ограничения: абонати на „ZZZZ” могат да бъдат само лица между 14 и 26 годишна възраст. По оценка на жалбоподателите този факт съставлява дискриминация.

Жалбоподателите излагат тезата, че „ZZZZ” е не просто тарифен план, каквито „XXXX” ЕАД предлага в няколко вида, а става въпрос за отделен продукт, отделна търговска марка с отделно лого, тъй като продуктът се определял според неговото наименование, т.е. търговската му марка. В този смисъл „ZZZZ” е отделна

услуга, дефинирана и индивидуализирана посредством отделен префикс и недопускането на лица над 26 години до този продукт осъществява състава на чл. 37 от Закона за защита от дискриминация.

Едновременно с това „XXXX” ЕАД подема медийна кампания, която, според жалбоподателите, се характеризира с агресивност, наглост, бруталност и negliжиране положението на възрастните хора и особено на пенсионерите, представяни като смешни, нещастни, озлобени, саркастични и агресивни към младото поколение хора, поради невъзможност да се присъединят към предлаганата от „XXXX” ЕАД услуга. Според оценката на жалбоподателите „ZZZZ by XXXX” се рекламира като отделна мобилна мрежа, отделна услуга (продукт), като основното послание на рекламата е, че услугата е достъпна само за група хора, определени по възрастов признак.

Ответната страна отрича изцяло твърденията на жалбоподателите за наличие на дискриминация по признак възраст. Уточняват, че „ZZZZ” е тарифен план, съобразен с разпоредбите на чл. 146 и чл. 214, ал. 1 от Закона за далекосъобщенията и насочен към определена категория потребители. Тълкуват разпоредбата на чл. 214, ал. 1 от същия закон в смисъл на даваща възможност за предоставяне на различни ценови пакети и отстъпки в зависимост от категорията крайни потребители при спазване на принципа на равнопоставеност и публичност. Аргументи в полза на защитаваната теза намират и в разпоредбата на чл. 7, т. 13 от Закона за защита от дискриминация, която урежда една от хипотезите, според която не представляват дискриминация „специалните мерки в полза на лица или групи от лица в неравностойно положение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 с цел изравняване на възможностите им, доколкото и докато тези мерки са необходими”. В контекста на това тълкуване твърдят, че новият тарифен план „ZZZZ” е насочен към лица между 14 и 26 годишна възраст, третирани като лица в неравностойно положение, тъй като същите имат ниски доходи и за тях следва да бъдат създадени условия за пълноценно приобщаване към обществото. Дават пример с практиката на „много авиокомпании и дружества от железопътния и автобусния транспорт”, предвиждаща специални оферти и отстъпки за „млади хора”. В същия смисъл споменават и практиката на European Youth Card Association (EYCA), в която членуват 37 държави от ЕС, състояща се в предлагане на хората под 26 годишна възраст на различни услуги, отстъпки и привилегии, които стимулират активност в обществения живот, информираност и ползване на паневропейски услуги. Казват, че EYCA стимулира всички държави членки на организацията да предлага на младите хора отстъпки при достъп до транспорт, настаняване, развлекателни услуги и всякакви отстъпки и привилегии при ползването на услуги, насочени към повишаване стандарта им на живот.

След като се запозна с доказателствата по преписката, специализираният ad hoc състав установи следното: в различни периоди от време жалбоподателите са изявили воля да се присъединят към програмата, сключвайки договори за тарифен план „ZZZZ” на „XXXX” ЕАД, но получили отказ с мотива, че посоченият тарифен план е насочен към потребители на възраст между 14 и 26 години. Съставът приема тези факти за безспорно установени, тъй като се потвърждават и от ответната страна, която заявява, че „по принцип” услугите на тарифен план „ZZZZ” ползват само лица в предварително определените възрастови граници. Също така от приложените към преписката като писмено доказателствено средство общи условия на тарифен план „ZZZZ” се вижда, че същият се прилага „само за абонати - физически лица, на възраст от 14 до 26 години” и в този смисъл са предварително и публично оповестени и не се нуждаят от доказване.

Във връзка с гореизложеното съставът счита следното: за да установи дали отказът от сключване на договори по тарифен план „ZZZZ” с лица, навършили 26

години, представлява нарушение на чл. 37 от Закона за защита от дискриминация, е необходимо преди това да отговори на въпроса дали наличието на програмата „ZZZZ”, насочена към определена възрастова група потребители, е дискриминация.

Ответната страна – „XXXX” ЕАД, е търговско дружество; като такова притежава качеството търговец по смисъла на чл. 1, ал. 2, т. 1 от ТЗ и участва в стопанския оборот в това си качество. Основни принципи както в гражданскоправните, така и търговскоправните отношения е свободата на договаряне и автономията на частноправните субекти. Според чл. 9 от Закона за задълженията и договорите страните свободно определят съдържанието на договора, доколкото то не противоречи на повелителните норми на закона и на добрите нрави. Границите на договорната свобода се очертава от императивните правила на закона и добрите нрави. Съставът счита, че тарифен план „ZZZZ” не противоречи на морала и добрите нрави и не нарушава императивното правило, вложено в забранителната разпоредба на чл. 4, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация. Основанията за този извод са следните. Известно е, че в основата на императивните правила е залегнала идеята за опазване и гарантиране на обществения интерес. Наличието на едностранно и предварително установени клаузи в договора, т.нар. общи условия, е обичайна практика в областта на търговския оборот. Предложенията, насочени към лица от определена възрастова група, все още не означава дискриминация и игнориране на останалите възрастови групи. От приложените по преписката писмени доказателства се вижда, че „ZZZZ” е само един от възможните ценови пакети (тарифни планове), предназначен да ползва лица между 14 и 26 годишна възраст. Подобна практика е позната и широко разпространена и в други страни от ЕС и сочената от ответната страна политика на ЕУСА е само от един от многобройните примери в това отношение. Нещо повече, прави впечатление, че съществуващата практика не изхожда непременно от това дали лицата от тази условно наречена социална група са учащи или не, достатъчен е възрастовият фактор.

Относно твърденията на жалбоподателите, че ценовите параметри на програмата „ZZZZ” са по-благоприятни в сравнение с другите ценови пакети, предлагани от „XXXX” ЕАД, и това е основание да се приеме, че тя е дискриминационна по отношение на останалите възрастови социални групи, то съставът счита, че това твърдение не беше доказано. Предоставянето на преференции или специални мерки за определени групи в обществото, обединени по възрастов или друг признак, не води непременно до неравно третиране спрямо другите членове на обществото. Този принцип е залегнал в някои от разпоредбите на Конституцията на РБългария и е отчетен от законодателя в хипотезите на чл. 7 от Закона за защита от дискриминация.

Неравното третиране се установява на принципа на сравнението - чл. 4, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация казва, че пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства. В този смисъл, от гледна точка на предмета на настоящето производство, би било мислимо да се установява евентуална дискриминация, ако на жалбоподателите е отказано да се присъединят към тарифния план „ZZZZ”, въпреки че попадат в същата възрастова граница от 14 до 26 години, или пък ако други лица, въпреки навършването на изискуемата от програмата и общите условия максимална възраст от 26 години, са сключили договори с „XXXX” ЕАД по програмата „ZZZZ”.

Във връзка с твърденията на жалбоподателите, че тарифен план „ZZZZ” всъщност представлява услуга, предлагана само на потребители между 14 и 26 годишна възраст, което поставя в неблагоприятно положение останалите потребители,

то съставът счита, че компетентна да се произнесе по този въпрос е Комисията по далекосъобщенията в качеството ѝ на независим и специализиран държавен орган, осъществяващ контрол и регулиране в сферата на далекосъобщенията. В тази част съставът оставя жалбата без разглеждане.

По отношение искането на жалбоподателите за установяване на дискриминация в рекламирането на програмата „ZZZZ”, то съставът намира жалбите за основателни в частите им, отнасящи се до рекламирането ѝ посредством клипове, излъчвани по телевизия BTV. Ответната страна не успя да докаже, че това не е така, като не изпълни изискването на чл. 9 от Закона за защита от дискриминация, разпределящо доказателствената тежест между страните така: в производството за защита от дискриминация, след като страната, която твърди, че е жертва на дискриминация, докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация, ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено. Приема, че е налице дискриминация по смисъла на чл. 5 от Закона за защита от дискриминация във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. и аргументите за това са следните. Рекламните клипове, излъчвани по телевизия BTV, са публично известни; те са факт от публичното медийно пространство; станали са достояние на голяма част от обществото, включително и на състава по настоящата преписка. Констатира, че рекламата съдържа елементи на противопоставяне по възрастов признак; че образът на възрастните хора в рекламния продукт е отблъскващ, гротесков и пародийен: възрастни хора, които отъмщават, бият и нападат млади хора, с подтекста, че причината за озлоблението им е планът „ZZZZ”, има за резултат накърняване достойнството на възрастните членове на обществото; създава враждебна среда, защото противопоставя поколенията; създава обидна среда, защото унижава възрастните хора; създава застрашителна среда, защото си служи с насилие и внушава насилие; предпоставка е за негативно отношение спрямо възрастните хора. Този рекламен клип налага агресивно програмата „ZZZZ”, което, по мнение на състава, представлява нарушение на добрия тон и добрите нрави; нарушава правото на уважително и равно третиране на по-възрастните членове на обществото.. Воденето на политика, насочена към определена социална група, е немислима, ако тази политика бъде рекламирана и популяризирана с обидни за останалите членове на обществото средства. Създаването на обективно оправдани и разбираеми от обществото практики, насочени към младите хора, не могат да бъдат поставяни и внушавани в контекста на пренебрегване и осмиване на по-възрастните членове на обществото, което само по себе си води или може доведе до тяхното по-неблагоприятно третиране и възприемане.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от Закона за защита от дискриминация *ad hoc* съставът на Комисията за защита от дискриминация постанови следното

РЕШЕНИЕ

ОСТАВА БЕЗ УВАЖЕНИЕ жалбите и сигнала в частта им относно искането за установяване на дискриминиращи признаци в програмата „ZZZZ” на „XXXX” ЕАД и нарушаване на чл. 37 от ЗЗДискр. УСТАНОВЯВА, че тарифен план „ZZZZ” на „XXXX” ЕАД не представлява дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 1, чл. 4, ал. 2 и чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от ЗЗДискр и не е извършено нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр.

УСТАНОВЯВА, че ответната страна „XXXX” ЕАД в качеството си на рекламодалец е извършил действия, допуснал е реклама, която води до дискриминация по смисъла на чл. 5, ал. 2 във връзка с § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на

Закона за защита от дискриминация, което представлява нарушение по смисъла на чл. 78, ал. 1 от Закона.

ПОСТАНОВЯВА на основание чл. 47, т. 2 от ЗЗДискр преустановяване на нарушението, като „XXXX” ЕАД следва в качеството си на рекламодател да предприеме необходимите мерки за преустановяване излъчването на същата реклама.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр на „XXXX” ЕАД да се въздържа в бъдеще от актове, водещи до дискриминация и създаване на предпоставки за такава.

ОСТАВА БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ жалбите и сигнала в частта им, отнасяща се до искането за установяване, че тарифен план „ZZZZ” представлява услуга и като такава е отказана на лица на основание възрастов признак.

НА ОСНОВАНИЕ чл. 67, ал. 4, чл. 47 от Закона за защита от дискриминация и чл. 2, ал. 2 от Правилника за устройство и дейността на Комисията за защита от дискриминация изпраща настоящето решение на Комисията за регулиране на съобщенията, за да се запознае с преписката във връзка с наведени твърдения за нарушаване на чл. 146 и чл. 214 от Закона за далекосъобщенията.

НА ОСНОВАНИЕ чл. 67, ал. 4 и чл. 47 от Закона за защита от дискриминация ИЗПРАЩА НАСТОЯЩЕТО РЕШЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ в качеството ѝ на контролен орган по спазване на Закона за защита на потребителите, предвидено в чл. 191, ал. 1 от Закона за защита на потребителите, за да се запознае с преписката във връзка с наведените и констатирани от състава твърдения за непочтена реклама по смисъла на чл. 39, т. 1 от Закона за защита от потребителите.

Решението се връчва на страните по преписката.

Решението подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховен административен съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14 дневен срок от получаване на съобщението за постановяването му от заинтересуваните лица.

3. Решение № 83 от 25.10.2007 г. по Преписка № 85/2007 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав³

Дискриминация на основата на признак възраст

Глава шеста от Семейния кодекс

чл. 4, ал. 2, чл. 47, т. 2, чл. 47, т. 4, чл. 67, ал. 4, чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр.

чл. 2, т. 3 от Правилник за дейността на Съвета по осиновяване

Наредба № 4 от 25 ноември 2003 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистъра на деца за пълно осиновяване

Целта на Закон за защита от дискриминация е да предостави цялостна и всеобхватна закрила от дискриминация. В разглеждания случай, жалбоподателката Е.Х. и съпругът ѝ С.С. отговарят на всички изисквания, които законодателят е предвидил, за да реализират правото си на осиновяване. Съветът по осиновяване към РД „Социално подпомагане”и неговите членове, определени със заповед № XXX от XXX/2007 г. на директора на РДСП-гр. П., при преценката на годността на жалбоподателката да осинови дете са извършили акт на дискриминация спрямо Е.Х., приемайки, че е на пределна жизнена възраст и „не

³ Отменено с решение № 3605 от 27.03.2008 г. по адм. д. № 12610/2007 г. на ВАС .

би могла да задоволи потребностите на дете на от 3 до 5 годишна възраст". Преценката е направена изцяло в резултат на личните убеждения на членовете на съвета, които не са се съобразили с изискванията, които самият Семейен кодекс поставя, нито с изготвения социален доклад. Съветът по осиновяване изцяло е игнорирал факта, че жалбоподателката е омъжена, и че съпругът ѝ К.С. би могъл да бъде също пълноценен родител, изпълнявайки тези си задължения достатъчно отговорно. Независимо от доказаната практика, че отглеждането на децата в институция е неблагоприятно за тях и е в интерес на всяко дете да намери дом, в който да бъде отгледано с родителска грижа и в семейна среда, независимо от положителния социален доклад и от факта че жалбоподателката отговаря на всички законови изисквания като осиновител, тя не е могла да упражни това си право единствено поради субективната преценка на Съвета по осиновяване, че е твърде възрастна. Отказът на съвета по осиновяване към РДСП – гр. П. с председател Л.Т. да предостави на жалбоподателката дете за пълно осиновяване от нея и съпругът ѝ представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

Производството по преписка № 85/2007 г. е образувано с Разпореждане № 000 от 00.00.2000 г. на Председателя на КЗД, на основание чл. 51, т. 1 от Закон за защита от дискриминация, по жалба с вх. № 00-00-00/00.00.2000 г. и допълнение към нея с вх. № 00-00-0000/00.00.0000 г. подадени от Е.Г.Х., живуща в гр. П. Преписката е разпределена за разглеждане на Пети специализиран постоянен заседателен състав, на основание чл. 54 от Закон за защита от дискриминация.

С жалбата се излагат оплаквания за дискриминация на признак „възраст“.

Производството по преписката е по реда на Глава четвърта, Раздел I от Закон за защита от дискриминация.

Настоящият състав намира, че жалбата представлява годно правно основание за образуване на производството. Съставът не е установил наличие на отрицателни процесуални предпоставки, посочени в чл. 52 от Закона за защита от дискриминация, които да са пречка за образуването му.

Оплакването е срещу Регионална дирекция за социално подпомагане - гр. П. /РДСП/ и нейният директор – Л.Т., затова, че след регистриране на искане за пълно осиновяване от жалбоподателката и нейният съпруг не им е предложено дете за осиновяване, поради напредналата ѝ възраст.

ТВЪРДЯНИ ФАКТИ И ОБСТОЯТЕЛСТВА

Е.Г.Х. твърди, че през 2005 г. е подала писмено заявление до Дирекция за социално подпомагане - гр. П. /ДСП/, за пълно осиновяване на дете. Желанието да осинови, е породено от факта, че е бездетна и желае заедно със съпруга си да отгледат дете. Семейството е заявило желание да осинови момче на възраст от 3 до 5 години. Жалбоподателката счита, че причина за нереализиране на осиновяването е дискриминационното отношение към нея въз основа на напредналата ѝ възраст /71 години /. За да кандидатстват за осиновители, Е.Г.Х. и К.Р.С., чиято фактическа връзка на семейни начала е продължила 20 години, сключват граждански брак 2005 г. Бракът е сключен тъй като семейството считало, че така по-лесно ще бъдат одобрени от държавните институции за осиновители и ще отгледат дете в семейна среда. Тя твърди, че и двамата са материално осигурени. Е.Г.Х. е действащ адвокат, вписана в адвокатска колегия, а съпругът ѝ упражнява професията шофьор.

През 2005 г., Е.Г.Х. подава молба за осиновяване до Отдел „Закрила на детето“ към ДСП - гр. П. Отговорът е, че има шансове за осиновяване. Жалбоподателката представя пред дирекцията необходимите документи /23 на брой, съгласно приложен

списък/. След проведено социално проучване от страна на ДСП-П, е изготвен „социален доклад“ с мнение, че семейството е годно за пълно осиновяване и отглеждане на дете.

Дирекцията издава на Е.Г.Х. и К.Р.С. Разрешение № Х/2005 г. за вписване в Регистъра за осиновяващи към РДСП- П., при условията на пълно осиновяване.

Към момента на завеждане на жалбата в Комисия за защита от дискриминация, съдебната процедура за осиновяване не е задвижена от РДСП –П. по реда на СК.

Жалбоподателката твърди, че в нейно присъствие, на проведено съвещание, директорката на детски дом в кв. „Т“ в гр. П. е изразила мнение, „че до края на 2006 г. всички деца трябва да намерят свой дом“. Л.Т., директор на РДСП – П. към този момент е отговорила: „ако всички деца бъдат осиновени, тя няма да има къде да работи“. Жалбоподателката твърди, че персонала на специализираните домове за наставяне на деца, се опасяват от съкращения, ако настанените в тях деца бъдат осиновени.

Жалбоподателката също така твърди, че на среща с началника на Отдел „Закрила на детето“, И.Н. същата е заявила, „че точно когато детето ще има най - голяма нужда от нея, тя ще бъдеш умряла“.

С допълнителна молба вх. № 00-00-0000 от 00.00.2000 г., жалбоподателката уточнява следните факти:

Тя е присъствала на съвещание в Д. к, състояло се в края на 2005 г. и председателствано от Л.Т. На него са обсъдени като форма за грижа на децата, подлежащи на осиновяване - приемни семейства. Присъствали са и д-р А. В., директор на ДМСГ, гр. П, кв. „Т“; Д. К., директор на ДОВДЛРГ, с. Д. и социален работник И. К., от 0 "ЗД" към ДСП - гр. П.

Д-р А. В. е заявила, че за цялата 2005 г. са определени само две деца за осиновяване.

На жалбоподателката в продължение на две години не е предлагано дете за осиновяване. Поради тази причина, тя е публикува статия във вестник „Х“, приложена като доказателство към жалбата.

В разговор между жалбоподателката и Л.Т., директор на РДСП–П., Л.Т. препоръчва на жалбоподателката да се насочи към 16-годишен младеж, с изграден характер.

Искането отправено към Комисия за защита от дискриминация е, да установи дискриминационно отношение спрямо жалбоподателката на признак „възраст“ от страна на отдел „Закрила на детето“ гр. П. и Директора на РДСП – П., изразено в лишаване от възможност да осинови дете заедно със съпруга си при условията на пълно осиновяване.

Жалбоподателката възразява срещу отказа с аргумента, че единственото законово ограничение в Семейния Кодекс е изискването за възрастова разлика между осиновител и осиновен от 15 години. Възразява и с аргумента, че съпругът ѝ е значително по-млад от нея и би могъл да отгледа детето.

Е.Г.Х. иска от настоящия състав на Комисия за защита от дискриминация да уважи жалбата ѝ, да постанови решение, с което да наложи принудителни административни мерки по отношение на Регионална дирекция „Социално подпомагане“–П. и издаде задължително предписание за предотвратяване на дискриминацията спрямо нея по признак „възраст“, както и да наложи имуществена санкция, съобразно Закона за защита от дискриминация.

По преписката са представени следните доказателства от жалбоподателката:

1.Статия, публикувана във вестник „Х“ под заглавие „Искам да отгледам дете, държавата не дава“ с поднадслов: „70-годишната Е.Х.". В нея е описана историята на

семейство С., които живеят заедно от 20 години и сключват граждански брак за да осиновят и отгледат дете;

2. Препоръка за семейството от д-р Ц.Г.П.;

3. Списък на необходимите документи за кандидат-осиновителите.

За нуждите на проучването са изискани документи и обяснения от Дирекция „СП“ - гр. П., с директор И.К. и от Регионална дирекция „СП“ - гр. П., с директор Л.Т., към АСП към МТСП.

I. Първоначалния отговор от директора на ДСП-П. е с вх. № 00-0000 от 00.00.2000г. е табличен вариант на постъпилите заявления за разрешение за вписване в Регистъра на кандидат-осиновяващи за периода 2005-2007 г. В него са отразени в хронологичен ред 44 броя искания, но не е отразено заявлението на семейство Е.Г.Х. и К.Р.С. Като приложение е представено копие от досието им - пълен комплект документи, необходими за вписване в Регистъра на осиновяващи при условията на пълно осиновяване.

Разрешението за вписване е с № Х/2005 г., издадено от ДСП гр. П. Приложен е изготвият „социален доклад“, относно социалното проучване на жалбоподателката и нейното семейство, отразяващ годността им за осиновители. Той е изготвен на основание чл. 57а, ал. 1 - 3 СК, чл. 21, т. 13 от Закон за закрила на детето въз основа на заявление с вх. № ХХХ/2005 г. След проучването, са проведени 5 срещи с жалбоподателката и една среща с техния поръчител. Заключение в социалния доклад е: „Е.Г.Х. и съпругът ѝ К.Р.С. са годни да осиновят едно дете от български етнически произход на възраст до 5 години. Притежават необходимите материални, финансови, здравословни, морални качества и психическа нагласа да бъдат родители. В състояние са да се справят добре с процеса на осиновяване и на възникналите във връзка с това трудности.“

След запитване от страна на КЗД постъпва втори отговор от ДСП – П. с вх. № 00-00-0000 от 00.00.2000 г. В таблицата към отговора, с пореден номер VIII-ми, е включено заявлението на Е.Г.Х. и съпругът ѝ, от общо 45 кандидати. От така представените документи е видно, че семейството се е заявило като кандидат - осиновители на Х.Х.2005 г., с вх. № СП-ХХХ и че за 2005 г., единствено семейството на жалбоподателката, не е осиновило дете с влязло в сила съдебно решение, от общо 15 кандидат-осиновители. Останалите кандидати са осиновили, без спазване хронологията на вписване в регистъра. След заявлението на жалбоподателката са осъществени 7 осиновявания през 2005 г. При вписани 30 заявления през 2006 г. едно семейство и един несемеен кандидат са осиновили деца.

II. С вх. № 00-00-000 от 00.00.2000 г. е постъпил отговор от директора на РДСП - гр. П., към Агенция за социално подпомагане. Приложени са извлечение от Регистъра на осиновяващи за пълно осиновяване. Семейството на жалбоподателката е вписано в Регистъра на 14.10.2005 г. Искането им е разглеждано в три заседания на Съвета по осиновяване /СО/ към РДСП, както следва: на 24.11.2006 г., 16.02.2007 г., 31.05.2007 г. В отговорът е посочено, че членовете на Съвета по осиновяване не са определили семейството на жалбоподателката за подходящи осиновители. Основният мотив е, че „с оглед възрастта си кандидат-осиновителката не би могла да задоволи потребностите на дете на посочената от нея възраст. Видно от извлечението от Регистъра няма друга кандидат-осиновителка дори на близка до нейната възраст, с която да бъде в равнопоставено положение по този признак.“ Към отговора е приложена Заповед № ЗД-РД ХХХ/2007 г. за назначаване на членовете на Съвета по осиновяване при РДСП гр. П. и цялата преписка на семейството на Е.Г.Х.

От предоставените документи също така е видно, че Директорът на РДСП –П. е изпратил 13 молби до районния съд за допускане на пълно осиновяване.

Като страни в производството са конституирани:

1. Жалбоподател: Е.Г.Х., гр. П.;

2. Ответна страна:

- Директора на Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – П., към Агенция за социално подпомагане;

- началник отдел „Закрила на детето“ към ДСП, гр. П., И.Н.

3. Заинтересована страна

- Агенция за социално подпомагане към Министъра на труда и социалната политика представлявана от Изпълнителен директор;

4. Свидетели в производството по преписка № 85/2007г.:

- И.К., Директор на Дирекция социално подпомагане, гр. П.;

Членовете на Съвета по осиновяване при РДСП гр. Перник в състав съгласно Заповед № XXX/2007г.:

- Е.Б.И., мл. юрисконсулт в Областна администрация –П.;

- Д-р А.Б.Г., директор РЦЗ гр. П.;

- Ю.Д.Р., ст. експерт предучилищно възпитание при РИО гр. П.;

- А.З.М., психолог в отдел „ЗД“ при ДСП – П.;

- Д-р А.К.В., директор на ДМСГД гр. П.;

- Д.К.Й., директор ДОВДЛРГ с. Д.;

- М.Б.С., директор на ДОВДЛРГ, гр. Т.;

- М.Й.Д., директор на SOS - детско селище, с.Д.;

Свидетели посочени от жалбоподателката:

- Ц.Г.П., от гр. П., лекар-рентгенолог;

- В.Й.В., от гр. П.

След приключване на проучването по преписката на страните е дадена възможност да се запознаят със събраните материали и доказателства.

Проведено е открито заседание на X септември 2007 г. В него са събрани свидетелски показания, относими към жалбата на Е.Г.Х.

Със своите показания свидетелката Ц.П. потвърждава факта, че след дългогодишната връзка, Е.Г.Х. и К.Р.С. сключват граждански брак през 2005 г., за да реализират желанието си да осиновят дете, както и че жалбоподателката е споделяла, че има пречки при осиновяването, и че причината, да не им бъде предложено дете е нейната възраст. Свидетелката твърди, че Е.Г.Х. е в добро физическо и психическо здраве.

Свидетелката А.Б.Г., Директор на РЦЗ – П. и член на СО към РДСП – П., в качеството си на лекар (ортопед-травматолог) и член на съвета по осиновяване заявява, че възрастта на жалбоподателката ще ѝ пречи при отглеждането на малко дете /стр. 26 от протокол от заседание/. Според нея по - подходящо за кандидат осиновителите е дете на възраст 12-14 години. /стр. 25 от протокол от заседание/. Аргументира се с това, че детето е много подвижно, изисква грижи около себе си и подобра моторика и физическа активност на родителите. На проведени съвещания на СО, А.Г. като член на съвета е изразила мнение, че дете на възраст от 3 до 5 години не следва да се предоставя на семейството на жалбоподателката - протокол № X от редовно проведено заседание на X.X.2006 г. на СО към РДСП – П./. В този случай свидетелката е предпочела конкретното дете да се осинови от несемеен родител. При извършване на преценката си дали кандидат-осиновителската двойка е подходяща свидетелката А. Г. не взема предвид факта, че жалбоподателката кандидатства със значително по-младия си съпруг и мнението ѝ е, че осиновителят следва да е на 35 години.

4. Е.Б.И., юристконсулт в Областна администрация –П. и член на СО към РДСП дава следните свидетелски показания по жалбата на Е.Г.Х.: на тази осиновителска двойка не следва да се предоставя дете на възраст от 3 до 5 години. Извода прави независимо от личния ѝ опит в отглеждането на малко дете с помощта на нейните родители-пенсионери. За да се защитят максимално интересите на дете от 3 до 5 години, осиновителите трябва да са на възраст от 25 до 50 години, без значение дали са семейна двойка или не. В случая за нея е без значение възрастта на съпруга, тъй като грижите основно падат върху жената, съпруга и майка. На свидетелката не и е известно дали семейството на Е.Г.Х. има подкрепяща среда, т.н. разширено семейство. Лично тя, не е чела „социалния доклад“ за кандидат-осиновителската двойка, където е отразено че семейството има роднини. Докладът е прочетен на заседание от Председателя на СО. Свидетелката Е.И. също така, не взема под внимание възрастта на съпруга при преценката си дали двойката е подходяща да осинови дете и счита за пречка за осиновяването късната регистрация на жалбоподателката и съпругът ѝ. Следвало е да бъде заявено в по-подходяща възраст, 50, 55 години. /стр. 41 от протокол от заседание/.

5. Свидетелката И.Й.К., директор на ДСП - П., в това си служебно качество е подписала разрешението да бъде вписана Е.Г.Х. като годна за осиновяване в Регистъра към РДСП-П. с дата Х.Х.2005 г. Твърди, че Дирекцията има за задача да провери годността на кандидат-осиновителя и възможността му да отгледа дете. Дирекцията в 3-месечен срок е проучила заявеното искане и се е произнесла. Свидетелката е определила за социален работник И.К. В социалното проучване е участвал и началник-отдел „ЗД“ И.Н. С изготвянето на социалния доклад и издаване на разрешението за осиновяване е приключила ролята на ДСП. Заключение е, че жалбоподателката и нейният съпруг са годни да отгледат дете. Свидетелката посочва, че Е.Г.Х., заедно със съпруга си са годни да отгледат дете на възраст от 3 до 5 години.

6. Свидетелката Ю.Д.Р., експерт предучилищно възпитание към Регионален инспекторат по образование в гр. П и член на СО към РДСП-П. в показанията си пред състава заявява, че кандидатурата на жалбоподателката е обсъждана на няколко заседания на СО, но в нито едно не е взет под внимание факта, че тя кандидатства за осиновяване заедно със съпруга си. Ю.Р. счита, че възрастта не би следвало да е пречка, щом кандидата е в добро здраве. Независимо от това, нейният избор е винаги в полза на по-млад кандидат осиновител. От показанията ѝ става ясно, че Ю.Р., не познава семейния статус на жалбоподателката /стр. 52 от протокол от заседанието./

Предвид гореизложеното, събраните по преписката доказателства, съобразявайки становищата на страните, както и относимите към конкретната жалба правни норми, Втори специализиран постоянен заседателен състав приема за установено следното:

Осиновяването в Република България е регламентирано в Глава Шеста на Семейния кодекс, Наредба № 4 от 25 ноември 2003 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистъра на деца за пълно осиновяване, издадена от министерство на правосъдието, министерство на труда и социалната политика /обн. ДВ. бр. 107 от 9 декември 2003 г./, Закон за закрила на детето и Правилник за дейността на Съвета по осиновяване, издаден от министъра на правосъдието, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и науката и министъра на труда и социалната политика, /обн. ДВ. бр. 107 от 9 декември 2003 г., в сила от 9 декември 2003 г./.

На осиновяване подлежи дете, с дадено съгласие от родителите му за пълно осиновяване или чиито родители са неизвестни. Ръководителят на специализираната институция в тридневен срок от настаняването на детето следва да уведоми писмено съответната РДСП за вписването му в Регистъра на деца за пълно осиновяване. За дете

настанено в приемно семейство или при други лица, с дадено съгласие от родителите му за осиновяване или чиито родители са неизвестни, Директорът на Дирекция „социално подпомагане“ по постоянния адрес на детето, уведомява писмено в тридневен срок от настаняването съответната РДСП за вписването му в регистъра. Дете отглеждано в специализирана институция, което не е потърсено шест месеца след изтичането на срока за който е настанено, се вписва в Регистъра с решение на районния съд по местонахождението на специализираната институция. В този случай също ръководителят на специализираната институция уведомява писмено в 3-дневен срок съответната РДСП или съответния прокурор. С Наредба № 4 от 25 ноември 2003 г. са определени редът и условията за водене и съхраняване както на Регистъра на осиновяващи за пълно осиновяване и условията и редът за водене и съхраняване на Регистъра на деца за пълно осиновяване. Те се водят от Регионалните Дирекции за социално подпомагане.

Разглеждайки жалбата на Е.Г.Х., Пети специализиран постоянен състав взе предвид като източник на информация официалния ДОКЛАД за дейността на Инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане през първото тримесечие на 2007 година, съгласно чл. 6, ал. 3, т. 10 от Устройствения правилник на Агенцията за социално подпомагане. Докладът е публикуван на интернет страница www.asp.government.bg/site-inspektorat-Doklad.htm. В него е записано, че след извършени 36 комплексни проверки през тримесечието, в териториалните поделения на АСП, в т.ч. 28 в Регионални Дирекции „Социално подпомагане“ е установено: „ Не е на необходимото ниво дейността на Съвета по осиновяване, допускат се чести нарушения на Правилника за дейността на Съвета. Регистрите на деца за пълно осиновяване и осиновяващи при условията на пълно осиновяване не се водят съгласно изискванията на Наредба № 4 от 25.11.2003 г. " От събраните по преписка № 85/2007 г. данни е видно, че само в SOS -селището в с.Д са настанени 70 деца за отглеждане. От тях едва 2 са вписани в Регистъра на деца за пълно осиновяване към РДСП - П.

Съвета по осиновяване към РДСП е колективният орган, който следва да прецени интереса и потребностите на конкретно дете, вписано в Регистъра за пълно осиновяване, както и самия осиновител - възможността му да предостави родителски грижи, да осигури физическо, психическо и социално благополучие на детето. Информацията за осиновяващия относно личностното и семейното му развитие, здравословното му състояние, неговата социална среда, мотивите за осиновяване, способността му да осигури подходящи условия за специалните нужди на детето и други обстоятелства от значение за осиновяването се установяват от ДСП в социалното проучване, което е 3 месеца.

Видно от събраните по преписката материали и доказателства, семейството на жалбоподателката Е.Г.Х. е минало цялата процедура за да бъде признато за годно да осинови дете /Социален доклад № ОП-XXX от Х.Х.2005 г., изготвен на основание чл. 57а, ал. 1-3 СК, чл. 21, т. 13 от Закон за закрила на детето и приобщен към преписката с вх. № 00-00-000 от 00.00.2000 г./ Направеният извод след 3-месечното проучване и събрани 23 броя документи, е „ Е.Г.Х. и К.Р.С. са в състояние да се справят добре с процеса на осиновяване и на възникналите във връзка с това трудности". Процедурата по осиновяване е започнала с писменото им заявление / вх. № СП-XXX от Х.Х.2005 г./ в Дирекция „Социално подпомагане", гр. П. Проведени са 5 срещи с осиновителите и техни поръчители. Процедурата е продължила по реда на чл. 57в от СК. Съвета по осиновяване към Регионална Дирекция „Социално подпомагане"- П. е провела 3 заседания: на 14.10.2005 г., 16.02.2007 г. и на 31.05.2007 г. На трите заседания, Съвета по осиновяване отхвърля кандидатурата на жалбоподателката и съпруга ѝ като ги определя за неподходящи осиновители. Съгласно отговор с вх. № XXX от Х.Х.2007 г.

на АСП-Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – П., основният мотив е „ че с оглед възрастта си кандидат-осиновителката не би могла да задоволи потребностите на дете на посочената от нея възрастВидно от приложеното извлечение от Регистъра, няма друга кандидат - осиновителка, дори на близка до нейната възраст, с която да бъде в равнопоставено положение по този признак." Направеният извод се потвърждава и от приложените Протоколи от заседания на Съвета по осиновяване /№ X от 24.11.2006 г., № X от 16.02.2007 г. и № X от 31.05.2007 г./, приобщени към преписката с вх. № 00-00-00/20.08.2007 г.

Съгласно чл. 2, т. 3 от Правилника за дейността на Съвета по осиновяване, в сила от 9.12.2003 г., Съветът разглежда досиетата на децата и на осиновяващите, определя за всяко дете от Регистъра в РДСП подходящ осиновяващ, съобразно определените в закона критерии. Съгласно изискването на Семейния кодекс, осиновяващ може да бъде само дееспособно лице, което не е лишено от родителски права, и е най-малко петнадесет години по-възрастен от осиновявания. Видно от направеното проучване, семейството на Е. Х. отговаря на законовите критерии за осиновители. Нещо повече, Семейният кодекс не поставя горна възрастова граница за осиновителя, като аргумент в тази посока е и хипотезата на чл. 52, ал. 2 от СК, когато дядото и бабата могат да осиновят внук, стига един или и двамата родители да са починали, или детето да е родено извън брак.

Решението кое дете, от кой кандидат да се осинови, се взима от Съвета по осиновяване. В случая на Е.Г.Х. и С.Р.С., колективният орган, представляван и ръководен в цялостната си работа от Председател се е водил единствено от „възрастта“ на съпругата като факт с решаващо значение за осиновяването. Не е обсъден и взет предвид факта, че жалбоподателката е омъжена и кандидатурата за осиновяване е от семейна двойка. Не е взет предвид факта, че съпругът е на 50 години и би могъл в качеството си на пълноправен родител да отглежда дете. Настоящият състав счита, че при извършване на преценката дали кандидатурата на жалбоподателката е подходяща на всяко едно от трите заседание Съветът по осиновяване към РДСП изобщо не е обсъдил факта, че тя е омъжена, нито възрастта и качествата на съпругът ѝ, като кандидат осиновител, и по този начин е третирал неравно С. Р. С. по признак „ пол ", като негоден да гледа дете, затова че е мъж. Решаващ фактор се оказва наслоената от миналото дискриминационна практика, че единствено жената носи и следва да носи отговорностите по отглеждането на детето. Съставът счита, че в други случаи, когато възрастта на съпругата е значително по ниска от тази на съпруга подобна пречка не би възникнала. Самите членове на съвета в свидетелските се показания признават, че възрастта 50 години е подходяща за осиновяване на дете.

Целта на Закон за защита от дискриминация е да предостави цялостна и всеобхватна закрила от дискриминация. В разглеждания случай, жалбоподателката Е.Г.Х. и съпругът ѝ К.Р.С. отговарят на всички изисквания, които законодателят е предвидил за да реализират правото си на осиновяване. Настоящият състав счита, че Съветът по осиновяване към Регионална Дирекция „Социално подпомагане" и по конкретно неговите членове, определени със заповед № XXX от Х.Х.2007 г. на Директора на РДСП - П., при преценката на годността на жалбоподателката да осинови дете са извършили акт на дискриминация спрямо Е.Г.Х., приемайки, че е на пределна жизнена възраст и „не би могла да задоволи потребностите на дете на посочената от нея възраст". Тази преценка е направена изцяло в резултат на личните убеждения на членовете на съвета, които не са се съобразили с изискванията, които самият закон поставя, нито със изготвеният социален доклад. Нещо повече, Съветът по осиновяване изцяло е игнорирал фактът, че жалбоподателката е омъжена и, че съпругът ѝ К.Р.С. би могъл да бъде пълноценен родител, изпълнявайки тези си задължения достатъчно

отговорно. Независимо от доказаната практика, че отглеждането на децата в институции е неблагоприятно за тях и е в интерес на всяко дете е да намери дом, в който да бъде отгледано с родителска грижа и в семейна среда, независимо от положителния социален доклад и от факта че жалбоподателката отговаря на всички законови изисквания като осиновител, тя не е могла да упражни това си право единствено поради преценката на Съвета по осиновяване, че е твърде възрастна.

Воден от гореизложеното на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от Закон за защита от дискриминация, ПЕТИ специализиран постоянен заседателен състав на Комисия за защита от дискриминация

РЕШИ

УСТАНОВЯВА, че спрямо жалбоподателката Е.Г.Х. е извършена пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. на основата на признак „възраст“ от страна на членовете на Съвета по осиновяване, с Председател Л.Т., бивш Директор на РДСП.

ПОСТАНОВЯВА, на основание чл. 47, т. 2 от Закон за защита от дискриминация, преустановяване на дискриминационното поведение и отношение спрямо Е.Г.Х. от страна на Съвета по осиновяване към Регионална дирекция за социално подпомагане – П. при реализиране на правото им на осиновяване на дете при условията на пълно осиновяване в сравнение с други кандидат - осиновители.

ПРЕДПИСВА, на основание чл. 47, т. 4 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 1 от Закон за защита от дискриминация, на Регионална Дирекция за социално подпомагане – П. и Съвета по осиновяване към дирекцията да се въздържат за в бъдеще от дискриминационно отношение и поведение спрямо жалбоподателката Е.Г.Х. при упражняване правото ѝ на осиновяване на дете при условията на пълно осиновяване по реда на Глава Шеста от Семейния кодекс.

ПРЕДПИСВА, на основание чл. 47, т. 4 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 1 от Закон за защита от дискриминация, на АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ към министъра на труда и социалната политика ДА УКАЖЕ на всички Регионални дирекции за социално подпомагане на територията на Република България да съобразят практиката си със Закона за Защита от дискриминация и да се въздържат от актове на дискриминация в случаите на прилагане на нормативната уредба в процедурата по осиновяване.

ИЗПРАЩА настоящото решение на МИНИСТЪРА НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА, на основание чл. 67, ал. 4, като орган, имащи отношение към извършеното разследване по преписка № 85/2007 г. по описа на Комисия за защита от дискриминация.

КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ОСЪЩЕСТВЯВА ПОСТОЯНЕН МОНИТОРИНГ ПО РЕДА НА ЧЛ. 40, АЛ. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯТА НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ, ГР. П. И АГЕНЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ, КЪМ МИНИСТЪРА НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА.

Решението се връчва на страните по преписката.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от връчването му на страните в съответствие с разпоредбата на чл. 68, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация.

4. Препоръка № 1 от 26.02.2008 г. на Комисия за защита от дискриминация по Преписка 44/2007 г., Комисия за защита от дискриминация в пълен деветчленен състав⁴

Дискриминация на основата на признак възраст

чл. 4, чл. 47, т. 8 и 10 от ЗЗДискр.

чл. 9 от Закона за научните степени и научните звания

Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране при заетостта и упражняването на занятие

Изискването за възраст в чл. 9 от ЗНСНЗ, а именно, че научните звания "асистент" и "научен сътрудник" се дават на лица с висше образование, не по-възрастни от 35 години, а за лицата с научна степен - от 40 години, които имат постижения в науката или в практиката ограничава достъпа на лицата, навършили пределната възраст до асистентски длъжности във висшите учебни заведения и представлява пряка дискриминация. Качествата на кандидата следва да се преценяват в хода на самия конкурс, а не предварително да се ограничават до такъв формален критерий като възрастта.

Посочената разпоредба противоречи и на Директива 2000/78/ЕО. Съществуването на чл. 9 от ЗНСНЗ като част от национално законодателство не може да бъде оправдано по смисъла на чл. 6 (1) от Директива 2000/78/ЕО. Целта на разпоредбата на чл. 9 – а именно насърчаване на по-млади хора да кандидатстват за званията и съответните длъжности „асистент“, „преподавател“ и „научен сътрудник“ - не отговаря на принципа на пропорционалност между използваните средства и преследваната цел. Пълното ограничаване на достъпа до тези длъжности на лица над 40 годишна възраст е твърде сурова мярка в сравнение с целта – да се насърчава участието на по-млади хора в преподавателския екип на университетите. Спазването на принципа на пропорционалност изисква всяко дерогирание на индивидуално право да съчетае изискванията на принципа за равно третиране с тези на преследваната цел. Целта може да се постигне с други средства, а не с изключването изобщо на една огромна група от хора от кандидатстване за длъжност асистент/ преподавател/ научен сътрудник.

I. Настоящият въпрос беше повдигнат пред Комисия за защита от дискриминация (КЗД) във връзка с производство за защита от дискриминация, образувано по реда на чл. 50, т. 1 във връзка с чл. 4 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) с Разпореждане на Председателя на КЗД № 125/03.04.2007 г. и разпределено на Пети постоянен заседателен състав, специализиран на признак „възраст“. На 11.01.2008 г. Пети постоянен заседателен състав постановява Решение № 1/11.01.2008 г., с което отхвърля жалбата, но решава да предложи на Председателя на КЗД да образува производство по реда на чл. 38, ал. 1, буква „е“ от Правилата за производство пред КЗД (ППКЗД), а именно - производство за провеждане на независимо проучване в изпълнение на правомощието на КЗД по чл. 47, т. 8 и 10 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 38, ал. 1, б. „г“ от ППКЗД. Проучването следва да установи дали посочената разпоредба – чл. 9 от Закона за научните степени и научните звания (ЗНСНЗ) е дискриминационна по признак „възраст“. Последиците от

⁴ Влязла в сила

дискриминационния характер на чл. 9 се проявяват в два негативни резултата: а). необосновано неравно третиране на лица, надхвърлили определена възраст и б). непълното въвеждане на Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране при заетостта и упражняването на занятие (наричана по-долу „Директива 2000/78/ЕО“) в националното законодателство.

II. Комисия за защита от дискриминация счита, че следва да се направи цялостен анализ на разпоредбата на чл. 9 от ЗНСНЗ и да се прецени дали въведеното възрастово ограничение противоречи на Закона за защита от дискриминация⁵, както и на Директива 2000/78/ЕО.

От една страна, съгласно чл. 40, ал. 1 от ЗЗДискр. Комисия за защита от дискриминация е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминацията, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите и в този смисъл е компетентен орган да направи преценка дали е нарушен чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. От друга страна, по смисъла на третата алинея на чл. 249 от Договора за създаване на Европейската общност директивата като акт на вторичното право на Общността е обвързваща с оглед на резултата. Директивата е обвързваща спрямо органите на съответната държава членка, включително съдилища, както и специализирани държавни органи, какъвто е КЗД. Още повече, че съгласно чл. 10 от същия договор държавите-членки предприемат всички необходими мерки, било общи или специални, за да осигурят изпълнението на задълженията, произтичащи от договора или от актове на институциите на Общността. Държавите членки съдействат за постигането на задачите на Общността⁶, една от които е премахване на всички форми на дискриминация, така както е изведена в чл. 13 от Договора за създаване на Европейската общност. В този смисъл Комисия за защита от дискриминация, в ролята си на национален специализиран орган по равнопоставеност, е длъжна да следи за съответствието на българското законодателство с директивите за равнопоставеност, така че резултатите, постигнати в изпълнение на директивите, да не са осуетявани от дискриминационни разпоредби на националното законодателство.

На основа на гореизложеното е изготвена и настоящата препоръка.

III. Българският Закон за научните степени и научните звания⁷ регламентира придобиването на научни степени и научни звания, като определя на какви изисквания следва да отговарят лицата, които биха желали да придобият съответната степен/звание.

1. На първо място ще се спрем на ограничението за възраст, което се отнася до научните звания „асистент“ и „преподавател“.

Според чл. 2, ал. 1 от ЗНСНЗ научните степени са доктор и доктор на науките, а според чл. 3, ал. 1 от същия закон научните звания са асистент/научен сътрудник, доцент/старши научен сътрудник II степен и професор/старши научен сътрудник I степен. За научно звание се приема и званието „преподавател“, което се дава на лицата, които преподават специалните дисциплини във висшите училища по изкуствата, както

⁵ Обн., ДВ, бр. 86 от 30.09.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., доп., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 68 от 22.08.2006 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., доп., бр. 100 от 30.11.2007 г., в сила от 20.12.2007 г.

⁶ Виж становище на главния адвокат Тизано по дело 144/04 на Европейския съд на справедливостта в Люксембург.

⁷ Обн., ДВ, бр. 36 от 9.05.1972 г., изм. и доп., бр. 43 от 6.06.1975 г., бр. 12 от 11.02.1977 г., бр. 61 от 4.08.1981 г., бр. 94 от 5.12.1986 г., бр. 10 от 2.02.1990 г., доп., бр. 59 от 21.07.1992 г., изм., бр. 112 от 27.12.1995 г., бр. 28 от 2.04.1996 г., бр. 54 от 4.07.2000 г., в сила от 4.07.2000 г.

и на лицата, които преподават на неспециалисти чужди езици, физкултура и спорт. Според чл. 48 от Закона за висшето образование⁸ длъжностите на научно-преподавателския състав във висшите училища са: за хабилитирани преподаватели – доцент и професор, а за нехабилитирани преподаватели - асистент, старши асистент и главен асистент. Длъжностите на нехабилитирани лица, на които се възлага само преподавателска дейност за неспециалисти по езиково обучение, спорт, изкуство и други са преподавател и старши преподавател.

По отношение на конкурсите за асистенти и преподаватели - последните се обявяват от научните организации по решение на научните им съвети, ако има осигурени щатни длъжности (чл. 37.1 от Правилника за прилагане на ЗНСНЗ⁹ - ППЗНСНЗ). Очевидна е връзката между придобиване на научното звание и достъпа до съответната длъжност, тоест достъпа до работа. В този смисъл придобиването на научното звание „асистент” и „преподавател” е обвързано с достъпа до определена длъжност. Тази именно зависимост е ключова за преценката дали възрастовото ограничение на чл. 9 от ЗНСНЗ е дискриминационно.

Научните организации са посочени в чл. 14 от ППЗНСНЗ и сред тях фигурират висшите учебни заведения. Процедурата за назначаване на лице на длъжност „асистент” или „преподавател” е следната – обявява се конкурс от съответното висше учебно заведение за заемане на длъжността „асистент”, съответно „преподавател”, и започва прием на документи от лицата, които отговарят на изискванията. Според чл. 9 от ЗНСНЗ научното звание „асистент” се дава на лице с висше образование, което не е по-възрастно от 35 години, а ако има научна степен – не по-възрастно от 40 години, което има постижения в науката или практиката. Алинея 2 на същия член постановява, че изискването за възраст се отнася и за научното звание „преподавател”, с изключение на преподавателите по специалните дисциплини във висшите училища по изкуствата.

Резултатът в крайна сметка е следният:

А). За лицата до 35 годишна възраст – могат да кандидатстват свободно за длъжността „асистент” и „преподавател”.

Б). За лицата от 35 – 40 години – за да кандидатстват за длъжност „асистент” и „преподавател”, трябва да имат научна степен. В същото време научните степени се дават на лица с висше образование, които са защитили дисертационен труд (чл. 4, ал. 1 от ЗНСНЗ). С други думи казано, ако едно лице е във възрастовата рамка 35 - 40 години и няма научна степен, т.е. не е защитило дисертационен труд, то не би могло да кандидатства за длъжността „асистент”.

В). За лицата над 40 годишна възраст – за тях е невъзможно да кандидатстват за длъжността „асистент”. Ако лицето желае да постъпи на работа във висше училище, то трябва да защити дисертационен труд и да има минимум педагогическа дейност, за да кандидатства за длъжността доцент. Как точно ще придобие този „минимум

⁸ Обн., ДВ, бр. 112 от 27.12.1995 г., изм., бр. 28 от 2.04.1996 г., бр. 56 от 15.07.1997 г., попр., бр. 57 от 18.07.1997 г., изм., бр. 58 от 22.07.1997 г., изм. и доп., бр. 60 от 2.07.1999 г., в сила от 2.07.1999 г., попр., бр. 66 от 23.07.1999 г., изм., бр. 111 от 21.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 113 от 28.12.1999 г., бр. 54 от 4.07.2000 г., в сила от 4.07.2000 г., изм., бр. 22 от 9.03.2001 г., бр. 40 от 19.04.2002 г., в сила от 19.04.2002 г., изм. и доп., бр. 53 от 28.05.2002 г., в сила от 28.05.2002 г., бр. 48 от 4.06.2004 г., в сила от 4.06.2004 г., доп., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 77 от 27.09.2005 г., в сила от 27.09.2005 г., бр. 83 от 18.10.2005 г., в сила от 18.10.2005 г., изм., бр. 103 от 23.12.2005 г., изм. и доп., бр. 30 от 11.04.2006 г., изм., бр. 36 от 2.05.2006 г., в сила от 1.07.2006 г., изм. и доп., бр. 62 от 1.08.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., изм., бр. 108 от 29.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 41 от 22.05.2007 г., бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 8.02.2008 г.

⁹ Обн., ДВ, бр. 63 от 11.08.1972 г., изм., бр. 13 от 14.02.1984 г., бр. 85 от 1.11.1985 г., доп., бр. 13 от 14.02.1992 г., бр. 83 от 30.08.2002 г.

педагогическа дейност” не е ясно. Получава се резултат, според който достъпът на лица над 40 години до преподавателска дейност във висшите училища е силно ограничен.

2. На второ място ще се спрем на ограничението за възраст за званието „научен сътрудник”.

Казаното по отношение на ограниченията за възрастта за кандидатстване на длъжност „асистент” и „преподавател” важи и за придобиване на научното звание „научен сътрудник”. Званието е обвързано с осигурена щатна длъжност. Процедурата е същата, разликата е, че научните сътрудници заемат длъжности в други организации, различни от висшите училища.

3. Нормата на чл. 9 от ЗНСНЗ създава предпоставки за необосновано неравно третиране, защото не допуска висококвалифицирани лица, особено тези, навършили 40 години, да кандидатстват за длъжността „асистент”, „преподавател” или „научен сътрудник” само и единствено поради тяхната възраст.

Възрастовото ограничение може да доведе и до следния негативен резултат. Съгласно чл. 40 от ЗНСНЗ хабилитираните научни работници запазват научните си звания и след като престанат да заемат научни длъжности. По аргумент за противното (*per argumentum a contrario*) нехабилитираните научни работници (асистент, старши асистент и главен асистент) не запазват научните си звания, след като престанат да заемат научни длъжности. Възниква въпросът дали един асистент с дългогодишен опит би могъл отново да кандидатства за длъжността „асистент” в друго висше учебно заведение, след като веднъж е престанал да заема научната длъжност „асистент” и е навършил пределната възраст. Тълкуването на закона дава отрицателен отговор на този въпрос. Последното очевидно е вълнувало и самия нормотворец, тъй като, макар че законът мълчи по въпроса, съгласно чл. 74.4 от ППЗНСНЗ изискването за възраст не се отнася за случаите, в които един нехабилитиран научен работник участва в конкурс в същата или друга научна организация за същото или друго научно звание.

Въпреки това уточнение и подзаконово изключение от общото ограничение на възрастта Комисия за защита от дискриминация счита, че изискването за възраст в законовата разпоредба ограничава правата на лицата с богат опит в определена област на науката и лишава академичния свят от високо квалифицирани служители, а студентите – от ценни с опита си, макар и по-възрастни, преподаватели. Качествата на кандидата следва да се преценяват в хода на самия конкурс, а не предварително да се ограничават до такъв формален критерий като възрастта.

Според решение по дело С-144/04 на Европейския съд на справедливостта в Люксембург (наричан по долу ЕСС) принципът за недискриминация на признак възраст следва да се разглежда като основен принцип на общностното право. По смисъла на една широко приета дефиниция, споделяна от ЕСС, основният принцип за равно третиране или недискриминация изисква сравними обстоятелства да не се третират различно, а различни ситуации да не се третират еднакво¹⁰. Лица, поставени в сравними ситуации, а именно кандидатстване за работа на научни длъжности „асистент”, „преподавател” и „научен сътрудник”, които имат постижения в науката или практиката, са третирани различно само поради тяхната възраст. В светлината на казаното Комисия за защита от дискриминация счита, че посоченото възрастово ограничение противоречи на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

¹⁰ Виж становище на главния адвокат Мазак по дело 411/05 на ЕСС.

IV. Същност на дискриминацията по признак възраст според Директива 2000/78/ЕО

1. По смисъла на чл. 1 от Директива 2000/78/ЕО целта на последната е да установи правна рамка за борба с дискриминацията освен по други признаци и по признак възраст по отношение на заетостта. Съгласно чл. 3, ал. 1, т. в Директива 2000/78/ЕО се прилага във връзка със заетостта и условията на труд.

2. Директивата още в Преамбюла си (т. 11) посочва, че дискриминацията на признак възраст може да възпрепятства постигането на целите на Договора за Европейската общност и по-специално достигането на висока степен на заетост и социална закрила. В т. 12 се посочва, че е забранена всяка дискриминация на признак възраст в Общността. В т. 23 се посочва, че при много ограничени обстоятелства, разлика в третирането може да бъде оправдана, когато характеристика, свързана с възрастта съставлява основно и професионално определящо изискване, когато целта е законна и изискването – пропорционално. Последното изключение е залегнало и в чл. 7, ал. 1, т. 6 от ЗЗДискр., където се посочва, че не представлява дискриминация определянето на максимална възраст за наемане на работа, което е свързано с необходимостта от обучение за заемане на съответната длъжност или с необходимостта от разумен срок за заемане на длъжността преди пенсиониране при условие, че това е обективно оправдано за постигане на законна цел и средствата за постигането ѝ не надвишават необходимото. Съответствието на целта със средствата за постигането ѝ е известно в практиката на ЕСС като принцип на пропорционалност.

3. В този смисъл преценката за характера на разглежданата разпоредба (чл. 9 от ЗНСНЗ) следва да засегне четири точки: дали разлика в третирането съществува и ако да, дали тази разлика в третирането е на признак, който представлява основно и професионално определящо изискване, обективно оправдана ли е тази разлика в третирането и дали принципът за пропорционалност е бил спазен.

4. На първо място очевидно законът постановява разлика в третирането. Лица, които са навършили 35 или съответно 40 години не могат да кандидатстват за званието и длъжността „асистент“, „преподавател“ и „научен сътрудник“. Очевидна е разликата в третирането на признак възраст.

5. Изискването за възраст основно и професионално определящо изискване ли е? Отговорът на този въпрос следва да е отрицателен. В конкретния случай няма връзка между възрастта и изпълняваната работа. Дали лицето ще е на 39 години или на 41 няма отношение към изпълнението на професионалните му задължения. Дори напротив – улесненият достъп на по-възрастни и опитни преподаватели до асистентски или преподавателски длъжности във висшите училища би било от полза за самите студенти.

6. Има ли оправдание (определена цел) за това различно третиране. Отговорът на този въпрос е положителен, тъй като законодателят е целял привличането на по-млади хора в научните организации, така че те да могат да придобият необходимия опит и квалификация.

7. Спазен ли е бил принципът за пропорционалност? В светлината на казаното досега следва да се посочи, че целта на разпоредбата – а именно насърчаване на по-млади хора да кандидатстват за званията и съответните длъжности „асистент“, „преподавател“ и „научен сътрудник“ - не отговаря на принципа на пропорционалност между използваните средства и преследваната цел. Пълното ограничаване на достъпа до тези длъжности на лица над 40 годишна възраст е твърде сурова мярка в сравнение с целта – да се насърчава участието на по-млади хора в преподавателския екип на

университетите. Спазването на принципа на пропорционалност изисква всяко дерогирание на индивидуално право да съчетае изискванията на принципа за равно третиране с тези на преследваната цел¹¹. Постигането на целта не може да води до дискриминационен резултат. Следователно съществуването на чл. 9 от ЗНСНЗ като част от национално законодателство не може да бъде оправдано по смисъла на чл. 6 (1) от Директива 2000/78/ЕО. Целта може да се постигне с други средства, а не с изключването изобщо на една огромна група от хора от кандидатстване за длъжност асистент/преподавател/научен сътрудник. Още повече, че на практика се получава така, че ако лице е навършило 40 години, единственият начин да кандидатства за университетска длъжност е да кандидатства за длъжността „доцент” или „професор”, за които длъжности обаче се изисква дисертационен труд и определен педагогически опит. На практика лицата с богат професионален опит следва да отговарят и на тези две изисквания, за да кандидатстват на научни длъжности във висши училища. Последното не просто е дискриминационно, но е и лишено от разум, тъй като една много широка група професионалисти всъщност са силно ограничени в достъпа им до преподаване.

8. Въз основа на гореизложеното Комисия за защита от дискриминация счита, че посочената разпоредба на чл. 9 от ЗНСНЗ не само създава дискриминационен резултат, но в същото време противоречи на Директива 2000/78/ЕО. Последното налага нейната промяна.

Въз основа на всичко гореизложено и на основание чл. 38, ал. 1, буква „г” от Правилата за производство пред КЗД Комисия за защита от дискриминация в пълния си деветчленен състав

РЕШИ

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 8 от Закона за защита от дискриминация на Министерски съвет като субект със законодателна инициатива по смисъла на чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България да подготви и внесе в Народното събрание проект за изменение на чл. 9 от Закона за научните степени и научните звания.

Препоръката се изпраща на министър - председателя.

Настоящата препоръка има декларативен характер и по никакъв начин не може да задължи субектите с нормотворческа компетентност и законодателна инициатива. Тя представлява становище на компетентния орган по равнопоставеност в Република България в изпълнение на правомощията му по премахване на всички форми на дискриминация.

5. Препоръка от 09.01.2007 г. на Комисията за защита от дискриминация, Комисия за защита от дискриминация в пълен деветчленен състав¹²

**Дискриминация на основата на признак възраст
чл. 73, ал. 3, чл. 74, ал. 3 и чл. 101, т. 2, от КСО
чл. 4, чл. 47, т. 8 и 10, от ЗЗДискр.**

¹¹ Вж. Дело С-476/99 и дело С-144/04 на ЕСС.

¹² Влязла в сила

чл. 7 от Правилника за устройството и дейността на КЗД
чл. 38, ал. 1, б. „г” от Правилата за производство пред КЗД
чл. 4 от Постановление № 295 на МС за определяне на групите пътници, ползващи право на безплатни и с намаление цени на пътувания при превоз с железопътен транспорт, и за определяне размера на намалението
чл. 19 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане

Съгласно чл. 4 от Постановление № 295 на МС за определяне на групите пътници, ползващи право на безплатни и с намаление цени на пътувания при превоз с железопътен транспорт, и за определяне размера на намалението (Обн. ДВ, бр. 112/2001 г.) лицата, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст, се третира по по-благоприятен начин в сравнение с лицата, получаващи пенсия за инвалидност, което не е обективно оправдано и не преследва законова цел. Лицата с намалена работоспособност от 50 до 70 на сто, навършили предвидената в Постановление № 295 възраст, но получаващи пенсия за инвалидност, не могат да се възползват от нито едно от гарантираните права на инвалиди или лица, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст за пътуване на преференциални цени с железопътен транспорт, нито разполагат с правна възможност да получат месечна добавка за покриване на транспортни услуги. По смисъла на Закона за железопътния транспорт възрастните граждани образуват отделна социална категория, различна от тази на инвалидите. Следва да се приеме, че основанийето за ползване на правото на намаление при превоз с железопътен транспорт е навършването на предвидената в разпоредбата възраст, а не получаването на определен вид пенсия.

Относно: Премахване на дискриминационна разпоредба в Постановление № 295 за определяне на групите пътници, ползващи право на безплатни и с намаление цени на пътувания при превоз с железопътен транспорт и за определяне размера на намалението (Обн. ДВ, бр. 112/2001 г.)

По повод производство по постъпила конкретна жалба в Комисията за защита от дискриминация се констатира, че в чл. 4 от *Постановление № 295 на МС за определяне на групите пътници, ползващи право на безплатни и с намаление цени на пътувания при превоз с железопътен транспорт, и за определяне размера на намалението* (Обн. ДВ, бр. 112/2001 г.) лицата, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст, се третира по по-благоприятен начин в сравнение с лицата, получаващи пенсия за инвалидност, което не е обективно оправдано и не преследва законова цел.

Производството пред Комисията за защита от дискриминация е образувано по жалба, подадена по повод отказ от ЖП бюро - гр. Бургас, лице с трайно намалена работоспособност повече от 50 на сто и получаващо пенсия за инвалидност, да закупи абонаментна карта „Възрастен”, която се използва при пътуване с железопътен транспорт и удостоверява правото на лицето да ползва 50% намаление от цената за превоз на пътници. След проучване на действащата нормативна уредба се установи, че отказът е основателен, тъй като *Постановление № 295 на МС за определяне на групите пътници, ползващи право на безплатни и с намаление цени на пътувания при превоз с железопътен транспорт, и за определяне размера на намалението* не предоставя възможност на лицата, навършили 62 години - за мъжете и 57 години – за жените и получаващи пенсия за инвалидност, да се възползват от правото да пътуват с 50% намаление от определената цена за превоз на пътници при пътуване с железопътен

превоз. Такова право се предоставя само на лицата, навършили посочената възраст и получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Установи се още, че въз основа на чл. 2 от *Постановление № 295* във връзка с чл. 19 от *Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане* (Обн. ДВ. бр.133/1998 г.), лицата със 71 на сто или над 71 на сто трайно намалена работоспособност имат право на безплатно пътуване - два пъти в годината с железопътен и автобусен транспорт в страната - отиване и връщане. Но извън кръга на лицата, имащи възможност да се възползват от това право, остават лицата с трайно намалена работоспособност между 50 на сто и 70 на сто.

За целите на производството се констатира също, че *Законът за интеграция на хората с увреждания* (Обн. ДВ. бр. 81/2004 г.) предоставя право на хората с трайни увреждания на месечна добавка за социална интеграция според индивидуалните им потребности съобразно вида на увреждането, степента на намалената работоспособност или намалена възможност за социална адаптация (чл.42,ал.1). Добавката е диференцирана, представлява парични средства и може в хипотезата на чл. 42, ал. 2, т. 1 да служи за покриване на допълнителни разходи за транспортни услуги. Според разпоредбата на чл. 42а и чл. 42б от *Закона за интеграция на хората с увреждания* лицата, имащи право на месечна добавка за покриване на допълнителни разходи за транспортни услуги, са лицата със затруднения в предвиждането, с намалена работоспособност от 50 до на сто и лицата със 71 и над 71 на сто намалена работоспособност. Извън обхвата на тези разпоредби остават лицата, които не страдат от затруднения в предвиждането и имат намалена работоспособност от 50 до 71 на сто.

От посоченото по-горе следва, че лицата с намалена работоспособност от 50 до 70 на сто, навършили предвидената в *Постановление № 295* възраст, но получаващи пенсия за инвалидност, не могат да се възползват от нито едно от гарантираните права на инвалиди или лица, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст за пътуване на преференциални цени с железопътен транспорт, нито разполагат с правна възможност да получат месечна добавка за покриване на транспортни услуги.

Предвид гореизложеното Комисията за защита от дискриминация счита, че настоящият текст на разпоредбата на чл. 4 от *Постановление № 295* на МС, представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от *Закона за защита от дискриминация* по следните съображения:

I. За целите на пътуването с железопътен транспорт лицата, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст и тези, получаващи пенсия за инвалидност, се намират в сходно положение. Това се потвърждава и от разпоредбите на чл. 74, ал. 3 и чл. 101, т. 2 от *Кодекса за социално осигуряване* (Обн. ДВ. бр.110/1999 г.), където се забранява получаването от едно и също лице на пенсия за инвалидност поради общо заболяване и на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст. Също по силата на изричната разпоредба на чл. 73, ал. 3 от КСО на лицата, навършили възрастта за придобиване на пенсия за осигурителен стаж и възраст и имащи право на пенсия за инвалидност, се отпуска пожизнено пенсия за инвалидност. Въз основа на посочените разпоредби може да се направи извод, че самият законодател, третира тези лица по идентичен начин, поради наличие на общ признак, а именно неработоспособността – в първия случай доказана, основание за получаване на пенсия за инвалидност или презюмирана, основание за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Ето защо принципът на равнопоставеност и еднакво третиране се нарушава от разпоредбата на чл. 4 от *Постановление № 295* на МС, тъй като при *сравними сходни обстоятелства* лицата с намалена работоспособност от 50 до 70 на сто и получаващи пенсия за инвалидност, се третират по по-неблагоприятен начин на основата на признак *доказана намалена*

работоспособност повече от 50 на сто в сравнение с лицата, получаващи пенсия за осигурителен стаж и възраст.

II. *Постановление № 295 на МС* е прието на основание чл. 52 от *Закона за железопътния транспорт (Обн. ДВ бр. 97/2000 г.)*, в чиято разпоредба е предвидено, че размерът на средствата за компенсиране на намалените приходи от безплатни и с намалени цени пътувания на учащи се, възрастни граждани, многодетни майки, инвалиди, ветерани от войните или други лица се определят с акт на Министерския съвет. Посочената разпоредба предоставя правомощие на МС по силата на изрична законова делегация да разшири кръга на лицата, спрямо които се прилагат пътнически тарифи в интерес на една или няколко социални категории лица, но не и да ограничава този кръг лица. По смисъла на *Закона за железопътния транспорт* възрастните граждани образуват отделна социална категория, различна от тази на инвалидите. Затова може да се приеме, че основанието за ползване на правото на намаление при превоз с железопътен транспорт е навършването на предвидената в разпоредбата възраст, а не получаването на определен вид пенсия. В подкрепа на това е и фактът, че възрастта, посочена в *Постановление № 295* (62 години - за мъжете и над 57 години – за жените), е по-ниска, отколкото възрастта, необходима за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, която е съответно 63 години за мъжете и 60 години за жените.

Въз основа на гореизложеното, Комисията за защита от дискриминация на основание чл. 47, т. 8 от *Закона за защита от дискриминация*

ПРЕПОРЪЧВА

на Министерски съвет на Република България да предприеме необходимите правни действия за изменение на разпоредбата на чл.4 от *Постановление № 295 на МС за определяне на групите пътници, ползващи право на безплатни и с намаление цени на пътувания при превоз с железопътен транспорт, и за определяне размера на намалението (Обн. ДВ, бр. 112/2001 г.)* с цел привеждане на подзаконов нормативен акт в съответствие със *Закона за защита от дискриминация*.

Раздел II

Дискриминация на основата на признак пол

6. Решение № 29 от 04.07.2006 г. по Преписка 25/2006 г. на Втори специализиран постоянен заседателен състав на КЗД¹³

Дискриминация на основата на признак пол

чл. 243 от Кодекса на труда

чл.4, ал.2, чл. 14 и чл. 76, ал. 1, т. 2 от ЗЗДискр.

Жалбоподателката Х.М.М. е била подложена на неравно третиране от работодателя като жена при определяне на нейното основно трудово възнаграждение, която представлява съществен елемент от трудовото възнаграждение.

Систематичното неравно третиране от страна работодателя на работници и служителите, принадлежащи към определен пол, по отношение на осигуряването на равно възнаграждение за еднакъв труд представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

За полагането на еднакъв труд работодателят е длъжен да осигури равно възнаграждение, което включва равно основно трудово възнаграждение и допълнителните плащания за вредни условия на труд в производства, в каквото производство е работила жалбоподателката. Основната работна заплата е един от елементите на трудовото възнаграждение, същевременно тя е този елемент, който отразява равното третиране на жените и мъжете при полагане на еднакъв труд. Неравното третиране на работници и/или служители на основание пол, които полагат еднакъв труд на едно и същото работно място и на една и съща длъжност съставлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. и нарушава императивната разпоредба на чл. 14, ал. 1 от ЗЗДискр и на чл.243 от Кодекса на труда.

Жалбоподателята е поискала да се установи пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗСД, тъй като счита, че спрямо нея работодателят е нарушил принципа за равното третиране, а именно не е осигурил равно възнаграждение за еднакъв труд по смисъла на чл. 14, ал. 1 от ЗЗСД. Фактическите обстоятелства, изложени от жалбоподателката в жалбата с вх. № 91/27.01.2006 г. и в допълнителната жалба с вх.№ 201/20.02.2006 г. са:

до 01.01.2000 г. е работила като оператор на мелници Б, В и Г, като от началото на 2000 г. е преназначена като оператор на мелница А;

по устна договорка със зам.началника „Производствен отдел“ от 01.01.2002 г. жалбоподателката отново е започнала да работи като оператор на мелници Б, В и Г;

след нейна молба с жалбоподателката е сключено Допълнително споразумение № 684/05.06.2002 г., в сила от 01.06.2002 г., с което тя официално е преназначена за оператор на мелници Б, В и Г.

Жалбоподателката прилага копия на две Допълнителни споразумения към нейния трудов договор, съответно под № 684/05.06.2002 г. (с.1и) и под №

¹³ Върховният административен съд на Република България - Пето отделение с Решение № 4180 от 25.04.2007 г. по адм. дело № 7369/2006 г. ОБЯВЯВА за нищожно решението В ЧАСТТА, в която е уважена жалбата на Х.М.М. за периода 27.01.2003 г. до 01.01.2004 г. и го потвърждава в останалата част. Върховният административен съд на Република България - Петчленен състав - II колегия, с Решение № 10594 от 01.11.2007 г. по адм. дело № 5581/2007 г. ОСТАВЯ в сила решението на Комисията В ЧАСТТА, в която е било установено систематично неравно третиране на Х.М.М. по признак "пол".

259/30.03.2005 г. (с.1з), както и две молби, с които иска изравняването на нейната основна заплата с основните заплати на останалите работещи на същата длъжност. Първата молба е от 21.04.2003 г. (с. 1ж), а втората е от 02.07.2004 г. (с. 1е).

Оплакванията на жалбоподателката Х. М. сочат като евентуален нарушител и ответна страна по жалбата „XXXXXXX" АД, гр. П.

„XXXXXXX" АД чрез процесуалния си представител оспорва жалбата, като твърди, трудовото правоотношение между жалбоподателката е уредено с трудов договор и Допълнителни споразумения към него, които отразяват постигнатото съгласие между страните по всички въпроси, включително и по основния елемент трудовото възнаграждение и неговия размер. Твърдението на жалбоподателката, че размерът на работната ѝ заплата е определен, е неоснователно и нейната жалба следва да бъде оставена без уважение.

Комисията намира жалбата за частично допустима с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗСД и чл. 9, т. 1 от Правилата за производство пред Комисията, тъй като тригодишния давностен срок покрива периода от 01.01.2002 г. до 27.01.2003 г. (жалбата е постъпила в деловодството на КЗД на 27.01.2006 г.), за който жалбоподателката също твърди, че е била пряко дискриминирана от работодателя. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, които да възпрепятстват образуването на производството и разглеждането частично на жалбата по същество.

Докладчикът по преписката е посетил на 01.03.2006 г. ответната страна „XXXXXXX" АД, където беше запозната с трудовото досие на жалбоподателката и на останалите работници, които работят като оператори на мелници Б, В и Г. Копия от следните документи бяха предоставени на Комисията за защита от дискриминация: трудовото досие на жалбоподателката Х.М.М., вкл. трудови договори и Допълнителните споразумения към него; справки за размера на трудовото възнаграждение на всеки от работещите като оператор на мелници Б, В и Г, в това число Х.М.М., К.П.Ч, Н.Й.Р, Р.Й.Р, С и А.А. и Х.И.Т.; Колективния трудов договор и допълнителни споразумения към него от 25.01.2002 г. и от 19.03.2003 г.; Процедури за персонала, Раздел 9 „Промени на заплатите - индивидуален и генерален преглед на възнаграждението.

В срока за запознаване със събраните по преписката материали по реда на чл. 59, ал. 2 от ЗЗСД и чл. 27, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за производство пред КЗД ответната страна представи копие от Допълнително споразумение към Колективния трудов договор от 24.03.2006 г. и справка за брутни заплати на всички, работещи като оператори на мелници Б, В и Г.

В първото по делото заседание, проведено на 09.05.2006 г., процесуалният представител на ответната страна „XXXXXXX" АД (надлежно упълномощен, вж. с.68) представи нови писмени доказателства: молба от жалбоподателката Х.М.М. за финансово подпомагане на лечение, проведено във Военна болница, копие от авизо по платежно нареждане за лечение, служебна бележка, че жалбоподателката е била застрахована, сведение за временна нетрудоспособност, сравнителна справка за трудовите възнаграждения на оператори на мелници Б, В и Г през м. юли 2002 г., 2003 г., 2004 г. и 2005 г., справка за стажа, образованието, възрастта и брутните заплати на работниците на длъжност „Оператор на мелници Б,В,Г" от 13.04.2006 г., справка за получените трудови възнаграждения от Х. М. М. за периода м. януари 2002 г. - м. март 2006 г., Допълнително споразумение към КТД от 24.03.2006 г., Допълнително споразумение към КТД от 00.12.2005 г., Допълнително споразумение към КТД от 13.04.2005 г., Допълнително споразумение към КТД от 24.03.2005 г., Допълнително споразумение към КТД от 08.03.2004 г., Доклад за приложената Здравна програма в

„XXXXXXX" АД като част от фирмената социална политика през 1998 г. - 2005 г. и превод на „Етичен кодекс" в И..

В първото заседание страните бяха поканени да се помирят, като същите изразиха готовност. На заседанието, проведено на 05.06.2006 г., страните посочиха, че не са постигнали споразумение, и се даде ход по същество. Жалбоподателката чрез своя процесуален представител (надлежно упълномощен, вж. пълномощно към молба с вх. № 588 от 16.05.2006 г.) представи нови писмени доказателства: копие от Удостоверение № 9499 за завършен курс по предпечатна подготовка през 1994 г., копие от Удостоверение № 282 за завършен курс по радиационна защита през 1995 г. и заповед № 1073 от 10.07.1985 г., в която е отразено, че Х.М.М. е завършила курс и с изпитен протокол ѝ е призната съответна квалификация.

В заседанието на 05.06.2006 г. ответната страна „XXXXXXX" АД представи нови писмени доказателства: сравнителна справка за началните работни заплати при постъпване на длъжност „оператор на мелници Б, В, Г", личен формуляр на жалбоподателката Х.М.М., длъжностна характеристика, подписана от Х.М.М. на 12.02.2005 г., писмени обяснения по повод оплакване от страна на жалбоподателката и кратко изложение на политиката на работодателя в сферата на човешките ресурси.

Ответната страна поиска разпит на свидетел, който беше допуснат. Д-р Е.Р.А. като ръководител на Службата по трудова медицина изложи политиката на здравеопазването в дружеството, като изрично подчерта, че се полагат специални грижи за жените-работнички, които представляват уязвима група в циментовото производство. Сумата за здравеопазване в дружеството при трикратно намаление на персонала от 1998 г. до 2005 г. се е увеличила два пъти и половина.

По искане на ответната страна да се предостави време за проучване на документите за придобита квалификация на жалбоподателката Втори специализиран постоянен състав отложи разглеждането на преписката за 20.06.2006 г. На третото заседание, проведено на тази дата, бяха допуснати като доказателства Служебна бележка от 13.06.2006 г. за квалификацията на жалбоподателката Х. М. М. и Сведение с изх.№ 246/15.06.2006 г., кога са монтирани и пуснати в експлоатация циментови мелници Б, В и Г в „XXXXXXX" АД.

Въз основа на приложените към преписката писмени доказателства, показанията на разпитания свидетел и становищата на страните, изразени в двете заседания по същество, Комисията приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Жалбоподателката Х.М.М. е работила на длъжност „машинист на инсталация за смилане в периода 1979 - 1988 г. и в периода 1996 - 2000 г. От 01.03.2000 г. жалбоподателката е преназначена от длъжност „машинист на инсталация за смилане" на длъжност „оператор на мелници В и Г", видно от Допълнително споразумение № 492/17.05.2000 г. към трудов договор № 108/01.08.1977 г. От 01.06.2000 г. Х.М.М. е преназначена от длъжност „оператор на мелници В и Г" на длъжност „оператор на мелница А", видно от Допълнително споразумение № 235/26.05.2000 г. към трудов договор № 108/01.08.1977 г. От 01.06.2002 г. жалбоподателката по нейна молба (с. 43) е преназначена от длъжност „оператор на мелница А" на длъжност „оператор на мелници Б, В и Г", видно от Допълнително споразумение № 684/05.06.2002 г. От 01.06.2002 г. до пенсионирането си на 01.05.2006 г. жалбоподателката е работила като оператор на мелници Б, В и Г.

Представена е и длъжностна характеристика, подписана от жалбоподателката на 12.02.2005 г., според която квалификацията и стажа, необходими за заемането на длъжността, са средно образование, професионална подготовка и обучение на работното място до 5 г. Като допълнителна квалификация се посочва компютърна

грамотност. В служебната бележка с изх. № 821 от 14.06.2006 г. ответната страна „XXXXXXX " АД в т. 2 изрично посочва, че двете длъжности „машинист на инсталация за смилане" и „оператор на мелници Б, В и Г" са идентични, но във връзка с настъпилите изменения в технологичния процес, обновяването на мелниците и въвеждането на задължителното използване на компютърна техника, са се променили задълженията на работниците и са се повишили изискванията относно квалификацията на операторите на мелници Б, В и Г. От представения личен формуляр на жалбоподателката е видно, че същата използва програмни езици Windows, Word, Page Maker, следователно има компютърна грамотност. Ако работодателят е считал, че тази допълнителни умения не отговарят на длъжностната характеристика на заеманата позиция, той е имал право да не преназначава жалбоподателката на длъжност „оператор на мелници Б, В и Г". Нещо повече по смисъла на чл. 7 от Колективния трудов договор работодателят осигурява на работниците и служителите всички условия за обучение и повишаване на тяхната квалификация в съответствие с фирмената си политика по кадрите и производствената, търговската и/или друга необходимост. Работодателят не е предложил на жалбоподателката да повиши квалификацията си през процесния период.

Относно професионалната подготовка на жалбоподателката Комисията приема, че същата е притежавала необходимата квалификация, придобита чрез продължителен трудов стаж като машинист на инсталация за смилане, още повече, че е работила в периода 1996 - 2000 г. с монтираните и пуснати в експлоатация обновени циментови мелници, както следва: мелница Г от 1996 г., мелница В от 1999 г. и мелница Б от 2000 г. Ответната страна не доказва отсъствие на достатъчна квалификация и умения от страна на жалбоподателката като основание за договаряне на по-ниска основна заплата.

От събраните писмени доказателства, а именно сравнителната справка за трудовите възнаграждения на операторите на мелници Б, В и Г (вж. с. 107) за м. юли през 2003 г., 2004 г. и 2005 г., е видно, че жалбоподателката Х. М. е имала най-ниската основна работна заплата с 45 лева по-ниска от нейните колеги мъже, заемащи същата длъжност. Следва да се отбележи, че в този период жалбоподателката е с най-продължителен трудов стаж в дружеството, което предполага наличие на придобити умения като машинист на инсталация на смилане и като оператор на циментови мелници. Както самата ответна страна признава длъжностите са идентични. Следователно, Комисията приема, че жалбоподателката и останалите оператори на мелници Б, В и Г са полагали еднакъв труд по смисъла на чл. 243 от Кодекса на труда и чл. 14, ал. 1 от ЗЗСД.

За полагането на еднакъв труд работодателят е длъжен да осигури равно възнаграждение, а именно равна основна работна заплата и допълнителните плащания за вредни условия на труд в производства, каквото е циментовото производство. Действително основната работна заплата е един от елементите на трудовото възнаграждение, но тя е този елемент, който изразява равното третиране на жените и мъжете, когато полагат еднакъв труд. От сравнителната справка е видно, че работодателят не е нарушавал принципа за равното третиране на жените и мъжете при определяне на допълнителните възнаграждения за условията на труд. Без значение е доказаният факт, че при всяко договорено увеличение на основната работна заплата работодателят е увеличавал основната работна заплата и на жалбоподателката. Неравното третиране на Х.М.М. като форма на пряка дискриминация се доказва и от факта, че при всяко увеличение нейната основна заплата остава винаги с 45 лева по-ниска от тези на нейните колеги мъже: К.П.Ч., Н.Й.Р., Р.Й.Р. и С.А.А. Включително видно от сравнителната справка от 28.02.2006 г. (вж. с.П) Х.И.Т., назначен като

оператор на мелници Б, В и Г на 01.11.2005 г., получава основна работна заплата само с 5 лева по-малко от жалбоподателката.

Съгласно Процедурите за персонала на И. груп, важащи за „XXXXXXX " АД, „XXXXX" АД, „XXXXXX" АД, в Раздел 9 „Промени на заплатите - индивидуален и генерален преглед на възнаграждението" (с.7-10) се предвижда да се извършва индивидуална оценка на работата на работника/служителя веднъж годишно -т. 6 от Раздел 9. При това „при оценяването всеки служител ще бъде държан отговорен за представянето си и системата на възнаграждения в компанията се свързва пряко с тези аспекти" (т.5). Ответната страна не е представила доказателства, че такава оценка е била извършвана по отношение на жалбоподателката и че по-ниската основна работна заплата се дължи на неудовлетворителни резултати от оценката.

Съгласно разпоредбата на чл. 9 от ЗЗСД след като страната, която твърди, че е жертва на дискриминация, докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация, ответната страна трябва да докаже, че не е нарушено правото на равно третиране. Комисията установява, че са доказани фактите на неравно третиране на жалбоподателката Х.М.М. от страна на работодателя „XXXXXXX " АД, тъй като същата в периода от 27.01.2003 г. до пенсионирането си е получавала по-ниска основна работна заплата за положен еднакъв труд в сравнение със своите колеги мъже. Доводът на ответната страна, че видно от представената справка за възнагражденията при постъпване на работа на същите длъжности на другите оператори, възнаграждението на жалбоподателката, при постъпването ѝ на работа на длъжност „оператор на мелници Б, В и Г" е по-високо от това на двама от мъжете, не е основание да се приеме, че същата не е била жертва на дискриминация. Действително при постъпването е допустимо основната работна заплата да бъде по-ниска по размер, тъй като лице още не е показало конкретен личен принос.

Неравното третиране се появява в по-късен момент, когато при повишаване на основната работна заплата на всички мъже им се признава по-висок личен принос (по твърдение на процесуалния представител вж. писмената защита) при изпълнение на трудовите им възнаграждение отколкото на Х.М.М. Жалбоподателката е подавала два пъти молба (с вх. № 294/22.04.03 г. и с вх. № 618/02.07.04 г.) за изравняване на нейната основна заплата с тази на колегите ѝ, заемащи същата длъжност, т.е. искала е да бъде оценен нейният личен принос Не е състоятелно и възражението, че жалбоподателката е получавала второ по големина трудово възнаграждение в нейната група. Несъстоятелността произтича от факта, че се сравняват brutните работни заплати, в които са включени и възнагражденията за прослужени години. От справките е видно, че жалбоподателката има най-много прослужени години и следователно, най-високо по отношение на този елемент допълнително възнаграждение.

Ответната страна не доказва, че не е нарушила правото на равно третиране. Не се доказва, че разликата в размера на основното трудово възнаграждение на жалбоподателката в сравнение със същото на нейните колеги мъже е в резултат на оценката на личен принос и качества, както изискват вътрешните Правила за персонала. Представеното от „XXXXXXX " АД Допълнително споразумение към Колективния трудов договор от 00.00.00 г., подписано на 24.03.2006 г. между работодателя и синдикатите КТ „Подкрепа", КНСБ и НПС „Промяна" (вж. с.104). В т. 4 от Допълнителното споразумение страните се споразумяват за преодоляване на разликите между трудовите възнаграждения на работниците и/или служителите на едно и също работно място, като считано от 01.03.2006 г. да се корегират възнагражденията на работниците и/или служителите, получаващи по-ниски възнаграждения. С това споразумение ответната страна признава, че в процесния

период е допускала неравно третиране на работници и служители в трудовото възнаграждение за полагане на еднакъв труд.

Комисията не обсъжда свидетелските показания на д-р И.Р.А., ръководител на Служба по трудова медицина към ответника, тъй като те са относими към социалната политиката, и по-специално към здравословното състояние на работещите. Жалбоподателката няма оплаквания по отношение на политиката спрямо човешките ресурси в частта здравословни и безопасни условия на труд с оглед равното третиране на жените и мъжете.

Втори специализиран постоянен състав приема за установено от събраните доказателства, че жалбоподателката Х.М.М. е била подложена на неравно третиране от работодателя като жена при определяне на нейната основна работна заплата, която представлява съществен елемент от трудовото възнаграждение. Систематичното неравно третиране на жалбоподателката по отношение на осигуряването на равно възнаграждение за еднакъв труд представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗСД. Жалбата следва да се уважи частично за периода 27.01.2003 г. - м. май 2006 г. (пенсиониране).

Искането на жалбоподателката, отправено в открито заседание чрез процесуален представител, за присъждане на обезщетение се оставя без разглеждане, тъй като Комисията не може да разглежда искания за обезщетение за претърпени вреди в съответствие с разпоредбите на чл. 65 от ЗЗСД. Единствено съдът по Раздел II от Глава четвърта от ЗЗСД има право да разглежда иски за обезщетения.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗСД и чл. 36 във връзка с чл. 37, чл. 38 и чл. 39 от Правилата за производство пред КЗД Втори постоянен специализиран състав постанови следното

РЕШИ:

УСТАНОВЯВА систематично неравно третиране на жалбоподателката Х.М.М., с ЕГН:000000000 от с. Е. - 0000, община Б., област В., ул. "С." № 10 от „XXXXXXX" АД, гр. Д. 0000, П., КОЕТО СЪСТАВЛЯВА НАРУШЕНИЕ ПО ЧЛ. 14, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА. Установеното нарушение представлява ПРЯКА ДИСКРИМИНАЦИЯ на жалбоподателката по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗСД на основание признак „пол".

УВАЖАВА ЧАСТИЧНО жалбата на Х.М.М. за периода 27.01.2003 г. до пенсионирането през м. май 2006 г.

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ искането на Х.М.М. за присъждане на обезщетение за претърпени вреди поради отсъствие на компетенция на Комисията да разглежда такива искания на основание чл. 65 във връзка с чл. 71 от ЗЗСД.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 76, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 65, т. 4 от Закона за защита срещу дискриминацията на ответната страна „XXXXXXX" АД, гр. Д. 0000, П. да преустанови неравното третиране на работници и/или служители на основание пол, които полагат еднакъв труд на едно и същото работно място и на една и съща длъжност.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 76, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 65, т. 4 от Закона за защита срещу дискриминацията на ответната страна „XXXXXXX" АД, гр. Д. 0000, П. в Колективния трудов договор да бъдат включени изрични клаузи, гарантиращи спазването на принципа за равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд по смисъла на чл. 14, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗСД без да се допуска дискриминация по какъвто и да било признак, а не само по пол.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 76, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 65, т. 4 от Закона за защита срещу дискриминацията на ответната страна „XXXXXXX" АД критериите за

оценка на труда при определяне на трудовите възнаграждения и оценката на трудовото изпълнение да се определят с Колективния трудов договор или с вътрешни правила за работната заплата и да прилагат еднакво за всички работници и/или служители без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗСД.

В едномесечен срок от получаване на решението в изпълнение на чл. 67, ал. 2 от ЗЗСД ответната страна „XXXXXXX“ АД е длъжна да уведоми Комисията за защита от дискриминация за предприетите от нея мерки за изпълнение на задължителните предписания.

Решението се връчва на всички страни по преписката.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд по реда на Закона за Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщението му на страните.

7. Решение № 53 от 14.11.2006 г. по Преписка № 41/2006 г. на Втори специализиран постоянен заседателен състав на КЗД¹⁴

Дискриминация на основата на признак пол

чл. 4, чл. 7, ал. 1, т. 12 и чл. 11, ал. 1 от ЗЗДискр.

чл. 21 и чл. 53, ал. 4 от Закона за висшето образование

Въвеждането на квотен принцип при приема за специалност „Българска филология“ между кандидат-студенти от женски и мъжки пол може да се квалифицира като „необходима мярка“ в областта на образованието и обучението за осигуряване на балансирано участие на жените и мъжете по смисъла на чл. 7, ал. 1, т. 12 и затова не представлява дискриминация. Това е единствената възможна мярка, която автономното висше учебно заведение може да предприеме с цел осигуряване на пропорционално участие на мъжете и жените в академичното образование. Именно разделението на квотен принцип, което по своята същност представлява диференцирано отношение, основано на обективен критерий като различното биологично развитие на двата пола, осигурява балансираното участие на лицата от различен пол и способността за осъществяване на целите на ЗЗДискр.

Производството е образувано по реда на чл. 50, т. 3 от Закона за защита от дискриминацията.

Сигналът е подаден от „АЕИПЧ“ - гр. П. с искане да се установи, че трайната практика на СУ „Св. К. О.“ за определяне на приемни квоти на полов признак за специалност „Българска филология“, редовна форма на обучение, съставлява дискриминация. Искане се още Комисията да постанови преустановяване на тази практика, както и да наложи принудителна административна мярка на ответната страна, с която да задължи СУ „Св. К. О.“ да се въздържа от бъдещи нарушения на забраната за дискриминация. С подадения сигнал се твърди, че общият брой на приеманите студенти през 2004 г. е 100, от които 40 са мъже и 60 са жени, съгласно данни изнесени в сп. „Х“ бр. 1 от 2005 г. Провеждането на това разграничение е трайна практика за висшето учебно заведение, в резултат, на което се е стигало до значителна разлика в минималния бал, с който са приемани кандидат - студентите мъже и жени в

¹⁴ Влязло в сила, виж Решение № 11457 от 20.11.2007 г. по адм. д. № 9433/2007 г. на Върховен административен съд, Петчленен състав - II колегия .

тази специалност. Поддържа се още, че самото въвеждане на квоти води до неравнопоставеност на половете при кандидатстването, като всички кандидати от мъжки пол били злепоставяни при кандидатстването, когато трябвало да се „състезават“ за по-малко места в сравнение с местата за кандидат-студенти жени. Според „АЕИПЧ“ жените също били злепоставяни от въвеждането на квотния принцип. В резултат от по-големия брой на жените кандидатстващи за специалност „Българска филология“, минималният бал на приетите жени е значително по-висок от този на приетите мъже. Така „квотите“ създавали дискриминационно третиране при кандидатстването и при класирането, което не преследвало „легитимна цел“. Дори и да се приемело, че тяхното въвеждане може да се разглежда като „необходими мерки“ в сферата на образованието по смисъла на чл. 7, ал. 1, т. 12 от ЗЗДискр, то С. университет не е компетентен да предприеме тези мерки.

Ответната страна - СУ „Св. К. О.“ оспорва, че е налице дискриминация и твърди, че разделението на половете при кандидатстването в специалност „Българска филология“ създава балансирано участие на мъжете и жените в обучението и е въведено с цел избягване на „феминизацията“ на специалността, а след това и на съответната професия.

В производството като заинтересована страна е конституирано Министерството на образованието, което е представило свое становище, с което се иска оставяне на сигнала, заведен от АЕИПЧ, без уважение.

Въз основа на събраните доказателства по преписката се установи следното:

От представена справка от СУ „Св. К. О.“ е видно, че за учебната 2006-2007 г. в специалност „Българска филология“, редовно обучение са приети 87 броя жени, при минимален бал 24.50 и 50 броя мъже при минимален бал 21.75. Установи се още, че разпределението на броя на приеманите студенти за предходните години е в полза на жените, както и че е налице сходна разлика в бала между кандидат - студентите мъже и жени в полза на последните. Така е налице различие при приема на студенти въз основа на пол, което представлява трайна практика от страна на Софийския университет.

С настоящето производство се спори дали тази трайната практика на Софийския университет, свързана с въвеждането на разграничение на половете за посочената специалност, не води до дискриминация по смисъла на чл. 4 от Закона за защита от дискриминацията.

При така установената фактическа обстановка съставът смята, че твърдението за наличие на дискриминация е неоснователно.

Съставът счита, че въвеждането на квотен принцип при приема за специалност „Българска филология“ между кандидат - студенти от женски и мъжки пол може да се квалифицира като „необходима мярка“ в **областта на образованието и обучението за осигуряване на балансирано участие на жените и мъжете** по смисъла на чл. 7, ал. 1, т. 12 и затова не представлява дискриминация. Нещо повече, съставът намира, че при съществуващата система за прием на студенти в университета, това е единствената възможна мярка, *която* автономното висше учебно заведение може да предприеме с цел осигуряване на пропорционално участие на мъжете и жените в академичното образование. Именно разделението на квотен принцип, което по своята същност представлява диференцирано отношение, основано на обективен критерий като различното биологично развитие на двата пола, осигурява балансираното участие на лицата от различен пол и способства за осъществяване на целите на ЗЗДискр.

„АЕИПЧ“ оспорва също и правомощието на СУ „Св. К. О.“ да определя необходимите мерки, тъй като по силата на ЗЗДискр. чл. 11, ал. 1, това било

единствено от компетентността на органите на държавна власт. Съставът счита, че С. университет не може да се определи като държавен орган, но той представлява „обществен орган“, който по силата на закона също разполага с необходимата компетентност да предприема „необходими мерки“. На основата на академичната автономия, провъзгласена в Конституцията на Република България, чл. 53, ал. 4 и чл. 21 от Закона за висшето образование, СУ „Св. К. О.“ се явява овластен и надлежен орган да издава определени актове и в частност с решение на Академичния съвет да въвежда мерки, гарантиращи балансираното участие на мъжете и жените в образованието.

Водена от гореизложеното, Комисията за защита от дискриминация - втори специализиран постоянен заседателен състав,

РЕШИ:

УСТАНОВЯВА, че практиката на СУ „Св. К. О.“ да приема студенти в специалността „Българска филология“ на квотен принцип на основата на пол не представлява дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Закона за защита от дискриминацията.

ОСТАВЯ без уважение сигнал, подаден от „АЕИПЧ“ гр. П.

Настоящото решение подлежи на обжалване пред ВАС по реда на ЗВАС в 14-дневен срок от получаване на съобщението до страните за постановяването му.

8. Решение № 30 от 24.04.2007 г. по Преписка № 92/2006 г. на Втори специализиран постоянен заседателен състав на КЗД¹⁵

Дискриминация на основата на признак пол при упражняване правото на труд

чл. 6, ал. 2 и чл. 48, ал. 1 от Конституцията на Република България

чл. 4, ал. 1, чл. 12, ал. 2 и ал. 3, чл.чл. 13-19, чл. 21, чл. 76, ал. 1, т. 1 и чл. 80, ал. 2 от ЗЗДискр.

чл. 8, ал. 3, чл. 320 и чл. 333, ал.1 от Кодекса на труда

Наредба № 5 за болестите, при които работниците, боледуващи от тях, имат особена закрила по чл. 333, ал. 1 от КТ (обн. ДВ, бр. 33 от 1987 г.)

В хипотезите на чл. 12, ал. 2 от ЗЗДискр. е въведена забрана, работодателя да иска преди сключването на трудовия договор информация за признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., освен ако това не е необходимо за нуждите на проучване за получаване на разрешение за работа с класифицирана информация или в хипотезите на чл. 7 от ЗЗДискр. Процедурата по събиране на подобна информация, регламентирана в Наредба № 5 за болестите, при които работниците, боледуващи от тях, имат особена закрила съгласно на чл. 333, ал. 1 от Кодекса на труда представлява особена законоустановена закрила. ЗЗДискр. предоставя цялостна и всеобхватна закрила от дискриминация при упражняване правото на труд, както преди възникване на трудовото правоотношение (чл. 12 от ЗЗДискр.), така и по време на неговото съществуване (чл. 13-19 от ЗЗДискр.) и в случаите на прекратяването му (чл. 21 от ЗЗДискр.). При сключване на трудов договор по реда на чл. 70, ал. 1 от КТ на жалбоподателката е връчена декларация,

¹⁵ Влязло в сила, виж Решение № 2238 от 26.02.2008 г. по адм. д. № 12666/2007 г. на Върховен административен съд, Петчленен състав - II колегия.

която е подписана от нея. Декларацията фигурират обстоятелства, които служителът следва да декларира, и от които се черпи информация както за здравословното състояние на служителя, така и за неговото лично и обществено положение (членство в синдикална организация, качество на общински съветник), в това число дали е бременна или не. Това са признаци, визирани в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и чл. 8, ал. 3 от КТ, на основание на които се забранява пряката и непряката дискриминация. Установена е дискриминация във връзка с изискването на попълване на декларация от служителите, съдържаща информация за признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., при постъпване на работа.

Производството е образувано по реда на чл. 50, т. 1 от Закона за защита от дискриминацията (ЗЗДискр.).

Жалбата е подадена от Н.Д.Д. от град Ст. 3. срещу „XXXX“ ЕАД, представлявана от В.М.С.- Главен изпълнителен директор на „XXXX“ ЕАД, за дискриминация при упражняване правото на труд.

Искането към Комисията за защита от дискриминация е: да се установят посочените в жалбата нарушения на ЗЗДискр. и техните извършители; да се установи качеството на засегнато лице на жалбоподателката; да се спре изпълнението на Заповед № 0000-000/00.00.2006 г. на главния изпълнителен директор на „XXXX“ ЕАД за прекратяване на трудовото правоотношение на жалбоподателката; да се даде задължително предписание на работодателя, и съответните длъжностни лица за отмяна на цитираната заповед, както да се предотвратят подобни нарушения с други лица, работещи в „XXXX“ ЕАД, както и да се наложат санкции на виновните длъжностни лица.

Жалбоподателката твърди, че при постъпването си на работа в „XXXX“ ЕАД, - финансов център гр. Ст. 3., през м. xxx 2006 г., и е била предоставена за подпис от страна на работодателя декларация съдържаща редица дискриминационни текстове, и че при така представената и декларация, едно от условията за работа в банката, е отсъствието на състоянието бременност. Твърди също така, че е забременяла през м. xxx 2006 г. и в края на м. xxx 2006 г е било необходимо да си направи изследвания, свързани с бременността. В тази връзка, жалбоподателката е представила на работодателя болничен лист със срок 3 дни и диагноза бременност. Установявайки по този начин бременността и работодателят прекратява незабавно трудовото и правоотношение със заповед № 0000-000/00.00.2006 г. В жалбата са изложени твърдения че при връчването на заповедта за уволнение и е заявено устно, че я освобождават, защото е бременна и е подписала декларация при постъпване на работа, че не е бременна. Към жалбата е приложена декларация, която служителите на „XXXX“ ЕАД подписват при постъпване на работа, трудовия договор на жалбоподателката с работодателя, както и заповедта за прекратяването му.

Ответната страна по жалбата, В.М.С., в качеството и на изпълнителен директор на „XXXX“ ЕАД, отрича твърденията на жалбоподателката. В обяснения депозирани в КЗД с вх. № 253/09.05.06 г. ответникът заявява, че Н.Д.Д. е назначена на длъжност „Специалист банкови операции“ във финансов център – Ст. 3. на „XXXX“ ЕАД с договор, сключен на основание чл. 70, ал. 1 от Кодекса на труда (КТ), със срок за изпитване 6 месеца в полза на работодателя. На жалбоподателката е предоставен за подпис комплект декларации, подготвен съгласно изискванията на нормативната уредба, между които декларации е и оспорваната в жалбата, съставена на основание чл. 333 от КТ, удостоверяваща наличието и липсата на закрила при уволнение.

Ответната страна твърди, че жалбата е неоснователна, тъй като сключването на трудови договори между „XXXX“ ЕАД и новопостъпващи служители, на основание

чл. 70, ал. 1 от КТ, е масова практика и се извършва независимо от пола и възрастта им. Също така, комплектът с декларации е бил предоставен за подпис на жалбоподателката след сключването на трудовия договор и тяхното съдържание не е повлияло при наемането на работа на Н.Д.

Твърди се още, че „XXXX“ ЕАД, в качеството си на работодател не третира по-неблагоприятно лицата от женски пол и бъдещите майки, тъй като към 00.00.2006 г., 80% от персонала на банката са жени, в централното управление и в клоновата мрежа на банката в страната работят 137 служителки, които са в отпуск за отглеждане на децата си. В обясненията си ответникът заявява, че жалбоподателката е освободена на основание чл. 71, ал. 1 от КТ, а не поради факта че е бременна, както и че решението на работодателя е взето при спазване на всички законни изисквания.

Според ответната страна обстоятелството „бременна“ не е посочено в изрично изброените признаци по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и не представлява основание за осъществяван на пряка и непряка дискриминация от страна на работодателя.

След като прецени поотделно и в съвкупност представените по преписката доказателствата и съобрази становищата на страните, заседателния състав намира за установено следното:

Видно от приложения от жалбоподателката по преписката трудов договор № 0000-00, сключен на 00.00.2006 г. между нея и „XXXX“ ЕАД, представлявано от В.М.С., главен изпълнителен директор, жалбоподателката Н.Д.Д. постъпва на длъжност Специалист „банкови операции“ с място на работа „XXXX“ ЕАД, Финансов център Ст. 3., към Регион Ст. 3. Договорът е сключен на основание чл. 70, ал. 1 от КТ, със срок за изпитване 6 месеца в полза на работодателя. Към договора е приложена декларация, подписана от жалбоподателката на 00.00.2006 г. В декларацията като т. 6 фигурира обстоятелството „не съм бременна“. Декларацията съдържа също така и други текстове, имащи за цел да удостоверят наличието и липсата на редица други обстоятелства, а именно: трудоустрояване, исхимична болест на сърцето, активна форма на туберкулоза, онкологично заболяване, професионално заболяване, психично заболяване, захарна болест, членство в синдикално ръководство на териториален, отраслов или национален ръководен избран синдикален орган, качеството общински съветник. При наличието на някое от посочените обстоятелства, в декларацията се съдържа задължение на съответния служител в тридневен срок да представи на работодателя документи, които го удостоверяват.

Трудовото правоотношение на жалбоподателката е прекратено със Заповед № 0000-000 на работодателя от 00.00.2006 г. на основание чл. 71, ал. 1 от КТ по инициатива на работодателя, преди изтичане на изпитателния срок. Към жалбата е приложено също така копие от медицинския картон на жалбоподателката, удостоверяващ наличието на бременност и съответно временна нетрудоспособност с дата от 00.00.2006 г. Във времето, прекратяването на трудовото правоотношение на Н.Д. се е случило няколко дни след предоставяне на работодателя на медицинското свидетелство за временна нетрудоспособност. От така предоставеното медицинско свидетелство не може да се направи извод, че този документ е издаден по отношение на Н.Д., тъй като липсва име или каквито и да било други данни от които може да е видно, че приложеният документ се отнася именно до жалбоподателката. На документа липсва също така входящ номер на „XXXX“ ЕАД или друг знак, които да удостоверява, че работодателят е получил този документ, както и момента на получаването му. Бременността е обективно състояние и наличието ѝ у жалбоподателката не се оспорва. Липсва обаче доказателство за причинно следствената връзка между обективния факт бременност и факта на прекратяване на трудовото правоотношение на жалбоподателката. Предвид изложеното съставът

приема за недоказани твърденията на Н.Д., че след уведомяването на работодателя за състоянието и на бременност, той е предприел действия за уволнението и.

Предмет на изследване по настоящия спор е не законността на уволнението, а причините, довели до прекратяване на трудовото правоотношение и дали тези причини съдържат елемент на неравно третиране. Предвид изложените обстоятелства съставът приема, че не е изпълнено изискването на чл. 9 от ЗЗДискр, а именно страната, която твърди че е жертва на дискриминация да докаже факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация. Съставът приема за недоказано твърдението на жалбоподателката Д., че прекратяването на трудовото и правоотношение от страна на „XXXX“ АД е акт на дискриминация.

По отношение на твърдението на жалбоподателката, че декларацията, която работодателят е изискал да бъде попълнена при постъпването и на работа, съдържа дискриминационни текстове, съставът приема следното:

Декларацията е попълнена от жалбоподателката в деня на постъпване на работа на 00.00.2006 г., което не се оспорва от страните по преписката. В нея се съдържат текстове, от които работодателят може да се информира както за здравословното състояние на служителя (трудоустрояване, исхимична болест на сърцето, активна форма на туберкулоза, онкологично заболяване, професионално заболяване, психично заболяване, захарна болест), така и за неговото лично и обществено положение (членство в синдикално ръководство на териториален, отраслов или национален ръководен избран синдикален орган, качеството общински съветник) - признаци, включени в чл. 4, ал. 1 на ЗЗДискр и чл. 8, ал. 3 от КТ и на чиято основа е забранена всяка пряка и непряка дискриминация.

Разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗЗДискр. забранява на работодателя да иска преди сключването на трудовия договор информация за признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр, освен ако това не е необходимо за нуждите на проучване за получаване на разрешение за работа с класифицирана информация или в хипотезата на чл. 7 от закона. Случаят на събиране на предварителна информация от служителите във връзка с особената закрила по чл. 333 от КТ не е включен в изчерпателно изброените изключения, посочени разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗЗДискр. Процедурата по събиране на подобна информация е регламентирана от Наредба № 5 за болестите, при които работниците, боледувачи от тях, имат особена закрила съгласно чл. 333, ал. 1 от Кодекса на труда (Обн. ДВ бр. 33/1987 г.) и позволява на работодателя да изисква информация от работниците/служителите, едва когато вече са определени за уволнение (чл. 1, ал. 2 от Наредба № 5). Освен това, служителите, сключили трудов договор по чл. 70 от КТ със срок на изпитване в полза на работодателя, не се ползват от особената закрила по чл. 333 от КТ, което от една страна обезсмисля попълването на подобната декларация от тези лица и от друга страна ги принуждава да декларират обстоятелства свързани със здравословното им състояние и личното им обществено положение без това да е необходимо съгласно изискванията на закона.

Целта на ЗЗДискр. е предостави цялостна и всеобхватна закрила от дискриминация при упражняване на правото на труд - както преди възникване на трудовото правоотношение (чл. 12 от ЗЗДискр.) и по време на неговото съществуване (чл. 13- 19 от ЗЗДискр.), така и в случаите на прекратяване му (чл. 21 от ЗЗДискр.). Ето защо настоящият състав е счита, че практиката на „XXXX“ ЕАД да изисква попълването на декларация, съдържаща информация за признаците по чл. 4 от ЗЗДискр, представлява нарушение на чл. 12, ал. 2 от закона. Телеологичното тълкуване на посочената разпоредба позволява на състава да възприеме становището, че и събирането на информация, свързана с признаците по чл. 4 от ЗЗДискр., непосредствено преди началото на изпълнение на трудовия договор, представлява

нарушение чл. 12, ал. 2, още повече, че именно от този момент насетне служителят започва реално да изпълнява задълженията си и да ползва в пълен обем правата си по трудовото правоотношение. Обратното разбиране би насърчило работодателите към злоупотреба и би поставило засегнатите лица в невъзможност да получат „ефективна защита срещу дискриминация“.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗДискр. **ВТОРИ СПЕЦИАЛИЗИРАН ЗАСЕДАТЕЛЕН СЪСТАВ** на Комисията за защита от дискриминация

Р Е Ш И

ОТХВЪРЛЯ КАТО НЕОСНОВАТЕЛНА И НЕДОКАЗАНА жалбата на Н.Д.Д., от град Ст. 3. в частта и относно наличие на дискриминация на признак **БРЕМЕННОСТ**, поради отсъствие на дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от Закона за защита от дискриминация от страна на ответната страна „XXXX“ АД.

УСТАНОВЯВА, че практиката на ответната страна - „XXXX“ АД, в качеството си на работодател, да изисква от служителите попълването на декларация, съдържаща информация за признаците по чл. 4, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация, при постъпване на работа представлява нарушение на чл. 12, ал. 2 от ЗЗДискр.

НАЛАГА АДМИНИСТРАТИВНОТО НАКАЗАНИЕ "ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ" в размер на 1000 (хиляда) лева на основание чл. 80, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от Закона за защита от дискриминация на „XXXX“ ЕАД да преустанови практиката на събиране на информация от служителите за признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. под формата на декларация при постъпването им на работа, както и да се въздържа в бъдеще от подобни нарушения.

В едномесечен срок от получаване на решението, в изпълнение на чл. 67, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация ответната страна по преписката - „XXXX“ АД, - е длъжна да уведоми Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки за изпълнение на задължителните предписания.

Раздел III

Дискриминация на основата на признак сексуална ориентация

9. Решение № 42 от 13.10.2006 г. по Преписка № 13/2006 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав¹⁶

**Дискриминация на основата на признак сексуална ориентация
чл. 4, ал. 2, чл. 5, чл. 9 от ЗЗДискр.**

Поведението, изразено словесно чрез обидни думи, свързани със сексуалната ориентация и етническия произход на засегнатото лице, представлява пряка дискриминация, тъй като е имало за цел или резултат нахърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда.

Производството е образувано по жалба на И.С.А. Жалбоподателят се жалва на явно хомофобско отношение, което представлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4 (2) от Закона за защита от дискриминацията на основата на сексуална ориентация, на етническа принадлежност и на гражданство.

На 24 октомври около 4.30 ч. сутринта жалбоподателят е бил спрял в близост до заведение „XXXX“, посещавано от лица с бисексуална и хомосексуална ориентация. Двама патрулиращи полицаи са проверили неговата самоличност, при което са станали ясни етническата принадлежност и гражданство на лицето. Жалбоподателят е декларирал и своята сексуална ориентация. Според него, един от проверяващите полицаи е изразил словесно обидно отношение към албанския му произход и сексуалната му ориентация. В отговор жалбоподателят е поискал да научи името, званието и номера на полицаия, за да се оплаче от неговите действия.

Жалбоподателят е отведен в 0х РПУ СДВР, където твърди, че е бил бит, обиждан, че му е отказан телефонен разговор с майка му, както и среща с психиатър. Задържан е за 12 часа, без храна. Призован е да се яви на 15.11.2005 г. в 0х РПУ за справка при дознател В.Г.

В обясненията на тримата полицаи, които са от състава на патрула извършил задържането, се твърди, че жалбоподателят И.С.А. сам е поискал да бъдат проверени документите му и се е държал предизвикателно и обидно към полицаите. Това се е явило основание за неговото задържане. В хода на проучването полицаите добавиха още, че при личния обиск в РПУ у жалбоподателя са открити парализиращ спрей и патрон, което било допълнително основание за неговото задържане.

В приложена справка дознателят В.Г. констатира, че жалбоподателят е отказал да предостави документи за самоличност, не е оказал съпротива при задържането си и че липсват свидетели, които биха конкретизирали фактическата обстановка. Предлага преписката да бъде изпратена в СР прокуратура.

Въз основа на събраните доказателства по преписката може да се направи следното заключение.

Не се потвърждават сведенията за нанесен побой и обиди на жалбоподателя И.С.А. в сградата на 0х РПУ.

Откриват се следните противоречия в писмените показания, събрани от докладчика.

Полицаите твърдят, че са се представили на жалбоподателя. Ако това е така, то безпредметно би било последният да настоява да узнае личния номер от нагръдния знак. Очевидното числено превъзходство, несъпоставимостта между физическите

¹⁶ Решението е влязло в сила .

възможности на полицаите и жалбоподателя, както и безспорният факт, че не е оказал съпротива при задържането си, правят неубедителните обяснения на полицаите. В протокола на РПУ не се споменават спрей или патрон. Това води до крайния извод, че не се открива нито едно доказателство, оправдаващо отвеждането на жалбоподателя в РПУ и неговото задържане, както и последващото му призоваване. Както пише в своята справка дознателят: „Липсата на цивилни граждани изключва вероятността лицето да е осъществило състава на престъпление по чл. 325 ал. 1 от НК." СР прокуратура в лицето на зам. районен прокурор Ч. категорично отказа да даде информация относно материалите, съдържащи се в преписката, поради което съставът приема за непотвърдени данните относно наличието на общоопасни средства у жалбоподателя.

След разпит на полицаите от 0х РПУ - СДВР Д.Е.С., В.С.Л. и А.Й.П. и проведеното открито заседание по преписката на 16 май 2006 г., се установи че горните действия не са извършени от А.Й.П. и В.С.Л.

Съставът прие, че са налице достатъчно доказани факти, от които може да се направи извода, че е налице дискриминация и съгласно чл.9 от Закона за защита от дискриминацията ответната страна трябва да докаже, че правото на равно третиране не е нарушено. Такива доказателства в хода на проучването и откритото заседание не бяха представени от Д.Е.С.

Водена от гореизложеното, Комисията за защита от дискриминация - Пети специализиран постоянен заседателен състав,

РЕШИ

С действията си Д.Е.С. е осъществил състава на чл. 5 от Закона за защита от дискриминация. Той е извършил нежелано от жалбоподателя поведение изразено словесно, което е имало за цел или резултат нахвърляване достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда.

Налага на Д.Е.С. глоба в размер на 250 (двеста и петдесет) лева.

Настоящото решение подлежи на обжалване в 14-дневен срок пред ВАС по реда на ЗВАС.

10. Решение № 46 от 17.10.2006 г. по Преписка № 17/2006 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав¹⁷

**Дискриминация на основата на признак сексуална ориентация
чл. 43 от Конституцията на Република България
чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр.
чл. 9 от ЗЗДискр.**

Отказът на Кмета на Община В. да разреши провеждането на мероприятие (отваряне на информационна шатра в центъра на града) на сдружение Х – сдружение, известно в обществото с дейността си по защита правата на

¹⁷ Върховният административен съд на Република България - Петчленен състав - II колегия с Решение № 11295 от 16.11.2007 г. по адм. д. № 6407/2007 г. отменя решение № 4752/15.05.2007 г. по адм. д. № 11478/2006 г. на тричленен състав на Върховния административен съд и решение № 46/17.10.2006 г. на Комисията за защита от дискриминация и връща делото като преписка на Комисията за защита от дискриминация за ново произнасяне .

социалните малцинства, съпроводен с широко обществено разгласяване на искането на сдружението, наличието на две писма отправени по един и същи повод, до един и същи адресат, е необичайна практика и е довела до създаването на неблагоприятна среда по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита от дискриминацията, което обосновава извода за нарушение на чл. 4, ал. 3 от Закона за защита от дискриминацията.

Производството е образувано по реда на чл. 50, т. 1 от Закона за защита от дискриминацията.

Жалбоподателят сдружение X се жалва от дискриминационно отношение от страна на Община В., изразяващо се в неоснователен отказ за провеждане на мероприятие на организацията. Искането от Комисията да установи наличие на непряка дискриминация в привидно неутрална заповед, издадена от кмета на Община В., а също и, че подбуденият от Община В. обществен скандал и начинът, по който е представен случаят пред медиите, е довел до създаване на враждебна среда и враждебно отношение към една социална група от населението на Република България.

На 7 юли 2005 г. сдружение X изпраща писмено искане за разрешение от Община В. за отваряне на информационен пункт в центъра на града в пешеходна зона за периода 24-27 август 2005 г. Информационният пункт е шатра с размер 3 на 3 метра. Общинската администрация на гр. В. в проведени телефонни разговори потвърждава, че искането е получено и съдържа необходимата информация. На 23 август Община В. изпраща писмо до сдружение X, с което заявява, че искането на организацията не може да бъде удовлетворено. Като причина се посочва, че искането не съдържа необходимите реквизити и в частност не може да се установи „персонификацията на организатора, което е съществено условие за отговорността, която той следва да носи във връзка с провеждането на исканата проява“. Мероприятието не може да бъде определено като „културна проява“, поради което нейното организиране на територия, „която е предназначена за достъп на неограничен брой хора на територията на Община В., не може да се свързва с утвърдителна санкция на Община В.“. Отделно от това в отказа е посочено, че поставянето на шатра в периода 24 - 27 август 2005 г. ще затрудни свободното придвижване в централната част на града. На основание чл. 12 т. 4 и чл. 5 от Закона за събранията, митингите и манифестациите се отказва разрешение да се постави информационен пункт на площад „Н.“ в гр. В. Същия ден и в следващите в средствата за масова информация се появява информация за този отказ. За периода от 17 август до 31 август 2005 г. функциите на кмет се изпълняват от М.Ц. (заместник кмет), а в медиите по темата се цитират изявления на К. Й., кмет на община В., който по това време е в отпуск.

Въз основа на събраните доказателства по преписката се установи следното:

На 7 юли 2005 г. сдружение X изпраща уведомление, съобразно изискванията на Закона за събранията, митингите и манифестациите, до кмета на община В. за откриването на информационен пункт през периода 24 - 27 август 2005 г. В отговор кметът на община В. изпраща на 23.08.2005 г., ден преди деня, предшестваш въпросното мероприятие, две писма до Х. М., представляващ сдружение X, които са приложени към преписката. В първото с изх. № РД 5-9100/499 от 23.08.2005 г. се твърди, че своевременно е бил даван отговор на всички запитвания за провеждане на организирани мероприятия и че общината не може да носи отговорност за последиците от тяхното реализиране. Във второто с изх. № РД-5-94 х (35) от 23.08.2005 г. се съдържа отказ за разкриване на информационния пункт на основание чл.12, т. 4 и чл. 5 от ЗСММ.

При така установената фактическа обстановка, съставът счита, че са налице факти, от които може да се направи извод, че е налице дискриминация от страна на Община В. по отношение на жалбоподателя. В този случай съгласно чл. 9 от Закона за защита от дискриминацията тежестта на доказване е на ответната страна.

Община В. представи писмено становище, с което отхвърля жалбата на сдружение Х като неоснователна и недоказана. Становището не взема отношение по основните факти, изложени от жалбоподателя, от които се прави извода, че е налице дискриминация. Не се дават никакви обяснения кое е наложило отказът да се направи в деня, предшестваш деня на въпросното мероприятие. Исканото поставяне на информационен пункт неоснователно се свързва с други дейности като парад, концерт на открито и други масови прояви, за които не става и дума в писмото на сдружение Х. Жалбоподателят моли разрешение да открие единствено информационен пункт - място, ограничено по своите размери и което, не може да се тълкува като искане за откриване на сцена или друг вид масова проява с мащабен характер. Затова съставът не приема като основателен и мотива, че информационният пункт е можел да наруши правото на свободно предвиждане на гражданите и гостите на града. Разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗСММ предвижда изчерпателно случаите, когато може да бъде ограничено конституционно гарантираното право на лицата да се събират мирно и без оръжие на събрания и манифестации (чл. 43 от Конституцията). Основна предпоставка за прилагането на нормата на чл. 12, ал. 2, т. 4 е наличието на „несъмнени данни“, че ще се нарушат правата и свободите на другите граждани. Забраната се налага с мотивиран писмен акт в срок от 24 ч. от уведомяването (чл. 12, ал. 3 от ЗСММ) и подлежи на обжалване пред районен съд, който следва да се произнесе в петдневен срок. В настоящия случай, кметът, издавайки заповед за забрана след повече от месец от уведомлението, изпратено на 7 юли 2005 г. и един ден преди откриването на информационната шатра, е направил обжалването на въпросния акт безпредметно и е лишил по този начин жалбоподателя от правото на защита, гарантирано му от закона.

В хода на производството остана неизяснено защо Община В. отговаря едва в деня, предшестваш началото на исканото отваряне на информационния пункт. Несъстоятелни остават и твърденията на ответната страна, че отказът за провеждане на въпросното мероприятие е свързан с липсата на необходими реквизити за установяване „персонификацията на организатора“. Община В. е имала достатъчно време, за да се обърне към жалбоподателя с искане да и бъдат предоставени необходимите според нея данни. С нито едно от писмата, адресирани до сдружение Х, не е сторено това. Съставът намира още, че отказът, съпроводен с широко обществено разгласяване на искането на сдружение Х, наличието на две писма отправени по един и същи повод, до един и същи адресат, е необичайна практика и тя основателно може да бъде свързана с медийното отразяване на този отказ, което от своя страна е довело до създаването на неблагоприятна среда по отношение на жалбоподателя.

По този начин, като разгледа всички посочени в преписката обстоятелства, специализираният заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация намира, че са налице достатъчно факти, от които може да се направи извод, че е нарушено правото на равно третиране и е налице дискриминация по смисъла на ЗЗДискр.

Комисията за защита от дискриминация - пети специализиран постоянен заседателен състав,

РЕШИ

С действията си Община В., представлявана от кмета на общината, е осъществила състава на чл. 4, ал. 3 от Закона за защита от дискриминацията. Тя е извършила практика, която се състои от привидно неутрална разпоредба, но съчетана с начина на издаване и разпространение на заповедта за отказ за провеждане на мероприятие, организирано от сдружение Х, обективно е довела до неблагоприятно третиране по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита от дискриминацията.

Налага на Община В. имуществена санкция в размер на 500 (петстотин) лева.

Настоящото решение подлежи на обжалване в 14-дневен срок пред ВАС по реда на ЗВАС.

11. Решение № 50 от 24.03.2008 г. по Преписка № 17/2006 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав¹⁸

**Дискриминация на основата на признак сексуална ориентация
чл. 32, ал. 1, чл. 39, ал. 1, от Конституцията на Република България
чл. 8 от Европейската конвенция за правата на човека
чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр.
чл. 9 от ЗЗДискр.**

Чрез привидно неутрална разпоредба – а именно заповед за отказ за провеждане на мероприятие на сдружение Х - кмета на община В. в качеството си на представител на община В. е поставил сдружение Х в по-неблагоприятно положение в сравнение с други юридически лица, чийто предмет на дейност не е свързан със защита правата на лицата с различна сексуална ориентация. Последното съчетано с начина на издаване и разпространение на заповедта за отказ за провеждане на мероприятие, обективно е довело до непряка дискриминация.

Чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. изрично посочва сексуалната ориентация като един от признаците, на чиято основа неравното третиране е забранено. Българският законодател е преценил, че сексуалната ориентация е характеристика, която е толкова дълбоко свързана с интимната сфера на човека, че всяка една дискриминация на основата на този признак е недопустима. Защитата на правото на сексуална ориентация намира своите корени в защитата правото на личен живот. Член 32, ал. 1 от българската Конституция посочва, че личният живот на гражданите е неприкосновен и че всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име. Такава защита на правото на личен живот дава и чл. 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС). Извършеното нарушение се състои кумулативно в неосказване на съдействие на сдружение Х за изясняване характера на мероприятиято, късното връчване на отказа, което е довело и до ограничаване правото на защита на жалбоподателя, тъй като е направило безпредметно обжалването на заповедта, и характера на самия отказ, който макар и привидно неутрален по своя характер

¹⁸ Решението е постановено при ново произнасяне в изпълнение на решение № 11295 от 16.11.2007 г. по адм. д. № 6407/2007 г. на ВАС .
Решението е обжалвано пред ВАС и съдебното производство не е приключило до издаването на настоящия сборник .

(тоест не посочващ изрично сексуалната ориентация като мотив) е довел до дискриминация.

Производството е образувано по реда на чл. 50, т. 1 във връзка с чл. 4 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) с Разпореждане на Председателя на КЗД № 00/00.00.0000 г. и преписката е разпределена на Пети постоянен заседателен състав, специализиран на признак „сексуална ориентация”.

Производството е образувано по жалба с вх. № 00/20.01.2006 г. на сдружение Х, представлявана от изпълнителния си директор А.Г., видно от удостоверение за актуално състояние, публикувано на уеб сайта на организацията, със седалище и адрес на управление - гр. С., бул. В.Л. срещу община В., представлявана от кмета си К.Й., с адрес гр. В.

Сдружение Х участва в производството пред КЗД чрез процесуалния си представител адв. П.П. Община В. участва в производството чрез процесуалния си представител гл. юрисконсулт Б.Д.

Жалбоподателят сдружение Х се жалва от дискриминационно отношение от страна на община В., изразяващо се в неоснователен отказ за провеждане на мероприятие на организацията. Иска се от КЗД да установи наличие на непряка дискриминация в привидно неутрална заповед, издадена от кмета на община В. Посочва се още, че община В. е подбудила обществен скандал, а начинът, по който е представен случаят пред медиите, е довел до създаване на враждебна среда и враждебно отношение към една социална група от населението на Република България.

На 7 юли 2005 г. сдружение Х е изпратила писмено искане до община В. за издаване на разрешение за отваряне на информационен пункт в центъра на града, в пешеходна зона, за периода 24 - 27 август 2005 г. Информационният пункт е шатра с размер 3 на 3 метра. Твърди се, че общинската администрация на гр. В. в проведените телефонни разговори е потвърдила, че искането е получено и съдържа необходимата информация. На 23 август община В. изпраща писмо до сдружение Х, с което заявява, че искането на организацията не може да бъде удовлетворено. Като причина се посочва, че искането не съдържа необходимите реквизити и в частност не може да се установи „персонификацията на организатора, което е съществено условие за отговорността, която той следва да носи във връзка с провеждането на исканата проява”. Според ответната страна мероприятието не може да бъде определено като „културна проява”, поради което нейното организиране на територия, ”която е предназначена за достъп на неограничен брой хора на територията на община В., не може да се свързва с утвърдителна санкция на община В.”. Отделно от това в отказа е посочено, че поставянето на шатра в периода 24 - 27 август 2005 г. ще затрудни свободното придвижване в централната част на града. На основание чл. 12, т. 4 и чл. 5 от Закона за събранията, митингите и манифестациите се отказва разрешение да се постави информационен пункт на площад „Независимост” в гр. В. Същия ден и в следващите в средствата за масова информация се появява информация за този отказ. За периода от 17 август до 31 август 2005 г. функциите на кмет се изпълняват от М. Ц. (заместник кмет), а в медиите по темата се цитират изявления на К.Й., кмет на община В., който по това време е в отпуск.

На 17.10.2006 г. Пети постоянен заседателен състав на КЗД се произнася с Решение № 46, с което установява извършването на непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. от страна на община В., представлявана от кмета си

К.Й. спрямо Сдружение Х и е наложена имуществена санкция в размер на 500 лева на община В. Решение № 46/17.10.2006 г. е обжалвано от община В. пред Върховен административен съд. С Решение № 7452/15.05.2007 г. тричленен състав на ВАС потвърждава решението на КЗД. С Решение № 11295/16.11.2007 г. Петчленен състав на ВАС отменя решението на тричленния състав и решението на КЗД и връща делото като преписка на КЗД, която следва да се съобрази с дадените указания.

С разпореждане № 2/04.01.2008 г. е възобновено производството по преписка № 17/06 и е разпоредено производствените действия да продължат от фазата на постановяване на решение.

Настоящият състав, след като взе предвид указанията на Петчленния състав на Върховен административен съд, дадени с Решение № 11295/16.11.2007 г., и след като прецени поотделно и в съвкупност представените по преписката доказателства и съобрази становищата на страните, намира за установено следното:

I. Сексуалната ориентация като релевантен признак за осъществяване на дискриминация.

Сдружение Х е учредена като юридическо лице с нестопанска цел с основни цели - социална интеграция на лесбийки, гейове, бисексуални и транссексуални в Република България, равни права, независимо от сексуалната ориентация и половата идентичност, премахване на всички форми на дискриминация и преследване спрямо посочената социална група. Сдружение Х е регистрирана в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел към Софийски градски съд, видно от удостоверението за актуално състояние, публикувано на уебсайта на организацията.

Чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. изрично посочва сексуалната ориентация като един от признаците, на чиято основа неравното третиране е забранено. Българският законодател е преценил, че сексуалната ориентация е характеристика, която е толкова дълбоко свързана с интимната сфера на човека, че всяка една дискриминация на основата на този признак е недопустима. Защитата на правото на сексуална ориентация намира своите корени в защитата правото на личен живот. Чл. 32, ал. 1 от българската Конституция посочва, че личният живот на гражданите е неприкосновен и че всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име. Такава защита на правото на личен живот дава и чл. 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС). Според константната практика на Европейския съд по правата на човека правото на личен живот може да бъде ограничено само при абсолютна необходимост, при особено тежка и неотложна нужда (виж напр. Решение по делото Клас срещу Германия). Решението по случая Дъджън съвсем конкретно отбелязва, че правото на личен живот включва правото на пълнолетни лица да участват в интимни консенсусни действия с лица от същия пол (виж още дело Норис срещу Ирландия и дело Модинос срещу Кипър и др.).

Що се отнася до публичните изяви на организации като жалбоподателя, последното се свързва със свободата на изразяване, отново залегнала в българската Конституция – чл. 39, ал. 1. В настоящият случай оправданията на кмета на община В. за нарушаване на правата на други граждани са най-малкото несъстоятелни. Няма как една информационна шатра с размери 3x3, в която се предлагат материали на тема човешки права и анти дискриминация да наруши правата на гражданите на В. В случая необоснованият страх от „характера на информационните носители.... и допустимостта им по форма и съдържание с разпоредбите на закона”, както и липсата на всякакво

съдействие за изясняването съдържанието на тези материали не са достатъчни, за да оправдаят ограничаването на свободата на изразяване.

II. Обхват на закрилата – чл. 2 и 3 от ЗЗДискр.

По смисъла на чл. 2 от ЗЗДискр. цел на последния е да осигури на всяко лице правото на равенство и защита от дискриминация. Чл. 3 очертава персоналният обхват на закона, който включва физически лица и юридически лица тогава, когато са дискриминирани на основата на някой от признаците в чл. 4, ал. 1, по отношение на техния членски състав. В настоящият случай отказаното разрешение за временно откриване на информационен пункт е довело до неравно третиране на тази организация по отношение на членския ѝ състав, който се състои от лица с хомосексуална ориентация или от такива, които вярват в защитимостта на правото на сексуална ориентация. Както беше посочено, сексуалната ориентация е един от признаците на основата на който е забранено неравното третиране. Именно поради това и КЗД е длъжна да изследва всички обстоятелства по преписката и да прецени дали действително отказът на кмета е бил мотивиран изрично или мълчаливо от сексуалната ориентация и въобще от характера на организацията.

III. Състав на извършеното нарушение

1. Настоящият състав счита, че извършеното нарушение се състои в следното - кумулативно в неосказване на съдействие за изясняване характера на мероприятиято, късното връчване на отказа, което е довело и до ограничаване правото на защита на жалбоподателя, тъй като е направило безпредметно обжалването на заповедта, и характера на самия отказ, който макар и привидно неутрален по своя характер (тоест не посочващ изрично сексуалната ориентация като мотив) е довел до дискриминация.

2. По преписката не се спори, че на 7 юли 2005 г. Х.М., в качеството си на координатор проект на сдружение Х изпраща молба за разрешение, съобразно изискванията на Закона за събранията, митингите и манифестациите, до кмета на община В. за откриването на информационен пункт на пл. „Независимост”, гр. В. за периода 24 - 27 август 2005 г. В молбата има посочен адрес, телефон/факс и електронен адрес на организацията, както и уебсайта на сдружение Х. В писмото изрично се посочва, че мероприятиято е във връзка с **финансиран** (очевидно не организиран) от Посолство на Кралство Холандия проект за адекватно отношение към сексуалните малцинства в България. Изрично се посочва още, че доброволци на организацията „ще раздават безплатни информационни материали **на тема човешки права, анти дискриминация и преводни материали за добри практики в страните членки на ЕС.**”, а целта на мероприятиято е да се повиши “съзнанието на българските граждани към правата на човека и равностойно отношение към всички социални групи”. Ако действително е имал нужда от повече информация за събитието, кметът на община В. е имал достатъчно време и възможност да се свърже с организаторите и да поиска допълнителна информация. Още повече, че никъде по преписката не се оспорва и твърдението на жалбоподателя, че са били провеждани телефонни разговори с общинската администрация в гр. В., в които представители на жалбоподателя са получили уверения за изправността на искането.

3. Съгласно ЗСММ кметът на общината може да забрани провеждането на мероприятиято в срок от 24 часа от уведомлението за провеждането му. Ако органът не се произнесе в посочения срок, мероприятиято може да се проведе. В случая кметът на община В. изпраща на 23.08.2005 г., ден преди деня на въпросното мероприятие и

точно 47 дни след подаване на молбата на М., две писма до последния, които са приложени към преписката. В първото с изх. № РД 5-9100/499 от 23.08.2005 г., изпратено до М., както и до още три организации, се твърди, че на всички конкретни запитвания за аналогични прояви на територията на община В. своевременно е бил даван отговор и общината не може да носи отговорност за последиците от тяхното реализиране. Неясно защо се посочва, че без съответната санкция на общинската администрация не би следвало да се провеждат масови прояви. Датата, на която е изпратено писмото – 23.08.2005 г., и съдържанието на писмото, което има характер на предупреждение, води до извода, че кметът на община В. е осъзнал факта, че с отказа да се даде своевременно отговор на искането за провеждане на мероприятие на сдружение Х, по силата на закона такова е можело да се проведе. Това обяснява и предупредителния тон на писмото. Във второто писмо с изх. № РД-5-94 х(35) от 23.08.2005 г. се съдържа отказ за разкриване на информационния пункт на основание чл. 12 т. 4 и чл. 5 от ЗСММ, а именно – нарушаване на правата и свободите на другите граждани и забрана мероприятието да се проведе от 22.00 до 06.00 часа.

4. Съставът намира още, че отказът, съпроводен с широко обществено разгласяване на искането на сдружение Х, наличието на две писма отправени по един и същи повод, до един и същи адресат, е необичайна практика и тя основателно може да бъде свързана с медийното отразяване на този отказ, което от своя страна е довело до създаването на неблагоприятна среда по отношение на жалбоподателя. Жалбоподателят твърди, че до 30.08.2005 г. в офиса на сдружение Х не е постъпвало писмо за отказ. Последното по никакъв начин не е оборено от ответната страна. Писмото е изпратено на 23.08.2005 г. от гр. В. до адреса на организацията в гр. София. Още същия ден обаче информация за мероприятието се появява в пресата. В статиите конкретно се цитират извадки от писмото (вж. БГ Ф. – “Хомострастите във В. под анатема и кметска забрана”, „Кметът на В. отказа на сдружение Х да поставят информационен пункт в центъра на града” – www.novini.dir.bg, “Църквата влиза в мача” – www.vsekiden.com и др.), което сочи, че информацията е била предоставена на пресата не от жалбоподателя, а именно от община В. или свързани с нея лица. С последното действително са били провокирани определени негативни нагласи към хората с различна сексуална ориентация. С действията си вместо да демонстрира толерантност община В. е довела до точно обратния резултат.

IV. Непряка дискриминация

Според чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. непряката дискриминация е поставяне на лице (в случая сдружение Х) на основата на признаците по ал. 1 (в случая сексуалната ориентация на членовете ѝ, както и целта на организацията, а именно – да защитава правото на сексуална ориентация) в по-неблагоприятно положение (невъзможност за провеждане на мероприятие) в сравнение с други лица (юридически лица, които нямат за основна цел защита правото на сексуална ориентация) чрез привидно неутрална разпоредба (заповед за отказ на кмета), освен ако тази заповед е обективно оправдана с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими. В заповедта е посочено като основание нарушаването на правата и свободите на другите граждани, което, както беше посочено в т. I, не е обективно оправдано. Не е оправдано и основанието за отказ, свързано със забраната за провеждане на мероприятие между 22 и 06 часа, защото в искането изрично се посочва, че информационната шатра ще бъде отворена между 10.00 и 19.00 часа. По тези причини настоящият състав счита, че правото на равно третиране е било нарушено и е била осъществена непряка дискриминация спрямо сдружение Х. Още повече фактът, че

никъде по преписката не бяха представени доказателства за ненарушено право на равно третиране, означава, че по смисъла на чл. 9 от ЗЗДискр. остават недоказани твърденията ѝ, че правото на равно третиране не е било нарушено.

В своето становище с вх. номер 613/19.05.2006 г. процесуалният представител на община В. посочва, че „община В. не е издавала разрешения за **аналогична дейност**, както на посоченото място, така и на което и да е друго място на територията на гр. В.”. Очевидно община В. има особено отношение именно към *дейността* на посочената организация. С други думи жалбоподателят в качеството си на организация, чиято цел е защита правата на хомосексуални, бисексуални и транссексуални поради особения характер на дейностите, които извършва, е била поставена в неравноправно положение спрямо всички останали юридически лица, чиито предмет на дейност не е свързан със защита правата на лицата с различна сексуална ориентация. Единственият признак, който отличава Сдружение Х от други организации с нестопанска цел е особеният признак – сексуална ориентация – на лицата, чиито интереси тя и членовете ѝ защитават. Както вече беше изяснено, дискриминация на основата на този признак е забранена по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗДискр. Пети постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация

РЕШИ

УСТАНОВЯВА, че с действията си община В., представлявана от кмета на общината, е осъществила състава на чл. 4, ал. 3 от Закона за защита от дискриминация. Кмета на община В. в качеството си на представител на община В. е поставил сдружение Х в по-неблагоприятно положение в сравнение с други юридически лица, чийто предмет на дейност не е свързан със защита правата на лицата с различна сексуална ориентация чрез привидно неутрална разпоредба – а именно заповед за отказ за провеждане на мероприятие на организацията – която, съчетана с начина на издаване и разпространение на заповедта за отказ за провеждане на мероприятие, обективно е довела до неблагоприятно третиране по смисъла на чл. 4, ал. 3 във връзка с § 1, т. 7 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита от дискриминация.

НАЛАГА на община В. имуществена санкция в размер на 500 (петстотин) лева.

Решението се връчва на страните по преписката.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд чрез Комисия за защита от дискриминация в 14-дневен срок от съобщаването му на страните в съответствие с разпоредбата на чл. 68, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация.

12. Препоръка № 2 от 01.07.2008 г. по Преписка 132/2008 г. на Комисия за защита от дискриминация, Комисия за защита от дискриминация в пълен деветчленен състав¹⁹

Дискриминация на основата на признак сексуална ориентация
чл. 13 от Договора за Европейската общност
чл. 6, ал.1, чл. 32, ал.1, чл. 46 от Конституцията на Република България
Всеобщата декларация за правата на човека
Международния пакт за граждански и политически права
Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи
Хартата на основните права на Европейския съюз
чл. 5, чл.13,ал.1, чл. 66,ал.1 от проект за Семеен кодекс, постъпил в Народното събрание на 01.04.2008 г. Вносител – Министерски съвет.
чл. 4, чл. 47, т. 8 и 10 от ЗЗДискр.
чл. 7 от Правилника за устройството и дейността на КЗД
чл. 38, ал. 1, б. „г” от Правилата за производство пред КЗД

Правото на зачитане на личния живот и семейството във връзка с правото на равно третиране като основни права на човека не могат да бъдат ограничавани с действие или бездействие на държавата в качеството ѝ на регулатор на обществените отношения спрямо един човек само и единствено поради сексуалната му ориентация. Република България като част от международната общност, която е приела и прилага на практика международните инструменти за правата на човека, е длъжна да гарантира правото на личен живот, което може да се прояви в правото на две лица от един пол да създадат семейство с всички произтичащи от това правни последици. Противното означава неизпълнение на международни задължения на България, неизпълнение на задължения, произтичащи от членството ѝ в ЕС, както и декларативната, но не и въведена в действие норма за не-дискриминация на хората с различна сексуална ориентация.

Липсата на формално законодателно признаване на фактическо съжителство между еднополови двойки в чл.13, ал.1 от проекта за Семеен кодекс поставя в по-неблагоприятно положение лицата с различна сексуална ориентация .

I. Настоящият въпрос беше повдигнат пред Комисия за защита от дискриминация (КЗД) с жалба с вх. № 12-20-30/11.04.2008 г. на сдружение Х, представлявана от П.Г. С Разпореждане № 000/00.00.0000 г. на Председателя на КЗД е образувано производство за защита от дискриминация и преписката е разпределена на Петчленен разширен заседателен състав поради депозираните оплаквания за дискриминация на признак „сексуална ориентация” и „семеино положение”. С доклад с вх. номер 00-00-000/00.00.0000 г. докладчикът по преписката внася предложение до председателя на КЗД да се обсъди в заседание предложение за промяна в проекта за Семеен кодекс, внесен в Народното събрание на 1 април 2008 г. и предмет на обсъждане в Комисията по правни въпроси, с оглед правомощията на КЗД по чл. 47, т. 8 и 10 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 7 от Правилника за устройството и дейността на

¹⁹ Не е обжалвана.

КЗД, чл. 38, ал. 1, б. „г” от Правилата за производство пред КЗД и исканията на жалбоподателя.

Проучването и изготвянето на становище следва да установи дали следните разпоредби от проекта за Семейен кодекс са дискриминационни:

1. Чл. 5 от проекта за Семейен кодекс, който гласи: „Бракът се сключва по взаимно, свободно и изрично съгласие на мъж и жена, дадено лично и едновременно пред длъжностното лице по гражданското състояние.” във връзка с чл. 46, ал. 1 от Конституцията на Република България - „Бракът е доброволен съюз между мъж и жена.”.

2. Чл. 13, ал. 1 от проекта за Семейен кодекс, който гласи „Фактическото съпругеско съжителство между мъж и жена има правно значение в предвидените от закона случаи.”

3. Чл. 66, ал. 1 от проекта за Семейен кодекс, който гласи „За баща на детето се счита партньорът на майката, ако детето е родено през време на фактическото съпругеско съжителство или преди да са изтекли 300 дни от прекратяването му.”

II. Компетентност на КЗД

От една страна, съгласно чл. 40, ал. 1 от ЗЗДискр.²⁰ Комисия за защита от дискриминация е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминацията, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите и в този смисъл е компетентен орган да направи преценка дали е нарушен чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. Съгласно чл. 7, т. 1 от Правилника за устройството и дейността на КЗД Комисията участва с други държавни органи чрез становища или участие в разработването на проекти на нормативни актове, осъществява наблюдение и предприема мерки за съответствие на българското антидискриминационно законодателство с правото на ЕС и международноправните актове. В този смисъл Комисия за защита от дискриминация, в ролята си на национален специализиран орган по равнопоставеност, освен че следи за спазването на ЗЗДискр., е длъжна да следи за съответствието на българското законодателство по въпросите на дискриминацията с международните актове, учредителните договори на Европейския съюз и водещия в общността принцип за равнопоставяне и недискриминация.

II. Настоящата препоръка цели да докаже, че правото на зачитане на личния живот и семейството във връзка с правото на равно третиране като основни права на човека не могат да бъдат ограничавани с действие или бездействие на държавата в качеството ѝ на регулатор на обществените отношения спрямо един човек само и единствено поради сексуалната му ориентация. Република България като част от международната общност, която е приела и прилага на практика международните инструменти за правата на човека, е длъжна да гарантира правото на личен живот, което може да се прояви в правото на две лица от един пол да създадат семейство с всички произтичащи от това правни последици. Противното означава неизпълнение на международни задължения на България, неизпълнение на задължения, произтичащи от членството ѝ в ЕС, както и декларативната, но не и въведена в действие норма за недискриминация на хората с различна сексуална ориентация.

²⁰ Обн., ДВ, бр. 86 от 30.09.2003 г., в сила от 1.01.2004 г., доп., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 68 от 22.08.2006 г., изм., бр. 59 от 20.07.2007 г., в сила от 1.03.2008 г., доп., бр. 100 от 30.11.2007 г., в сила от 20.12.2007 г.

III. По отношение на чл. 5 от проекта за Семейен кодекс във връзка с чл. 46, ал. 1 от Конституцията.

1. Комисия за защита от дискриминация няма правомощие да се произнася относно това дали съществуват дискриминационни разпоредби в Конституцията на Република България. Особеният ред за изменение на Конституцията, качеството ѝ на основен закон в държавата, както и липсата на изрично правомощие за произнасяне относно дискриминационни разпоредби в Конституцията сочи, че КЗД не е компетентна да установява дискриминационния характер на конституционни разпоредби.

2. Конституцията изрично прогласява, че бракът е доброволен съюз между мъж и жена. Закрепването на това положение в Конституцията изключва възможността брак да сключват лица от един пол.

3. Поради категоричния и ясен характер на конституционната разпоредба както действащият, така и проектът на Семейен кодекс не могат да се отклоняват от така постановеното. Ето защо разпоредбата на чл. 5 от проекта на Семейен кодекс, която закрепва конституционно прогласеното, дори и да бъде установено, че е дискриминационна, не би могла да бъде променена преди промяна на Конституцията. Поради това и КЗД не се произнася по въпроса има ли заложен дискриминация или не в нея.

IV. По отношение на чл. 13, ал. 1 от Семейния кодекс - „Фактическото съпругеско съжителство между мъж и жена има правно значение в предвидените от закона случаи.”

A: Сексуалната ориентация в контекста на международните актове по правата на човека.

1. Всеобщата декларация за правата на човека е приета и провъзгласена на 10 декември 1948 г. с Резолюция 217 А (III) на Общото събрание на ООН. Макар и наименована декларация, нейното значение надхвърля простите констатации, а позоваването ѝ от страна на правителства и международни организации я е превърнало в своеобразен компас за тълкуване и прилагане на правните норми.

Чл. 12 от Всеобщата декларация прогласява правото на зачитане на личния и семеен живот. Чл. 2 от Всеобщата декларация за правата на човека от 10 декември 1948 г. прогласява правото на всеки човек „на всички права и свободи, провъзгласени в Декларацията, без никакви различия, основани на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други възгледи, национален или социален произход, материално, обществено или друго положение.” Правото на зачитане на личния живот и семейството не може да бъде ограничаване само на основание посочените в чл. 2 признаци.

Всеобщата декларация е приета през 1948 г., като в нея липсва изрично позоваване на признак “сексуална ориентация” като релевантен признак за проявена дискриминация, но както е видно от цитирания чл. 2 списъкът с признаците е даден неизчерпателно.

2. Международният пакт за граждански и политически права²¹ (МПГПП) от 16 декември 1966 г. също закрепва в чл. 17 правото на личен живот и семейство. Чл. 26 от МПГПП прогласява: „Всички лица са равни пред закона и имат право, без всякаква

²¹ Ратифициран с Указ 1199 на Президиума на Народното събрание от 23.07.1970 г, в сила за България от 23.03.1976 г.

дискриминация, на еднаква законна закрила. В това отношение законът трябва да забранява всякаква дискриминация и да осигурява на всички лица еднаква и ефикасна закрила против всякаква дискриминация, основаваща се на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други убеждения, национален или социален произход, имотно състояние, рождение или всякакви други признаци.” (Подобна разпоредба се съдържа и в чл. 2, т. 2 от Международния пакт за икономически, социални и културни права). В този смисъл правото на личен живот следва да бъде зачитано по отношение на всички лица без дискриминация.

3. Отнасят ли се горепосочените разпоредби до лицата с различна сексуална ориентация? Отговорът на този въпрос е положителен поради следното. Първо, списъкът с признаците в чл. 2 от Всеобщата декларация и чл. 26 от МПГПП не е изчерпателен. Второ, с част IV на МПГПП е създаден Комитета по правата на човека към ООН, който има две функции – “надзор” и “жалби”. Жалби могат да подават граждани, които считат, че правата им по пакта са били нарушени. По повод такива жалби и поради невключването на „сексуалната ориентация” като един от изрично посочените признаци в МПГПП Комитета по правата на човека към ООН дава тълкуване по отношение на този пропуск, като постановява, че признакът “пол” в чл. 2 от Всеобщата декларация и чл. 26 от МПГПП следва да се тълкува разширително, като включи и “сексуалната ориентация”. Посочва още, че правата, прогласени в тези два международни акта, не могат да бъдат отричани на основата на сексуалната ориентация²².

4. Втората част на чл. 26 от МПГПП означава още, че държавите страни по пакта са длъжни да не дискриминират чрез своите закони. Проектът за Семеен кодекс и по-специално чл. 13, ал. 1 от него сочат точно на това. С въвеждането на института на фактическото съжителство държавата признава, че понятието семейство е по-широко от понятието брак и с това отстранява съществувалата досега дискриминация по признак “семеино положение”. Държавата обаче не отстранява съществуващото неравно третиране на лицата с хомосексуална ориентация. Правото на зачитане на личния живот и на семейството е спазено за лицата с хетеросексуална ориентация, за лицата от един пол това право е отречено. Бездействието на държавата е явно дискриминационно и в пряко нарушение с поетите задължения по МПГПП.

Б: Европейска конвенция за правата на човека и основните свободи.

1. Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС) е приета в рамките на Съвета на Европа, регионална междуправителствена организация, създадена след Втората световна война. ЕКПЧОС е ратифицирана със закон от Народното събрание на Република на 31 юли 1992 г., обн. в ДВ бр. 80/02.10.1992 г. и е влязла в сила, с което е станала част от вътрешното право и по смисъла на чл. 5, ал. 4 от българската Конституция има превес над тези норми от вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Като международен договор ЕКПЧОС е оценявана най-често като безпрецедентна, тъй като тя освен че е своеобразен регистър на основните права на човека, също така е създавала механизъм за тяхната ефективна защита чрез международна съдебна институция.

2. Чл. 8 от ЕКПЧОС прогласява правото на зачитане на личния и семейния живот – всеки има право на зачитане на личния и семейния живот, неговия дом и неговата кореспонденция. Чл. 8, ал. 2 посочва, че държавата не може да се намесва в

²² Комитет по правата на човека, Туунен срещу Австралия, параграф 8.7, комюнике 488/1992, UN Doc. CCRP/C/50/D/488/1992 (1994) и Йанг срещу Австралия, пар. 10.4, комюнике 941/2000, UN Doc. CCRP/C/78/D/941/2000 (2003).

упражняването на това право освен в съответствие със закона и когато това е необходимо в едно демократично общество в интерес на националната сигурност, обществената безопасност или икономическия просперитет на страната, за предотвратяване на безредици или престъпление, за защита на здравето и морала или за защита правата и свободите на другите.” Тази втора алинея трябва да се чете внимателно и да се тълкува рестриктивно. Едно от принципните положения, върху което е изградена юриспруденцията на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), е идеята, че ЕКПЧОС е жив организъм, който не е статичен, а постоянно се развива, за да отговори на нуждите на съвременното общество и концепция за правата на човека. Принципът на ефективността или на полезния ефект (*effet utile*), възприет в практиката на съда, се изразява в това, че ЕСПЧ по всеки казус преценява положението на отделния човек, тълкува разширително разпоредбите, които се отнасят до правата и свободите му, а спрямо ограниченията възприема по-рестриктивен подход.

В своите решения ЕСПЧ приема хомосексуалността като част от личната сфера на човека, като типичен пример са делата Дъджън срещу Великобритания и Норис срещу Ирландия. В тях изрично се посочва, че правото на сексуална ориентация е част от правото на личен живот.

3. Що се отнася до идеята за семейството, практиката на ЕСПЧ прави разлика между сключване на брак и създаване на семейство. Съдът признава, че семейството по чл. 8 е понятие по-широко от семейство, създадено чрез брак²³. В този смисъл всеки човек има право на зачитане на семейството независимо дали става дума за семейство, възникнало след сключване на брак, или семейство в резултат на фактическо съжителство. Семейството се основава на връзки, които са толкова дълбоко свързани с човешката душевност и емоционалност, че всеки опит за ограничаване на това право може да стане само при неотложна нужда и за предотвратяване на вреди. Отказът да се регулира правото на зачитане на семейството на лица от един пол не е продиктуван от мотива да се предотвратят реални вреди. Сексуалната ориентация на едно лице сама по себе си не би могла да причини вреди другиму и това е основание да бъде призната за релевантен признак в горепосочените международни актове и в ЕКПЧОС. В случая и в противоречие с рестриктивния подход, възприет при тълкуване на ограниченията в ЕКПЧОС, Република България силно ограничава правото на зачитане на личния живот и семейството на двойките с хомосексуална ориентация.

4. ЕКПЧОС съдържа разпоредба, която забранява дискриминацията при упражняването на правата и свободите, прогласени в нея – чл. 14. В чл. 14 „сексуалната ориентация” не е посочена изрично като признак. В по-скорошната си практика ЕСПЧ нееднократно се е произнасял по въпроса за релевантността на признака сексуална ориентация във връзка с правото на личен живот по чл. 8 и забраната за дискриминация по чл. 14²⁴. В решението Е.Б. срещу Франция съдът изрично постановява дискриминация по признак „сексуална ориентация” (чл. 14) във връзка с правото на личен и семеен живот по чл. 8 поради отказа на френските власти да разрешат осиновяване на дете от жена с хомосексуална ориентация. В решенията си Х.Г и Г.Б срещу Австрия от 2 юни 2002 г. и Л. и В. срещу Австрия от 9 януари 2003 г.

²³ Решение на ЕСПЧ по делото Береаб срещу Нидерландия от 21 юни 1988 г. В своята статия „За новия Семеен кодекс”, публикувана в списание „Юридически свят”, бр. 1/1999 г. проф. Цанка Цанкова посочва, че: „Фактическото съпругеско съжителство не следва да се противопоставя на брака, а да се признае като основание за възникване на семейство. За една от формите, чрез която хората осъществяват основните им права на личен живот и семейство.” Проф. Цанкова подкрепя виждането, че чл. 8 от ЕКПЧОС урежда две самостоятелни права – на брак и на семейство, като второто може да се реализира и чрез фактическо съжителство.

²⁴ Виж например решение Е.Б. срещу Франция от 22 януари 2008 г., пар. 92; решение Джонстон срещу Великобритания и други.

ЕСПЧ постановява нарушение на чл. 14 от страна на Австрия поради различното третиране на хомосексуалните двойки в сравнение с хетеросексуалните чрез разпоредби в Наказателния кодекс.

5. Въз основа на гореизложеното Комисия за защита от дискриминация счита, че отказът на държавата да признае семейство между две лица от един пол и произтичащия от това отказ да регулира определени правоотношения е проява на дискриминация по смисъла на чл. 14 във връзка с чл. 8 от ЕКПЧОС. Чрез своето бездействие, изразяващо се в отказ да признае за правно релевантно съжителство между две лица от един пол, държавата отрича имплицитно, че такива лица могат да създават семейство. Това влиза в директен разрез с разпоредбите на ЕКПЧОС и практиката на ЕСПЧ и представлява нарушение от страна на държавата на поетите по ЕКПЧОС задължения.

Г: Сексуалната ориентация в контекста на правото на Европейския съюз.

1. Европейската интеграция започва като икономическа интеграция. В основата на идеята за обединена Европа обаче стои желанието да се изгради една общност, която няма да допусне Европа да се превърне отново в сцена на кръвопролития, на концентрационни лагери, на неконтролируема омраза, където не е важен човекът, а неговият етнос, народност, та дори и сексуална ориентация.

2. С договора от Амстердам от 1997 г. в част I от Договора за Европейската общност, озаглавена “Принципи”, е създаден чл. 13. Според чл. 13 Съветът на ЕО по предложение на Комисията и след консултации с Европейския парламент може да предприеме подходящи действия за борба с дискриминацията, основаващата се на пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, физическо или умствено увреждане, възраст или **сексуална ориентация**.

3. Чл. 13 така както е въведен в учредителния договор на ЕС е не просто доказателство за значимостта на борбата с дискриминацията, но и обективизиране на хартия на един принцип, който дълго време е бил неписано правило за тълкуване и прилагане на правото на общността. Правото на равно третиране заедно с правото на свобода на движение са най-дългосрочните и неоспорвани принципи на правната система на общността. Забраната за дискриминация по признак сексуална ориентация е резултат от един труден и нееднозначен път на европейската правна мисъл и в никакъв случай не е еднократен и импулсивен акт на демократичност.

4. За преодоляването на предразсъдъците и стереотипите голямо значение има и практиката на Съда на Европейските общности (СЕО). Още от самото начало на своето съществуване СЕО настоява правото на ЕО да се разглежда като нещо, което е по-висше в сравнение с влизащите в противоречие правни разпоредби на националното законодателство на държавите членки, тъй като в противен случай биха били поставени под въпрос неговата основна природа и ефективност. Макар че личното положение на лицата е въпрос, който е оставен в компетентността на държавите членки и общностното право не регулира тази материя, при упражняването на националната си компетентност държавите членки са длъжни да следят за съответствието на националното законодателство с общностното право и най-вече с разпоредбите, които се отнасят до равното третиране²⁵.

6. По отношение на забраната за дискриминация на лицата с различна сексуална ориентация началото може да се търси в Резолюция на Европейския парламент от 8 февруари 1994 г. за равни права на хомосексуалистите и лесбийките в

²⁵ Решение на Съда на Европейските общности от 01.04.2008 г. по дело 267/06; дело 372/04, дело 444/05.

ЕС. Както вече беше посочено, с подписването на договора от Амстердам и включването на чл. 13 в Договора за ЕО „сексуалната ориентация” и забраната за дискриминация въз основа на нея са признати наред с признаците етнос, религия, пол, възраст и увреждане за общозначим за всички държави членки признаци.

7. Включването на Хартата на основните права на Европейския съюз в Договора от Лисабон през декември 2007 г. закрепва на ниво първично право и без тромавия език на Договора от Амстердам правото на зачитане на личния живот и забраната за дискриминация. Договорът от Лисабон, подписан на 13 декември 2007 г., следва да бъде ратифициран до края на 2008 г. и да влезе в сила от 01.01.2009 г. До 23 май 2008 г. четиринадесет страни членки са ратифицирали Договора от Лисабон.

8. Хартата на основните права на Европейския съюз е създадена като своеобразен регистър на онези права, които ще гарантират създаването на един потесен съюз на ценностите между народите на Европейския съюз. В Преамбюла на хартата изрично се подчертава целта ѝ, а именно – да направи по-видими основните права на човека. Чл. 7 прогласява: „Всеки има право на зачитане на личния и семеен живот.” Чл. 21 от Хартата изрично посочва, че: “Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.”

България ратифицира Договора от Лисабон на 21 март 2008 г. С този акт българската държава се задължава да гарантира правото на личен живот и семейство във връзка със забраната за дискриминация на лицата с различна сексуална ориентация. Без значение е кога Договорът от Лисабон ще влезе в сила. Упражняваната с бездействие дискриминация по отношение на хомосексуалните двойки противоречи на чл. 7 във връзка с чл. 2 от Договора от Лисабон.

10. Действително до този момент не всички държави членки са регулирали фактическото съжителство на две лица от един пол. По силата на вече извършената ратификация на Договора от Лисабон обаче Република България се е задължила и на ниво учредителен договор да не допуска дискриминация на такива лица²⁶.

Комисия за защита от дискриминация счита, че в изпълнение на всичко гореизложено Република България е длъжна да приеме такова законодателство, което да не противоречи на учредителните договори на ЕС, както и на основните принципи на правото на общността. С бездействието си и отказа да признае за легитимни семейните отношения между две лица от един пол държавата нарушава поетите задължения като пълноправен член на ЕО и допуска съществуването на дискриминация по отношение на лицата с различна сексуална ориентация.

Д: Сексуалната ориентация в контекста на българския Закон за защита от дискриминация и българското законодателство.

²⁶ В три държави членки – Белгия, Нидерландия и Испания е разрешено сключването на брак между лица от един пол. В десет държави членки – Чехия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Люксембург, Словения, Швеция и Великобритания – въпросът за регулиране на отношенията между лица от един пол е уреден чрез института на регистрирано фактическо съжителство. В две държави членки – Австрия и Португалия – е признато фактическо съжителство без регистрация. Признаването е обект на публичен дебат и обсъждане в Гърция, Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Естония, Полша, Румъния и Словакия. Единствено България, Кипър и Малта са страните членки, в които въпросът изобщо не е повдигнат.

1. Много противници на регулирането на фактическото съжителство между лица с хомосексуална ориентация сочат, че чл. 6, ал. 1 от Конституцията на РБ не посочва „сексуалната ориентация” като признак за дискриминация. В тълкувателно решение № 3 от 5.07.2004 г. Конституционният съд на Република България е разгледал въпроса за съотношението между признаците на равнопоставяне на българските граждани и Хартата на основните права на Европейския съюз и за необходимостта от бъдещо изменение на текста на член 6 от Конституцията на Република България. Конституционният съд посочва, че „създаването на допълнителни права, които членството в Европейския съюз ще даде на българските граждани, само ще разшири правата, които те вече имат. Чл. 57, ал. 1 от Конституцията забранява отнемане на права, а не тяхното разширяване.”. Разпоредбата на чл. 6 от Конституцията следва да се тълкува в съответствие с правото на ЕС и с Хартата на основните права, която, както вече стана ясно, включва сексуалната ориентация като релевантен признак.

2. Чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. изрично посочва сексуалната ориентация като един от признаците, на чиято основа неравното третиране е забранено. Преди повече от четири години българският законодател е преценил, че сексуалната ориентация е характеристика, която е толкова дълбоко свързана с интимната сфера на човека, че всяка една дискриминация на основата на този признак е недопустима, съобразил се е с международните инструменти за защита правата на човека и с достиженията на общностното право. Комисия за защита от дискриминация счита, че тази разпоредба на ЗЗДискр. трябва да се тълкува във връзка с правото на личен живот, прогласено и в българската Конституция. Чл. 32, ал. 1 от Конституцията посочва, че личният живот на гражданите е неприкосновен и че всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име.

3. Неуреждането на фактическото съжителство между хомосексуални двойки с проекта за Семейен кодекс е отказ на държавата да признае равни права на лицата с различна сексуална ориентация в сравнение с хетеросексуалните двойки. Последното влиза в директно противоречие със ЗЗДискр. И докато би могло да се приеме, че по отношение на брака държавата засега не е склонна да изостави традиционната си представа, то за фактическото съжителство липсват такива аргументи. С непризнаването на фактическото съжителство между лица от един пол държавата отрича легитимността на едно такова съжителство и произтичащите от него права. По този начин държавата де факто и де юре отрича и сексуалната ориентация като легитимен признак, на основата на който е забранено неравното третиране.

4. Чл. 13, ал. 1 от проекта за Семейен кодекс посочва, че фактическото съжителство има значение само в предвидените от закона случаи. Нека разгледаме някои от правата, уредени в действащото законодателство, които произтичат от фактическо съжителство:

а). правото на партньора да откаже да свидетелства по чл. 119 и 121 от Наказателно-процесуалния кодекс²⁷ - с изключването на лицата с хомосексуална ориентация се отрича тяхната способност да проявяват любов и привързаност един към друг и в този смисъл да бъдат субективни, а отказът от свидетелстване подлежи на санкциониране. Тези разпоредби са типичен пример за пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

б). правото на влизане, пребиваване и напускане на Република България по реда на Закона за влизането, пребиваването и напускането на Република България на

²⁷ Обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г., изм., бр. 46 от 12.06.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г.

гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства²⁸ - съгласно параграф 1, т. 1 член на семейството на гражданин на Европейския съюз е лице, което е сключило брак или *има фактическо съжителство с гражданин на Европейския съюз*. В този случай фактическото съжителство между гражданин на държава членка и гражданин на държава извън ЕС макар и признато легално в законодателството на държавата членка, у нас няма да доведе до правните последици, предвидени в ЗВПНРБГЕСЧТС. Това ще бъде още един пример за пряка дискриминация по признак „сексуална ориентация”.

в). правото на защита от домашно насилие по смисъла на чл. 2 и 3 от Закона за защита срещу домашното насилие²⁹ - специалната защита не е приложима за лица, пострадали от домашно насилие с различна сексуална ориентация;

г). право на финансова компенсация по Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления³⁰;

д). разрешение за продължително пребиваване по чл. 24, т. 14 от Закона за чужденците в Република България³¹ - тази разпоредба изключва даване на разрешение за пребиваване на партньор от същия пол. Последното влиза в пряко противоречие с чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

Следва да се посочи също така, че фактическото съжителство между лица от един пол ще доведе до една правна последица, която е призната вече от съдебната практика за лица от различен пол – право на партньора за обезщетение за неимуществени вреди при непозволено увреждане³². Това право произтича от презумпцията за силна привързаност между две лица, които живеят като семейство, и в случай на смърт или увреждане на едното от тях другото ще понесе такива болки и страдания, които са същите, както на лица, сключили брак. Държавата отрича, че такива болки и страдания могат да бъдат понесени, които живеят заедно като семейство, но са от един пол.

Въз основа на гореизложеното Комисия за защита от дискриминация счита, че с отказа да се признае фактическо съжителство между еднополови двойки лицата с различна сексуална ориентация се поставят в по-неблагоприятно положение по отношение на тези с хетеросексуална ориентация при упражняването на предвидените в действащото законодателство права, свързани с фактическото съжителство, и това съставлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 32, ал. 1 от Конституцията. Нерегламентирането на фактическото съжителство, тоест бездействието на държавата, нарушава международните актове за правата на човека – чл. 17 във връзка с чл. 26 от МПГПП и чл. 8 във връзка с чл. 14 от ЕКПЧОС - и влиза в разрез със задълженията, които Република България е поела като пълноправен член на

²⁸ Обн., ДВ, бр. 80 от 3.10.2006 г., в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз - 1.01.2007 г., изм., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г.

²⁹ Обн., ДВ, бр. 27 от 29.03.2005 г., изм., бр. 82 от 10.10.2006 г.

³⁰ Обн., ДВ, бр. 105 от 22.12.2006 г., в сила от 1.01.2007 г.

³¹ Обн., ДВ, бр. 153 от 23.12.1998 г., изм., бр. 70 от 6.08.1999 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 42 от 27.04.2001 г., в сила от 27.04.2001 г., бр. 112 от 29.12.2001 г., в сила от 1.01.2002 г., изм., бр. 45 от 30.04.2002 г., в сила от 30.04.2002 г., бр. 54 от 31.05.2002 г., в сила от 1.12.2002 г., изм. и доп., бр. 37 от 22.04.2003 г., бр. 103 от 25.11.2003 г., в сила от 26.02.2004 г., изм., бр. 37 от 4.05.2004 г., в сила от 4.08.2004 г., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 11 от 1.02.2005 г., бр. 63 от 2.08.2005 г., изм., бр. 88 от 4.11.2005 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 82 от 10.10.2006 г., бр. 11 от 2.02.2007 г., изм. и доп., бр. 29 от 6.04.2007 г., бр. 52 от 29.06.2007 г., доп., бр. 63 от 3.08.2007 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., доп., бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 8.02.2008 г., изм., бр. 26 от 7.03.2008 г., доп., бр. 28 от 14.03.2008 г.

³² Постановление на Пленума на Върховния съд № 5/1969 г.

Европейския съюз. Комисия за защита от дискриминация счита, че текстът на чл. 13, ал. 1 от Семейния кодекс следва да гласи следното: “Фактическото съпружеско съжителство между двама партньори има правно значение в предвидените от закона случаи”.

V. По отношение на чл. 66, ал. 1 от проекта за Семеен кодекс.

Тази разпоредба установява презумпцията за бащинство. Тъй като две лица от един пол не могат да създадат поколение по естествен път, презумпцията за бащинство не би могла да се приложи по отношение на еднополовите двойки. Ето защо КЗД не счита, че така формулирана разпоредба на чл. 66, ал. 1 от проекта за Семеен кодекс е дискриминационна.

Въз основа на всичко гореизложено и на основание чл. 38, ал. 1, буква „г” от Правилата за производство пред КЗД Комисия за защита от дискриминация в пълния си деветчленен състав

РЕШИ

ПРЕПОРЪЧВА на основание чл. 47, т. 8 от Закона за защита от дискриминация на Министерски съвет като субект със законодателна инициатива по смисъла на чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България да подготви и внесе в Народното събрание проект за изменение на чл. 13, ал. 1 от проекта за Семеен кодекс, като включи в обхвата на разпоредбата и двойките с един и същи пол.

Препоръката се изпраща на министър – председателя и на жалбоподателя.

Препоръката се изпраща и на Комисията по правни въпроси на Народното събрание на Република България в качеството ѝ на становище по обсъждан законопроект по смисъла на чл. 47, т. 8 от Закона за защита от дискриминация.

Настоящата препоръка представлява становище на компетентния орган по равнопоставеност в Република България в изпълнение на правомощията му по премахване на всички форми на дискриминация.

Раздел IV

Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност

13. Решение № 16 от 09.05.2006 г. по Преписка № 22/2005 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав³³

Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност
чл. 4, ал. 1, чл. 4, ал. 2 във вр. § 1, т. 8, чл. 5 във вр. § 1, т. 1, чл. 9, чл. 17 от
ЗЗДискр.
чл. 27 от Закона за административните нарушения и наказания

Извършеното от В.П. спрямо С.Г. съставлява тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр., тъй като по своята същност е нежелано поведение, което е изразено словесно. Дори и В.П. да се е изразил словесно по този начин на шега, без да има специална цел, то това негово поведение като резултат е накарнило достойнството на С.Г. и е създавало обидна за него среда. В основата на това нежелано поведение стои предполагаемият различен етнически произход на С.Г., който извод се налага от правилото за разпределяне на доказателствена тежест, установено в разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр. Не се събраха доказателства, които да обосноват извода за ненарушаване правото на равното третиране. Предполаганото наличие на признака етническа принадлежност по смисъла на § 1, т. 8 от ЗЗДискр. обосновава извода, че тормозът е извършен на основата на признаци по чл. 4 ал. 1 от ЗЗДискр. Тормозът на основата на признаците по чл. 4 ал. 1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация, което налага извода, че извършеното от В.П. съставлява административно нарушение по чл. 78 ал. 1 от ЗЗДискр.

Производството по преписката е образувано въз основа на сигнал И.В. - управител на „Б.“, комплекс под управление на МС до месец октомври 2005 г., а към момента под управление на МДААР, заведен в Комисията за защита от дискриминация под вх.№ 107 от 23.12.2005 г.

Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита срещу дискриминацията (ЗЗсД).

Подателят на сигнала прави оплаквания, че на 19.10.2005 г. в град София в столовата на „Б.“ е допусната дискриминация от В.А.П. спрямо С.С.Г., който не е от български етнически произход, изразяващо се в грубо отношение и изгонване на последния от една маса в столовата, за която В.А.П. претендирал, че той винаги се е хранел на нея. В сигнала се излагат съображения за проява на пряка дискриминация като по-неблагоприятно третиране по признака „етническа принадлежност“, тъй като от всички работници само С.Г. е от ромски произход. В откритото заседание на 25.04.2006 г. подателят на сигнала чрез упълномощения си представител навежда съображения, че извършеното от В.А.П. съставлява тормоз по признака „етническа принадлежност“.

Оплакванията на жалбоподателя сочат като евентуален нарушител и ответник по сигнала В. А. П.

Комисията намира сигнала за допустим с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗДискр. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, възпрепятстващи образуването на производството и разглеждането на сигнала по същество.

³³ Решението е влязло в сила.

Въз основа на приложените към преписката писмени доказателства, изслушаните в публичното заседание показания на свидетеля, писмените обяснения и становища на страните Комисията прие за установено от фактическа и правна страна следното:

Комплекс „Б.” е един от обектите, предоставени за ползуване и управление на МДААР по параграф 2 от ПЗР на Постановление № 215 от 12.10.2005 г. за приемане на Устройствен правилник на МДААР. Управителят на комплекс „Б.” И.В. е депозирал жалба до Комисията за защита от дискриминация, в която е поискал образуване на производство за защита от дискриминация. От обстоятелствената част на жалбата се установява, че същата е с характер на сигнал по смисъла на чл. 50, т. 3 от ЗЗсД, подаден от юридическото лице комплекс „Б.” към МДААР. В изпълнение на разпореждане № 4 от 10.01.2006 г. подателят на сигнала е уточнил, че иска Комисията за защита от дискриминация да установи нарушението и нарушителя, засегнатото лице и да определи вида и размера на санкцията.

В.А.П. към момента на извършване на претендираното от подателя на сигнала нарушение е бил в трудови правоотношения с комплекс „Б.” и е заемал длъжността „асансьорен техник”. С.С.Г. работи в комплекс „Б.” като озеленител и е единственият работник от ромски произход. С.С.Г. е започнал работа в комплекса скоро преди датата на нарушението. Комплекс „Б.” разполага със служебен стол, в който се хранят работниците и служителите. Не съществува практика за предварително резервиране на маси или места в стола от работниците и служителите, нито други правила, които да предопределят място или маса в столовата за конкретно лице или лица. На 19.10.2005 г. С.С.Г. отишъл за първи път да обядва в столовата на комплекс „Б.” в град С. След като закупил храна, той седнал да обядва на една свободна маса. В този момент в столовата влязъл В.А.П., който минавайки покрай свидетеля С.С.Г. му казал: „На това място няма да сядаш, то е мое”. В обясненията си свидетелят С.С.Г. отначало сочи, че репликата се отнасяла за масата (стр.8 от протокола от 25.04.2006 г.). В.А.П. твърди, че репликата се отнасяла само за мястото, но не и за цялата маса (стр.11 от протокола от 25.04.2006 г.) След твърденията на В.А.П. свидетелят С.С.Г. уточнява, че репликата не се отнася за масата (стр.11 от протокола от 25.04.2006 г.). Тези думи на В.П. са накърнили достойнството на Станислав Георгиев, който казва: „Стана ми кофти” (стр.9 от протокола от 25.04.2006г.) . В резултат на думите, изречени от В.А.П., С.Г. попитал свидетеля М., който обядвал на друга маса, дали може да седне при него. След като получил утвърдителен отговор, седнал на място на масата, на която обядвал свидетелят М. В.А.П. не оспорва твърденията на свидетеля С.С.Г., но твърди, че на шега се е отнесъл по този начин към него. В.А.П. след като видял, че С.С.Г. се е преместил на друга маса, реагирал с въпроса „А, вярно се измести, защо?“, В.А.П. излага защитната си позиция, че има приятели от турски и от ромски произход и в случая поведението му не е израз на неговото желание да обиди С.С.Г., а го е сторил на „майтап”. Свидетели на случилото са станали присъствалите по това време в столовата служители М. и Д. По доклад на Д. случилото се е сведено до знанието на управителя на комплекс „Б.”, който е извършил проверка в съответствие със задълженията му по чл. 17 от ЗЗсД и по реда на Кодекса на труда е упражнил работодателската дисциплинарна власт. Със Заповед № 145 от 21.10.2005 г. на В.А.П. е наложено дисциплинарно наказание „уволнение” поради проявена нетърпимост към друг работник на етническа основа, а със Заповед № В-119 от 21.10.2005 г. е прекратено трудовото правоотношение с В.А.П.

В сигнала се твърди, че С.С.Г. е от ромски произход. В заседанието на 25.04.2006 г. свидетелят С.С.Г. твърди, че се определя като българин, но предвид външните си белези (тъмния цвят на кожата му) по принцип е от турски произход, но

е отраснал в дом за деца без родителски грижи, няма семейство, и поради тази причина за него българският език се явява като майчин такъв. Свидетелят С.С.Г. твърди, че външният му вид и цвят на кожата предполагат различния му етнически произход. Външните белези на С.С.Г. и в частност тъмния цвят на кожата му са причина за обосновано предположение, че същият е от друг етнос, вероятно ром.

Комисията за защита от дискриминация в настоящия състав приема, че извършеното на 19.10.2005 г. от В.А.П. спрямо С.С.Г. съставлява тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр., тъй като по своята същност е нежелано поведение, което е изразено словесно. Дори и В.А.П. да се е изразил словесно по този начин на шега, без да има специална цел, то това негово поведение като резултат е накарнило достойнството на С.С.Г. и е създадо обидна за него среда. В основата на това нежелано поведение стои предполагаемият различен етнически произход на С.С.Г., който извод се налага от правилото за разпределяне на доказателствена тежест, установено в разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр. Не се събраха доказателства, които да обосноват извода за ненарушаване правото на равното третиране. Предполагаемостта на признака „етническа принадлежност“ по смисъла на § 1, т. 8 от ЗЗДискр. обосновава извода, че тормозът е извършен на основата на признаци по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр.

Тормозът на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация, което налага извода, че извършеното от В.А.П. съставлява административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр., за което нарушение е предвидено наказание глоба от 250 лева до 2000 лева. В случая засегнатото лице е С.С.Г., роден на 00.00.0000 г., живеещ в град С., ул. „XXXX“ № XX.

С оглед разпоредбата на чл. 27 от ЗАНН наказанието се определя като се вземат предвид тежестта на нарушението, подбудите за неговото извършване, смекчаващите и отегчаващи вината обстоятелства и имотното състояние на нарушителя. В конкретния случай с оглед на факта, че трудовото правоотношение на В.А.П. е прекратено и няма данни да добива трудови доходи или доходи от други източници, Комисията намира, че наказание към минималния размер, установен в разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр., е в състояние да предупреди и превъзпита нарушителя към спазване на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., както и да въздейства възпитателно и предупредително върху останалите граждани.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 65, т. 1-3 от ЗЗДискр., чл. 47, т. 1-3 от ЗЗДискр. и чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр., I-ви постоянен състав по чл. 48, ал. 2, т. 1 от Закона за защита от дискриминацията на Комисията за защита от дискриминация, специализиран в материята по дискриминация на етническа и расова основа,

РЕШИ

УСТАНОВЯВА в отношенията между комплекс „Б.“ към МДААР, представляван от управителя И.В., с адрес град С., ул. „XXXXX“ № X, и В.А.П., ЕГН XXXXXXXXXX, с адрес град С., кв. „X“, ул. „XXXX“ № 0, че на 19.10.2005 г. в град С. В.А.П. е извършил дискриминация спрямо С.С.Г., роден на XXXXXXXX г., състояща се в тормоз по признака „етническа принадлежност“, осъществен чрез нежелано поведение, изразено словесно, накарнило достойнството и създадо обидна среда за засегнатото лице, с което е нарушил забраната на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 5 от ЗЗДискр., и осъществил състава на административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр..

УСТАНОВЯВА като засегнатото лице от нарушението по чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. С.С.Г., роден на XXXXXXXX г., с адрес град С., ул. „XXXX“ № XX.

НАЛАГА на В.А.П., ЕГН XXXXXXXXXXXX, с адрес град С., кв. "Х", ул. "XXXX" № 0 на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. административно наказание „глоба“ в размер на 250 (двеста и петдесет) лева.

Решението подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България в 14 дневен срок от съобщаването му .

14. Решение № 38 от 27.07.2006 г. по Преписка № 28/2006 г. на АД НОС заседателен състав³⁴

Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност
чл. 4, ал. 2 във вр. с § 1, т. 8, чл. 7, чл. 9, чл. 37, чл. 50, т. 2, чл. 62, ал. 2, чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр.
чл. 82, ал. 1, т. 1 от Закона за здравето;

Доколкото не се събраха доказателства, които да установяват, че обичайната практика на ЦСМП град М. спрямо всички граждани е същата като в настоящия случай, то Комисията счита, че нерегистрирането на направените от близките на Г. повиквания за оказване на спешна помощ в квартала, населен с преобладаващо ромско население, и невъзлагането им за изпълнение без намесата на полицията съставлява пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., тъй като е проява на по-неблагоприятно третиране по признака „етническа принадлежност“ отколкото се третират обичайно при сравнимо сходни обстоятелства други български граждани, при които спешната помощ се оказва без съдействието на полицията. Третирането в случая е по-неблагоприятно, тъй като е акт, който накърнява правото, регламентирано в чл. 82, ал. 1, т. 1 от Закона за здравето, и законния интерес на В.Г., български гражданин, да получи, дори и ако не е здравно осигурен, медицинска помощ при спешни случаи. Медицинската помощ при спешни случаи е вид медицинска услуга, която е извън обхвата на задължителното здравно осигуряване и оказването ѝ при по-неблагоприятни условия, в случая едва след намесата на полицията, съставлява нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр., което е частен случай на пряката дискриминация .

Не се събраха доказателства, които по смисъла на чл. 9 от ЗЗДискр. да установяват, че не е нарушен принципът на равно третиране. Не се доказва наличието на някоя от хипотезите по чл. 7 от ЗЗсД на неравно третиране, които законодателят е изключил от обхвата на дискриминацията.

Споразумението, което се основава на принципа на равенство и предвижда съвместни действия за превенция на дискриминацията, удовлетворява изискванията на чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр., поради което подлежи на одобряване от Комисията.

Производството по преписката е образувано с разпореждане № 53 от 15.02.2006 г. на председателя на Комисията за защита от дискриминация въз основа на жалба с

³⁴ Решението е влязло в сила в частите, с които е установен акта на дискриминация, неговия извършител и е одобрено споразумението. Решението е изменено в частта на размера на наложената санкция по чл. 78 ал. 1 от ЗЗДискр. с решение № 12457/12.12.2006 г. по адм. д. № 9168/2006 г. на Върховния административен съд , оставено в сила с решение на № 6038 от 13.06.2007 г. по адм. д. № 1820/2007 г. на Върховния административен съд , Петчленен състав - II колегия.

входящ № 104 от 22.12.2005 г. на А.Г.Х. от град М. и сигнал с вх. № 75 от 24.01.2006 г. за самосезиране на основание чл. 50, т. 2 от ЗЗсД от доц. Благой Видин, член на Комисията за защита от дискриминация.

Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита срещу дискриминацията (ЗЗсД).

Жалбата и сигналът, придружен с извадка от статия от вестник „Т.“ от 28.12.2005 г., съдържат оплаквания за извършена дискриминация по признака „етническа принадлежност“ при оказване на спешна медицинска помощ на нуждаещия се В.Г., който е от ромски произход и е живял в квартал „К.“ в град М., населен с ромско население. Според изложението в жалбата, сигнала и публикацията във вестник „Т.“ от 28.12.2005 г. В.Г. се нуждаел от спешна медицинска помощ и на 16.12.2005 г. около 3.00 ч синът му А.В. е звъннал на тел. 150 и поискал оказването на спешна медицинска помощ, при което му било отговорено, че екип на спешна медицинска помощ няма да отиде в квартал „К.“ в 03.00 часа. При последващо позвъняване от Ж.Я. отново за изпращане на екип за оказване на спешна медицинска помощ за нуждаещия се В.Г. отново е отказано предоставянето на здравната услуга. При тази ситуация близките на В.Г. са потърсили съдействие от полицията за повикването на екип на спешна медицинска помощ, който се е отзовал и оказал здравната услуга едва след намесата на полицията.

Оплакванията сочат, че ответна страна в настоящото производство са евентуалния нарушител - съответният дежурен оператор в Центъра за спешна медицинска помощ град М. и Център за спешна медицинска помощ град М. като юридическо лице, при осъществяване на дейността на което, е евентуално допусната претендираната дискриминация. В хода на проучването се установява, че дежурен оператор в ЦСМП град М. в нощта на 15-16 декември 2005 г. е бил фелдшерът Л.З.П. от град М.

Центърът за спешна медицинска помощ град М. изразява становище, че очевидно е налице забавяне при оказването на здравната услуга – спешна медицинска помощ на нуждаещия се В.Г. поради субективни причини, коренящи се в неизпълнение на възложената работа от страна на дежурния оператор Л.З.П., който е регистрирал обаждането на дежурния от РПУ - гр. М. и го е възложил на екип на спешна медицинска помощ, но не е изпълнил задълженията си по чл. 9, ал. 3, т. 3 от Устройствения правилник на ЦСМП по отношение на обажданията за помощ на близките на нуждаещия се на същия адрес, извършени преди обаждането на дежурния от РПУ - гр. М. В хода на производството пред Комисията е представено споразумение между ЦСМП град М. и Сдружение „Р.О.С.обединение М.“ за равно третиране и прекратяване на производството между тези страни.

Л.З.П. в хода на производството и в писмената защита с входящ № 1039 от 26.07.2006 г. оспорва допустимостта на настоящото производство по съображения за липса на представителна власт на А.Х.Г., наличие на висящо наказателно производство, формални недостатъци на жалбата и сигнала и настоява за прекратяване на производството по преписката. По същество Л.З.П. отрича да е извършвал дискриминация, като отрича факта на съществуване на обажданията за оказване на спешна помощ за този адрес, които да са постъпвали преди обаждането на дежурния от РПУ - град М.

По допустимостта на производството :

Комисията намира, че производството е допустимо и че не са налице отрицателни процесуални предпоставки, възпрепятстващи образуването и движението на производството.

Оплакванията за недопустимост на производството са неоснователни поради

следните съображения:

Производството е образувано въз основа на жалба с входящ № 104 от 22.12.2005 г. и сигнал за самосезиране с входящ № 75 от 24.01.2006 г. Видно е от текста на жалбата с входящ № 104 от 22.12.2005 г., за чийто подател е посочен „Р.О.С.” с председател А.Х.Г., че същата не изхожда от пряко засегнатите лица, в случая законните наследници на В.Г., и поради това не съставлява жалба по смисъла на чл. 50, т. 1 от ЗЗсД, но така наименованата жалба има характер на сигнал по смисъла на чл. 50, т. 3 от ЗЗсД и съставлява годно основание за образуване на производство за защита от дискриминация. За подаването на сигнал не е нужно наличието на пълномощно от засегнатите лица, тъй като всяко едно физическо или юридическо лице, както и държавни и общински органи, могат да сезират Комисията за защита от дискриминация на самостоятелно основание чрез сигнал по смисъла на чл. 50, т. 3 от ЗЗсД. Неоснователно е оплакването на процесуалния представител на Л.П., че действията по сезиране на Комисията за защита от дискриминация от А.Х.Г. не пораждаат правни последици за Сдружение „Р.О.С. Обединение М.”, тъй като последното не съществувало в правния мир към деня на подаване на жалбата, която е с характер на сигнал, а е регистрирано в съответния регистър при Окръжен съд град М. едва през февруари 2006 г. Комисията не споделя тези възражения, тъй като видно е от протокол от 06.11.2005 г. (стр. 239 от преписката), че сдружението е учредено на същата дата, а А.Г. е един от учредителите, сдружението е вписано в регистъра при Окръжен съд град М. с Решение № 1 от 09.02.2006 г. по ф.д. № 00/0000 г., и на основание чл. 6 ал. 2 от ЗЮЛНЦ действията на учредителите, извършени от името на учредяваното юридическо лице с нестопанска цел до деня на вписването, пораждаат права и задължения за лицата, които са ги извършили и преминават по право върху юридическото лице с нестопанска цел от момента на възникването му. В случая с вписването на сдружението в регистъра при Окръжен съд град М. правните последици от сезирането на Комисията, извършено от А.Х.Г., са преминали по право върху юридическото лице Сдружение „Р.О.С. Обединение М.”.

Неоснователни са възраженията на процесуалния представител на Л.П. за прекратяване на производството поради непредставяне на доказателства за съдебна регистрация на сдружението и на декларация за липса на производство пред съд по същия спор, тъй като Комисията служебно чрез справка от правно-информационна програма „Сиела инфо” е установила правния статут на сдружението, а по-късно в откритото заседание председателят на сдружението А.Г. е представил съдебно решение за регистрация и учредителен протокол на сдружението. Досежно непредставянето на декларация за липса на производство пред съд по същия спор, комисията счита, че в случая непредставянето на такава декларация не може да има за последица прекратяване на производството, тъй като същото е образувано и въз основа на сигнала за самосезиране, т.е. по инициатива на Комисията за защита от дискриминация по смисъла на чл. 50, т. 2 от ЗЗсД и след като Комисията не е предявявала иск пред съда, то не би могло да съществува напълно идентичен съдебен спор поради липса на идентичност на страните в съдебния процес. В хода на проучването е изискана справка от Окръжна прокуратура град М. относно това дали по същата жалба е образувано наказателно производство, по кой текст от Наказателния кодекс и срещу кои лица. С писмо, входящо в КЗД под № 000 от 31.03.2006 г. Окръжна прокуратура град М. е предоставила информацията, че във връзка с жалбата е извършена проверка с оглед данни за престъпление по чл. 141, ал. 2 във връзка с ал. 1 от НК, за което е образувана преписка № 0000/2005 г. От това писмо се установява, че не е налице съдебно производство по НПК, а дори и такова да е образувано по-късно, този факт е ирелевантен, тъй като актът на дискриминация и нарушението на чл. 37 от ЗЗсД като

изпълнително деяние не са идентични с изпълнителното деяние на съставомерното престъпление по чл. 141, ал. 2 от НК и поради това Комисията счита, че не са налице хипотезите на чл. 33 от ЗАНН, които повеляват прекратяване на административнонаказателното производство и преследване на деянието от прокуратурата. Напълно несъстоятелно е твърдението на процесуалния представител на Л.П., че след като жалбата от Сдружение „Р.О.С. Обединение М.” до Комисията и Прокуратурата е с едно и също съдържание, то и производствата пред двата органа са идентични, а напротив това твърдение се опровергава от доказателствата по преписката в смисъла, изложен по-горе, което налага извода, че не са налице предпоставките на чл. 52, ал. 2 от ЗЗсД и следователно производството пред КЗД не следва да се прекратява.

Комисията не споделя оплакването на Л.П., че сигналът за самосезиране е нередовен и че това дава основание за прекратяване на производството пред КЗД, тъй като сигналът на доц. Благой Видин, член на КЗД, е придружен с доказателства (извадка от вестник „Труд”), а обстоятелствата, на които се основава сигналът са именно данните, съдържащи се в статията във вестника. На Комисията служебно ѝ е известно, че по казуса, изложен в сигнала, не е завеждано съдебно производство от Комисията за защита от дискриминация и поради тази причина в случая не е нужна декларация в уверение на тези обстоятелства. В случай на твърдение за наличие на идентичен от обективна и субективна страна съдебен спор, това твърдение следва да се доказва от страната, която черпи права и благоприятни последици за себе си от наличието на тези обстоятелства. Доколкото не се твърди да е налице идентичен съдебен спор по предмет и страни, и доколкото не са ангажирани доказателства в тази насока, настоящият състав намира, че непредставянето на декларация от доц.Видин, член на КЗД, относно липсата на идентичен съдебен спор, не е основание за прекратяване на производството пред КЗД.

Въз основа на приложените към преписката писмени доказателства, обясненията на страните, показанията на разпитаните свидетели, Комисията прие за установено от фактическа и правна страна следното :

Л.З.П. работи от януари 1997 г. в Център за спешна медицинска помощ град М. на длъжността „медицински фелдшер” по силата на Трудов договор № II-036 от 15.01.1997 г. Към трудовия договор са сключвани допълнителни споразумения, които не са довели до промяна в заеманата от Л.З.П. длъжност. Видно е от представената по преписката длъжностна характеристика, която регламентира основните трудови функции на средния и полувисш медицински персонал в Центъра за спешна медицинска помощ, включително и тези за длъжността „фелдшер”, че основната задача на фелдшера е да оказва спешна медицинска помощ на населението по утвърден от директора график, като при работа в РКЦ срочно приема и регистрира данните за повикването, диференцира приетото повикване, предава адекватно и своевременно полученото повикване на екипите за изпълнение, контролира движението на екипите, отговаря за съхранението на документацията. Трудовото правоотношение на Л.З.П. е прекратено със Заповед № II-159/27.12.2005 г. поради налагане на дисциплинарно наказание – дисциплинарно уволнение за неизпълнение на трудовите му задължения по време на нощното му дежурство като дежурен оператор в РКЦ на 15-16 декември 2005 г. Според работодателя Л.З.П. не отразил първите повиквания за спешна помощ на близките на В.Г. в журнала за повикванията и въз основа на тези обаждания не е изпратил медицински екип на адреса на В.Г. в град М., кв.”Х”, ул.”Х” № 00, а обаждането е възложено на дежурния реанимационен екип и отразено в журнала едва след намесата на дежурния от РПУ - град М. Според обясненията на д-р С.Ц. – директор на ЦСМП град М. (стр. 21-22 от преписката) дежурен оператор в ЦСМП град

М. през нощта на 15-16 декември 2005 г. е бил фелдшер Л.З.П. Това твърдение не се оспорва от страните в производството.

А.В.С. живее в град М., квартал „Х“, ул.„Х“ № 00. В квартала живеят предимно български граждани от ромски произход. А.В.С. се завърнал от чужбина в България на 12 декември 2005 година. А.В.С. е син на В.Г., с когото са живеели в една къща на посочения по-горе адрес. На 15.12.2005 г. според показанията на свидетеля А.В.С. е имало футболен мач между отборите на ЦСКА и Левски и баща му играел карти с приятели. Свидетелят А.В.С. е бил при баща си до 9 часа вечерта, след което се прибрал в стаята си при семейството си. По-късно си легнал, а сестрата на свидетеля легнала в кухнята. Към три часа след полунощ свидетелят чул пъшкане и станал. Сестра му и жена му също се събудили. Свидетелят намерил баща си В.Г. паднал на нивото на прага на стаята му, като половината му тяло попадало в стаята, а другата част от кръста надолу - в коридора пред стаята. В първия момент свидетелят помислил, че може баща му В.Г. да е пил и да му е прилошало и поради това възнамерявал да го вдигне и да го сложи да си легне, но посягайки да вдигне баща си видял, че същият е пожълтял и предложил на сестра си да повикат бърза помощ. Свидетелят С. повикал свои близки, които да му помогнат в тази критична ситуация. В резултат на това в дома им дошли близките на свидетеля – зет му Ж., свидетеля А.И., братовчед му В. Тогава свидетелят А.В.С. се обадил по телефона на тел. 150 на Центъра за спешна медицинска помощ и помолил да изпратят линейка в квартал „Х“, ул.„Х“ № 00, обяснил, че случаят е много спешен и че баща му е паднал и пожълтял, както и че преди три години е прекарал инфаркт. Мъжки глас му отговорил, че в в три часа няма да изпрати хора и линейка в квартал „Х“. Според показанията на свидетеля А.В.С. в продължение на около 40 минути различни близки са продължили да звънят на телефон 150 от намиращите им се на разположение мобилни телефони (от мобилните телефони на Ж., на В.), за да търсят спешна помощ за нуждаещия се В.Г. На няколко от позвъняванията не е имало разговор с оператор от ЦСМП, тъй като никой не е вдигнал телефона, на обаждането на свидетеля А.И. не се е осъществила добра връзка с телефонен номер 150 и поради това не е проведен разговор, а на обажданията на зетя Ж. Я. мъжки глас категорично отказвал да прати линейка в квартал „Х“ в този час на денонощието. Според показанията на свидетеля А.В.С. операторът се държал грубо и използвал нецензурни изрази, свързани с ромския етнос. В същата насока са показанията на свидетелката А.Н., Ж. Я. и А.В.С. предложили да потърсят съдействието на полицията, за да бъде изпратена линейка и да бъде оказана спешна помощ на В.Г. Ж.Я. се свързал с дежурния в РПУ - град М. и поискал съдействие за изпращането на линейка в квартал „Х“, ул.„Х“ № 00. Свидетелят Б.Л. изпратил дежурния автопатрулиращ екип на адреса за паднало лице на улицата с оглед извършването на проверка дали има болно лице, което да се нуждае от спешна медицинска помощ. Дежурният автопатрулен екип за този квартал се състоял от служителите на РПУ - гр. М. Р.К. и К.И., които след сигнала от РПУ - гр. М., получен от тях около 3.20 ч. посетили посочения адрес в град М., квартал „Х“, ул.„Х“ № 00, но не намерили паднало на улицата, респективно на тротоара, лице. На този адрес имало разгневена група от хора, българи от ромски произход, които излезли на улицата и обяснили, че на човека му е прилошало и е паднал в дома си. Свидетелите К. и И. били въведени в къщата и видели, че мъжът лежи на една откачена от пантите врата, диша тежко и хрипти. Близките на болния разказали на свидетелите К. и И., че многократно се обаждали в Бърза помощ - град М., за да бъде оказана спешна медицинска помощ на В.Г., но категорично им е отказано да бъде изпратена линейка. Едно лице от групата хора, представило се с името Ж.Я. за зет на В.Г., казал на свидетелите К. и И., че е звънял в Спешна помощ - град М., но операторът отказвал да прати линейка, отговарял му цинично и го псувал,

посочвайки ромския му етнически произход. Ж.Я., искайки да убеди свидетелите във верността на твърденията си, в присъствието на К. и И. увеличил звука на телефонния си апарат и набрал телефон 150. След набирането на телефона се чул сигнал свободно, след което мъжки глас казал „Ало”. Ж.Я. попитал дали е бърза помощ, а гласът отсреща отговорил „Да, бърза помощ е, кажете”. Я. казал: „Изпратете линейка в кв. „Х”, ул. ”Х” № 00, има човек да умира”. Според свидетеля К. гласът от другата страна на телефонната линия отговорил: ”Майната ви циганска, линейка няма да ви изпратим”, а според свидетеля И. отговорът бил: „Не разбрахте ли, че няма да бъде изпратена линейка. Майната ви циганска!” При тези отговори свидетелите К. и И. останали потресени, а недоволството и гнева на събралите се хора били обясними с отказа за изпращане на линейка. След като свидетелите К. и И. се убедили в спешността на нуждата от медицинска помощ, сигнализирали на дежурния в РПУ - гр. М. – свидетеля Л., който по специална директна телефонна връзка с ЦСМП - град М. съобщил за нуждата от спешна медицинска помощ на лице в кв. „Х”, ул. ”Х” № 00.

Полученият от РПУ - град М. сигнал за нужда от спешна медицинска помощ за лице в кв. „Х”, ул. ”Х” № 00 е регистриран в журнала на повикванията на ЦСМП - град М. в 3.42 ч. на 16.12.2005 г. и Л.П., дежурен оператор, е възложил този сигнал на спешния екип, който за 20 минути е отишъл на адреса и е транспортирал болния до ЦСМП - град М. Според показанията на свидетеля М.Г. и свидетелката Г.И. В.Г. е бил жив при тяхното пристигане, но не бил контактен, веднага го качили на носилка и го положили в линейката, където му включили кислород. Незабавно го транспортирали в ЦСМП - гр. М. Пациентът е бил приет в ЦСМП в 4.00 часа с диагноза инсулт, където били направени необходимите изследвания, ползвани са консултанти от кардиологично отделение, нервено отделение и от реаниматор, но поради забавяне на консултантите в продължение на два часа болният престоял в Спешна помощ. По-късно, в 6.00 ч. В.Г. е приет в реанимация, където е настъпила смъртта му.

Свидетелите М.Г., И. и Ил. споделят, че много често в ЦСМП постъпват недостоверни сигнали за нужда от медицинска помощ или се обаждат граждани, които псуват и затварят телефона. Същите установят, че в периода 15-16 декември 2005 г. компютърната конфигурация, която записва всички обаждания на телефон 150, не е била в изправност и не функционирала от близо година и поради това няма запис на обажданията.

Въз основа на показанията на свидетелите А.С., К.И., Р.К., А.Н. Комисията за защита от дискриминация приема, че преди сигнала за нуждата от медицинска помощ, подаден от дежурния в РПУ - град М., който е регистриран в журнала на повикванията на ЦСМП - град М. на 16.12.2005 г. в 3.42 ч. е имало други повиквания за спешна помощ за болния Г. на същия адрес, извършени в периода около 3 ч.-3.30 ч. на 16.12.2005 г. от близките на В.Г., а именно от А.С. и Ж.Я., които не са отбелязани в журнала на повикванията на ЦСМП - град М. и не са възложени за изпълнение на екип на спешна медицинска помощ. Показанията на свидетеля М.Г., че не е имало други обаждания за оказване на спешна помощ на този адрес освен сигнала, подаден от РПУ-град М., не се кредитират от Комисията, тъй като е налице противоречие в обясненията на свидетеля Г., който твърди, че случайно е бил там, когато е подаден сигнала от РПУ - град М., и че не стои постоянно в стаята на дежурния оператор, после твърди, че не знае нищо, а след това твърди, че не е имало други обаждания за този адрес. Тези повиквания са отправени и приети от ЦСМП - град М. и липсват доказателства, които да сочат, че погрешка свързването по телефона да е осъществено с някой друг ЦСМП в друг град в България. На тези повиквания дежурния оператор в ЦСМП - град М. е отказал изпращането на линейка и екип на спешна помощ, отправял е псувни, свързани с ромски етнически произход, което налага извода, че операторът дори и да не е бил

сигурен, то е предполагал, че болният и близките му са роми . Дежурният оператор е вписал в журнала повикването за спешна помощ и възложил изпълнението му едва след намесата на дежурния от РПУ - град М. Доколкото не се събраха доказателства, които да установяват, че обичайната практика на ЦСМП - град М. спрямо всички граждани е същата като в настоящия случай, то Комисията счита, че нерегистрирането на повикванията за спешна помощ на близките на Г. и невъзлагането им за изпълнение без намесата на полицията съставлява пряка дискриминация по смисъла на чл.4 ал.2 от ЗЗсД, тъй като е проява на по-неблагоприятно третиране по признака „етническа принадлежност” отколкото се третират обичайно при сравнимо сходни обстоятелства други български граждани, при които спешната помощ се оказва без съдействието на полицията. Третирането в случая е по-неблагоприятно, тъй като е акт, който накърнява правото, регламентирано в чл. 82, ал. 1, т. 1 от Закона за здравето, и законния интерес на В.Г., български гражданин, да получи, дори и ако не е здравно осигурен, медицинска помощ при спешни случаи. Медицинската помощ при спешни случаи е вид медицинска услуга, която е извън обхвата на задължителното здравно осигуряване и оказването ѝ при по-неблагоприятни условия, в случая едва след намесата на полицията, съставлява нарушение на чл. 37 от ЗЗсД, което е частен случай на пряката дискриминация. Не се събраха доказателства, които по смисъла на чл. 9 от ЗЗсД да установяват, че не е нарушен принципът на равно третиране. Не се доказва наличието на хипотезите по чл. 7 от ЗЗсД на неравно третиране, които законодателят е изключил от обхвата на дискриминацията.

Извършването на дискриминация съставлява административно нарушение по чл.78, ал. 1 от ЗЗсД. Извършителят на акта на дискриминацията в случая е Л.З.П., който е бил дежурен оператор в ЦСМП - град М. в нощта на 15-16.12.2005 г. Този извод се налага доколкото не се твърди, а и не се доказва да е имало на смяна други дежурни оператори освен П., респективно не се твърди и не се доказва П. да е отсъствал от работното си място или неговите функции по приемане, регистриране и възлагане на повикванията за спешна помощ по време на дежурство на 15-16.12.2005 г., временно или за цялото дежурство, да са изпълнявани от друго лице.

За нарушението по чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД законодателят е предвидил административно наказание „глоба” в размер от 250 лева до 2000 лева. С оглед разпоредбата на чл. 27 от ЗАНН наказанието се определя като се вземат предвид тежестта на нарушението, подбудите за неговото извършване, смекчаващите и отегчаващи вината обстоятелства и имотното състояние на нарушителя. В конкретния случай фактът, че трудовото правоотношение на П. е прекратено и няма данни да добива трудови доходи или доходи от други източници, обуславя налагането на наказание под максималния размер от 2000 лева. От друга страна нарушението е особено тежко и с висока степен на обществена опасност, тъй като засяга обществените отношения по опазване здравето на гражданите, която дейност според Конституцията на Република България и Закона за здравето е национален приоритет и се гарантира от държавата. Комисията намира, че наказание глоба от 1000 лева, в средния размер, установен в разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, е в състояние да предупреди и превъзпита нарушителя към спазване на чл. 4, ал. 1 от ЗЗсД, както и да въздейства възпитателно и предупредително върху останалите граждани

Нарушението е извършено при осъществяване дейността на ЦСМП - град М. Подателят на сигнала Сдружение „Р.О.С. Обединение – М.” и ЦСМП са сключили споразумение по чл. 62, ал. 2 от ЗЗсД, което се основава на принципа на равно третиране и превенция на дискриминацията. Представеното споразумение отговаря на изискванията на чл. 62, ал. 2 от ЗЗсД, поради което подлежи на одобряване от Комисията, а производството спрямо ЦСМП - град М. следва да бъде прекратено.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 65, т.1-3 от ЗЗсД, чл. 62, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗсД, чл. 47, т. 1 и т. 3 от ЗЗсД и чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, настоящият състав на Комисията за защита от дискриминация,

Р Е Ш И

УСТАНОВЯВА в отношенията между Сдружение „Р.О.С. Обединение – М.“, вписано в регистъра при Окръжен съд - град М. с решение по ф.д. № 00/0000 г., със седалище и адрес на управление град М., ул. ”Х” № 00, представлявано от председателя А.Г.Х., Център за спешна медицинска помощ - град М., представляван от директора С.Ц.Ц., Л.З.П., ЕГН XXXXXXXXXX от град М., ул. ”ХХ” № 00, ап. 00, че Л.З.П. на 16.12.2005 г. в град М. като дежурен оператор в Центъра за спешна медицинска помощ - град М. в периода 3 ч.-3.42 ч. като не е регистрирал и не е възложил за изпълнение повикванията за оказване на спешна медицинска помощ на В.С.Г. от град М., квартал „Х”, ул.”Х” № 00, извършени от неговите близки, а е сторил това след намесата на дежурния от РПУ - град М., е извършил спрямо В.С.Г., ЕГН XXXXXXXXXX, починал на 16.12.2005 г., пряка дискриминация по признака „етническа принадлежност” при оказването на спешна медицинска помощ, която е доставена при по-неблагоприятни условия, с което е нарушил забраните по чл. 4, ал. 1 от ЗЗсД и чл. 37 от ЗЗсД и осъществил състава на административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД.

НАЛАГА на Л.З.П., ЕГН XXXXXXXXXX, от град М., ул. ”ХХ” № 00, ап. 00, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД административно наказание „глоба” в размер на 1000 (хиляда) лева.

ОДОБРЯВА сключеното между Сдружение „Р.О.С. Обединение М.“, вписано в регистъра при Окръжен съд - град М. с решение по ф.д. № 00/0000 г., със седалище и адрес на управление град М., ул.”Х” № 00, представлявано от председателя А.Г.Х., и Център за спешна медицинска помощ - град М., представляван от директора С.Ц.Ц., споразумение със следния текст:

1. Страните по споразумението са съгласни, че всички български граждани имат равни права, включително право на достъп до спешна и неотложна медицинска помощ и никакви различия на основание етнически произход, вероизповедание, социално положение, цвят на кожата, политическа принадлежност, сексуална ориентация и други, не могат да бъдат основание за погаване на техните законни права и интереси.

2. Страните по споразумението са съгласни, че проведените досега четири срещи между тях, касаещи здравните проблеми на жителите на квартал „К.”, община М., са ползотворни и полезни и за двете страни и с настоящото споразумение приемат, че тези срещи трябва да продължат регулярно, най-малко веднъж на 45 дни при искане на всяка една от страните.

3. Формата на срещите е отворена и страните запазват правото си да привличат за участие и други неправителствени организации, физически и юридически лица, експерти, държавни и общински институции, имащи отношение към процесите на здравеопазването в регион М.

4. Страните по споразумението, са съгласни, че ще работят по превенцията на случаи на евентуално дискриминационно отношение, започвайки със запознаването на всички служители във филиалите на ЦСМП на територията на област М. с нормативните актове, касаещи защитата от дискриминация.

ПРЕКРАТЯВА производството по преписката по отношение на Център за спешна медицинска помощ - град М.

Решението в частта, с която се одобрява споразумението и прекратява

производството спрямо Център за спешна медицинска помощ град – М., не подлежи на обжалване. Решението в останалата част подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България в 14 дневен срок от съобщаването му на страните.

15. Решение № 44А от 16.10.2006 г. по Преписка №15/2006 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав³⁵

Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност

чл. 4, ал. 1 и ал. 3 във връзка с § 1, т. 8 от ДР на ЗЗДискр.

чл. 120 от Закона за енергетиката

чл. 28, ал. 5 и ал. 6, чл. 29, ал. 1 от Наредба № 6 от 09.06.2004 г. за присъединяване на производители и потребители на електрическа енергия към преносната и електрическата разпределителни мрежи

Монтирането на електроизмервателни уреди на височина 4,5-5 метра в кварталите, населени с български граждани от ромски произход, съставлява непряка дискриминация по признак етническа принадлежност по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. и нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр. Дискриминацията е непряка, защото е въведена на пръв поглед неутрална практика, макар и обоснована със законна цел, но средствата за постигането ѝ не са подходящи и необходими и поставят лицата от ромски етнос в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица. Монтирането на електроизмервателните уреди на височина 4,5-5 метра в кварталите, населени с български граждани от ромски произход, съставлява нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр., тъй като по този начин ответното дружество доставя и продава електрическа енергия на потребителите от ромски произход при по-неблагоприятни условия в сравнение с потребителите от мнозинството. По-неблагоприятните условия на доставка на стоката електрическа енергия се изразява в това, че средствата за търговско измерване са монтирани на височина 4,5-5 метра, която не позволява визуален контрол над показанията им, в сравнение с другите абонати, чиито измервателни уреди са монтирани на височина 1,40-1,60 метра.

Производството по преписката е образувано въз основа на сигнал от Г.Г., общински съветник в Общински съвет град Л., заведен в Комисията за защита от дискриминация под вх. № 120020206 и уточнен с допълнителна молба /сигнал/ с входящ № 234А от 28.02.2006 г.

Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита срещу дискриминацията /ЗЗсД/.

Подателят на сигнала прави оплаквания, че „XXXXX” АД при осъществяване на дейността си по разпределение и доставка на електрическа енергия допуска дискриминация въз основа на признака етническа принадлежност спрямо българските граждани от ромски произход, живеещи в град Л., и доставя електрическата енергия на тези потребители при по-неблагоприятни условия, тъй като електроизмервателните

³⁵ Решението е отменено с Решение № 10899 от 07.11.2007 г. по адм. д. № 5/2007 г. на Върховен административен съд, Пето отделение, оставено в сила с Решение № 6238 от 28.05.2008 г. по адм. дело № 280/2008 г. на Върховен административен съд, Петчленен състав - II колегия.

уреди на потребителите в така наречения квартал „С“ в град Л., населен предимно с български граждани от ромски произход, са монтирани извън имотните граници на стълбове на височина около 5 метра, която височина не позволява на потребителите визуално да контролират изразходваната от тях електрическа енергия и да планират семейния си бюджет, докато в другите райони на града, населени предимно с граждани от български произход електроизмервателните уреди са монтирани или вътре в домовете на потребителите, или на имотната граница на височина 1,40-1,60 метра, която височина позволява визуален контрол на изразходваната електрическа енергия във всеки един момент. Твърди се, че нарушението е започнало преди четири години и продължава към момента. Подателят на сигнала иска установяването на нарушението на чл. 37 от ЗЗсД, установяване на допуснатата дискриминация, налагане на предвидените в закона санкции и постановяване прекратяване на нарушението и предписване електроизмервателните уреди да бъдат свалени на височина, позволяваща визуален контрол на количеството на изразходваната електрическа енергия.

Оплакванията на подателя на сигнала сочат като евентуален нарушител „XXXX“ АД, вписано в търговския регистър при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П., ул. „X“ № 0 като предприятие, при упражняване дейността на което се претендира да е допуснато евентуалното нарушение, а физическите лица – законни представители на дружеството: И.С.С., А.А.Д. и И.К., членове на управителния съвет на „XXXX“ АД, се явяват административно-наказателно отговорни лица по чл. 24, ал. 2 от ЗАНН за евентуалните нарушения, допуснати при осъществяване дейността на дружество. „XXXX“ АД оспорва сигнала и мотивира монтирането на електроизмервателните уреди в този район на града на такава височина, ограничаваща достъпа до електроизмервателните уреди, като мярка за гарантиране безопасността, живота и здравето на гражданите, предотвратяване на посегателствата спрямо измервателните уреди, отклоняването на електрическа енергия, неправомерното присъединяване към електропреносната и електроразпределителната мрежа и неплащането на консумираната електроенергия.

Комисията намира сигнала за допустим с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗсД, тъй като дори и претендираното нарушение да е започнало преди четири години, то същото е продължено и продължава и към момента на разглеждане на сигнала. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, възпрепятстващи образуването на производството и разглеждането на сигнала по същество.

Въз основа на приложените към преписката писмени доказателства, изслушаните в публичното заседание обяснения на страните, писмените обяснения и становища на страните, Комисията прие за установено от фактическа и правна страна следното:

„XXXX“ АД е търговско дружество вписано в търговския регистър при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П., ул. „X“ № 0 и с предмет на дейност: експлоатация на електроразпределителната мрежа за пренос и разпределяне на електрическа енергия с цел доставка на потребителите, присъединени към тази мрежа, на територията на областите, в които се намират електроразпределителните съоръжения, включени в баланса на предприятието, доставка и продажба на електрическа енергия на потребителите, които са присъединени към електроразпределителната мрежа, управление, поддържане и развитие на разпределителната мрежа. „XXXX“ АД се управлява от Управителен съвет и се представлява заедно от всеки двама от членовете на управителния съвет - И.С.С., А.А.Д. и И.К. Дружеството упражнява горепосочения предмет на дейност и на територията на град Л., където управлява и поддържа електроразпределителната и

електропреносната мрежа и извършва доставка и продажба на електрическа енергия. Не се установява в град Л. да съществува друг доставчик на електроенергия на крайните потребители. Видно е от писмо изх. № И-1138 от 09.05.2006 г. на Областния управител на ОАЦ град М., входирано в КЗД под вх. № 565 от 12.05.2006 г., приложено по разглежданата преписка на лист 135, че в град Л. са обособени три квартала, населени преобладаващо с български граждани от ромски произход, а именно: кв. "С", кв. "Х" и кв. "М". Видно е от писмо изх. № 53-00-166 от 05.03.2006 г. на Кмета на Община Л., входирано в КЗД под № 535 от 09.05.2006 г., /лист 43 от преписката/, че съобразно данните в техническата служба на общината не съществува квартал с наименованието „С". Това налага извода, че вероятно по подробния устройствен план на град Л. не съществува квартал с наименование „С", но видно е от представените от ответната страна протоколи, приложени към становище с вх. № 533 от 09.05.2006 г., че една част от територията на град Л. е наречена кв. "С". По твърденията на подателя на сигнала, неоспорени от ответната страна, тази част от територията на град Л., наречена кв. "С", обхваща следните улици: ул. "П."; ул. "Т."; ул. "Т."; ул. "К."; ул. "Я."; ул. "О."; ул. "И."; ул. "П."; ул. "Б.М."; ул. "С.", ул. "М.", ул. "Л.", където живеят предимно български граждани от ромски произход. Между страните не се спори относно териториалния обхват на така наречения квартал „С" и факта, че е населен предимно с граждани от ромски произход. Видно е от протоколите на листи от 60 до 98 от преписката, че кварталите „Х", „М" и „С" са наречени от представители на обществените организации, на местната власт и на електроразпределителното дружество, ромски квартали предвид принадлежността на населението в тези части на града към ромския етнос. Етническият произход на населението в тези квартали и добре известен на представители на електроразпределителното дружество, участвували в протоколираните многостранни срещи с представители на местна власт, полиция и неправителствени организации на ромите. От друга страна представените статистически данни от последното преброяване на населението потвърждават твърдението, че в така наречения квартал „С" живеят предимно български граждани от ромски етнос.

Не се спори между страните, че уредите за търговско измерване на изразходваната електрическа енергия на потребителите в кварталите „Х", „М" и „С" са монтирани извън границите на имотите на потребителите на стълбове от въздушната мрежа на височина 4,5-5 метра, както следва: в кв. "Х" и кв. "М" всички ел.табла са монтирани на стълбове от въздушната мрежа на височина 4,5-5 метра, а в квартал „С" около 2% от електромерите са монтирани на фасадата на сградите на потребителите на височина 1,40-1,60 м, 13% от електромерите са монтирани на стълбове от въздушната мрежа на височина 1,40-1,60 м, а 85% от електромерите са монтирани на стълбове от въздушната мрежа на височина 4,5-5 метра. В останалата част от града електромерите са монтирани на фасадите на сградите и на стълбове от въздушната мрежа на височина 1,40-1,60 метра. Не се спори между страните, че височината от 4,5-5 м на монтиране на средствата за търговско измерване пречат визуалния контрол от страна на потребителите над показанията на електромерите и по този начин става пречка както за планиране на семейния бюджет на потребителите, така и за контрол от страна на потребителя на верността на отчетените от инкасаторите показания на тези уреди. Тези пречки не са налице спрямо потребителите, чиито електромери са монтирани на височина 1,40-1,60 м, която височина позволява от човешки ръст визуален контрол над показанията на електромерите. Сравнението между двете групи потребители налага извода, че потребителите, чиито електромери са монтирани на височина 4,5-5 метра са поставено в по-неблагоприятно положение от тези, чиито електромери са на височина 1,40-1,60 м, тъй като първата група от тях не е в състояние от човешки ръст да види

показанията на електромера и по този начин да планира разхода на електроенергия на домакинството си респ. и семейни бюджет, да контролира верността на отчетеното от инкасаторите, докато втората група от потребители може по всяко време без използването на други технически средства да осъществи този контрол и планиране. Първата група от потребителите може да осъществи контрола над показанията на електромера само чрез автовишка, която електроразпределителното дружество следва да осигури в тридневен срок след писмено заявление на абоната. В случая причината за по-неблагоприятното положение се състои във височината на монтиране на уредите за търговско измерване. Съгласно чл. 120 от ЗЕ електроенергията, използвана от потребителите, се измерва със средства за търговско измерване, които са собственост на преносното или електроразпределителното дружество, разположени до или на границата на имота на потребителя. Местата за монтиране на уредите за търговско измерване са регламентирани от разпоредбите на чл. 28, ал. 5 и ал. 6, чл. 29, ал. 1 от Наредба № 6 от 09.06.2004 г. за присъединяване на производители и потребители на електрическа енергия към преносната и електрическата разпределителни мрежи. В тези разпоредби е заложен основният принцип за монтиране на електроизмервателните уреди до или на границата на имота на потребителя без да се поставят изисквания за височината, на която се монтират тези уреди. Но дори и да липсва нормативно определена височина за монтажа на измервателните уреди, то е недопустимо различното третиране на потребителите в това отношение, тъй като противното би довело до нарушаване на принципа за равенство в третирането. В случая предвид факта, че електроизмервателните уреди са монтирани на височина 4,5-5 метра в кварталите „Х”, „М” и „С”, наречени ромски квартали поради етническия произход на гражданите, живеещи в тези райони на града, то се налага извода, че поставянето им в по-неблагоприятно положение на тези потребители се основава на етническия им произход.

Ответното дружество излага съображения, че електромерите в тези райони са монтирани на по-голяма височина, непозволяваща достъпа до тях с оглед предотвратяването на посегателства върху уредите за търговско измерване, както и за ограничаване и предотвратяване на отклоняването на електрическа енергия, незаконното присъединяване към електроразпределителната мрежа и с цел гарантиране безопасността, живота и здравето на гражданите. Излагат се доводи, че тази мярка се е наложила в следствие неефективността на наказателните производства за престъпления по чл. 216а от НК, чл. 234в от НК и на административнонаказателните производства по ЗЕ, но доколкото не са събрани доказателства тази мярка да се прилага индивидуално само спрямо нарушителите и извършителите на тези престъпления, то с въвеждането ѝ в кварталите, населени с български граждани от ромски етнос, се създава впечатлението в обществото, че само българските граждани от ромски произход осъществяват тези неправомерни деяния или че всички роми осъществяват този род деяния, което води до неоправдано и небосновано дискредитиране в обществото на редовните потребители от ромски произход. Чрез изложените доводи електроразпределителното дружество отстоява позицията, че мярката е неутрална практика за пресичане на незаконните посегателства върху уредите за търговско измерване, отклоняването на електрическа енергия и незаконното присъединяване към мрежата. Дори и целта за осигуряване на безопасност на живота и здравето на гражданите, за опазването на уредите и мрежата от посегателства да е законна, то в случая средството за постигането ѝ /монтиране на електромерите на височина от 4,5-5 метра/ не са нито подходящи, нито необходими. В случая избраното от дружеството средство не е подходящо по гореизложените съображения, тъй като такива мерки се предприемат не индивидуално спрямо конкретни нарушители, а общо

за цяла етническа общност. От друга страна според признанията на процесуалния представител на електроразпределителното дружество, направени в заседанието на 02.10.2006 г. – стр. 13 от протокола поставянето на всички електромери на височина 4,5-5 метра не е удобно нито за инкасаторите, нито за потребителите. Настоящият състав счита, че не е и необходимо монтирането на електромерите на такава височина, доколкото ответното дружество не ангажира доказателства, които да установяват, че това единствено технически възможно решение, позволяващи опазването на тези уреди и предотвратяването на незаконни присъединявания към мрежата, отклоняване на електрическа енергия и други нарушения от страна на потребителите. Тези изводи се налагат от правилата за разпределяне на доказателствената тежест, установени в чл. 9 от ЗЗсД.

Горното налага извода, че монтирането на електроизмервателните уреди на височина 4,5-5 метра в кварталите, населени с български граждани от ромски произход, съставлява непряка дискриминация по признака етническа принадлежност по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД и нарушение на чл. 37 от ЗЗсД. Дискриминацията е непряка, защото е въведена на пръв поглед неутрална практика, макар и обоснована със законна цел, но средствата за постигането ѝ не са подходящи и необходими и поставят лицата от ромски етнос в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица. Монтирането на електроизмервателните уреди на височина 4,5-5 метра в кварталите, населени с български граждани от ромски произход, съставлява нарушение на чл. 37 от ЗЗсД, тъй като по този начин ответното дружество доставя и продава електрическа енергия на потребителите от ромски произход при по-неблагоприятни условия в сравнение с потребителите от мнозинството. По-неблагоприятните условия на доставка на стоката електрическа енергия се изразява в това, че средствата за търговско измерване са монтирани на височина 4,5-5 метра, която не позволява визуален контрол над показанията им, в сравнение с другите абонати, чиито измервателни уреди са монтирани на височина 1,40-1,60 метра. С оглед на факта, че на височина от 4,5-5.00 метра са монтирани уредите за търговско измерване в кварталите, населени с лица от ромски етнос, то се налага извода, че нарушението по чл. 37 от ЗЗсД е извършено въз основа на признака етническа принадлежност, тъй като потърпевшите лица са от ромския етнос.

Проявата на дискриминация съставлява административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, за което нарушение е предвидено наказание глоба от 250 лева до 2000 лева. Нарушението е извършено при осъществяване дейността на „XXXX” АД и на основание чл. 24, ал. 2 от ЗАНН отговорността за нарушението се носи от ръководителите, допуснали извършването на нарушението, в случая от тримата членове на Управителния съвет, явяващи се законни представители на дружество - а именно И.С.С., А.А.Д. и И.К. В случая членовете на Управителния съвет се явяват ръководители на дружеството с оглед правомощията на управителния съвет по чл. 241, ал. 1 от ТЗ и правата и задълженията им по чл. 237, ал. 1 от ТЗ. С оглед разпоредбата на чл. 27 от ЗАНН наказанието се определя като се вземат предвид тежестта на нарушението, подбудите за неговото извършване, смекчаващите и отегчаващи вината обстоятелства и имотното състояние на нарушителя. В конкретния случай Комисията счита, че на всеки един от законните представители на дружеството следва да се наложи глоба в размер към максимума, установен в разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, тъй като нарушението се явява особено тежко и само наказание в максималния размер би постигнало целта за генерална превенция. Нарушението се явява особено тежко, тъй като засегнатите лица само в така наречения квартал „С” в град Л. са над 6000 души, от друга страна мярката се прилага общо за цели квартали, идентифициращи се с ромския етнос, без значение на вина и доказаност респ.

недоказаност на нарушение от страна на конкретния потребител.

Комисията намира, че в случая следва да постанови преустановяване на нарушението, да наложи принудителни административни мерки - въздържане занапред от извършване на подобно нарушение на територията на всички области в Република България, където електроразпределителното дружество осъществява предмета си на дейност и извършва доставка на електрическа енергия, както и да предпише мерки за отстраняване на нарушението, извършено спрямо потребителите в град Лом и предотвратяване на подобни нарушения в други населени места, включени в областите на предмет на дейност на ответното дружество, като предпише на длъжностните лица, законни представители на електроразпределителното дружество, преместване на всички уреди за търговско измерване на всички потребители без оглед на етническа принадлежност на височина от 1,40-1,60 м, позволяваща визуален контрол над показанията на тези уреди. Мерки за изпълнение на предписанието следва да бъдат предприети в едномесечен срок от съобщаване на решението, в който срок електроразпределителното дружество на основание чл.67 ал.2 от ЗЗсД е длъжно писмено да докладва на Комисията за предприетите мерки за всяко едно населено място от областите, където дружеството осъществява доставка и продажба на електрическа енергия.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 65, т. 1-4 от ЗЗсД, чл. 47, т. 1-4 от ЗЗсД, чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗсД и чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, I-ви постоянен състав по чл. 48, ал. 2, т. 1 от Закона за защита срещу дискриминацията на Комисията за защита от дискриминация, специализиран в материята по дискриминация на етническа и расова основа,

РЕШИ

УСТАНОВЯВА в отношенията между Г.Г.Н., общински съветник в Общински съвет град Л., с адрес град Л., ул."Х" № 0, и „XXXX" АД, вписано в търговския регистър при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П, ул. "Х" № 0, представлявано само заедно от всеки двама от членовете на Управителния съвет - И.С.С., А.А.Д. и И.К., че „XXXX" АД при осъществяване на дейността си чрез монтирането на уредите за търговско измерване на изразходваната електрическа енергия на височина 4,5-5 метра на потребителите в така наречения квартал "С" в град Л., обхващащ следните улици ул. "П."; ул. "Т."; ул. "Т."; ул. "К."; ул. "Я."; ул. "О."; ул. "И."; ул. "П."; ул. "Б. М."; ул. "С.п."; ул. "М."; ул. "Л.", осъществява непряка дискриминация по признака етническа принадлежност и по този начин извършва доставка на електрическа енергия при по-неблагоприятни условия по признака етническа принадлежност, с което нарушава разпоредбите на чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД и чл. 37 от ЗЗсД и осъществява състава на административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД.

НАЛАГА на А.А.Д., ЕГН 000000000, от град С., изпълнителен директор на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди/ лева.

НАЛАГА на И.С.С., ЕГН 0000000000, от град С., член на Управителния съвет на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди/ лева.

НАЛАГА на И.К., гражданин на Ч.Р., с идентификационен № 000000, член на Управителния съвет на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди / лева.

ПОСТАНОВЯВА на основание чл. 47, т. 2 от ЗЗсД преустановяване на горе установеното нарушение.

НАЛАГА на „XXXX” АД принудителни административни мерки на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗсД, като ПРЕДПИСВА на членовете на управителния съвет на дружеството:

1. Въздържане занапред от извършването на установеното нарушение на територията на всички области в Република България, където електроразпределителното дружество осъществява предмета си на дейност и извършва доставка на електрическа енергия.

2. Преместване на всички уреди за търговско измерване на използваната електрическа енергия от потребителите на височина от 1,40-1,60 метра, позволяваща визуален контрол над показанията на тези уреди.

ОПРЕДЕЛЯ на основание чл. 67, ал. 2 от ЗЗсД тридесет дневен срок от уведомяването на „XXXX” АД и членовете на Управителния съвет на дружеството, за писмено уведомяване на Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки за изпълнение на дадените по-горе задължителни предписания.

Решението подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България в 14 дневен срок от съобщаването му.

Обжалването на решението не спира изпълнението на наложените принудителни административни мерки, а именно дадените с настоящото решение предписания.

16. Решение № 58 от 29.11.2006 г. по Преписка № 10/2006 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав³⁶

Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност

чл. 4, ал. 1 и ал. 3 във връзка с § 1, т. 8 от ДР на ЗЗДискр.

чл. 24, ал. 2 от ЗАНН

чл. 27 от ЗАНН

Въведеният от електроразпределителното дружество режим на регулирано електроснабдяване в расово сегрегирана територия, съставлява непряка дискриминация по отношение на коректните потребители на електроенергия по признака етническа принадлежност по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. и нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр. Дискриминацията е непряка, защото е въведена на пръв поглед неутрална практика, макар и обоснована със законна цел, но средствата за постигането ѝ не са подходящи и необходими. Същевременно се явява и нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр., тъй като по този начин ответното дружество доставя и продава електрическа енергия на коректните потребители от расово сегрегираната територия при по-неблагоприятни условия. По-неблагоприятните условия на доставка на стоката електрическа енергия се изразява в това, че спрямо тях, въпреки изправността им, дружеството не изпълнява задължението си за осигуряване на непрекъснато електроснабдяване.

³⁶ Решението е прогласено за нищожно с Решение № 7811 от 19.07.2007 г. по адм. д. № 1048/2007 г. на Върховния административен съд, Пето отделение, оставено в сила с Решение № 375 от 10.01.2008 г. по адм. д. № 10291/2007 г. на Върховния административен съд, Петчленен състав - II колегия.

Производството по преписката е образувано въз основа на сигнал от Фондация с обществено полезна дейност "А", вписана в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 0000/0000 г., със седалище и адрес на управление град П., ул."Х" № 0 ет. 0, представлявана от управителя К.В.Б., заведен в Комисията за защита от дискриминация под вх. № 56 от 30.11.2005 г.

Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита срещу дискриминацията /ЗЗсД/.

Подателят на сигнала прави оплаквания, че „XXXX" АД /сега с наименование на фирмата "XXXX" АД/ при осъществяване на дейността си по разпределение и доставка на електрическа енергия допуска дискриминация въз основа на признака етническа принадлежност спрямо българските граждани от ромски произход, живеещи в тази част на квартал „С" в град П., която е населена предимно с български граждани от ромски произход, и доставя електрическата енергия на тези потребители от ромски произход, които са редовни абонати на дружество /т.е редовно заплащат консумираната от тях електроенергия/ при по-неблагоприятни условия, тъй като чрез въведения през 2002 г. режим на регулирано електрозахранване за този район не се осигурява непрекъснатост на електроснабдяването на изправните купувачи на електроенергия в сравнение с прилагания в населените предимно с граждани от български етнос райони, където не е въвеждан такъв режим и се прилага индивидуално изключване на електроснабдяването само на неизправните абонати. Подателят на сигнала иска установяването на дискриминационния характер по признака етническа или евентуално по признака лично положение на въведената практика на регулирано електроснабдяване, налагане на предвидените в закона санкции и принудителни административни мерки, постановяване прекратяване на нарушението.

Оплакванията на подателя на сигнала сочат като евентуален нарушител „XXXX" АД, вписано в търговския регистър при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 0000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П., ул. "Х.Г.Д." № 00 като предприятие, при упражняване дейността на което се претендира да е допуснато евентуалното нарушение, а физическите лица - законни представители на дружеството: В.Х., М.Й.Т. с ЕГН 0000000000, и Щ.Ш., като членове на управителния съвет на дружеството, а Л.Н.Ц. с ЕГН 0000000000, като прокурист, се явяват административно-наказателно отговорни лица по чл. 24, ал. 2 от ЗАНН за евентуалните нарушения, допуснати при осъществяване дейността на дружество. „XXXX" АД, оспорва сигнала, признава факта на въвеждането на регулираното електроснабдяване на абонатите от тази част от територията на град П., включена между улиците "К.", "Л.", "Х.", "П." и "Б.", както и факта, че в останалата част от територията на град П. се прекъсва електроснабдяването само на нередовните абонати, но възразява срещу твърдяното в сигнала нарушаване на принципа на равнопоставеност. Ответното дружество оспорва твърдението режимът на регулирано електроснабдяване да е свързан с етническия произход на абонатите в този район и излага становището, че абонатите не се делят по етнос, раса или други признаци, а биват разделяни на редовни т.е. такива, които са коректни при заплащането на консумираната електроенергия, и нередовни, които не заплащат редовно или изобщо не заплащат консумираната електроенергия.

Процесуалните представители на дружеството възразяват срещу допустимостта на производството пред Комисията за защита от дискриминация, като навеждат доводи за недопустимост в три насоки - неяснота относно физическото лице, спрямо което се претендира установяването на дискриминация по признака етническа принадлежност, липса на процесуална легитимация на подателя на сигнала за участие в производството пред Комисията за защита от дискриминация и наличие на висящ идентичен по предмет на настоящата административна преписка съдебен спор на образуваното пред

Пловдивски районен съд гражданско дело № 0000/0000 г. Възраженията са изложени в раздел първи на молбата, депозирана от адвокатите - пълномощници на електроразпределителното дружество, която е заведена в Комисията за защита от дискриминация под вх. № 408 от 12.04.2006 г. Комисията намира, че възраженията за недопустимост на административното производство са неоснователни поради следните съображения:

Относно възражението за неяснота на конкретните физически лица, за които в сигнала се претендира да е допуснато нарушение на Закона за защита от дискриминация: "XXXX" АД изразява становището, че в сигнала не са конкретизирани физическите лица, спрямо които е допуснато неравно третиране, което от своя страна съставлявало пречка за провеждане на ефективната защита на дружеството. Това възражение Комисията счита за несъстоятелно, тъй като е видно от текста на сигнала, че предмет на административната преписка е евентуална дискриминационна практика въведена и прилагана спрямо широк кръг от лица /част от квартал в град П./, които притежават общи белези, т.е. самоопределят се като принадлежащи към ромската етническа група, която в съотношение към болшинството от общия брой население за страната и за град П., определящо се от български етнически произход, се явява числено малцинство. Броят на засегнати лица не е константна величина, тъй като другият общ белег освен етническата принадлежност се явява обстоятелството, че тези лица са коректни абонати на ответното дружество и че живеят в сегрегирана среда, отделени от другите етнически общности в една част от територията на град П. За да се претендира дискриминационния характер на въведената практика подателят на сигнала прави съпоставка и сравнение с друга група от хора, които са също коректни абонати на дружеството, но са от български етнически произход, живеят и потребяват електрическа енергия в останалите части от територията на град П., населена предимно с български граждани от български произход, които не са подложени на подобна колективна мярка на регулирано електроснабдяване заради некоректността на трети лица. В случая при анализа на оплакванията в сигнала не може да се обоснове извод за неяснота на общите белези на групата от физически лица, явяващи се засегнати от въведения режим на регулирано електроснабдяване, още повече, че не се претендира установяване на дискриминационния характер на практиката само спрямо определено лице, а искането касае широк кръг от лица, спрямо които са налице общи белези.

Относно възражението за липса на процесуална легитимация на подателя на сигнала за участие в производството пред Комисията:

Комисията не споделя становището на „XXXX“ АД, че подателят на сигнала не може да участва в производството по преписката поради липсата на предпоставките на чл. 3, ал. 2 от ЗЗсД. Подателят на сигнала е фондация, регистрирана по реда на ЗЮЛНЦ, и се явява юридическо лице. Разпоредбата на чл. 3 от ЗЗсД е материално правна и регулира кръга на лицата, спрямо които се разпростира защитата от дискриминация, а именно от установената антидискриминационна защита се ползват физически лица и сдружения на физически лица, юридически лица, последните в случаите когато са дискриминирани на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. по отношение на техния членски състав и на заетите в тях лица. Процесуално правни разпоредби се съдържат в глава четвърта, раздел първи, от Закона за защита от дискриминация. Съгласно чл. 50 от ЗЗсД съществуват три способа за инициране на административно производство за защита от дискриминация пред Комисията и те са следните: по жалба на засегнатите лица, инициатива на Комисията, сигнали на физически и юридически лица, на държавни и общински органи. В разпоредбата на чл. 50, т. 1 от ЗЗсД законодателят е уредил хипотезата, в която производството пред Комисията започва по инициатива на пострадалото лице, което съгласно чл. 3 от ЗЗсД

може да бъде физическо лице, сдружение на физически лица или юридическо лице. В текста на чл. 50, т. 2 от ЗЗсД е залегнало самосезирането на административния орган като възможност за отпочване на производството. Разпоредбата на чл. 50, т. 3 от ЗЗсД урежда случаите, при които производството пред Комисията започва по сигнал на физически и юридически лица, на държавни и общински органи, т.е. това са случаите когато физически лица или юридически лица инициират производство пред Комисията от свое име за чужди накърнени права и интереси. Законодателят посредством тази разпоредба е дал правна възможност на лица, които не са пострадали от дискриминационния акт, да предизвикат образуването и развитието в пълен обем на административното производство за защита от дискриминация, с оглед постигането на адекватна и по-ефективна защита срещу дискриминацията предвид факта, че в много случаи дискриминацията засяга широк кръг от лица, често пъти с неопределен брой, или случаи, при които конкретното пострадало лице под страх от последващи неблагоприятни за него действия не е в състояние да предприеме действия за защита от дискриминация. Именно за постигане на една от основните цели в закона - ефективна защита срещу дискриминация чл. 2, т. 3 от ЗЗсД видно от текста на чл. 51, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗсД са установени еднакви изисквания относно съдържанието на жалбата или сигнала. И в двата случая, независимо дали инициативата за започване на административното производство е предприета от пострадалото лице или от друго физическо или юридическо лице, което не е пряко пострадало от дискриминационния акт, то жалбата или сигналът трябва да съдържат изложение на исканията към Комисията. След като ясно формулираното искане към Комисията е едно от условията за редовност на сигнала, то логично и оправдано е подателят на сигнала да участва в административното производство с равностойни процесуални права, както подателят на жалбата, а именно с правата да посочва доказателства, да ги оспорва, да се запознава със събраните по преписката доказателствата обжалва актовете на Комисията, и изобщо с всички процесуални права, стоящи на разположение на жалбоподателя. Възприемането на противното становище би обезсмислило и би лишило от съдържание и значение предвидената в чл. 50, т. 3 от ЗЗсД хипотеза на сезиране на административния орган от лица, които не са жертва на дискриминация. От друга страна разпоредбата на чл. 50, т. 3 и чл. 51 от ЗЗсД не поставят изискване за наличие на правен интерес за подателя на сигнала. Правните норми, съдържащи се в раздел първи на глава четвърта от ЗЗсД се явяват специални по отношение на общите правила, установени в Административно-процесуалния кодекс. Изискването за правен интерес по чл. 27, ал. 2, т. 5 от АПК по отношение на подателя на сигнала на основание чл. 22, т. 1 предложение второ от АПК не се прилага в производството по реда на раздел Първи от глава Четвърта на ЗЗсД, което се явява специално производство с оглед на естеството си. Съгласно чл. 70, ал. 1 от ЗЗсД по неуредените въпроси субсидиарно се прилагат съответните норми на АПК, и доколкото в ЗЗсД липсва изрична правна разпоредба, която да посочва кои са субектите - страни в специалното административно производство, то следва да се зачете приложението на разпоредбата на чл. 27, ал. 1 от АПК, в контекста на която става ясно, че инициаторът на производството още със сезирането на административния орган става страна в производството. Този обзор на приложимите процесуални норми налага извода, че подателят на сигнала в хипотезата на чл. 50, т. 3 от ЗЗсД е страна в административното производство от момента на подаване на сигнала и се ползува с процесуалните права по чл. 34 от АПК. Изложеното дава основание на Комисията да приеме, че подателят на сигнала е процесуално легитимиран за участие в административното производство пред Комисията.

Относно възражението за наличието на висящ идентичен съдебен спор като основание за прекратяване на производството пред Комисията:

По този въпрос Комисията се е произнесла с решение № 2 от 20.12.2005 г., съобщено на страните на 04.01.2006 г. видно от известие за доставяне на пощенска пратка №3 /стр. 18 от преписката/ и известие за доставяне на пощенска пратка № 4 /стр. 23 от преписката/. Предвид необжалването на решението в законния срок същото е влязло в сила на 19.01.2006 г. Комисията не намира основание за преразглеждане на влезлия в сила административен акт - решение № 2 от 20.12.2005 г., тъй като не е налице обективна и субективна идентичност на съдебния спор и на спора, предмет на административното производство пред Комисията. Видно е от писмо на Районен съд град П., заведено в КЗД под вх. № 300 от 21.03.2006 г., и приложеното към него копие на невлязлото в сила решение по гр.дело № 000/0000 г. по описа на Районен съд град П./стр. 102-109 от преписката/, както и от удостоверение, издадено от Районен съд град П. на 21.10.2005 г. по гр.д. № 0000/0000 г. /стр.21 от преписката/, че ищец в съдебното производство е физическото лице М.А.Д., който не е страна в административното производство. Предмет на иска по чл. 71 от ЗЗсД е установяването на дискриминационния характер на въведеното регулирано електроснабдяване на ищеца М.Д. по признака етническа принадлежност и преустановяване на нарушението спрямо ищеца. В административното производство като страни участвуват подателят на сигнала и ответното електроразпределително дружество и неговите ръководители. Не е налице идентичност на субектите, участвуващи в съдебното и в административното производство. От друга страна не е налице и обективна идентичност на двата спора, тъй като в административното производство се иска установяване дискриминационния характер на въведения режим на регулирано електроснабдяване не спрямо лицето М.Д., а спрямо лицата от ромски етнически произход т.е множество от потърпевши лица, иска се постановява преустановяването на тази практика за потребителите от ромски произход в кв. "С." в град П., както и налагането на съответни санкции. Горното мотивира извода на Комисията, че не са налице предпоставките на чл. 52, ал. 2 от ЗЗсД, възпрепятстващи образуването и разглеждането на сигнала по същество.

Комисията намира сигнала за допустим и с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗсД, тъй като дори и претендираното нарушение да е започнало през 2002 г., то същото е продължено и продължава и към момента на разглеждане на сигнала.

Въз основа на приложените към преписката писмени обяснения, писмени доказателства, изслушаните в публичното заседание обяснения на страните, свидетели и становищата на външните експерти, Комисията прие за установено от фактическа и правна страна следното:

„XXXX" АД е търговско дружество вписано в търговския регистър при Пловдивски окръжен съд с решение по ф.д. № 0000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П, ул."Х.Г.Д." № 00 и с предмет на дейност: експлоатация на електроразпределителната мрежа за пренос и разпределяне на електрическа енергия с цел доставка на потребителите, присъединени към тази мрежа, разпределяне на електрическа енергия за целите на снабдяване на потребителите, управление, поддържане и развитие на разпределителната мрежа, непрекъснатост на електроснабдяването и качество на подаваната електроенергия. „XXXX" АД се управлява от Управителен съвет, Надзорен съвет, прокурист и се представлява заедно от всеки двама от членовете на управителния съвет или от прокуриста заедно с един член на управителния съвет. Членове на управителния съвет са – В.Х., М.Й.Т. с ЕГН 0000000000, и Щ.Ш., а Л.Н.Ц.-В. с ЕГН 0000000000, е прокурист на дружеството.

Дружеството упражнява горепосочения предмет на дейност и на територията на град П., където управлява и поддържа електроразпределителната и електропреносната мрежа и извършва доставка и продажба на електрическа енергия. Не се установява в град П. да съществува друг доставчик на електроенергия на крайните потребители. Видно е от писмените обяснения на М.Т., член на Управителния съвет на дружеството, обективирани в писмо вх. № 220 от 24.02.2006 г. /стр. 37-38 от преписката/ и в писмо вх. № 298 от 21.03.2006 г. /стр. 96-98 от преписката/, че на цялата територия на област П., с изключение на една част от кв. "С." в град П., се извършва индивидуално преустановяване продажбата на електрическа енергия на абонатите, които не заплащат консумираната електроенергия в определения срок. Според изложеното в тези отговори регулирано подаване на електроенергия е въведено в частта от квартал "С." в град П. между улиците "К.", "Л.", "Х.", "П." и "Б.". Режимът на регулирано електроснабдяване не е обективна даденост, а представлява резултат от предприети мерки от ръководството на електроразпределителното дружество, предприети според обясненията поради неефективност на индивидуалното преустановяване доставката на електрическа енергия, натрупани стари задължения, ниска събираемост, лоша инфраструктура, манипулиране на средствата за търговско измерване, отсъствие на култура на потребление и заплащане на консумираната електроенергия. Въведеният режим на регулирано електроснабдяване се изразява в това, че в тази част от квартал "С." в светлата част на денонощието електроснабдяването на абонатите се преустановява, а в тъмната част на денонощието се осигурява електроснабдяване. В обясненията на М.Т. е изложено становището, че дружеството не дели абонатите си на етноси, а на такива, които са коректни и некоректни според това дали заплащат в срок и редовно консумираната от тях електроенергия. Същевременно в същите обяснения се съдържа признание на факта, че и част от коректните абонати на дружество в този район са подложени на режима на регулирано електроснабдяване, но това не се основавало на тяхната етническа принадлежност, тъй като дружеството не водело статистика за етноса на потребителите, а се дължало на липсата на техническа възможност за непрекъснато електроснабдяване на коректните абонати в тази част от квартала с едновременно прилагане на режима на регулирано електроснабдяване на останалите потребители, които са некоректни. В обясненията на стр. 97 от преписката т. 2 и т. 6 от изложението се констатира противоречие в становището на М.Т. относно факта дали е известен етническият произход на потребителите в района с режим на регулирано електроснабдяване и то се състои в следното: в т. 2 се твърди, че 52 коректни абонати на дружеството в този район от различни етноси са подложени на режима на регулирано електроснабдяване поради липса на техническа възможност, като съдържащото се в тази точка твърдение за принадлежност на тези абонати към различни етноси изключва верността на твърдението в т. 6, че дружеството не разполага с информация и статистика за етническия състав и съотношение на различните етноси сред потребителите в района, включен между улиците "К.", "Л.", "Х.", "П." и "Б.". От писмените обяснения на М.Д. /стр. 99-100 от преписката/, на Р.Р. /стр. 120 от преписката/, се установява, че в тази част от квартал "С.", където се прилага режимът на регулирано електроснабдяване, се включват и улиците "К.", ул. "В.", ул. "С." и ул. "С.", както и че режимът на регулирано електроснабдяване се прилага само за тази част от квартал "С.", населена предимно с български граждани от ромски и турски етнически произход, докато в останалата част от същият квартал и в другите райони на град П., населени предимно с български граждани от български етнически произход е осигурено непрекъснато електроснабдяване на коректните абонати, а се преустановява индивидуално доставката на електрическа енергия само на

некоректните потребители. В тези писмени обяснения се сочи, че спрямо потребителите от блоковете на улица "К." в кв. "С.", сред които преобладават граждани от български етнически произход, не е въвеждан режимът на регулирано електроснабдяване, а на редовните от тях е осигурено непрекъснато електроснабдяване, а на нередовните абонати индивидуално се преустановява електроснабдяването. Според заключението на външния експерт Е.П. /стр. 176-178 и стр. 264-266 от преписката/ от февруари 2003 г. на част от територията на кв. "С." в град П. е въведен режим на регулирано електроснабдяване, който се прилага и към момента, и се състои в това, че през тъмната част на денонощието се осигурява доставка на електрическа енергия, а през светлата част на денонощието се преустановява електроснабдяването. Включването и изключването на електроснабдяването се осъществява дистанционно от диспечерски пункт на електроразпределителното дружество. В резултат на прилагането на този режим на част от коректните потребители на дружество не се осигурява непрекъснатост на електроснабдяването. Частта от територията на кв. "С." в град П., в която е въведен режимът на регулирано електроснабдяване, е тази територия, сключена между улиците "К.", "Л.", "Х.", "П." и "Б.", където преобладаващата част от населението е от ромски произход. Заключението на външния експерт в тази част се основава на статистическите данни, получени в резултат на преброяване на населението през 2001 година и личните му впечатления при извършване на проверката, и кореспондира със събраните в хода на проучването писмени обяснения на М.Д. /стр. 99-100 от преписката/, на Р.Р. /стр. 120 от преписката/. От същите доказателства се налага и извода, че режимът на регулирано електроснабдяване не се прилага в останалата част на кв. "С.", нито в други части на град П. От заключенията на външния експерт П., изслушването му в открито заседание, както и от разпита на свидетелите в откритото заседание от 03.07.2006 г., се установява, че районът, в който се прилага регулираното електроснабдяване, а именно между улиците "К.", "Л.", "Х.", „П" и "Б" в кв. "С" на град П. е населен предимно с български граждани, които се определят като такива от ромски или турски етнически произход, освен това видно от обясненията на св. Киряков именно в този район съществува езикова бариера между инкасаторите-българи и потребителите. В останалата част от квартала "С." живее смесено по етнически състав население, почти половината са от български етнически произход, а останалата половина са от ромски и турски етнос, и в тези части от квартала не е въвеждан режим на регулирано електроснабдяване. Свидетели, посочени от ответното дружество дават предпазливи и пестеливи отговори относно етническата принадлежност на потребителите в района с въведен режим на регулирано електроснабдяване, но подчертават, че този район е коренно по-различен от останалата част на кв. С. включително и относно инфраструктурата и изискващата се поделикатна форма на общуване с потребителите. Свидетелите, посочени от подателя на сигнала, са категорични в твърденията си, че в частта от кв. "С.", където се прилага режимът на регулирано електроснабдяване, живеят роми и турци, както и че в другата част на квартала,където има непрекъснато електроснабдяване и индивидуално се изключват само некоректните потребители, населението е със смесен етнически състав т.е там живеят и българи, и роми, и турци. Отчитайки съществуващите трудови правоотношения между ответника и посочените от него свидетели и предвид дадените от тях уклончиви отговори относно етническата принадлежност на потребителите в кв. "С.", се налага извода за евентуалната им пристрастност при излагане на възприетите от тях факти. Но обясненията на свидетелите Д. и Р., подкрепяни от становището и изложението на външния експерт в откритото заседание на 03.07.2006 г., се налага извода, че в района между улиците "К.", "Л.", "Х.", „П" и "Б" в кв. "С." на град П.

живеят предимно хора с малцинствен етнически произход /роми и турци/, в останалата част от същия квартал населението е смесено наполовина българи и наполовина роми и турци, където не е въвеждан режим на електроснабдяването, като именно тази част от квартала преди е била заселена само с българи /стр. 397 абзац първи, стр. 403-404 от преписката/, но е протекъл процес, в който населението от български етнически произход е напуснало тази част от квартала. Частта от квартала "С.", сключена между улиците "К.", "Л.", "Х.", „П." и "Б.", предвид факта, че е заселена предимно с роми и турци, а българите са единици, налага единствения извод за расова сегрегация на ромите и турците в смисъла на § 1, т. 6 от ДР на ЗЗсД под формата на обособяването на територия от квартала по признака етническа принадлежност. Това териториално обособяване по признака етническа принадлежност е факт, независимо от начина, по който се стигнало до този резултат. Доколкото липсват данни за издаването на акт или извършването на конкретно действие, които да са довели до обособяването на хората от ромски и турски етнически произход в част от територията на кв. "С.", то вероятно причина за този резултат е бездействие, състоящо се в непредприемане на навременни мерки в течение на дълги години за недопускане на тази расово сегрегирана среда. Не е спорно, че именно в частта, сключена между улиците "К.", "Л.", "Х.", „П." и "Б." на квартал "С.", явяваща се расово сегрегирана територия по признак етническа принадлежност, е въведен режимът на регулирано електроснабдяване, докато в останалата част на същия квартал, както и в другите части на град П., които не са расово сегрегирани територии, такъв режим не е въвеждан, а се осигурява непрекъснато електроснабдяване на коректните потребители, а на некоректните такива индивидуално се преустановява електроснабдяването според Общите условия на договора за доставка на електрическа енергия и след заплащане на дължимите сметки отново индивидуално се възобновява електроснабдяването. Освен това режимът на регулирано електроснабдяване се прилага в тази част от квартал "С." спрямо всички потребители без оглед на това дали са коректни или некоректни потребители и към момента 52 коректни потребители от расово сегрегираната територия са подложени на този режим, който ги поставя в по-неблагоприятно положение в сравнение с коректните потребители от районите и кварталите със смесено по етнически състав население или с преобладаващо население от български етнически произход. Тяхното положение /на коректните потребители от расово сегрегираната територия на квартала/ се явява по-неблагоприятно, тъй като въпреки, че както лицата от другата група, те заплащат консумираната от тях електроенергия, то електроразпределителното дружество не изпълнява спрямо тях задължението си за непрекъснатост на електроснабдяването /задължение на доставчика по чл. 3, ал. 1, т. 2 предложение първо от Общите условия на договорите за продажба на електрическа енергия/, което накърнява техните законни права и интереси по договора за продажба на електрическа енергия. Налага се изводът, че ако гражданин от ромски или турски произход, който е коректен потребител, напусне расово сегрегираната част от квартал "С." и се установи да живее респ. и да потребява електрическа енергия в друг несегрегиран район на града, то няма да бъде подложен на режима на регулирано електроснабдяване. В същата логика на съждения и гражданин от български етнически произход, ако се премести да живее и респ. потребява електрическа енергия в расово сегрегираната част на кв. "С.", поради факта на расовата сегрегация би могъл да бъде подложен на същия режим на регулирано електроснабдяване. Изложеното сочи на извода, че въвеждането на режима на регулирано електроснабдяване е в зависимост от расовата сегрегация в тази част на квартал "С.". На този извод косвено сочат и изявленията на процесуалния представител на електроразпределителното дружество адв. Л., направени в откритото заседание от 03.07.2006 г.: " В квартала, в който аз живея, това не е проблем. Зависи от

квартала." /стр. 411 от преписката/. От своя страна расовата сегрегация по признака етническа принадлежност на тази част от квартала обосновава, ако не знание, то поне предположение, че живеещите там потребители са от различен етнически произход - ромски и турски. Понятието "на основата на признаците по чл. 4, ал. 1", заложено като критерий за дефинирането на неравното третиране като пряка или непряка дискриминация в разпоредбите на чл. 4, ал. 2 и чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД, съгласно § 1, т. 8 от ДР на ЗЗсД означава освен действително, минало или настоящо, но и предполагаемо наличие на някой от признаците по чл. 4, ал. 1 у дискриминираното лице. В този конкретен случай Комисията намира, че е налице обосновано предположение относно различния етнически произход на потребителите в сегрегирания част от кв. "С." и поради това приема, че въведеният в тази част от територията режим на регулирано електроснабдяване се основава на признака етническа принадлежност.

Отвѣтното електроразпределително дружество оспорва обусловеността на въведения режим от различната етническа принадлежност на потребителите в тази част от територията на кв. "С." като твърди, че въведеният режим е неутрален спрямо етносите и е обусловен от некоректността респ. коректността на потребителите. Няма съмнение, че въведеният режим с оглед на това, че не е еднократно действие, се е превърнал в практика, която отвѣтното дружество обосновава със следните аргументи: големи по размер стари задължения на потребителите в сегрегирания територия, ниска събираемост, лоша инфраструктура, липса на техническа възможност за едновременно осигуряване на непрекъснатост на електроснабдяването на редовните потребители и прилагане на режима на регулирано електроснабдяване спрямо нередовните потребители. Неплащането на консумираната електрическа енергия неминуемо води до загуби за дружеството, които загуби рефлектират върху цената на електричеството и в случая с въвеждането на режима се цели ограничаване на загубите, което от своя страна се явява преследване на законна цел, но режимът на регулирано електроснабдяване като средство за постигане на тази цел в случая не се явява подходящо и необходимо, тъй като по този начин се накърняват законните права на коректните потребители от расово сегрегирания територия за непрекъснатост на електроснабдяването.

Гореизложеното налага извода, че въведеният от електроразпределителното дружество режим на регулирано електроснабдяване в расово сегрегирания територия, съставлява непряка дискриминация по отношение на коректните потребители на електроенергия по признака етническа принадлежност по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД и нарушение на чл. 37 от ЗЗсД. Дискриминацията е непряка, защото е въведена на пръв поглед неутрална практика, макар и обоснована със законна цел, но средствата за постигането ѝ не са подходящи и необходими. Същевременно се явява и нарушение на чл. 37 от ЗЗсД, тъй като по този начин отвѣтното дружество доставя и продава електрическа енергия на потребителите от расово сегрегирания територия при по-неблагоприятни условия. По-неблагоприятните условия на доставка на стоката електрическа енергия се изразява в това, че спрямо коректните потребители дружеството не изпълнява задължението си за осигуряване на непрекъснато електроснабдяване.

Проявата на дискриминация съставлява административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, за което нарушение е предвидено наказание глоба от 250 лева до 2000 лева. Нарушението е извършено при осъществяване дейността на „XXXX" АД и на основание чл. 24, ал. 2 от ЗАНН отговорността за нарушението се носи от ръководителите, допуснали извършването на нарушението, в случая членовете на Управителния съвет и прокуриста, явяващи се законни представители на дружество - а именно: В.Х., М.Й.Т. с ЕГН 0000000000, и Щ.Ш., като членове на управителния съвет

на дружеството, и Л.Н.Ц.-В. с ЕГН 0000000000. В случая членовете на Управителния съвет се явяват ръководители на дружеството с оглед правомощията на управителния съвет по чл. 241, ал. 1 от ТЗ и правата и задълженията им по чл. 237, ал. 1 от ТЗ. Същото ръководно качество има и прокуриста съобразно неговите правомощия по чл. 22 от ТЗ. С оглед разпоредбата на чл. 27 от ЗАНН наказанието се определя като се вземат предвид тежестта на нарушението, подбудите за неговото извършване, смекчаващите и отегчаващи вината обстоятелства и имотното състояние на нарушителя. В конкретния случай Комисията счита, че на всеки един от законните представители на дружеството следва да се наложи глоба в размер към максимума, установен в разпоредбата на чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, тъй като нарушението се явява особено тежко и само наказание в максималния размер би постигнало целта за генерална превенция и да действа разубедително. Нарушението се явява особено тежко, тъй като засегнатите лица са принудени да живеят при нечовешки условия и унижение. От друга страна мярката се прилага общо за расово сегрегинарата част от територията на кв. "С" без значение на вина и доказаност респ. недоказаност на нарушение от страна на конкретния потребител. От друга страна членовете на Управителния съвет на дружеството и прокуриста, въпреки уведомяването им за започнатото производство по реализиране на административно-наказателната им отговорност при условията на чл. 24, ал. 2 от ЗАНН не изразяват лично становище по претендираното нарушение, нито по размера на административното наказание. Не представят доказателства, нито сочат доводи, във връзка с материалното и семейното им положение, които да бъдат отчетени като смекчаващи отговорността обстоятелства и да обусловят по-нисък размер на глобата. Що се отнася до вписания по време на настоящото производство втори прокурист на дружеството Й.З., доколкото същият не е уведомяван за производството и не е призоваван за явяване в открито заседание на Комисията, то с настоящото решение е недопустимо реализиране на административно-наказателната му отговорност по реда на чл. 24, ал. 2 от ЗАНН.

Комисията намира, че в случая следва да постанови преустановяване на нарушението, да наложи принудителни административни мерки - въздържане занапред от извършване на подобно нарушение на територията на всички области в Република България, където електроразпределителното дружество осъществява предмета си на дейност и извършва доставка на електрическа енергия, както и да предприеме мерки за отстраняване на нарушението и предотвратяване на подобни нарушения в други населени места, включени в областите на предмет на дейност на ответното дружество, като предприеме на длъжностните лица, законни представители на електроразпределителното дружество, да осигури непрекъснато електроснабдяване на всички коректни потребители на електрическа енергия без оглед на етническа принадлежност. Мерки за изпълнение на предписанието следва да бъдат предприети в едномесечен срок от съобщаване на решението, в който срок електроразпределителното дружество на основание чл. 67, ал. 2 от ЗЗсД е длъжно писмено да докладва на Комисията за предприетите мерки за изпълнение на принудителните административни мерки.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 65, т. 1-4 от ЗЗсД, чл. 47, т. 1-4 от ЗЗсД, чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗсД и чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД, I-ви постоянен състав по чл. 48, ал. 2, т. 1 от Закона за защита срещу дискриминацията на Комисията за защита от дискриминация, специализиран в материята по дискриминация на етническа и расова основа,

РЕШИ

УСТАНОВЯВА в отношенията между Фондация "А", вписана в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 0000/0000 г., със седалище и адрес на управление град П., ул."Х" № 0, ет. 0, представлявана от управителя К.В.Б., ЕГН 0000000000, и „XXXX" АД, вписано в търговския регистър при П. окръжен съд с решение по ф.д. № 0000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П., ул."Х" № 0 представлявано заедно от всеки двама от членовете на управителния – В.Х., М.Й.Т. с ЕГН 0000000000, и Щ.Ш., и от прокуриста Л.Н.Ц.-В. с ЕГН 0000000000, заедно с един от членовете на управителния съвет, че въведеният и прилаган към момента в расово сегрегираната част от квартал "С." в град П. режим на регулирано електроснабдяване, съставлява непряка дискриминация по признака етническа принадлежност по отношение на коректните потребители на дружеството, с което се нарушават разпоредбите на чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД и чл. 37 от ЗЗсД и осъществява състава на административно нарушение по чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД.

НАЛАГА на М.Й.Т. с ЕГН 0000000000, от град П., жк "Т.", бл. 0, вх. 0, ет. 0, ап. 00, член на Управителния съвет на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди/ лева.

НАЛАГА на Л.Н.Ц.-В. с ЕГН 0000000000, от град П., ул. "Ц.Ц.", прокурист на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди/ лева.

НАЛАГА на В.Х., австрийски гражданин, л.п. № 0000000000 от 00.00.0000 г., член на Управителния съвет на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди/ лева.

НАЛАГА на Щ.Ш., австрийски гражданин, л.п. № 0000000000 от 00.00.0000 г., член на Управителния съвет на „XXXX" АД, на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗсД във връзка с чл. 24, ал. 2 от ЗАНН административно наказание глоба в размер на 2000 /две хиляди/ лева.

ПОСТАНОВЯВА на основание чл. 47, т. 2 от ЗЗсД преустановяване на горе установеното нарушение.

НАЛАГА на „XXXX" АД принудителни административни мерки на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗсД, като ПРЕДПИСВА на членовете на управителния съвет на дружеството и прокуриста на дружеството:

1. въздържане занапред от извършването на установеното нарушение на територията на всички области в Република България, където електроразпределителното дружество осъществява предмета си на дейност и извършва доставка на електрическа енергия.

2. осигуряване на непрекъснатост на електроснабдяването на коректните потребители на дружеството без оглед на действителната им или предполагаема етническа принадлежност.

ОПРЕДЕЛЯ на основание чл. 67, ал. 2 от ЗЗсД тридесет дневен срок от уведомяването на „XXXX" АД, членовете на Управителния съвет на дружеството и прокуриста, за писмено уведомяване на Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки за изпълнение на дадените по-горе задължителни предписания.

Наложените глоби подлежат на заплащане по сметка на Комисията за защита от дискриминация в Българска народна банка с банков идентификационен код ZZZZZ, сметка с IBAN - XXX23 YYYU 0000 0000 0000 00.

Решението подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България в 14 дневен срок от съобщаването му.

Обжалването на решението не спира изпълнението на наложените принудителни административни мерки, а именно дадените с настоящото решение предписания.

17. Решение № 9 от 21.02.2007 г. по Преписка № 91/2006 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав³⁷

**Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност
чл. 4, ал. 2 във вр. § 1, т. 8, чл. 9, чл. 76, ал. 1, т. 1 във вр. чл. 47, т. 2 от ЗЗДискр.**

Недопускането на лицата от ромски произход в сградата на съда съставлява по-неблагоприятно третиране в сравнение с начина, по който са третирани при пропускателния режим други лица, които очевидно не са роми. По-неблагоприятното третиране в настоящия казус е изразено под формата на действия по недопускането на гражданите от ромски произход в сградата на съда под предлог, че нямат призовки, и по този начин пряко е възпрепятствано правото им на граждани да присъстват на публичното разглеждане на наказателно дело. Действията по недопускането на лицата от ромски произход са противоположни, защото нарушават принципа на равно третиране, забраната за дискриминация, както и установения в разпоредбите на чл. 14, ал. 1, т. 6 и чл. 2, т. 4 от Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт ред за пропускането на граждани в сградата на съда. Предвид разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр., уреждаща принципа на споделяне на доказателствената тежест, оспорването на ответната страна и твърдението ѝ за липса на нарушение се явяват неоснователни и недоказани.

Производството по преписката е образувано въз основа на сигнал от Фондация с общественополезна дейност „XXXX“, вписана в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при П. окръжен съд с Решение по ф.д. № 0000/0000 г., със седалище и адрес на управление град П., ул. „Х.К.“ № 0, ет. 0, представлява от управителя К.В.Б., заведен в Комисията за защита от дискриминация под вх. № 00000000.

Производството е по реда на Раздел I от Глава IV на Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр).

Подателят на сигнала прави оплакване, че в сградата на Съдебната палата в град П. При осъществяването на пропускателния режим с установена практика от страна на служителите на ОЗ „Охрана“ към Главна дирекция „Охрана“ на МП на недопускане на граждани от ромски етнически произход в сградата на съдилищата при преставяне само на лична карта, тъй като отговорните служители наред с личната карта изискват от тези граждани представянето и на призовка, от която да е видно, че са призовани от съда за участие в съдебно производство. Твърди се, че при непредставяне на призовка, тези лица биват отпращани. Правят се оплаквания, че такова недопускане в сградата на

³⁷ Решението е влязло в сила .

Съдебната палата е необосновано и съставлява дискриминация на основата на етническа принадлежност, тъй като гражданите от ромски етнически произход не биват допускани в сградата на Съдебната палата при представяне само на лична карта в сравнение с гражданите, принадлежащи към етноса на мнозинството, които биват допускани само при представяне на лична карта, без от тях да се изисква представянето на призовка за явяване в съда. В сигнала са изложени оплаквания за няколко аналогични случаи, при което служителите от ОЗ „Охрана” изискват от гражданите от ромски произход представянето на призовка, за да ги допуснат в сградата на Съдебната палата. Подателят на сигнала иска от Комисията за защита от дискриминация да установи, че недопускането на лица от ромски произход М.К., А.М., С.Ю. и М.С. на 23.02.2006 г. в сградата на Съдебната палата в гр. П. съставлява дискриминация на основата на признака „етническа принадлежност”. Подателят на сигнала настоява да бъдат наложени предвидените в ЗЗДискр. санкции, принудителни административни мерки, както и да се постанови въздържане занаяпред от извършване на подобно нарушение на антидискриминационното законодателство.

Оплакванията на подателя на сигнала сочат като евентуален нарушител Министър на правосъдието и ръководеното от него МП на Република България, тъй като фактическите действия, от които се оплаква подателя на сигнала, са извършени от администрацията, която в случая се явява юридическо лице – МП – и подпомага централния едноличен орган на изпълнителната власт – в случая Министър на правосъдието. Министърът на правосъдието ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика според правомощията си по чл. 5 от Устройствения правилник на МП, сред които е и охраната на органите на съдебната власт. С Решение на XL Народно събрание на Република България от 16.08.2005 г., обнародвано в ДВ, бр. 68/2005 г., Г.П.П. е избран за Министър на правосъдието.

Г.П.П. като Министър на правосъдието и представляващ юридическото лице МП оспорва сигнала с мотивите, че приложените към сигнала доказателства и събраните такива в хода на проучването не установяват съществуването на трайна практика в ОЗ „Охрана” град П. за отказ на достъп на лица от ромски етнически произход в сградата на Съдебната палата. Излагат се съображения от процесуалния му представител, че в първия от случаите, описани в сигнала, вероятно гражданите поради непознаването на реда за пропускане в сградата на Съдебната палата са се смутили и не били проявили настойтелност, за да бъдат пуснати, а във втория от случаите гражданите били допуснати след съдействието на адвокатата им, въпреки че не са представили призовки за явяването си в съда.

Комисията намира сигнала за допустим с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗДискр. и липсата на отрицателните предпоставки по чл. 52, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр. за образуване и движение на преписката.

Въз основа на приложените към преписката писмени обяснения, писмени доказателства, изслушаните в публичното заседание обяснения на страните, свидетели и приобщения в последното заседание чрез визуалното му възпроизвеждане видеофилм „И справедливост за всеки”, част II, Комисията прие за установено от фактическа страна и правна страна следното:

С Решение на XL НС на Република България от 16.08.2005 г., обнародвано в ДВ, брой 68/2005 г., Г.П.П. е избран за Министър на правосъдието. Съгласно чл. 25 от ЗА министърът е централен едноличен орган на изпълнителната власт със специална компетентност и ръководи отделно МП. Министърът ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика според своите правомощия (чл. 25, ал. 2 от ЗА) и осъществява ръководство на съответната му администрация (чл. 3 от

ЗА). Съгласно чл. 42 от ЗА министерството е администрация, която подпомага дейността на министъра, министерството е юридическо лице на бюджетна издръжка и се ръководи и представлява от министъра. В случая сигналът засяга специалната компетентност на Министъра на правосъдието, установена в чл. 5, т. 19 от Устройствения правилник на МП по осъществяване дейността по охрана на органите на съдебната власт. Тази компетентност се упражнява от министъра с помощта на специализираната администрация ГД „Охрана” и включените в нея ОЗ „Охрана”, които, които на основание чл. 30, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Устройствения правилник на МП организират и осъществяват охраната на всички съдебни сгради, осигуряват реда в съдебните сгради и сигурността на органите на съдебната власт при осъществяване на техните правомощия. В изпълнение на задълженията си по чл. 36д, ал. 4 от ЗСВ Министърът на правосъдието е издал Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт, в която са регламентирани функциите на служителите от специализираните звена за охрана на органите на съдебната власт, включително и субектите, които имат право на достъп до съдебните сгради и реда, по който се удостоверява самоличността им. Съгласно чл. 14, ал. 1, т. 6 от Наредбата в съдебните сгради се допускат граждани, желаещи да присъстват на съдебен процес, които удостоверяват самоличността си с лична карта и еднократен пропуск по образец, определен от ръководителя на съответния орган на съдебната власт (чл. 14, ал. 2, т. 4 от Наредбата).

В откритото заседание на 22.01.2007 г. Комисията за защита от дискриминация изслуша свидетелските показания на лицата М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С., П.Н.Б., Т.Ж.К. и Ж.И.Б.

От разпита на свидетелите Комисията установи, че свидетелите П.Н.Б, Т.Ж.К., Ж.И.Б. са служители на ОЗ „Охрана”, гр. П. и към месец февруари 2006 г. същите по график са осъществявали охраната на Съдебната палата в гр. П. и са извършвали пропускателния режим в сградата. Свидетелите М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю, М.З.С. твърдят, че са доброволци към Фондация „Р.” и през месец февруари 2006 г. узнали, че в Съдебната палата ще се разглежда така нареченото банкерско дело и проявили интерес да присъстват на заседанието на съда. Свидетелите не си спомнят точна дата, на която се е случило разказваното от тях, но са сигурни, че то се е случило през месец февруари 2006 г. около 20-то число на месеца (стр. 13, абзац първи от Протокол от 22.01.2007 г.). Според техните показания четиримата решили да отидат в Съдебната палата в град П. и да присъстват на разглеждането на съдебния процес. При влизането им в Съдебната палата в гр. П. свидетелите обяснили, че искат да присъстват в съдебното заседание и постовият служител ги попитал дали имат призовки. Съответно свидетелите отговорили, че нямат призовки. В същия момент покрай тях минала една възрастна дама, която била пропусната в сградата на съда. Постовият служител ги попитал какво ще правят на на това съдебно заседание, а свидетелите обяснили, че искат да чуят и видят делото. На същия вход е имало и жена, която също осъществявала контрола по пропускането в сградата на съда. Тя попитала свидетелите дали имат лични карти и същите отговорили, че имат. В същото време на входа имало и други граждани, чакащи да влязат в сградата на съда и служителят на пропуски казал на свидетелите, че пречат на входа и не ги допуснал да влязат, като им казал да се отдръпнат от входа и не им поискал личните карти за проверка, а и свидетелите въпреки желанието си не успели да покажат личните си карти след нареждането да се дръпнат от входа на сградата. По това време същите служители пуснали в съдебната сграда чакащите след свидетелите няколко жени, които явно били от български произход. Разпитаните свидетели се определят като български граждани от ромски етнически произход и твърдят, че жените след тях от български произход, което

лично от външните им белези (стр. 11 от Протокол от заседанието на КЗД от 22.01.2007 г.) били допуснати без проблем само с представянето на лични карти, тъй като служителите не изисквали от тях призовки. При така развилата се ситуация свидетелите излезли извън входа на Съдебната палата, огорчени и обидени от отношението на служителите на пропуска. Според показанията на свидетеля А.М. при излизането им били посрещнати от екип на телевизия „БТВ“, който се интересувал от случилото се на пропуска. На този екип свидетелите показали своите лични карти и обяснили мнението си за недопускане им в съдебната сграда. Техните мнения и показването на личните им карти било филмирано от екипа на телевизията.

Разпитаните свидетели П.Н.Б., Т.Ж.К., Ж.И.Б., служители на ОЗ „Охрана“ гр. П. установяват, че на 23.02.2006 г. са осъществявали функции по пропусквателния режим в Съдебната палата в гр. П., на двата входа на съда, не си спомнят по време на дежурството им да се е случило нещо особено или да не са допуснали лица, които представят изискуемите документи – лична карта за гражданите, за участниците в делата – призовки, а за адвокатите – адвокатски карти. От показанията на свидетеля П.Б. става ясно, че същия ден (23.02.2006 г.), за който се отнася и писмената му докладна, се е гледало банковото дело, предизвикало особен медиен и обществен интерес (стр. 21 от Протокол от заседание на КЗД от 22.01.2007 г.). Според показанията на тези свидетели при осъществяването на пропусквателния режим в сградата на съда не са констатирани нарушения. Свидетелите обясняват, че на пропуска изискват от посетителите представяне на призовка и документ за самоличност. Според техните показания призовките ги изискват, за да могат да ориентират лицето за залата, в която ще се разглежда делото.

Съставът с участието на страните по преписката провери представения по преписката видеоматериал – филм „И справедливост за всеки“ II част, изискан от студио „XXX“ – гр. П. Видеозаписът потвърждава изнесените от свидетелите М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С. факти относно недопускането им в сградата на Съдебната палата и допускането на други лица в същата само срещу представяне на лична карта.

Въз основа на представените по преписката доказателства Комисията приема, че служителите от ОЗ „Охрана“ към МП са проявили акт на пряка дискриминация по признак „етническа принадлежност“ по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. спрямо свидетелите М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С. с изискването за представяне на призовки като предпоставка за допускането им в Съдебната палата, за да присъстват на публично разглеждане на наказателно дело, в което те не са участници. Този извод се обосновава от следните факти. На пропуска на входа на Съдебната палата служителите на ОЗ „Охрана“ – гр. П. изискват от лицата М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С. представянето на призовки като предпоставка за допускането им в сградата. Свидетелите обясняват, че нямат призовки и че желанието им е да присъстват на публичното заседание за разглеждане на наказателно дело. Тези лица, разпитани в открито заседание на Комисията, се самоопределят като български граждани от ромски етнически произход. Единият от служителите на ОЗ „Охрана“ – гр. П. пита свидетелите дали имат лични карти, на който въпрос те отговарят положително. Въпреки запитването дали имат лични карти, служителите на ОЗ „Охрана“ – гр. П. не са изискали от лицата представянето на документите за самоличност, а единият от служителите ги подканва да се отдръпнат от входа с мотива, че създават пречки за контрола и пропускането в сградата на останалите чакащи, за да влязат в сградата на Съдебната палата. На практика тези действия на служителите имат за резултат недопускане на свидетелите в сградата на Съдебната палата в гр. П. В същото време тези служители допускат в сградата на съда само срещу представянето на лична карта други лица, които очевидно не са от ромски произход. В случая недопускането на

лицата от ромски произход в сградата на съда съставлява по-неблагоприятно третиране в сравнение с начина, по който са третирани при пропускателния режим други лица, които очевидно не са роми. По-неблагоприятното третиране в настоящия казус е изразено под формата на действия по недопускането на гражданите от ромски произход в сградата на съда под предлог, че нямат призовки, и по този начин пряко е възпрепятствано правото им на граждани да присъстват на публичното разглеждане на наказателно дело. Действията по недопускането на лицата от ромски произход са противоправни, защото нарушават принципа на равно третиране, забраната за дискриминация, както и установения в в разпоредбите на чл. 14, ал. 1, т. 6 и чл. 2, т. 4 от Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт ред за пропускането на граждани в сградата на съда. Доколкото е видно от писма с вх. № 1400 от 09.10.2006 г., вх. № 1425 от 11.10.2006 г., вх. № 1441 от 13.10.2006 г., съдържащи обясненията съответно на Председателя на ОС – гр. П., АС – гр. П. и на РС – гр. П., че еднократни пропуски за влизането в Съдебната палата в гр. П. не са въвеждани, то гражданите по чл. 14, ал. 1, т. 6 от Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт, каквито са свидетелите, разпитани пред Комисията, следва да бъдат допускани в сградата на съда след представяне и проверка на документ за самоличност. В тази хипотеза представянето на призовка не е предпоставка за допускането на тази категория лица в сградата на съда.

В писмените обяснения на Министъра на правосъдието, входирано в Комисията за защита от дискриминация под № 1664 от 07.11.2006 г., се твърди, че явно при осъществяването на пропускателния режим в сградата на съда в гр. П. са възниквали проблеми с допускането на лица, които не представят призовки. Видно от същите обяснения, че по двата случая, изложени в сигнала, е извършена проверка по нареждане на Министъра на правосъдието, в резултат на която са дадени указания на служителите на ОЗ „Охрана” – гр. П., че следва да допускат в съдебната сграда и лица без призовки, след установяване на самоличността им. За случая от февруари 2006 г. Министърът на правосъдието твърди, че съгласно докладите на дежурните за деня служители не са отразени нарушения при осъществяването на пропускателния режим. Към обяснението са приложени докладни записки от разпитаните пред Комисията служители на ОЗ „Охрана” – гр. П. Докладните записки са от октомври 2006 г., около 8 месеца след случая, и по същество не противоречат и не оборват свидетелските показания на М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С. В същите писмени обяснения Министърът на правосъдието оспорва твърденията на подателя на сигнала за наличието на трайна практика за различно третиране на гражданите от ромски етнически произход.

Видно е от представените под опис с вх. № 182 от 22.01.2007 г. в откритото заседание писмени доказателства от процесуалния представител на Министъра на правосъдието, че Г.Ч. и М.Б. са сезирали министъра и за друг подобен случай на изискване на призовки от лица от ромски етнически произход. Със същия опис представителят на Министъра на правосъдието е предоставил на Комисията докладни записки рег. № 162/2006 г. от П.Б. и рег. № 162/2006 г. от Н.М. От тези докладни записки става ясно, че служителите на ОЗ „Охрана” и друг път са изисквали освен лични карти и призовки от граждани, за които по външните им белези считат, че са от ромски произход.

Със становището, входирано в КЗД под № 391 от 07.02.2007 г., процесуалният представител на МП оспорва оплакванията в сигнала, като твърди, че не е налице дискриминационна практика спрямо българските граждани от ромски произход при осъществяване на пропускателния режим в сградата на съда в гр. П.

Комисията, като взе предвид разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр., уреждаща принципа на споделяне на доказателствената тежест, приема, че твърдението за ненарушаване на правото на равно третиране е недоказано.

Гореизложеното мотивира Комисията за защита от дискриминация да приеме, че при осъществяване на пропускателния режим в сградата на Съдебната палата в гр. П. на 23.02.2006 г. е допусната пряка дискриминация по признака „етническа принадлежност” спрямо М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С. с поставянето на изискване за предоставяне на призовки при хипотезата на чл. 14, ал. 1, т. 6 и ал. 2, т. 4 от Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт, което е имало за резултат недопускането на тези лица в сградата на Съдебната палата.

Комисията намира, че в случая следва да постанови преустановяване на нарушението, да наложи принудителни административни мерки – въздържане занапред от извършване на подобно нарушение във всички ОЗ „Охрана” на МП, както и да предпише мерки за отстраняване на нарушението и предотвратяване на подобни нарушения във всички ОЗ „Охрана” на МП, а именно писмено указване до всички служители на териториалните звена за охрана за еднакво прилагане на пропускателния режим в сградите на съдилищата без оглед на етническата принадлежност на посетителите. Мерки за изпълнение на предписанието следва да бъдат предприети в едномесечен срок от съобщаване на решението, в който срок Министерът на правосъдието на основание чл. 67, ал. 2 от ЗЗДискр. е длъжен писмено да докладва на Комисията за предприетите мерки за изпълнение на принудителните административни мерки.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 65, т. 1, т. 2 и т. 4 от ЗЗДискр., чл. 47, т. 1-4 от ЗЗДискр., чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр., I-ви постоянен състав по чл. 48, ал. 2, т. 1 от ЗЗДискр. на Комисията за защита от дискриминация, специализиран в материята по дискриминация на етническа и расова основа,

РЕШИ

УСТАНОВЯВА по сигнала, подаден от Фондация „XXXX”, вписана в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при ПОС с Решение по ф.д. № 0000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. П., ул. „Х.К.” № 0, ет. 0, представлявана от управителя К.В.Б., ЕГН XXXXXXXXXXXX, срещу МП, представлявано от Г.П.П., Министър на правосъдието, че при осъществяване дейността на ОЗ „Охрана” – гр. П. на 23.02.2006 г. с поставянето на изискване за предоставяне на призовки при хипотезата на чл. 14, ал. 1, т. 6 и ал. 2, т. 4 от Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт, имащо за резултат недопускане на гражданите в сградата на Съдебната палата в гр. П., е проявена пряка дискриминация по признака „етническа принадлежност” по отношение на М.Н.К., А.Н.М., С.Т.Ю., М.З.С., с което е нарушена разпоредбата на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

ПОСТАНОВЯВА на основание чл. 47, т. 2 от ЗЗДискр. преустановяване на гореустановеното нарушение.

НАЛАГА на МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО принудителни административни мерки на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр., като ПРЕДПИСВА на Министъра на правосъдието:

1. Въздържане занапред от извършването на установеното нарушение във всички ОЗ „Охрана” на МП;

2.Писмено указване до всички служители на териториалните звена за охрана за еднакво прилагане на пропускателния режим в сградите на съдилищата без оглед на етническата принадлежност на посетителите.

ОПРЕДЕЛЯ на основание чл. 67, ал. 2 от ЗЗДискр. тридесетдневен срок от уведомяването на Министъра на правосъдието за писмено уведомяване на Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки за изпълнение на дадените по-горе задължителни предписания.

Решението подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховен административен съд на Република България в 14-дневен срок от съобщаването му.

Обжалването на решението не спира изпълнението на наложените принудителни административни мерки, а именно дадените с настоящето решение предписания.

18. Решение № 46 от 28.05.2007 г. по Преписка № 29/2007 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав³⁸

**Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност
чл. 4 , чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр.**

Разгласяването на хипотезата, че убийството на сестрите Б. е извършено от „бедни, необразовани, от малцинствен произход – роми“, чрез публикация във вестник и чрез изказване на семинар за детската престъпност е дискриминация на основата на признак етническа принадлежност, тъй като повлиява отрицателно на общественото мнение и нагласи към ромския етнос, защото хипотезата не почива на научна етнохарактеристика, която от своя страна не е относима към индивидуалните действия на личността, принадлежаща към съответния етнос.

Производството по преписката е образувано с Разпореждане № 00/00.00.2007г. на Председателя на Комисията и е разпределена на ПЪРВИ специализиран постоянен заседателен състав, въз основа на сигнал с вх. № 0000000, подаден от А. К. А. от гр. А.

Сигналът е срещу доц. П. А. Ц. – републикански експерт по психология и преподавател в ПУ „П.Х.“ на база публикация във в. „Х“, във връзка с негово изказване по повод убийството на сестрите Б.

Според изложените в сигнала твърдения доц. Цоков е дал мнение по повод убийството на сестрите Б. на базата на свои изследвания, в които е направил психопрофил на убийците, като прави извод, че те са бедни, необразовани и са от ромски произход. Той свързва акта на престъпното деяние с традиция в някои общности да се заличава образа, като пример за това е убиването с камъни.

Твърдяното от доцента е цитирано във в. „Х“, което според подателя на сигнала се поражда етническо напрежение. Направения анализ не се препокрива с факти, които да са адекватни с характеристики и специфики на хората, принадлежащи към ромския етнос. Д-р К. изказва своите притеснения относно разпространението на това изследване в печатните и електронни медии, тъй като по този начин се насажда в обществото, че ромите са убийци.

³⁸ Решението е влязло в сила .

Подателят на сигнала сезира Комисията с искане да се установи нарушение, което засяга голяма част от гражданите на държавата ни и намира, че решаването на проблема е от обществена значимост и интерес. Той настоява доцент Ц. да се извини публично за мнението което е изказал.

В ход на проучването по преписката в писмено становище доц. Ц. отрича да е правил психопрофил на евентуалните извършители на престъпния акт, както и да е споменавал, че убийците на сестрите Б. са роми. Той твърди, че е изказал хипотеза, според която вероятни извършители на сексуална агресия са хора, които са бедни и необразовани и вероятно от малцинствен произход. Тази своя хипотеза той изказал на кръгла маса по проблемите на детската престъпност и реформата в съда на 00.00.2007г. в гр П., където е бил водещ.

Доц. Ц. потвърждава, че на въпросното обсъждане се е породила дискусия по повод убийците на сестрите Б., но според твърдяното от него в залата не са били обсъждани агресивни действия, при които да се търси връзка с етноса, религията и малцинствата в България.

Според конституираната като заинтересована страна гл. редактор на в. „Х“ А. Б. вестникът е цитирал дословното думите на доц. Ц., като потвърждава, че изказването „според психопрофила убийците са бедни, необразовани и са от ромски произход“ е направено на семинар на 00.00.2007г. в гр П. Освен това, вестникът е потърсил и отразил в същата статия мнението на прокурор Р. Б. наблюдаващ делото „Б“, който твърди, че не може от психопрофила да се твърди, че убийците са роми.

Във тази връзка бе поискан отговор от Апелативна прокуратура –гр. П., от зам. апелативния прокурор Р. Б., който заявява, че доц. П. Ц. не е ангажиран по никакъв начин с изготвянето на психопортрет на евентуалния убиец на сестрите Б.

Видно от протокол от откритото заседание по преписката подателя на сигнала А. К. поддържа искането си доц. П. Ц. да се извини публично за изказаното мнение и да осъзнае отговорността от даване гласност на подобен род твърдения.

Доц. П. Ц. от своя страна не се отрича от думите си и не счита, че формулираното от него твърдение да е обидно. Твърди, че по проблемите в дискутираната област, относно агресивното поведение, много от колегите му споделят изказаното от него мнение, че по-скоро бедните и необразованите, което пък е специфично за малцинствата са склонни на престъпления и поради тази причина отрича да е извършил противоправно действие, за което да се извинява публично.

Той заявява, че изказаната хипотеза т.нар. от него „трите думи в едно- бедни, необразовани и от малцинствен произход“ са абсолютно релевантни по отношение на подобно престъпление, тъй като според изследванията богатите хора могат да си позволят да си напазаруват различни видове удоволствия и няма логика в това, те да убиват. Образования човек според същата хипотеза би постигнал съгласие и компромис, тъй като притежава комуникативни умения. Според цитираните от доц. Цоков изнасилвачи има сред българите, но не се срещат сред турците и българомохамеданите в България.

На въпрос на член от комисията определението „малцинствен произход“ включва ли арменци и евреи Ц. отговаря, че от тези два етноса няма необразовани хора и отказва да обясни какво и кой е имал предвид като е изказал твърдението, че убийците са от малцинствен произход.

Според него изказването на хипотеза от подобен вид не е вменила на никой вина, тъй като той не споменава конкретно име и по този начин не е засегнал никой персонално.

Твърди, че си е позволил да измести темата на семинара, защото трябва да се използват подобни събития и да се говори за болезнени за цялото общество случаи,

какъвто е „Сестрите Б.” по начина, който той го е направил, защото според него само така институциите ще започнат да работят по проблемите.

Свидетелите Р. З., кореспондент на БТА - гр. П.; Д. Х., кореспондент на в. „24 часа” - гр. Пловдив; С. П., журналист от Радио П., които са отразили изказаното мнение на доц. Ц. потвърждават, че на семинара думите, които е изрекъл Ц. са „Според психопрофила убийците са бедни, необразовани и са от малцинствен произход, роми”. В свидетелските си показания заявяват, че до тази тема се е стигнало, поради обясняване на фактическа обстановка, при която взаимодействието между институциите не се осъществява и това се отразява върху важни и болезнени случаи, като убийството на сестрите Б. По време на кафе - паузата същите журналисти при допълнително задавани въпроси свързани с изказването му заявяват, че Ц. е обяснил за традиция характерна при някои общности, при която се убива с камъни.

Показанията на свидетелите сочат, че Цоков не е изказал възражение към нито една от цитираните го медии.

Призования като заинтересована страна А. Б., главен редактор на в. „Х” отрича да познава страните по спора. Твърди, че информацията публикувана във вестника е професионално направена, тъй като са потърсени възможните гледни точки.

А.Б. отрича да е имало напрежение и оплаквания в редакцията от читатели след публикуване на материала, освен заявено възражение от сезирация Комисията, което е било поместено на следващия ден във вестника.

Въз основа на събраните доказателства в производството

Специализираният състав е на мнение, че публикуването на недоказано и необосновано мнение, което остава в сферата на хипотетични твърдения в конкретния случай, сформира негативно отношение, което е пряко насочено към ромския етнос в България.

Изказването на подобен род хипотези на публични места и от публични личности са причина за манипулиране на обществените нагласи, които от своя страна всяват етническо напрежение, което е видно от коментарните публикации от форумите на българските ежедневници.

Съставът приема свидетелските показания за удостоверяващи и доказващи изказаното от доц. Ц. твърдение, че на 00.00.2007г. в гр. П. на семинар за детската престъпност е изказал твърдението по повод убийците на сестрите Б., че те са „бедни, необразовани, от малцинствен произход-роми”.

Според състава Ц. не е защитил тезата си подобаващо. Посочените твърдения, относно цитираните от него изследвания не би следвало да се приемат дори като констатации и не би трябвало да имат претенциите за научност, тъй като те не дават общата представа за етнохарактеристиките на различните групи в България, а те от своя страна не са съотнесими към индивидуалните действия на личността принадлежаща към съответния етнос.

Специализирания състав счита, че доц. Ц. е нарушил чл. 4 от ЗЗДискр, като с даване гласност на хипотезата си е повлиял отрицателно на общественото мнение към ромския етнос, без да има необходимите правомощия и ангажираност със случая „Б”.

Съставът намира, че изказването му, в качеството на експерт е повлияло негативно на обществените нагласи спрямо ромския етнос.

Воден от гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 37 и чл. 39 от Правилата за производство пред Комисията за защита от дискриминация ПЪРВИ специализиран заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация

РЕШИ

УСТАНОВЯВА по отношение на А. К. А. от гр. А., ул. „Х” е доказано нарушение по чл. 4 от Закона за защита от дискриминация, която забранява всяка пряка и непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, тъй като се потвърди, че на 00.00.2007г.доц. П. Ц. е изказал хипотеза, на база свои изследвания, според които убийците на сестрите Б. са бедни, необразовани и от ромски произход.

НАЛАГА на доц. П. Ц. републикански експерт по психология, преподавател в ПУ ”П. Х.” на основание чл. 78, ал.1 от 33Дискр. административно наказание глоба в размер на 250 (двеста и петдесет) лева за нарушение на чл.4 от 33Дискр.

Решението да се връчи на страните по преписката.

Решението подлежи на обжалване чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

19. Решение № 12 от 18.01.2008 г. по Преписка № 120/2006 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав³⁹

**Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност
чл. 62, ал. 2 от 33Дискр.**

Споразумението, съдържащо съгласие за осъществяване на превантивни действия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и включващо мерки за интеркултурно образование, се основава на принципа на равно третиране и удовлетворява изискванията на чл. 62, ал. 2 от 33Дискр., поради което следва да бъде одобрено от Комисията за защита от дискриминация.

Преписка № 120 е образувана по сигнал, подаден от Фондация "ХХ", с адрес на седалище: гр. С. - 0000, ул. "XXXX" № 0, заведена в Комисията за защита от дискриминация под вх .№ 00000000 по описа на Комисията за 2006 г.

Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита от дискриминация.

Комисията намира сигнала за допустим с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от 33Дискр. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, възпрепятстващи образуването на производството и разглеждането на сигнала по същество.

По преписката са конституирани следните страни:

Фондация „ХХ", С., в качеството на подател на сигнал.

³⁹ Решението е влязло в сила.

Кметът на С. община, в качеството на ответна страна.

Кметът на район „К. П.“, в качеството на ответна страна.

Министърът на образованието и науката и Регионален инспекторат по образованието – С. град, в качеството на ответна страна.

В хода на производството, в открито заседание за разглеждането на преписка № 120/2006 г. на 26 април 2007 г. Първи специализиран постоянен заседателен състав, в съответствие с чл. 62 от ЗЗДискр. е предложил на страните да се помирят и след като те са изразили готовност за това е определил срок до 22.06.2007 г. на жалбоподателя и ответните страни да представят споразумение съответстващо на проведения, по време на заседанието, диалог между тях.

В определения от състава срок Регионален инспекторат по образованието С. - град, с адрес на седалище: ул. „XXXXX“ № 00, представляван от В.К. - Началник и Фондация „XX“, представлявана от М.Г., район „К.П.“, кв. „Ф.“, ул. „XXX XXX“ № 0, гр. С. - 0000, са сключили писмено споразумение на 18.05.2007 г. Същото е депозирано в срок и заведено в Комисията под вх. № 00-00-00 на 00.00.2007 г.

Първи специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация на основание чл. 62, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията, след като се запозна с текста на споразумението, намира че същото е основано на принципа на равното третиране, не противоречи на закона и морала, поради което и

РЕШИ

ОДОБРЯВА сключеното между Регионален инспекторат по образованието С. - град, представляван от В.К. - Началник и подателя на сигнала Фондация „XX“ - представлявана от М.Г., споразумение по преписка №120/2006 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация.

В срок от 20.06.2007 г. - 30.06.2007 г. в изпълнение на Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, Регионален инспекторат по образованието С. - град, поема ангажимент да организира и проведе семинар на тема „Равен достъп до качествено образование“ с директорите на училищата на територията на гр. С., а Фондация „XX“ - да обезпечи финансово провеждането му.

В срок от 15.09.2007 г. - 30.09.2007 г. Регионален инспекторат по образованието С. - град и Фондация „XX“ се задължават да организират и проведат теоретична конференция за обмяна и презентация на добри педагогически практики при работа с деца/ученици от различни етноси и равноправната им интеграция.

В срок до 30.09.2007 г. Регионален инспекторат по образованието С. - град се задължава да създаде необходимата организация за осигуряване на материали, брошури, плакати и други в училищата на територията на гр. С. във връзка с популяризирането на Закона за защита от дискриминация.

В срок до 30.10.2007 г. Регионален инспекторат по образованието С. - град с методическото съдействие от страна на Фондация „XX“ поема ангажимент да създаде организация за това в годишните планове на училищата на територията на гр. София, да бъдат застъпени дейности и мероприятия, свързани с интеркултурното образование /празници, беседи, театрални постановки, теми за разискване в часа на класа.

ПРЕКРАТЯВА производството по преписка № 120/2006 г. по отношение на Регионален инспекторат по образованието С. - град.

Одобрено от Комисията споразумение подлежи на принудително изпълнение, като Комисията упражнява контрол за спазване на споразумението. Решението не подлежи на обжалване.

20. Решение № 19 от 25.01.2008 г. по Преписка № 120/2006 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав⁴⁰

**Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност
чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр.**

Меморандумът, съдържащ конкретни интеграционни мерки в сферата на образованието по отношение на деца от малцинствен етнически произход, се основава на принципа на равно третиране и удовлетворява изискванията на чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр.

Преписка № 120 е образувана по сигнал, подаден от Фондация "ХХ", с адрес на седалище: гр. С. - 0000, ул. "ХХХХХ" № 0, заведена в Комисията за защита от дискриминация под вх. № 1093030806 по описа на Комисията за 2006 г.

Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита от дискриминация.

Комисията намира сигнала за допустим с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗДискр. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, възпрепятстващи образуването на производството и разглеждането на сигнала по същество.

По преписката са конституирани следните страни:

Фондация „ХХ“, С., в качеството на подател на сигнал.

Кметът на С. община, в качеството на ответна страна.

Кметът на район „К.П.“, в качеството на ответна страна.

Министърът на образованието и науката и Регионален инспекторат по образованието – С. град, в качеството на ответна страна.

В хода на производството, в открито заседание за разглеждането на преписка № 120/2006 г. на 26 април 2007 г. Първи специализиран постоянен заседателен състав, в съответствие с чл. 62 от ЗЗДискр. е предложил на страните да се помирят и след като те са изразили готовност за това е определил срок до 22.05.2007 г. на жалбоподателя и ответните страни да представят споразумение съответстващо на проведения, по време на заседанието, диалог между тях.

В определения от състава срок С. община, с адрес на седалище: ул. „ХХХХХ“ № 00, гр. С. и Фондация „ХХ“, представлявана от М.Г., с адрес на седалище: ул. „ХХХХХХ“ № 0, гр. С - 0000, са подписали Меморандум за сътрудничество, който е депозиран в срок и заведен в Комисията под вх. № 16-15-2149 на 22.05.2007 г. С настоящия Меморандум страните са заявили, че обединяват усилията си за осъществяване на ефективен и устойчив модел на общинска програма за пълноценна интеграция на ромските деца и ученици чрез десегрегация на детските градини и училища в обособени ромски квартали и създаване на условия за равен достъп до качествено образование в тях, с оглед отстраняване на последиците от нарушението, предмет на преписка № 120/2006 г.

⁴⁰ Решението е влязло в сила.

В открито заседание за разглеждането на преписка № 120/2006 г. на 27 юни 2007 г. Първи специализиран постоянен заседателен състав е разгледал представения Меморандумът за сътрудничество, подписан от Й.Ф. - заместник кмет на С. община и представляващия Фондация „ХХ“ М.Г., заведен в Комисията под вх. № 42-00-2160 на 18.09.2007 г. и е определил срок до 15 септември 2007 г. страните да предоставят план с конкретни мерки за реализиране на съвместни дейности по депозирания меморандум, тъй като такива по същия не са били указани.

Страните са спазили определения от състава срок, като са депозирали и Приложение с конкретни мерки за реализиране на съвместни дейности към депозирания Меморандум за сътрудничество с рег. № РД-56-910 от 14.09.2007 г., заведен по описа на КЗД с вх. № 42-00-2160 на 18.09.2007 г.

Настоящото Приложение към Меморандума за сътрудничество с конкретни мерки за реализиране на съвместни дейности между С. община и Фондация „ХХ“ Първи специализиран постоянен заседателен състав на Комисия за защита от дискриминация разгледа в открито заседание, проведено на 01 ноември 2007 г.

Първи специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация на основание чл. 62, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията, след като се запозна с текста на представения Меморандум за сътрудничество между С. община и Фондация „ХХ“, както и Приложението към него намира, че същият е основан на принципа на равното третиране, не противоречи на закона и морала, поради което и

РЕШИ

ОДОБРЯВА представения Меморандум за сътрудничество между С. община и подателя на сигнала Фондация „ХХ“ по преписка № 120/2006 г., с вх. № 16-15-2149 на 22.05.2007 г. и Приложението към Меморандума с вх. № 42-00-2160 на 18.09.2007 г., по описа на Комисия за защита от дискриминация, с указаните в него мерки за реализиране на дейности в следните основни области на сътрудничество:

1. Предучилищно възпитание и обучение:

Обобщаване на информация от ЕСГРАОН, Обществен съвет за ОПРРС към СО, Фондация „ХХ“ и районни администрации за деца и ученици, подлежащи на задължително обучение - месец януари /всяка година;

Обмен на информация и обсъждане на конкретни детски градини и училища, които реализират план - прием на деца и ученици в подготвителни групи/класове и прием в първи клас за предстоящата учебна година - месец февруари/всяка година;

Провеждане на работни срещи с директорите на детските градини и училищата по районни администрации - месец февруари/всяка година;

2. Училищно образование:

Реализиран план - прием за учебната 2007/2008 година в общински училища от район „К.П.“ - обобщена информация от директори за брой на ученици, определящи се като роми, с адресна регистрация в кв. „Ф.“:

XXX СОУ „XXXXX“ - подг. Клас до VIII клас - 60 ученици; IX - XII клас - 33 ученици; общо 93 ученици;

XXX ОУ - подг. клас до VIII клас - 119 ученици;

XX ОУ „XXXXX“ - подг. клас до VIII клас - 87 ученици;

XX СОУ „XXXXX“ - подг. клас до VIII клас - 84 ученици;

IX - XII клас - 15 ученици; общо 99 ученици;

XX СОУ „XXXXX“ - подг. клас до VIII клас - 130 ученици;

IX - XII клас - 15 ученици; общо 135 ученици;
XX СОУ „XXXXXX" - подг. клас до VIII клас - 30 ученици;
XX С. училище - VI - XII клас - 28 ученици;
ОБЩО ЗА РАЙОН „К. П." - 601 ученици;
По проект „Десегрегация" на Фондация „XX":
XX - ОУ „XXXXXX" - I клас до VIII клас - 61 ученици; -66-то СОУ „XXX" - I клас до VI клас - 50 ученици;
XX- мо СОУ „XXXXXX" - от I клас до V клас - 31 ученици;
XX-то ОУ „XXXXXX" - -I клас до VI клас - 33 ученици;
XX - то СОУ „XXXXXX" от I клас до V клас - 34 ученици;

Възможности за въвеждане на целодневна организация на учебен процес - ПИГ - полуинтернатни групи, съгласно ресурси на материалната база и искане от административното ръководство на училището:

подаване на молби от родители в училищата - до 30.10.2007 г. /всяка учебна година;

заявяване от страна на административното ръководство на училището в районна администрация и С. община от 01.11. до 15.11. всяка година;

Внасяне на доклад до С. общински съвет за осигуряване на транспорт за ученици от ромски произход до училищата извън рамките на района по местоживее и осигуряване на целево финансиране в размер на 50% от необходимите средства. Останалите 50% ще бъдат поети от Фондация „XX" по програми на Р.О.Ф. и Ц.

Ресурсно/щатно осигуряване на подкрепящи специалисти /педагогически съветник, ресурсен учител, помощник на учителя/ в училищата, съгласно изисквания на нормативната уредба, възможности на материалната база и подадената информация от директор на училище - всяка година;

С. община ще съдейства за осигуряване на столово хранене на децата от социално слаби семейства, съгласно изисквания на сформирана Училищна комисия, определена със заповед на директора в рамките на поети ангажменти от фирмите, осъществяващи дейностите по столовото хранене;

Участие на представители на Фондация „XX" при определяне на критерии за избор на деца от социално слаби семейства и необходими документи от строно на родители - в срок до 01.10. всяка година;

Мерки за превенция за отпадане на децата от училище чрез осигуряване на безплатен обяд за социално слаби деца, включени в програмата. Внасяне на доклад до С. общински съвет за осигуряване на целево финансиране за безплатен обяд на деца по програмата и включването им в едногодишния план за 2008 г. за изпълнение на Стратегията за развитие на средното образование на С. община и Общинска програма за закрила на детето, след гласуване от С. общински съвет и всяка следваща година.

3. Извънкласни и извънучилищни дейности:

- Финансиране на извънкласни и извънучилищни дейности, съгласно изисквания за разработване на проекти от училищата и съгласно утвърден план - в срок до 15.09.2007 г.

- Финансиране от С. община на следните дейности организирани от общински училища в район „К.П." - всяка година:

- 14.01. „Василица" - ромска Нова Година - традиционен празник -читалище „XXXXXX" - участват ученици от XX ОУ и А. колеж;

- „Годоров ден" - празник на кв. „Ф.", конкурс за детска рисунка вXX ОУ;

- 08.04. - Международен ден на ромите - участват всички училища в район „К.П."; Провеждане на футболен турнир;

- Месец май - празник на район „К.П.“ - празничен концерт „Европа за всички“ - участват общински училища от район „К.П.“;

- „Пролет в Европа“ - рисунка на асфалт - организатор ХХ СОУ - участват всички училища в район „К.П.“;

- Участие в международни фестивали в Словакия и Турция на общински училища от район „К.П.“;

17.09. - „Кръстопът на музите“ - младежки фестивал;

Посещение в детски развлекателен комплекс „Патиланци“ на 60 деца и ученици от лятно училище, организирано по програма на Фондация „ХХ“;

Осигуряване на учебна база и учители за провеждане на лятно училище и работа с изоставащи ученици - всяка година.

ПРЕКРАТЯВА производството по преписка №120/2006 г. по отношение на С. община.

Одобреният от Комисията меморандум за сътрудничество подлежи на принудително изпълнение, като Комисията упражнява контрол за спазването му. Решението не подлежи на обжалване .

21. Решение № 141 от 20.06.2008 г. по Преписка № 40/2007 г. на Първи специализиран постоянен заседателен състав⁴¹

Дискриминация на основата на признак етническа принадлежност

**чл. 6, ал. 2, чл. 39, ал. 2, чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България
чл. 5, чл. 47, т. 2, чл. 76, ал. 1, т. 1, чл. 78, ал. 1, § 1, т. 1, § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр.**

Използването в публично изказване на унижителни квалификации и сравнения по отношение не един етнос представлява нежелано поведение, изразено словесно, което дори и да не е имало за цел, то има за резултат накърняване на достойнството на лицето и създаване обидна среда по признака етническа принадлежност, поради което и се квалифицира като дискриминация по смисъла на чл.5 от ЗЗДискр. във вр. с §1, т.1 от ДР на ЗЗДискр.

Забраната за дискриминация, установена в чл. 6, ал. 2 от КРБ и чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., е част от юридическите гаранции, които осигуряват закрилата на достойнството на личността. Поради това забраната за дискриминация в проявната форма на тормоз, засягащо честта и личното достойнство, представлява такова ограничение на правото на свобода на изразяване на мнения по чл.39, ал.1 от КРБ, което е допустимо от Конституцията на Република България.

Изказването в настоящия случай не е подбуждане към дискриминация по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр., тъй като очевидно изказването няма конкретен адресат, а то става достояние на широката общественост посредством излъчването му в радиоефира. От друга страна липсват доказателства, от които да е възможно да се направи извод ответната страна, въпреки че е кмет на район „О.К.“, С. община, да е в състояние да повлияе на широката общественост. Изхождайки от дефиницията подбуждането към дискриминация може да се реализира с действия на извършителя, които са насочени спрямо подбуждания,

⁴¹ Решението не е влязло в сила .

необходимо е наличие на такава връзка между подбуждащия и подбуждания, че подбуждащият да е в състояние да повлияе подбуждания да извърши дискриминация. Необходим е пряк умисъл у подбуждащия, че със своите действия мотивира у подбуждания решението за извършване на точно определен дискриминационен акт, при което не е необходимо непременно дискриминационният акт да е извършен от подбуждания, за да е налице подбуждане към дискриминация.

Подателят на сигнала прави оплакване, че на 14.11.2006 г. в предаването „Д на ХХХХ Радио инж. П.Й., към него момент и понастоящем кмет на район „О.К.“, по повод предложението на главния архитект на гр. С. за настаняване на около 150 ромски семейства в квартал „О.К.“ е направил изявления по отношение на ромската общност, за които подателят на сигнала претендира да съставляват дискриминация. В хода на производството с искане с вх. №42-002159 от 18.09.2007 г. подателят на сигнала е уточнил исканията си към Комисията и е заявил, че настоява КЗД да установи, че направените изявления съставляват дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. спрямо българските граждани от ромски произход и подбуждане към дискриминация спрямо тях по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр. Със същата молба са направени в отношение на кумулативност и алтернативност още 6 искания, както следва: 1. КЗД да постанови възстановяване на първоначалното положение като задължи ответната страна да публикува за своя сметка във вестник „Т“ извинение за изявленията си или алтернативно да публикува диспозитива на решението на КЗД /т.2 от молбата/; 2. КЗД да наложи глоба на ответната страна в размер на 2000 лева /т. 3 от молбата/; 3. КЗД на основание чл. 47, т. 3 във вр. с чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. да наложи на ответника принудителна административна мярка - задължително предписание да се въздържа занапред от всякакви подобни изявления /т. 4 от молбата/; 4. кумулативно на искането по т. 3 КЗД да наложи принудителна административна мярка на ответната страна - задължително предписание ответникът да публикува за своя сметка във вестник „Т“ извинение за изявленията си или да публикува диспозитива на решението на КЗД /т. 5 от молбата /; 5. алтернативно на искането по т. 4 от молбата КЗД на основание чл. 47, т. 3 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 4 от ЗЗДискр. да издаде задължително предписание за въздържане на ответника от подобни изявления в бъдеще /т. 6 от молбата/ 6. алтернативно на исканията по т. 2 и т. 5 от молбата и кумулативно на останалите искания КЗД да издаде задължително предписание на ответника да публикува за своя сметка във вестник „Т“ извинение за процесните изявления или диспозитива на решението на КЗД.

Оплакванията в сигнала сочат като ответна страна П.Й.Й., ЕГН 000000000, от град С, кмет на район „О.К.“, С. община, който оспорва сигнала с мотива, че в ефира на „ХХХХХ радио“ интервюто не е излъчено в цялост, а е акцентирано само на извадки от казаното от него. Претендира, че ако беше излъчено цялото интервю, то тогава щяло да се установи, че той е казал „Нямам нищо против ромите.“ и щяла да се изясни позицията му, че пътят за социализация на ромите сред останалото население минава първо през предварителна адаптация /становище вх. № 00-00-0000 от 21.05.2007 г./.

Комисията намира сигнала за допустим с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗДискр. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, възпрепятстващи образуването на производството и разглеждането на сигнала по същество.

Въз основа на приложените към преписката писмени доказателства, обясненията на страните, показанията на разпитаните свидетели, огледания звукозапис и протокол за извършена графологична експертиза, Комисията прие за установено от фактическа и правна страна следното:

На 14.11.2006 г. в ефира на „XXXXX Радио“ в предаването „Д“ са излъчени становище на кмета на район „О.К.“ П.Й., репортажи за позицията на жители от квартал „О.К.“ и очакванията и надеждите на представителите на целевата група по отношение на предложението на главния архитект на гр. С. П.Д. за временно настаняване на ромски семейства в кв. „О.К.“, град С.. Не се спори между страните, че на същата дата и в същото предаване в ефира на „XXXX радио“ е излъчено интервю с П.Й.Й., кмет на район „О.К.“, С. община. В откритото заседание пред КЗД на 24.03.2008 г. е извършен оглед на звукозапис на предаването, излъчено по „XXXX радио“ на 14.11.2006 г. Звукозаписът съдържа запис на магнитен носител на репортажа на Н.А. на тема „Настаняване на роми в О.К.“, излъчен в „XXXX радио“. Звукозаписът е предоставен от „XXXXX радио“ АД на „УУУ“, по искане на организацията, срещу заплащане на такса за презапис на материал /виж придружително писмо от 21.11.2006 г., подписано от Ж.П., програмен координатор в „XXXXX радио“, фактура № 0000000000 от 21.11.2006 г., писмо изх. № 0 - 000/16.11.2006 г. на „УУУ“, писмо изх. № А-155/28.11.2007 г. на „УУУ“, товарителница № 5831020 за куриерска пратка, протокол за извършена графологична експертиза № 000 от 12.03.2008 г./ . Видно от протокола от заседанието на КЗД на 24.03.2008 г., стр. 4-7, в предаването „Д“ на „XXXX радио“ са излъчени репортажи по темата за настаняване на ромски семейства в квартал „О.К.“ в гр. С, отразяващи позицията на представители на целевата група на предложението, жители на квартала и позицията на кмета на район „О.К.“ инж. П.Й., ответна страна в настоящото производство. От огледа на звукозаписа се установява, че ответната страна – П.Й. е изразил в ефира на „XXXX радио“ следното мнение по темата /стр. 6-7 от протокола от заседанието на 24.03.2008 г./: „Заставам зад жителите на „О.К.“. Категорично съм против изграждането на територията на „О.К.“ на квартал, където да бъдат настанени 120 ромски семейства, защото от тези 120 ромски семейства, за не повече от половин година ще набъбнат. Ще дойдат тук от цяла България, ще дойдат техни роднини, приятели, познати. Това ще създаде един опасен конфликт между българите и ромите. Вие сте криминален репортер, ще Ви кажа, ако този проект се реализира ще имате много работа точно в тази част на С.“. Репортерката Н.А. пояснява: "Този терен, който аз видях, на него в момента пасяха, имаше стадо крави, имаше и коне, решението е да се настанят хора." и пита П.Й.: „Все пак не е ли по-добре вместо животни там, едър рогат добитък, да живеят хора?„. На въпроса П.Й. отговаря: „Кравите в „О.К.“ ще пречат много по-малко, отколкото един цигански квартал там. Сега, извинявайте. Нали разбирате само след половин година какво ще бъде там?“. Н.А. задава въпрос на П.Й.: „Не обиждате ли по този начин ромите и ромското население в България?“. П.Й. отговаря: „Нямам нищо против ромите. Те трябва постепенно да се култивират, да придобият битовите нормални навици на граждани, но докато не стане това, те не може да живеят измежду гражданите, защото останалите хора ще страдат от тяхната липса на елементарни битови навици. Едно такова ромско селище е десет пъти по-опасно в близост до жилищни квартали отколкото едно сметище. Те ще плъзнат из комплекса, ще обезкостят комплекса. Хората в комплекса ще почнат да си продават на безценица апартаментите. Всички врати ще бъдат разбити, всички мазета ще бъдат разбити, опоскани. Това ще бъде едно нашествие.“.

Ответната страна П.Й. не оспорва следните факти: че е бил интервюиран по темата от репортер на „XXXX радио“, изказването му е излъчено в ефира на „XXXX

радио" на 14.11.2006 г., което се установява от изявленията му в откритото заседание пред КЗД на 20.07.2007 г. /стр. 24-30 от протокола/. Препис от сигнала с вх. № 0000000000, съдържащ изложение на изявленията на ответната страна в ефира на радиото, е връчен на П.Й. с писмо изх. № 0000 от 20.04.2007 г. на КЗД, връчено му на 23.04.2007 г., видно от известие за доставяне на пощенска пратка № 2. Със същото КЗД е изисквала обясненията на ответната страна по изложеното в сигнала. П.Й. е депозирал своите писмени обяснения по случая, които са входирани в КЗД под № 00-00-0000 от 21.05.2007 г. Видно е от писмените му обяснения, че по същество не отрича да е изричал думите, посочени в сигнала като негово изказване по темата, излъчено на 14.11.2006 г. в ефира на «XXXX радио», но заявява, че излъченото в радио ефира е непълно и избирателно. В писмените си обяснения ответната страна мотивира изказването си с позицията на жителите на район «О.К.» и критиките си по съществото на проектното предложение за настаняването на ромски семейства в квартал «О.К.», както и несъгласието, своето и на жителите на квартала, за налагане на едно решение за реализиране на такъв проект. В откритите заседания на 20.07.2007 г., 27.11.2007 г. ответникът доразвива мотивите си, че проекто-предложението не е съгласувано с районното кметство, нито с жителите на квартала, както и че е предложил други варианти за настаняване на ромските семейства.

В хода на производството ответната страна не отрича авторството на изказването, излъчено в ефира на «XXXX радио», дори признава, че горните думи са негови и представляват част от изказването му /стр. 4 от протокол от откритото заседание на 27.11.2007 г./. Защищава се с доводите, че тези фрази, излъчени в ефира на „XXXX радио“, са само част от интервюто му и са извадени избирателно от контекста на цялото му изказване, твърди, че няма нищо против ромите и че изказването му е било емоционално. Оспорва сигнала като излага твърденията, че изказването не осъществява състава на тормоз или подбуждане към дискриминация по смисъла на § 1, т. 1 и т. 5 от ДР на ЗЗДискр.

Предмет на настоящото производство е изказването на ответната страна по повод предложението на главния архитект на гр. С. за настаняване на ромски семейства в квартал „О.К.“, излъчено на 14.11.2006 г. в предаването «Д» по „XXXX радио“, а не въобще предложението на главния архитект, поради което и настоящия състав намира за неотнормими към спора възраженията на ответната страна за необсъждане и несъгласуване на проекта с районното кметство, жителите на квартала и необсъждане на неговите предложения по въпроса в качеството му на районен кмет. Задачата на настоящото производство е да даде отговор на въпросите дали изказванията на ответната страна П.Й., кмет на район „О.К.“, С. община, излъчени в ефира на „XXXX радио“ на 14.11.2006 г., възпроизведени в сигнала и в протокол от заседанието на КЗД от 24.03.2008 г., стр. 4-7, съставляват тормоз и подбуждане към дискриминация по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 и т. 5 от ЗЗДискр.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. е забранена всяка пряка и непряка дискриминация, основана на изброените в същата правна норма признаци, сред които и етническа принадлежност. В разпоредбите на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр. е дадена дефиниция за пряка и непряка дискриминация, а в разпоредбата на чл. 5 от ЗЗДискр. са посочени други категории, които са извън хипотезите на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр., и са приравнени на дискриминация - тормозът на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., сексуалният тормоз, подбуждането към дискриминация, преследването, расова сегрегация, изграждането и поддържането на архитектурна среда, което затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места. В допълнителните разпоредби на ЗЗДискр., § 1, т. 1 и т. 5, са дефинирани понятията тормоз и подбуждане към дискриминация.

Подбуждането към дискриминация и тормозът са различни самостоятелни проявни форми, а общото между тях е, че са обявени за дискриминация по силата на чл. 5 от ЗЗДискр. Подбуждането към дискриминация е пряко и умишлено насърчаване, даване на указание, оказване на натиск или склоняване към извършване на дискриминация, когато подбуждащият е в състояние да повлияе на подбуждания /§ 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр./. Изхождайки от дефиницията подбуждането към дискриминация може да се реализира с действия на извършителя, които са насочени спрямо подбуждания, необходимо е наличие на такава връзка между подбуждащия и подбуждания, че подбуждащият да е в състояние да повлияе подбуждания да извърши дискриминация. Необходим е пряк умисъл у подбуждащия, че със своите действия мотивира у подбуждания решението за извършване на точно определен дискриминационен акт, при което не е необходимо непременно дискриминационният акт да е извършен от подбуждания, за да е налице подбуждане към дискриминация.

При така формулираната дефиниция, за да е налице подбуждане към дискриминация, е необходимо извършването на действие от подбуждащия спрямо подбуждания, следва прецизно да е идентифициран подбуждания, подбуждащия и състоянието му да повлияе на подбуждания, да е доказан прекия умисъл от страна на подбуждащия за мотивиране на подбуждания да извърши конкретен по вид и адресат дискриминационен акт. В настоящия случай изказването е вид действие, което не може да се квалифицира като насърчаване, даване на указание, оказване на натиск или склоняване, тъй като очевидно изказването няма конкретен адресат, а то става достояние на широката общественост посредством излъчването му в радиоефира. От друга страна няма доказателства, от които настоящия състав да направи извод ответната страна, въпреки че е кмет на район „О.К.“, С. община, да е в състояние да повлияе на широката общественост. Поради тези съображения Комисията за защита от дискриминация приема, че изказването на П.Й. по повод предложението на главния архитект на гр. С. за настаняване на ромски семейства в квартал „О.К.“, излъчено на 14.11.2006 г. в предаването «Д» по „XXXXX радио“ не съставлява подбуждане към дискриминация по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр.

Съгласно § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. тормозът е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат нахърняване на достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда. Изказването е поведение, изразено словесно, но за да бъде квалифицирано като тормоз е необходимо същото да има или за цел или като резултат нахърняване на достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда. От събраните в настоящото производство доказателства не се установява автора на изказването да е имал специална цел за нахърняване на достойнството на лицата от ромски етнически произход. При това следва да се изследва въпросът дали изказването и имало за резултат нахърняване на достойнството на лица от ромски етнически произход. В откритото заседание на 20.07.2007 г. Комисията е изслушала показанията на свидетелите В.Ч. и Д.Г., и двамата самоопределящи се с ромска етническа принадлежност /стр. 14 „Ром съм“, и стр. 18 „...за мен човек, който принадлежи към тази общност ...“ от протокола от заседанието на КЗД от 20.07.2007 г./. Двамата свидетели са слушали изказванията на ответната страна по „XXXXX радио“ в предаването „Д“ /стр. 17 и 18 от протокола от 20.07.2007 г./. Свидетелят Ч. заявява, че изказването на ответната страна е породило широк отзвук сред ромската общност /„Много реплики от изказването на господин Й. бяха използвани в не една, не две реакции на роми.“ - стр. 13 от протокола от 20.07.2007 г./ и че фразите му изразяващи, категоричното му противопоставяне против построяването на ромска махала в

кв."О.К.", становището му, че кравите ще пречат много по-малко отколкото един цигански квартал и че едно ромско селище е по-опасно в близост до жилищните квартали, отколкото едно сметище, са насочени пряко спрямо ромите, звучат страшно и никой нормален човек не може да ги подмине. Освен като страшни, свидетелят Ч. е възприел думите на ответната страна като много обидни /стр. 15 от протокола от 20.07.2007 г./. Свидателят Г. в своите показания излага, че се е засегнал от изявленията на ответната страна още докато се излъчват в ефира на „XXXXX радио“, които после били повторени и в програма „X“ на БНР, както и на среща между Обществения съвет и ответната страна. Възприел е изявленията на ответната страна като директно насочени да засегнат ромите, които не могат да бъдат омаловажени с мотиви, че не ответната страна не е целяла точно този ефект /стр. 18-19 от протокола от 20.07.2007 г./.

Свидателят Г. е възприел изказването на ответната страна по отношение на противопоставяне на културите, сравненията за съжителстване с кравите като обидно както за него, така и за хората от неговата общност /стр. 18 от протокола от 20.07.2007 г./ От показанията на свидетелите Комисията приема, че изявленията на ответната страна, направени в ефира на „XXXXX радио“ на 14.11.2006 г., са накърнили достойнството на лица от ромски етнос и са създали обидна среда за тях.

Изказването на ответната страна представлява изразяване на мнение чрез слово, което е конституционно гарантирано право по смисъла на чл. 39, ал. 1 от КРБ. Съгласно чл. 39, ал. 1 от Конституцията всеки има право да изразява мнение и да го разпространява, чрез слово- писмено, устно, чрез звук, изображение или по друг начин. Правото на свобода на изразяване на мнение не е абсолютно и подлежи на ограничения в хипотезите на чл. 39, ал. 2 от КРБ и чл. 57, ал. 2 от КРБ. Съгласно чл. 39, ал. 2 от Конституцията на Р. България правото на свободно изразяване на мнение не може да се използва за накърняване правата и доброто име на друго и за призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността. Разпоредбата на чл. 57, ал. 2 от КРБ не допуска упражняването на права, ако то накърнява права или законни интереси на други. Ограничаването на правото се изразява мнение с оглед високата обществена значимост на правото е допустимо по изключение само за да се осигурят защита на конкуриращ интерес и право, с цел охраната на други, също конституционно защитими права и интереси, и може да става единствено на основанията, предвидени в Конституцията. Не се допуска ограничаването им със закон на други, извън посочените в Конституцията основания. Сред тези основания, възможността да се осъществи намеса в правото свободно да се изразява мнение, когато то се използва за накърняване на правата и доброто име на друго, е най-голяма, тъй като по този начин се охраняват честта и достойнството и доброто име на личността съгласно чл. 4, ал. 2 и чл. 32, ал. 1, изр. 2 от Конституцията /виж Решение № 7 от 04.06.1996 г. на КС по конст. дело № 1/1996 г./. Ограничението спрямо изказвания, които съставляват призови към разпалване на вражда, е основано на заложените в Конституцията ценности като търпимост, взаимно уважение, както и на забраната да се пропагандира омраза на расова, национална, етническа или религиозна основа.

В Преамбюла на Конституцията достойнството на личността е издигнато във върховен принцип. То според конституционните разпоредби - чл. 4, ал. 2 и чл. 32, ал. 1 се гарантира от държавата и всеки има право на защита срещу посегателствата, които го накърняват.

Достойнството като присъщо на човешката личност, от което произтичат равните и неотменими права на всички членове на човешкото общество, е признато и в Преамбюла на Всеобщата декларация за правата на човека и на международни

договори, по които България е страна - Международния пакт за икономическите, социалните и културните права и Международния пакт за гражданските и политическите права. Тези международни договори задължават държавите - страни по пакта (чл. 2), да гарантират и да осигуряват упражняването на съответно признатите права.

Забраната за дискриминация, установена в чл. 6, ал. 2 от КРБ и чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. са част от юридическите гаранции, които осигуряват закрилата на достойнството на личността. Когато конкретизират ценностите, чиято закрила е основание за ограничаване на правото на свобода на изразяване на мнения, Конституцията освен останалите посочва правата и доброто име на другите граждани. Така посочените ценности обхващат присъщите на човешката личност чест, достойнство, добро име. Те именно са обект на посегателство при извършване на дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. Поради това забраната за дискриминация в проявната форма на тормоз, засягащо честта и личното достойнство представлява такова ограничение на правото на свобода на изразяване на мнения, което е допустимо от Конституцията на Република България.

Предвид гореизложеното Комисията за защита от дискриминация приема, че ответната страна - П.Й. е упражнил правото си на изразяване на мнение в разрез с основния принцип за равенство на достойнството на всеки индивид и защита честта и достойнството на личността, поради което и не би могъл да се ползва от правната закрила на чл. 39, ал. 1 от КРБ. Изявленията на П.Й., по повод предложението на главния архитект на гр. С. за настаняване на ромски семейства в квартал „О.К.“, излъчено на 14.11.2006 г. в предаването «Д» по „XXXX радио“, представлява нежелано поведение, изразено словесно, което дори и да не е имало за цел, то има за резултат накърняване на достойнството на лицето и създаване обидна среда по признака етническа принадлежност, установен в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. Това мотивира извода на Комисията за защита от дискриминация, че тези изявления съставляват тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. и дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

За извършване на дискриминация в чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. е предвидено наказание глоба в размер от 250 до 2000 лева. Предвид факта, че нарушението засяга честта и достойнството на широк кръг хора по признак етническа принадлежност, и доходите на ответника като кмет на район, които са нормативно определени в Постановление на МС № 175 от 24.07.2007 г. за заплатите в бюджетните организации и дейности /чл. 1, ал. 1, т. 5/, настоящия състав счита, че наказание около средния размер от 1000 лева е в състояние да изпълни целта на наказанието в специален и генерален аспект.

На основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. за предотвратяване на бъдещи подобни нарушения е необходимо на ответната страна П.Й., заемащ длъжността Кмет на Район „О.К.“, С. община, и поради това явяващ се длъжностно лице, да бъде наложена принудителна административна мярка като Комисията предпише на длъжностното лице - занапред да се въздържа от изявления, засягащи честта и достойнството на личността по признак етническа принадлежност.

Подателят на сигнала настоява Комисията за защита от дискриминация да постанови възстановяване на първоначалното положение чрез публикуване на извинение от ответната страна или диспозитива на решението. Тези искания са допустими и основателни с оглед функциите и правомощията на Комисията за защита от дискриминация съгласно чл. 47, т. 2, предл. последно, и чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. При установяване на нарушения, съставляващи дискриминация, Комисията за защита

от дискриминация постановява възстановяване на първоначалното положение и определя конкретните мерки, чрез които е възможно такова възстановяване. Мерките за възстановяване на първоначалното положение трябва да са адекватни с оглед съответното нарушение и да съставляват проява на възстановяване, която максимално да съдейства за заличаване на ефекта от нарушението, което бива разнообразно по вид. В някои случаи интензитетът на въздействието ѝ е максимален и директно заличава последиците от дискриминационното действие, а в други тя е с по-слаб ефект, съобразно особеностите на поел едното. Доколкото в случая се касае за нарушение, изразяващо се, в публични изявления, осъществяващи фактически състави на тормоз, обстоятелството, че тези изявления са вече направени, не е пречка за постановяване на своеобразно възстановяване на предишното положение. Практически възстановяването на първоначалното положение би могло да се постигне с прилагането на мерки по чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. чрез предписване на конкретно действие за отстраняване на вредните последици от нарушението. Сочените от подателя на сигнала мерки за възстановяване на положението от преди нарушението - ответната страна да публикува за своя сметка във вестник „Т“ извинение за изявленията си или да публикува диспозитива на решението на КЗД, са допустими, но Комисията счита, че за да се постигне адекватност на мерките и по-значителна степен на заличаване на последиците е необходимо да предпише на ответника за своя сметка да произнесе в ефира на „XXXXX радио“ извинение за своите изявления, както и да публикува във вестник „Т“, диспозитива на настоящото решение.

С оглед на гореизложеното и на основание чл. 65, т. 1 от ЗЗДискр., чл. 76, ал. 1, т. 1 и чл. 47, ал. 2 от ЗЗДискр. Първи специализиран постоянен заседателен състав по чл. 48, ал. 2, т. 1 от Закона за защита от дискриминация по признак - етническа принадлежност на Комисията за защита от дискриминация

РЕШИ

УСТАНОВЯВА, че П.Й.Й. с ЕГН 000000000, от град С., кмет на район „О.К.“, С. община, със своите изявления, направени на 14.11.2006 г. в ефира на „XXXX радио“, в предаването „Д“: „Заставам зад жителите на „О.К.“. Категорично съм против изграждането на територията на „О.К.“ на квартал, където да бъдат настанени 120 ромски семейства, защото от тези 120 ромски семейства, за не повече от половин година ще набъбнат. Ще дойдат тук от цяла България, ще дойдат техни роднини, приятели, познати. Това ще създаде един опасен конфликт между българите и ромите. Вие сте криминален репортер, ще Ви кажа, ако този проект се реализира ще имате много работа точно в тази част на С. ...Кравите в „О.К.“ ще пречат много по-малко, отколкото един цигански квартал там. Сега, извинявайте. Нали разбирате само след половин година какво ще бъде там? ...Нямам нищо против ромите. Те трябва постепенно да се култивират, да придобият битовите нормални навици на граждани, но докато не стане това, те не може да живеят измежду гражданите, защото останалите хора ще страдат от тяхната липса на елементарни битови навици. Едно такова ромско селище е десет пъти по-опасно в близост до жилищни квартали отколкото едно сметище. Те ще плъзнат из комплекса, ще обезкостят комплекса. Хората в комплекса ще почнат да си продават на безценица апартаментите. Всички врати ще бъдат разбити, всички мазета ще бъдат разбити, опоскани. Това ще бъде едно нашествие.“ е осъществил тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. и е нарушил чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 5 и § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

УСТАНОВЯВА, че горните изявления не съставляват подбуждане към дискриминация по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр. и ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ

сигнал с вх. № 000000000 на Фондация "М", вписана в нарочния регистър на СГС с решение по ф.д. № 0000/0000 г., със седалище и адрес на управление гр. С., ул. "XXXXXX" № 0, вх. 0, в частта, с която се претендира установяването на нарушение на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 5 и § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр.

НАЛАГА на П.Й.Й. с ЕГН 0000000000, от град С., на основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. административно наказание глоба в размер на 1000 (хиляда) лева за нарушението на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 5 и § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

ПОСТАНОВЯВА на основание чл. 47, т. 2, предложение последно, от ЗЗДискр. възстановяване на първоначалното положение, като на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. налага на П.Й.Й. с ЕГН 0000000000, от град С., принудителни административни мерки за отстраняване на вредните последици от нарушението, а именно: ПРЕДПИСВА на П.Й.Й. с ЕГН 0000000000, от град С., като Кмет на район «О.К.», С. община, явяващ се длъжностно лице, да произнесе в ефира на „XXXXX радио" извинение за своите изявления, посочени по-горе и установени за извършени в нарушение на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 5 и § 1, т. 1 от ЗЗДискр., както и да публикува във вестник „Т., диспозитива на настоящото решение.

НАЛАГА на П.Й.Й. с ЕГН 0000000000, от град С., на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. принудителни административни мерки за предотвратяване на бъдещи подобни нарушения, като ПРЕДПИСВА на П.Й.Й. с ЕГН 0000000000, от град С., като Кмет на район «О.К.», С., явяващ се длъжностно лице, занапред да се въздържа от подобни изявления, засягащи честта и достойнството на личността по признак етническа принадлежност.

ОПРЕДЕЛЯ петнадесет дневен срок от уведомяването за изпълнение на дадените с настоящото решение задължителни предписания, в който срок адресатът на предписанията, писмено да уведоми Комисията за защита от дискриминация за изпълнението на предписанията.

Решението подлежи на обжалване по реда на АПК чрез Комисията за защита от дискриминация пред Върховния административен съд на Република България в 14 дневен срок от съобщаването му на страните.

Обжалването на решението не спира изпълнението на наложените принудителни административни мерки, а именно дадените с настоящото решение предписания.

Раздел V

Дискриминация на основата на признак религия

22.Решение № 12 от 17.04.2006 г. по Преписка № 10/2005 г. на Трети специализиран постоянен заседателен състав на КЗД⁴²

Дискриминация на основата на признак религия

**чл. 6, ал. 2, чл.39, ал.1 и чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България
чл. 4, ал. 1 и ал. 3, чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на
ЗЗДискр. и чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр.**

Решение на Конституционния съд № 7 от 04.06.1996 г. по к.д. № 1/1996 г.

Обявяването на етническата и религиозна принадлежност в медийното пространство, на неморални прояви на деца от малцинствата и предлагане на мерки за тяхното контролиране представлява грубо нарушение на разпоредбите на чл. 2.5.2 от Етичния кодекс на медиите и на чл. 4, ал. 1 и чл. 5 във връзка с § 1, т.1 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. Гневът изразен чрез словото може да провокира агресивно отношение към даден етнос и насаждане негативно отношение към религията, която представителите на етноса изповядват.

Конституционно гарантираното право за свободно изразяване на мнение не допуска злоупотреба с това право или неговото упражняване по начин, който накърнява права или законни интереси на други. По смисъла на чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България това право няма абсолютен характер. Накърняването на правата и доброто име на друго е основание за ограничаване на възможността свободно да се изразява мнение.

Преписката е образувана срещу В.Г. гл. редактор на вестник „XXX” и В.С., журналист във вестник „XXX”, по жалбата, с Разпореждане от 23.11.2005 г. на Председателя на КЗД на основание чл. 54 от Закона за защита срещу дискриминацията и чл. 5 и чл. 16 от Правилника за производство пред КЗД е образувана преписка №10/2005 г. за дискриминация по признак религия и вяра, която е разпределена на Трети специализиран постоянен състав на КЗД.

Жалбоподателят е поискал да се установи, че поредицата от статии подбуждат към дискриминация и пряка дискриминация на религиозна основа. Конкретните оплаквания на жалбоподателя И.Г.Х. са:

1. Чрез откритата злонамереност на публикациите, техният брой, както и отказаната възможност за равностойно опровержение, се засягат И.Г.Х. и „XXXX” ЮЛ. Публикуваното опровержение в бр. 000 от 00.00.2005 г. в „XXX” е в съкратен вид и не съответства на тежестта на нарушението (видно от протокол от заседание на 03.04.2006 г.).

Жалбоподателите искат от Комисията:

2. Да се наложи глоба на нарушителите и имуществена санкция на ЮЛ „XXXX” ЕООД;

3. Да се постанови задължително предписание спрямо вестник „XXX” за поместване на негово равностойно опровержение и преустановяване в бъдеще на публикации с дискриминационен характер по отношение на жалбоподателите И.Г.Х. и „XXXX-София” ЮЛ.

Жалбоподателят е представил следните писмени доказателства:

1. Удостоверение от Дирекция ”Вероизповедания” при Министерски съвет.

⁴² Решението е влязло в сила.

2. № 00.00.000 от 00.00.2000 г.
3. Регистрация от Дирекция "Вероизповедания" при Министерски съвет.
4. № 0000 000 от 00.00.2001 г.
5. Решение № 0 на СГС по ф.д. № 0000/2003 г. от 00.00.2003 г.
6. Вестник „XXX“ бр. 000 от 00.00.2005 г.
7. Опровержение на И.Х. до главния редактор на в. "XXX" В.Г. от 00.00.000 г.
8. Копие от вестник „XXX“, бр. 000 от 00.00.2005 г.
9. Вестник „XXX“, бр. 000 от 00.00.2005 г.
10. Копие от вестник „XXX“, бр.000 от 00.00.2005г.
11. Писмо от Дирекция "Вероизповедания" при Министерски съвет № 00.00-000 от 00.00.2005 г.
12. Писмо от 00.00.2005 г. до Дирекция "Вероизповедания" при Министерски съвет.

В откритото заседание, проведено на 00.00.2006 г., ответните страни представиха писмени доказателства за публикации в различни вестници – 17 на брой подробно описани в протокола на заседанието. Публикациите са за периода 1994 – 2000 г.

Трети специализиран постоянен състав оставя без разглеждане така представените публикации, тъй като те са извън срока от три години, установен от разпоредбата на чл. 52, ал. 1 от ЗЗсД.

С разпореждане на Председателя по преписката са допуснати и следните писмени доказателства, представени в постановления двудневен срок от ответните страни:

- Критични публикации за БПЦ:

1. „На поп Е., сочен за терорист, комкането е служебно задължение“ (бр. 000/00.00.2004 г.)
2. „Битка за 100 храма и шестдесет милиона лева приходи“ (от в. "XXX" от 00.00.2004 г.)
3. „Попове на Максим навлекли расата на изгонени свещеници“ (бр. 000/00.00.2004 г.)
4. „Попове готови на смъртта за имоти“ (в. „XXX“ – П. бр. 000/00.08.2004 г.)

- Критични публикации за мюсюлманското вероизповедание:

1. „Радикалният ислям навлиза в България чрез цигани емигранти“ (бр. 000/00.00.2004 г.)
2. „Корупцията-войнът срещу радикалният ислям“ (бр. 000/00.00.2004 г.)
3. „Нов мюфтия и нов разкол при мюсюлманите“ (бр. 00/00.00.2005 г.)
4. „Мюфтийството е в черния списък на Червения кръст“ (бр. 00/00.00.2006 г.)

- Критични публикации за организации, разпространяващи религиозни идеи:

1. „Таухид“ вербува хора в С. (бр. 000/000.00.2004 г.)
2. „Новият Исус не плаща данъци у нас“ (бр. 000/00.00.2004 г.)
3. „В Сибир се провежда страшен експеримент“ (бр. 000/00.00.2004 г.)
4. „Секта: Исус е луд“ (бр.000/00.00.2005 г.)
5. „Християните от пл. "С." почитат само 2 от 7-те тайнства“ (бр. 000/00.00.2005 г.)
6. „100 лева за курс и влизаш в сектата на Т.К.“ (бр. 00/00.00.2006 г.)
7. „Секта прави родна партия“ (бр. 00/00.00.2006 г.)

С писмо вх.№ 290 от 17.03.2006 г. ответниците В.Г. гл. редактор на вестник „XXX“ и В.С., журналист във вестник „XXX“, искат КЗД да прекрати преписката тъй като Комисията:

1. Не е компетентна да разглежда спора, тъй като същият излиза извън обхвата на нейните компетенции очертани от ЗЗСД;

2. Образоването на преписка срещу медия би превърнало Комисията в орган упражняващ забранената от Конституцията цензура върху свободата на изразяване на мнения и разпространяване на информация.

Комисията е орган който, сам преценява дали да образува преписка или да откаже образоването на преписка по силата на чл. 52, ал. 1 във връзка с чл. 47, т. 1 от ЗЗсД. Компетенцията на Комисията обхваща всяка пряка или не пряка дискриминация тормоз, подбуждане към дискриминация, преследване и расова сегрегация независимо в коя област на публичните отношения се извършват. Комисията не е ограничена само в защитата при упражняването на труд, защитата при упражняване право на образование и обучение, защитата упражняване на синдикални права и на права при предоставяне на стоки и услуги. Следователно искането на представителя на ответните страни да се прекрати производството пред КЗД следва да се остави без уважение.

В заседание ответните страни, чрез свои представител приведоха ново основание за прекратяване на преписката, като посочиха, че правото по чл. 39, ал. 1 от Конституцията всеки да изразява мнение и да го разпространява чрез слово – писмено или устно чрез звук, изображение или по друг начин във връзка с чл. 40, ал. 1 от Конституцията може да бъде ограничавано само с акт на съдебната власт. Следователно жалбоподателят би могъл да си потърси правата в съда, а не пред Комисията.

Трети специализиран постоянен състав приема, че акт на съдебната власт е необходим само при спирането и конфискацията на печатно издание или на друг носител на информация в случаите, които са изброени в чл. 40, ал. 2 от Конституцията. Жалбоподателите не са искали спиране или конфискация на вестник „XXX”. Следователно искането на представителя на ответните страни да се прекрати производството пред КЗД следва да се остави без уважение.

1. По оплакването на жалбоподателите за откритата злонамереност на публикациите, техният брой, а именно: „Циганин евангелист блудства с 3 годишна”, „Опасна секта сее чудеса”, „Скандална секта се завърна”, „Има си хас да стане и чудо”, „А.” пише закон срещу „XXXX” в броеве 000, 000, 000, насочени срещу И.Г.Х. и „XXXX-С.” ЮЛ, се установи от събраните по преписката доказателства следното:

Налице е тормоз по смисъла на чл. 5 във връзка с чл. 4, ал. 1 от ЗЗСД на религиозна основа. В публикациите постоянно се повтаря за асоциална дейност на евангелската църква и дори проявено престъпно отношение спрямо нейните привърженици. Положението, което заемат ответните страни в обществото от една страна не само им позволява, но и ги ангажира да изразяват становища по наболели проблеми. Обсъждането на противозаконно или социално неприемливо поведение сред членовете на което и да е от религиозните общности или малцинства, защитени от ЗЗСД, е напълно легитимно. Обратното би означавало да се потърси разрешение на проблемите чрез забрана на обсъждането им. От друга страна, обаче, изразяването на становища не трябва да засяга честта и достойнството както на отделни граждани, така и на религиозни общности. Видно от представено решение № 1 от 00.00.2003 г. на СГС по ф.д. № 0000/0000 г. „XXXX-С.” се вписва в регистъра на вероизповеданията при СГС като местно поделение на религиозната институция Н.А.С. „О.Б.Ц.”, а по Закона за изповеданията преценката дали едно вероизповедание застрашава обществените интереси или не се извършва от съда.

Към преписката е приложено писмо на Г.К. съветник в Дирекция ”Вероизповедания” при Министерски съвет № 00.00-000 от 00.00.2005 г., в писмото се прави изявление, че е официално регистрирано вероизповедание, което с нищо не

застрашава обществото. Дирекцията е запозната с полезните прояви на „XXXX-С.“ сред ромското население. Позицията на Дирекция „Вероизповедания“ при Министерски съвет е, че не е допустимо религиозни общности, които спазват законите на страната и с многогодишната си дейност са доказали, своята полза за обществото, да бъдат квалифицирани като секти.

Дирекция „Вероизповедания“ е специализирана администрация на Министерския съвет, която подпомага МС при осъществяване на държавната политика за подържане на търпимост и уважение между различните вероизповедания.

В Проекта на етичния кодекс на българските медии в Преамбюла е казано, че на медиите е присъщо да отразяват общественото мнение, като придобиват важна социална функция да информират обществото и да служат като фактор, който се грижи за неговите интереси.

В първия случай в статията „Кои бяха те“ данните за самоубийства не са свързани с хора, които са членове на църквата. В продължение на няколко години членове на „XXXX“- Швеция са служили като санитари в психодиспансер в гр. У., където са ставали тези самоубийства на пациенти.

При втория случай в статията „Циганин евангелист блудства с 3 годишна“ – изречението „Уличеният обяснил, че след проповеди със свои връстници се усамотявали да гледат порно филми и след това правели секс“ е също без доказателства и не е изяснено дали момчето е било мотивирано в действията си от богослужението.

Обсъждането на неморални прояви на деца от малцинствата и предлагане на мерки за тяхното контролиране, както и асоциални прояви на религиозни общности, които биха накърнили националното ни достойнство са напълно законосъобразни. Но духа на статиите не изостря чувствителността на обществото към съвременната култура на християнския свят, и към ценностите които могат да бъдат изградени у младите хора. Точно обратното, четем за извършени престъпления, които пораждат у всеки нормален човек гняв и недоумение. Гневът може да провокира агресивно отношение към религиозната общност, да насажда негативно отношение към религията въобще и да създаде застрашителна среда за официално регистрираните евангелските църкви в страната.

Посланието, което носят статиите съставляват нарушение на Закона за защита срещу дискриминация по чл. 5 - тормоз чрез създаване на застрашителна среда по смисъла на чл. 5, тъй като е налице по-неблагоприятно третиране на членовете на „XXXX-С.“ към О.Б.Ц. от това на другите вероизповедания у нас.

Налице е тормоз на религиозна основа по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от ЗЗСД. В случая тормозът се изразява словесно и очевидно от публикациите има за цел да накърни достойнството на жалбоподателя в качеството му на ръководител на религиозна общност. Тормозът е насочен към създаване на враждебна среда спрямо жалбоподателя. Статиите постоянно затвърждават убеждение, че дейността на „XXXX-С.“ е злонамерена и носи негативно, неморално отношение за обществото.

В тази част жалбата следва да бъде уважена т.к. е налице тормоз, който по силата на чл. 5 се счита за дискриминация.

В съдебно заседание довереникът на ответните страни посочи, че решението на Комисията ще въведе цензура и ще накърни свободата на средствата за масова информация по чл. 40, ал. 1 от Конституцията, както и свободата на словото по чл. 39, ал. 1. Разпоредбата в ал. 2 на същия член, обаче, въвежда конституционни ограничения при упражняване свободата на словото, в това число - забраната за накърняване на правата и доброто име на друго и забраната за разпалване на вражда (вж. Решение № 14 от 10.11.1992 г. по к.д. № 14/92, Решение № 7 от 04.06.1996 г. по к.д. № 1/96,

Решение № 21 от 14.11.1996 г. по к.д. № 19/96 и Решение № 20 от 14.07.1998 г. по к.д. №16/98).

В Решение № 7 от 04.06.1996 г. Конституционният съд изрично посочва, че външният баланс, който произтича от съотношението между упражняване на свободата на изразяване и други фундаментални права, се разрешава чрез установяване на ограничения. Независимо от неговата ценност, правото свободно да се изразява мнение не е абсолютно, тъй като Конституцията защитава и други ценности, респективно права и интереси, чието реализиране може да ги постави в конкуренция с разглежданото право. Степента, в която е допустимо ограничаването на правото свободно да се изразява мнение, е в зависимост от значимостта на интереса, преценен като също подлежащ на конституционна закрила дотолкова, че се позволява изключение.

В чл. 57, ал. 2 от Конституцията се съдържа едно общо положение за всички права, включително и за правото на свободно изразяване, което не допуска злоупотреба с тях или упражняването им по начин, който накърнява права или законни интереси на други. Конституционният съд в Решение № 7 от 04.06.1996 г. изрично посочва, че правата по чл. 39 – 41 от Конституцията нямат абсолютен характер.

Във всички свои решения относно свободата на словото Конституционният съд потвърждава, че тя не може да бъде използвана за накърняване на човешкото достойнство и правата на другите. Съдът обявява човешкото достойнство и правата на другите за висша конституционна ценност. Комисията приема, че публикациите насочени срещу жалбоподателя и представляваната от него религиозна общност са излезли извън рамките на правото да се изразява мнение, което да бъде разпространявано чрез слово (чл. 39, ал. 1 от Конституцията).

Накърняването на правата и доброто име на друго е основание за ограничаване на възможността свободно да се изразява мнение както по силата на общата ограничителна разпоредба на чл. 57, ал. 2 от Конституцията, така и с оглед на възприетата структура на чл. 39, в който член правото на мнение се ограничава заради друго конкуриращо право. В случая това е право на лично достойнство, чест и добро име, което съгласно чл. 32, ал. 1, изр. 1 от Конституцията е също защитено (вж. Решение № 7 от 04.06.1996 г. на Конституционния съд).

И изпратените от ответната страна вестник „XXX” публикации подробно описани в придружително писмо Вх. № 378/05.04.2006 г. по описа на КЗД бяха подробно разгледани от Комисията и се установи, че те като цяло не излизат извън рамките на правото да се изразява писмено мнение, съдържат само констатации и не представляват тормоз по смисъла на ЗЗсД.

От друга страна жалбоподателят като ръководител на религиозната общност „XXXX-С.” също следва да се съобразява с чл. 7, ал. 1 от Закона за вероизповеданията да спазва националната сигурност, обществения ред, народното здраве, както и правата и свободите на другите лица.

Във връзка с допълнително получените публикации Комисията намира, че не е налице непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД тъй като публикациите във вестник „XXX” не са били насочени само срещу евангелиската общност „XXXX-С.”. Наред с това следва да се отбележи, че заглавията по отношение на други официално регистрирани вероизповедания се различават съществено от заглавията по отношение на жалбоподателите, което е съставна част от упражнението срещу тях тормоз. Положението, което заема ответникът в обществото не само му позволява, но и го задължава да взема становище по наболели проблеми. Обсъждането на противозаконно или социално неприемливо поведение сред членовете на което и да

е от официално регистрираните вероизповедания, защитени от Закона за защита срещу дискриминацията е напълно легитимно.

2. По отношение второто искане на жалбоподателите да бъде наложена глоба и имуществена санкция на ответните страни Комисията в тази част отхвърля жалбата т.к. Комисията приема, че публикуването на такива статии е било допуснато от непознаването на новото антидискриминационно законодателство и иска ответната страна да приема настоящото решение като предупреждение в бъдеще да не допуска злоупотреба със свободата на словото и свободата за масова информация.

3. По третото искане на жалбоподателите Комисията счита, че следва да упражни правомощията си по чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗсД и да постанови задължително предписание по отношение на гл. редактор на вестник „XXX” за отстраняване на констатираното нарушение на законодателството за предотвратяване на дискриминацията и в бъдеще да не допуска нарушаване на антидискриминационното законодателство спрямо всички официално регистрирани религиозни общности.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗсД и чл. 36 във връзка с чл. 37, чл. 38 и чл. 39 от Правилата за производство пред КЗД трети постоянен специализиран състав постанови следното

РЕШИ

1. УВАЖАВА жалбата на „XXXX-С.” ЮЛ, местно поделение на Н.А. „О.Б.Ц.” и И.Г.Х. в частта за претърпяна дискриминация под формата на религиозен тормоз по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от ЗЗсД.

2. ОТХВЪРЛЯ жалбата в частта ѝ за претърпяна не пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗсД.

3. ОТХВЪРЛЯ искането на жалбоподателите да бъдат постановени глоба и имуществена санкция спрямо ответните страни В.Г. гл. редактор на вестник „XXX” и В.С., журналист във вестник „XXX” .

4. ПОСТАНОВЯВА задължително предписание по чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗсД, с което задължава В.Г. гл. редактор на вестник „XXX” да отстрани констатираното нарушение на законодателството за предотвратяване на дискриминацията и в бъдеще да не допуска нарушаване на антидискриминационно законодателство спрямо всички официално регистрирани религиозни общности.

23. Решение № 37 от 27.07.2006 г. по Преписка № 65/2006 г. на Трети специализиран постоянен заседателен състав на КЗД⁴³

Дискриминация на основата на признак религия

чл. 6, ал. 2, чл. 13 и чл. 37, ал. 2 от Конституцията на Република България

чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. и чл. 80, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗДискр.

чл. 11, ал. 1 и ал. 4 от Закона за закрила на детето

чл. 5 от Закона за народната просвета и чл. 4 от Правилника за приложение на Закона за народната просвета

чл. 7, ал. 1 от Закона за вероизповеданията

чл. 18, ал. 3 от Международния пакт за граждански и политически права

⁴³ Решението е влязло в сила .

чл. 9 от Европейската Конвенция за защита правата на човека и основните свободи

Правото на образование е гарантирано от Конституцията на Република България. Образованието в България е светско и това е законово уредено в хипотезите на чл. 5 от Закона за народната просвета и чл. 4 от Правилника за прилагането му, които не допускат налагането на идеологически и религиозни доктрини. Разпоредбата на чл. 11, ал. 1 от Закона за закрила на детето постановява, че всяко дете има право на закрила срещу въвличане в дейности, неблагоприятни за неговото физическо, психическо, нравствено и образователно развитие, а в ал. 4 на същия член се уточнява, че всяко дете има право на закрила срещу въвличане в политически, религиозни и синдикални дейности. Съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за вероизповеданията свободата на вероизповедание не може да бъде насочена срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на другите. Разпоредбите на чл. 18, ал. 3 от Международния пакт за граждански и политически права и на чл. 9, ал. 2 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи допускат ограничаване на свободата на вероизповедание при определени предпоставки. Комитетът по правата на човека е приел Общи коментари по чл. 18 от Международния пакт за гражданските и политическите права, които са възпроизведени в документ на ООН HRI/1/ Rev. 5. В тях изрично са коментирани граници на упражняването на свободата на вероизповедание или на убеждения само ако ограничението се допуска от закон и е необходимо с оглед защитата на обществената сигурност, ред здраве и морал или на основните права и свободи на другите.

В чл. 47, ал. 2, т. 5 от Правилника за дейността на учебното заведение изрично е казано, че „ученикът няма право да подтиква към противопоставяне по политически, етнически и религиозни признаци чрез различни форми (слово, облекло, отличителни знаци и ритуали)“.

Постъпил е сигнал от Областния управител – област С. д-р П.Ф. нов относно жалба на Организация XXXX – гр. С. Жалбата е с вх. № 447180406 по описа на Комисията за защита от дискриминация. По сигнала е образувана преписка № 65 по описа за 2006 г. Жалбоподателят твърдят, че е налице дискриминация срещу ученици изповядващи исляма и дава за пример случая с М.Т. директор на ПГИ „XXXX“ в гр. С. Жалбоподателят твърди, че евентуалната дискриминация може да се изразява под формата на: писане на слаби оценки, изпращане на поправителни изпити или оставяне да се повтаря учебна година.

Жалбата е срещу директора на ПГИ „XXXX“ и срещу Организация XXXX гр. С. (такова няма, така, че Комисията приема, че е срещу XXX – гр. С.).

Към сигнала е приложена жалба от Организация XXXX – гр. С. до Народното събрание на Република България. В тази жалба Организация XXXX твърди, че въз основа на вътрешни правилници в някои учебни заведения е въведена съзнателно задължителна ученическа униформа, за да се изключи възможността ученички с ислямско вероизповедание да носят установеното от Корана задължително облекло. Не носенето на такова облекло по принцип изключва ислямската принадлежност. Жалбоподателите смятат, че това е „дискриминация с криминален характер“. Дословен цитат с граматическо изписване: „Определено смятаме, че учебното заведение не е законодателен орган и не може каквото и да се залага в правилника той да изключва разпоредбите на вътрешното и международно законодателство защитаващо основни

човешки права. Прищевки не могат да стоят над тях”. Те искат съгласно логиката, залегнала в Корана, да бъде извършена промяна в нормативната уредба, касаеща личните документи.

Конкретните искания на жалбоподателите са:

1. Народното събрание да извърши промени в Закона за Народната просвета, гарантиращи изключването под каквато и да е форма на дискриминация на основата на верска и расова принадлежност.

2. Народното събрание със законов нормативен акт да извърши промени в разпоредбите за личните документи, чрез които да се позволи на жените изповядващи исляма за личните си документи да правят снимки с кърпите си.

По така формулираните конкретни искания, отправени в жалбата на Организация XXXX – град С. до Народното събрание на Република България, приложена към сигнала на областния управител на град С., Комисията за защита от дискриминация отказва да се произнесе в настоящото производство по преписка № 65 по описа на Комисията за 2006 г., тъй като тя не е сезирана да упражни правомощието си по чл. 47, т. 6 от Закона за защита срещу дискриминацията.

Комисията приема, че е сезирана чрез Областния управител на област С. относно искането Областното ръководство да съдейства пред РИО на МОН да се прекрати опит за дискриминация срещу ученици, изповядващи Исляма в ПГИ „XXXX”, гр. С. Видно от протокола на проведеното открито заседание по преписката от 12.06.2006 г., жалбоподателите в изложението на своите искания говорят само за техните искания и претенции към ръководството на ПГИ „XXXX”.

Производството е по реда на Глава четвърта, Раздел I от ЗЗСД.

Комисията намира жалбата за допустима с оглед сезирането на административния орган в срока по чл. 52, ал. 1 от ЗЗСД и чл. 9, т. 1 от Правилата за производство пред Комисията, тъй като е спазен тригодишния срок. Не са налице отрицателни процесуални предпоставки, които да възпрепятстват образуването на производството, както и разглеждането на жалбата по същество.

При посещението на докладчика по преписката в гр. С. е проведен разговор с Р.Ж. началник отдел „ИОМД” в РИО – гр. С. Тя е предоставила като писмено доказателство молбата на директора на ПГИ „XXXX” М.Т. от 00.00.2005 г. до Министъра на образованието и науката. В тази молба М.Т. търси съвет и съдействие при решаване на казуса с неспазването на Вътрешния правилник от М.М.В., която е дошла демонстрирайки религиозно облекло (кърпа) на 15.09.2003 г. Това е създавало напрежение в училището поради факта, че ученичката си е позволила да сложи религиозен атрибут, който не е включен в униформата. Същият проблем е продължил, когато втора ученичка Ф.В.К. от 11 клас е дошла със същия религиозен атрибут на 15.09.2005 г. И в двата случая ръководството на училището е подходило към проблема не от гледна точка на вероизповеданието, а относно това, че не се спазва Правилникът за дейността на училището и това създава нестабилност сред учениците. Друго съществено обстоятелство, е че в молбата до М.Х.Х. директорката на училището, обяснява, че след разговора си с Ф.К. е посетена от представители на Организация XXXX – С. Те са отправили обвинения към нея, че се опитва да се намесва в личните убеждения на двете ученички.

Във връзка с тази молба на директора на ПГИ „XXXX” със Заповед № 000/00.00.2005 г. от Началника на РИО-С. Т.П. се назначава комисия, която да извърши проверка по фактите и обстоятелствата, изложени от директора на ПГИ „XXXX”.

В Констативния протокол № 122/29.11.2005 г., с който е приключила проверката, се посочва, че двете ученички посещават учебните занятия със забрадка и дълго ритуално облекло от началото на годината. Ученичките не са споделили за

действия и обиди от страна на училищното ръководство. Обяснено им е, че с действията си нарушават чл. 47, ал. 2, т. 5 от Правилника за дейността на училището, че се създава напрежение сред учениците и, че тревогата на М.Т. е свързана с настъпване на неконтролируеми ситуации в училището. Комисията е посочила, че наказанията в чл. 139, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета, може да се налагат на учениците за неизпълнение на задълженията, определени с Правилника за приложение на Закона за народната просвета (ППЗНП) и с Правилника за дейността на училището. В прерогативите на Педагогическия съвет на училището е да вземе решение за наказание на ученици, след като се констатира неизпълнение от тяхна страна на задължения, произтичащи от Правилника за дейността на училището. В заключение комисията е написала, че носенето на забрадки и дълго ритуално облекло, като израз на мюсюлманските традиции, не нарушава разпоредбите на ППЗНП, не представлява основание за налагане на наказание и не може да бъде повод за унижаване на личното достойнство на ученика.

Констатации, направени в Протокола - т. 5, дават възможност на Педагогическият съвет да вземе решение за наказание на учениците след като е установено неизпълнение на задълженията, визирани в Правилника за дейността на училището. По време на посещението в ПГИ „XXXX”, докладчикът по преписката е констатирал, че Педагогическият съвет, за да не унижи личното достойнство на двете ученички, и до момента не е наложил никакви наказания по отношение на тях. Единствено са отправяни устни забележки да се придържат към утвърдената униформа в Правилника за дейността на училището.

Към преписката като писмено доказателство е приобщен Правилникът за дейността на училището в сила от 2002 година, изменен и допълнен през 2003 г., 2004 г. и 2005 г.

При проучването докладчикът по преписката е посетил ПГИ в гр. С. и е разговарял с М.М. (педагогически съветник в ПГИ „XXXX”). В резултат на този разговор е установено, че двете ученички имат отличен успех, за което получават стипендии. Докладчикът е констатирал как ходят облечени останалите ученици по време на учебни занятия. И в момента на посещението двете ученички – М.В. и Ф.К. са били с облекло, което не съответства на установената униформа по време на учебните занятия.

След посещението в С. е получено писмо от М.Т., директор на ПГИ „XXXX”, в което тя пише, че многократно е проверявана, но никой не се е ангажирал със становище по този случай. Като директор на ПГИ, където образованието е светско, за нея е недопустимо, при регламентирани правила в Правилника за дейността на училището в чл. 7 и чл. 47, ал. 2, които въвеждат еднакво за всички облекло, да се поставят в привилегировано положение представители на религии, чиито правила на обличане не съответстват на изискванията на приетия правилник.

М.Т. отхвърля, отправените към нея, обвинения от Организация – гр. С. към нея за това, че „съзнателно” е въведена ученическата униформа. Униформата е въведена преди те да започнат да носят религиозно облекло.

Председателят на Обединение за ислямско развитие и култура – С. е квалифицирал действията на М.Т., като „вмешателство и предприемане на мерки за ограничаване правата на лице и осъществяване на пряка и непряка дискриминация”.

По искане на Комисията са получени две писмени становища от: 1. проф. И.Ж., Директор на Дирекция „Вероизповедания” при Министерски съвет, с вх. № 607 от 18.05.2006 г. по описа на КЗД и 2. Д.В., Заместник Министър-председател, Министър на образованието и науката с вх. № 810а от 21.06.2006 г. по описа на КЗД.

След покана за помирение по реда на чл. 62, ал. 1 от ЗЗСД и чл. 32, ал. 1 от Правилата за производство пред Комисията страните не можаха да постигнат споразумение за помирение. Даде се ход по същество.

Проведено е откритото заседание на 12.06.2006 г. по преписка № 65 по описа на КЗД за 2006 г., на което присъстваха от страна на жалбоподателя - представители на Организация XXXX: С.Ш., заместник председател на ОИРК и М.Р.Ж., а за ответната страна - заместник директора на ПГИ „XXXX” К.А.П. На заседанието С.Ш. представител на Организация XXXX предостави като доказателства:

1. Писмо на заместник-министъра на МОН Ю.Н., с което се разрешава на М.В. да посещава училището с това облекло;

2. Писмо от началника на РИО-С. М.М. до М.В. в което се казва, че не е установено дискриминационно отношение към нея, и че всички училища включително и ПГИ „XXXX” са длъжни да спазват приетият Правилник за дейността на училището;

3. Открито писмо от група български жени-мюсюлманки в подкрепа на жалбата подадена от Организация XXXX и в подкрепа на учениците.

След закриването на откритото заседание по същество и обявяване от Трети специализиран постоянен състав, че спорът е изяснен от фактическа и правна страна (без възражение на страните) и съобщаване на срока за произнасяне на решението, е постъпила жалба в деловодството на Комисията за защита от дискриминация от М.М.В. до Инспектората при Министерство на просветата с копие до: Областен управител, началник инспектората, директор на ПГИ „XXXX” (адресатите са цитирани буквално), внесена от жалбоподателите. Председателят на състава не я е допуснал като доказателство, тъй като не е била посочена в откритото заседание като писмено доказателство, което противоречи на чл. 33, ал. 1 от Правилата за производство пред Комисията. Този писмен документ не се разглежда като доказателство, защото внасянето му непосредствено след обявяване на преписката за решаване се квалифицира като злоупотреба с правото на жалба пред КЗД.

На 14.07.2006 г. (два дни след откритото заседание) в Комисията за защита от дискриминация е постъпило становище от ГМ М.Х., с изх. № 000 от 00.00.2006 г. по описа на ГМ в Република България и вх. № 954 от 14.07.2006 г. по описа на Комисията. Трети постоянен специализиран състав е изпратил писмо с искане за становище до М.А.Х., ГММ в България на 10.05.2006 г. видно от изх. № 560/10.05.2006 г. по описа на КЗД. Видно от приложената обратна разписка, писмото е получено на 19.05.2006 г. Становището е изключено от писмените доказателства с разпореждане на председателя по преписката, като постъпило след откритото заседание, в което преписката е обявена за решаване. Комисията не разглежда становището като доказателство.

Въз основа на приложените към преписката писмени доказателства, писмени обяснения на директора на ПГИ „XXXX”, писмени становища, получени от проф. И.Ж., Директор на дирекция „Вероизповедания” при Министерски съвет от 17.05.2006 г. и Д.В., Заместник Министър-председател и Министър на образованието и науката, както и становищата на страните, изразени в заседанието по същество, проведено на 12.07.2006 г., Комисията приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Педагогическият съвет на ПГИ „XXXX” – гр. С., като специализиран орган за разглеждане и решаване на основни педагогически въпроси съгласно чл. 38, ал. 1 от Закона за народната просвета в съответствие със законовите си правомощия, определени в чл. 150, ал. 1, т. 1-12 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета, е приел Правилник за дейността на гимназията, с който е утвърдил и задължително униформено облекло за учениците. Директорът на ПГИ „XXXX” е осигурил изпълнението на решението на Педагогическия съвет, с което е утвърдено

униформеното облекло на учениците. Съгласно разпоредбата на чл. 135, т. 1 от Правилника за прилагане на Закона за народната просвета ученикът трябва да се явява на учебни занятия с утвърдената задължителна униформа от Правилника за дейността на училището.

Съгласно чл. 38, ал. 1 от Закона за народната просвета и в съответствие със законовите си правомощия, определени в чл. 50, ал. 1, т.1-2 от ППЗНП, Педагогическият съвет на ПГИ „XXXX” е определил вътрешната си организация, училищните символи и ритуали. Съгласно чл. 7 от Правилника за дейността на училището във връзка с чл. 47, ал. 2, т. 2 учениците са длъжни да се явяват на учебни занятия с утвърдената с решение № 11 от 07.07.2003 г. на Педагогическия съвет (вж. писмени обяснения на директора на ПГИ „XXXX” с вх. № 000 от 00.00.2006 г. по описа на КЗД) задължителна ученическа униформа-черен панталон/черна пола, бяла блуза, елек бордо, емблема. Следователно не се доказва твърдението на жалбоподателите, че униформата е въведена съзнателно, за да се изключи възможността ученички с ислямско вероизповедание да носят установеното от Корана задължително облекло, тъй като първият случай в гимназията датира от 15.09.2003 г. Трети специализиран постоянен състав приема, че в тази част жалбата следва да се отхвърли като неоснователна.

Квалификацията (от страна на жалбоподателите) на дискриминацията спрямо ученичките в училището като „дискриминация с криминален характер”, след въпрос на докладчика по преписката към жалбоподателите и въпрос на председателя по преписката, в какъв смисъл е използван терминът „криминален”, е дадено обяснение от представителя на жалбоподателите С.Ш., че използваната дума е доста силна. Същият потвърди, че е нямало извършено престъпление, нападение срещу ученичките (вж. Протокол от 12.07.2006 г., с. 19). Комисията приема по това твърдение, че не е било извършено криминално деяние срещу ученичките и няма да сигнализира прокуратурата по реда на чл. 59, ал. 3 от ЗЗСД. Наред с това предупрежда Организация XXXX да се въздържа в бъдеще от подобни квалификации, които по смисъла на чл. 147, ал. 1 от Наказателния кодекс се квалифицират като престъпление „клевета”.

В ПГИ „XXXX” – гр. С. на основание на чл. 5 от Закона за народната просвета, образованието е светско. Съгласно чл. 4 от ППЗНП светското образование не допуска налагането на учениците на идеологически и религиозни доктрини. В съответствие с нормативната уредба в Правилника за дейността на ПГИ „XXXX” – гр. С. в чл. 47, ал. 2, т. 5 изрично е уредено, че ученикът няма право да подтиква към противопоставяне по политически, етнически и религиозни признаци чрез различни форми (слово, облекло, отличителни знаци и ритуали). Тази разпоредба не противоречи на Конституцията, както твърди представителят на жалбоподателя С.Ш. (Вж. Протокол от 12.06.2006 г. стр. 10-11) по следните съображения:

Съгласно чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България всички граждани са равни пред закона, като не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Посоченото основно начало е доразвито в нормите, регламентиращи основните права и задължения на гражданите, в това число и в чл. 37, ал. 1 от Конституцията, съгласно който свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними, като държавата съдейства за подържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи. Посоченото основно право е защитено и с текста на чл. 38, ал. 1 от Конституцията,

според който никой не може да бъде преследван или ограничаван в правата си поради своите убеждения, нито да бъде задължаван или принуждаван да дава сведения за свои или чужди убеждения.

Според жалбоподателите с въведената униформа в училището е нарушено основното право на вероизповедание, както и е създадена предпоставка за дискриминация на религиозна основа. Претендира се, че липсва търпимост от страна на училищното ръководство. В международното право съществува определение на понятието „търпимост“, а именно в Декларацията за принципите на търпимостта, утвърдена с Резолюция 5.61 от Конференцията на ЮНЕСКО от 16 ноември 1995 г. Приетата Резолюция има политическо-морално значение, но това не омаловажава нейното значение в съвременното общество, тъй като е приета от универсална международна междуправителствена организация.

Какво представлява търпимостта според цитираната Резолюция?

В чл. 1, т. 1 от Декларацията „Търпимостта означава уважение, възприемане и правилно разбиране на богатото многообразие на културите на нашия свят, на нашите форми на самоизразяване и способите за проявление на човешката индивидуалност. На търпимостта подпомагат знания, отвореност, общуване и свободата на мисълта, съвестта и убежденията. Търпимостта е хармония в многообразието. Това не е само морален дълг, но и политическа и правна потребност. Търпимостта представлява добродетел, която прави възможно постигане на мир и подпомага замяната на културата на война с културата на мир“. В т. 2 от същия член се казва: „Търпимостта не е отстъпление, снисхождение или безразличие. Търпимостта това е преди всичко активно отношение, което се формира въз основа на признаването на универсалните права и свободите на човека“. „Търпимостта това е задължение да се подпомага способността за утвърждаване правата на човека, плурализма, демокрацията и правовия ред. Търпимостта е понятие, което означава отказ от догматизъм, от абсолютизацията на истината.....“ (чл. 1, т. 3 от Декларацията).

В чл. 5, ал. 1 от Декларацията за премахване на всички форми на нетърпимост и дискриминация на основа на религия или убеждение, приета с Резолюция № 36/55 на Общото събрание на ООН изрично се посочва, че: „Родителите, и в съответните случаи, законните попечители на дете имат право да определят неговия начин на живот в рамките на семейството в съответствие със своите вероизповедание или убеждения, а също така изхождайки от нравственото възпитание, което по тяхно мнение следва да получи детето.“ В ал. 3 от същия член се посочва: „Детето се предпазва от каквато и да било форма на дискриминация, основана на религия или убеждение. То следва да се възпитава в духа на разбиране, търпимост, дружба между народите, мир, всеобщо братство, уважение към свободата на вероизповедание или убеждения на другите хора, а също така и с пълното съзнание, че неговата енергия и способности трябва да бъдат посветени на служенето за благо на другите хора.“

Цитираните разпоредби представляват призив към толерантност от страна на всички, което означава, че международните стандарти не могат да се прилагат само спрямо един, друг, малцинство или мнозинство без отчитане на интересите, свободите и правата на другите. В конкретния случай, жалбоподателите не са толерантни към всички останали, които не попадат към оформената от тях група, а именно две ученички от ПГИ „XXXX“. На Комисията за защита то дискриминация се предлага да постанови решение, което да пренебрегне правата на ученици, изповядващи Ислям, които са съгласни да се съобразяват с предписанията в светското българско училище, както и на други ученици, които изповядват други религии, и на тези, които са атеисти. Неотменимо право на всеки е неговото вероизповедание или убеждения да бъдат демонстрирани в частния му живот, но не е допустимо те бъдат налагани на цялото

общество чрез показност и медийни изяви. Духовността е интимна сфера на всеки човек, която не може да бъде експлоатирана в публичното пространство нито от родители, нито от други лица или организации. Родителите имат пълното право да формират миогледа на своите деца, включително и чрез религиозни ценности, но те нямат правото да използват или да допускат други да използват миогледа на децата им в ущърб на други лица, които имат свои убеждения.

Комисията приема, че Организация XXXX в своите искания преминава границата на толерантността и предлага формула, която би поставила в неравностойно третиране на всички останали ученици, които не възприемат носенето на забрадки и друго ритуално облекло по време на учебните занятия. Претенциите на жалбоподателите, ако бъдат уважени, биха довели до пряка дискриминация на всички ученици, които не са съгласни в нарушение на установената униформа или други правила да бъдат толерирани тези, които не ги съблюдават.

Основен въпрос, който Комисията счита, че следва да се коментира по конкретния казус, е въпросът за границите на свободата на мисълта, съвестта и вероизповедание.

Съгласно чл. 37, ал. 2 от Конституцията правата по ал. 1 на същия член не могат да бъдат насочени срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на други граждани. Следователно, свободата на вероизповедание и религиозни възгледи може да бъде ограничена при необходимост. Подобно ограничаване се допуска и от универсални, и от регионални международни договори, по които България е страна, и които, съгласно разпоредбата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията, са част от вътрешното право на страната и имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

Изрично трябва да се посочи разпоредбата на чл. 18, ал. 3 от Международния пакт за гражданските и политическите права и чл. 9, ал. 2 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

Комитетът по правата на човека, учреден на основание чл. 28, ал. 1 от МПГПП, през 1993 година е приел Общи коментари № 22(48) по чл. 18 от Пакта, които са възпроизведени в документ на ООН HRI/GEN/1/ Rev.5. В този акт изрично са коментирани границите на упражняването на свободата на вероизповедание или на убеждения. По специално, в т. 8 от тях се посочва, че чл. 18, ал. 3 от МПГПП допуска ограничаване на свободата на изразяване на вероизповедание или убеждения само ако такова ограничаване е предписано от закон и е необходимо с оглед защитата на обществената сигурност, ред, здраве и морал, или на основните права и свободи на другите. Изрично ограничаването се допуска само ако кумулативно са налице двете предпоставки: 1. закон и 2. защита на обществената сигурност, ред, здраве и морал, или на основните права и свободи на другите.

В чл. 11, ал. 1 от Закона за закрила на детето се установява, че всяко дете има право на закрила срещу въвличане в дейности, неблагоприятни за неговото физическо, психическо, нравствено и образователно развитие. В ал. 4 на същия член се постановява, че всяко дете има право на закрила срещу въвличане в политически, религиозни и синдикални дейности. Съгласно разпоредбата на чл. 2 от Закона всяко физическо лице е дете до навършването на 18 години, като тази разпоредба е в пълно съответствие с чл. 1 от Конвенцията за правата на детето, която има статут в българското законодателство, определен в чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Нещо повече, и Конвенцията, и Закона обявяват интересите на детето за висши. Забраната за използването на непълнолетни е императивна и води до ограничаване на правото на манифестиране на религиозна принадлежност.

Разпоредбата на чл. 7, ал. 1 от Закона за вероизповеданията гласи, че свободата на вероизповедание не може да бъде насочена срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на другите.

В редица свои решения по чл. 9, ал. 2 от ЕКПЧ, Европейският съд по правата на човека е констатирал, че правото на свобода на мисълта, съвестта и религията – т.е. неприкосновеността на вътрешния свят, е безусловно гарантирано от Конвенцията. Ограничения са възможни само по отношение на външните проявления на мисълта съвестта и религията по силата на чл. 9, ал. 2 във връзка с изповядването на религиозни и други убеждения (решения от 25.05.1993, Кокинакис срещу Гърция, А. 260-А) и по силата на чл. 10, ал. 2 от Конвенцията във връзка с свободното изразяване на мнението въобще.

Член 9 от ЕКПЧ не означава, че някой може да се отметне от задълженията си, които са договорени свободно и без изрични резерви. Например, Европейската комисия по правата на човека по жалба № 1627890, Карадуман срещу Турция изрично подчертава, че изборът на студентка да следва в светски университет по необходимост, води до подчинение на определени университетски правила, поради което правилата за обличане, които забраняват носенето на фереджета не накърняват свободата на религия на студентката. Ограниченията предвидени в чл. 9, ал. 2 са необходими за едно демократично общество и не случайно представляват кратък списък на защитени интереси, които могат да послужат като основание за въвеждане на ограничения. Сред изброените основания са и защитата на обществения ред, морала и защита на правата и свободите на другите. Тези три основания са включени изрично и в чл. 37, ал. 2 от Конституцията на Република България. В решението по делото Енгел и други 1976 г. Европейският съд по правата на човека приема, че „обществен ред” в съответствие с чл. 9, ал. 2 ЕКПЧ всъщност се отнася до понятието „ред на местата, достъпни за всички”. Очевидно е, че светското училище е място достъпно за всички, в което е недопустимо създаването на напрежение и нестабилност, чрез външна демонстрация на религиозна принадлежност и религиозен възглед.

Конституционният съд на Република Турция в свое Решение от 7 март 1989 г. (публикувано в Официален вестник от 5 юли 1989 г.) постановява, че светската държава е основна предпоставка за демокрация и е гарант на свободата на вероизповедание и равенство пред закона. Представянето на носенето на ислямски забрадки като задължително религиозно задължение би имало за резултат дискриминация между практикуващи мюсюлмани, не практикуващи мюсюлмани и невярващи хора по признак „облекло” като всеки, който отказва да носи забрадка би се третираше без съмнение като противопоставящ се на Исляма или като атеист.

Европейският съд по правата на човека (в състав Голяма камара по реда на чл. 43 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи) в мотивите към Решението си от 18 май 2005 г. по делото Лейла Шахин срещу Турция, образувано по жалба № 44774/98 отбелязва, че принципът на светската държава е основата за забрана на носенето на религиозни символи в университетите в Турция. В този контекст, когато ценностите на плурализма, зачитането на правата на другите, и по специално, на равенството на мъжете и жените са били преподавани и прилагани на практика, напълно разбираемо е, че съответните органи са се стремили да запазят светския характер на обучението в съответното учебно заведение.

Пренасянето на становището на Европейския съд по правата на човека към конкретния казус би означавало, че компетентните органи не само не са предприели адекватни действия за опазване на светския характер на обучението в държавните и общинските училища, но и са подложили на неравно третиране всички ученици, които

спазват установените правила по Закона за народната просвета, Правилника за приложение на закона и Правилника за дейността на ПГИ „XXXX”. По отношение на учениците М.М.В. и Ф.В.К., те са били толерирани за сметка на останалите ученици. В тази част жалбата също следва да се отхвърли като неоснователна.

В т. 8 от вече цитираните Общи коментарии, приети от Комисията по правата на човека се подчертава, че концепцията за морал произтича от множество социални, философски и религиозни традиции, което означава, че ограничаването на свободата на външното проявление на вероизповедание или убеждения от гледна точка защита на морала, не трябва да се основава на принципи, които произтичат единствено от една традиция. Българското общество е традиционно толерантно. В него липсва налагането безогледно на моралните ценности на различни етноси, в това число и от страна на турския етнос. В конкретния случай Организация XXXX прави опит да наложи в едно светско училище морал, който не се възприема от другите, които съблюдават вътрешните правила, установени от Правилника за дейността в ПГИ „XXXX”.

В Резолюция № 1464 „Жените и религията” (октомври 2005) на Съвета на Европа изрично се казва, че: „Задължение на държавите – членки на Съвета на Европа е да защитават жените срещу нарушения на правата им в името на религията..... Те не трябва да се съгласяват да оправдават дискриминация и неравенство, които засягат жените на основания като физическо или биологическо разграничаване въз основа на или отнесено към религията. Те трябва да се борят срещу религиозно мотивираните стереотипи на женски и мъжки роли от ранна възраст, в това число в училищата” (т. 6). Точка 7.4 от същата Резолюция призовава държавите членки на Съвета на Европа „да осигуряват, че свободата на религията и уважението към културата и традицията да не се приемат като претекст за нарушаване правата на жените, в това число, когато непълнолетни момичета се принуждават със сила да се подчиняват на религиозни норми (в това число и норми на обличане)... . Където е позволено религиозното образование в училищата, да се осигури, че това обучение се извършва в съответствие с принципите на равенството между половете”.

Тъй като сигналът е постъпил чрез не правителствена организация, а не от двете непълнолетни ученички, не може да се приеме, че не им е било оказвано въздействие да сложат забравки при посещаване на избрано от тях светско училище. Самото включване на учениците в телевизионни предавания е форма на психологически натиск, тъй като те са на такава възраст, че медийните изяви повишават тяхното самочувствие и ги правят в собствените им очи обществено значими. Същевременно те още не осъзнават, че със своето поведение могат да накърняват правата на своите съученици и преподаватели, които са се отнасяли към тях с необходимата толерантност и уважение.

В конкретния случай представителите на вероизповедания, имащи задължителен елемент в облеклото, не са поставени в неблагоприятно положение, тъй като двете ученички сами и доброволно са избрали да получат образованието си в ПГИ „XXXX” – гр. С. и по този начин по своя воля са приели действащият Правилник в училището.

Комисията приема, че с носенето на религиозно облекло в училище, което не е светско, се създава предпоставка за по-неблагоприятно третиране на физически лица от друго вероизповедание, което не е свързано с Исляма или лица-атеисти. Учениците от същото вероизповедание, както и учениците от други вероизповедания и атеистите са поставени в неравностойно положение, което представлява засягането на техните права и свободи спрямо изповядващите Исляма, в частта относно религиозно предписаното облекло. Такова съблюдаване на религиозните норми е въпрос на субективна преценка и би могло да има случаи на крайно ревностно съблюдаване на

подобно ограничение в облеклото. Разбира се, не става дума за крайно изповядване на религиозен фундаментализъм, което би било в противоречие с нормите на светската държава, регламентирани от Конституцията в чл. 13, ал. 2. Фактическото ограничаване на правата и свободите на другите е основание да се въвеждат ограничения от страна на държавата и компетентни органи, чрез конкретни мерки, които имат временен характер, по смисъла на чл. 18, ал. 3 от МПГПП и чл. 9, ал. 2 от ЕКПЧ.

В случая носенето на религиозно облекло в училище е неприемливо за светското образование, и в частност в училище, което има установена униформа. Разнопосочните реакции от страна на компетентните органи, видно от приобщените писмени доказателства, по никакъв начин не допринасят за разрешаване на създалата се ситуация в едно училище, както и за предотвратяване на дискриминационни практики, основани на манифестиране на религиозна принадлежност. В тази връзка следва да се отбележи пасивната позиция на РИО при МОН, гр. С., както и позицията на МОН. Визираните действия на посочените държавни органи представляват нарушение на разпоредбите на чл. 11, ал. 4 от Закона за закрила на детето и чл. 4 от Правилника за приложение на Закона за народната просвета.

Разбира се, че в Закона за народната просвета и в Правилника за Прилагане на закона за народната просвета, са регламентирани правила, които се приемат от Педагогическия съвет на всяко училище и се прилагат от Правилника за дейността на училището и тези изисквания са установени, за да осигурява и защитава обществения ред в училище. Обществено оправдано е ограничаването на личното право за сметка на обществения интерес. В случая посещаването на училище с религиозно облекло при регламентирани правила, които са еднакви и важат за всички ученици, е поставяне в привилегировано положение представители на религии, чиито правила на обличане противоречат на изискванията на приетия Правилник за дейността на училището. Това привилегировано отношение нарушава принципи за равно третиране на учениците в училище и обезсмисля значението на вътрешните правила.

От практиката на Европейския съд могат да се цитират множество решения, в които е прието, че не трябва да се абсолютизира правото на субекта да се държи в обществото по начин предписан от религиозните правила. Под изповядване на религия не се има предвид всяко действие, мотивирано или вдъхновено от вярата. Например, в този смисъл има произнасяне по жалба 8160/78 срещу Великобритания по повод работното време, съвпадащо с време за молитва; жалба 45631/99 Хелми Беспинар срещу Турция по повод налагането на ограничения на религиозното право.

Комисията за защита от дискриминация установява, че не е била извършена дискриминация нито по смисъла на чл. 4, ал. 2, нито по смисъла на чл. 4, ал. 3 от Закона за защита срещу дискриминацията от страна на училищното ръководство на ПГИ „XXXX” – гр. С. по отношение ученичките Ф.В.К. и М.М.В. Жалбата следва да се отхвърли изцяло като неоснователна.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗСД и чл. 36 във връзка с чл. 37, чл. 38 и чл. 39 от Правилата за производство пред КЗД Трети постоянен специализиран състав постанови следното

РЕШИ

ОТХВЪРЛЯ ИЗЦЯЛО КАТО НЕОСНОВАТЕЛНА жалбата на Организация XXXX– гр. С., представлявано от С.Ш., заместник председател и М.Р.Ж., с адрес бул. „XXXX” № 00, етаж 0, гр. С. поради отсъствие на дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от Закона за защита срещу дискриминацията от страна на ръководството на ПГИ „XXXX” – гр. С. по отношение на ученичките Ф.В.К. и М.М.В.

УСТАНОВЯВА, че жалбоподателите – Организация XXXX – гр. С., представлявано от С.Ш., заместник председател и М.Р.Ж., с адрес бул. „XXXX” № 00, етаж 0, гр. С., са извършили действия, които се определят като „подбуждане към дискриминация” по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителни разпоредби на Закона за защита срещу дискриминацията, което представлява нарушение по смисъла на чл. 78, ал. 1 от Закона.

НАЛАГА АДМИНИСТРАТИВНОТО НАКАЗАНИЕ ”ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ” ЗА ПОДБУЖДАНЕ КЪМ ДИСКРИМИНАЦИЯ на Организация XXXX с адрес бул. „XXXX” № 00, етаж 0, гр. С. на основание чл. 80, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията в размер по 250 (двеста и петдесет) лева.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 47, т. 4 от Закона за защита срещу дискриминацията на Организация XXXX – гр. С., представлявано от С.Ш., заместник председател и М.Р.Ж., с адрес бул. „XXXX” № 00, етаж 0, гр. С. да се въздържа в бъдеще от създаване на предпоставки за дискриминация.

УСТАНОВЯВА, че педагогическото ръководство на ПГП „XXXX” – гр. С., представлявана от директора М.Т., с адрес ул. „XXXX” № 0, гр. С. е допуснало пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията на всички ученици, които спазват изискването за униформа, в сравнение с две ученички, които не спазват това изискване.

ПРЕДПИСВА на М.Т. в бъдеще да не допуска действия, водещи до неравно третиране на ученици от ПГИ „XXXX” – гр. С.

НАЛАГА АДМИНИСТРАТИВНОТО НАКАЗАНИЕ ”ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ” на ПГИ „XXXX” – гр. С. на основание чл. 80, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията в размер на 250 (двеста и петдесет) лева.

УСТАНОВЯВА, че Министерът на образованието и науката и Регионалният инспекторат на образованието към МОН – гр. С. не са предприели необходимите действия за разрешаване на случая, възникнал в ПГИ „XXXX” – гр. С. и са допуснали неблагоприятно третиране по смисъла на § 1, т. 7 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита срещу дискриминацията на ученици от ПГИ „XXXX” – гр. С., които спазват изискването за униформено облекло.

ПРЕПОРЪЧВА на Министъра на образованието и науката на основание чл. 47, т. 8 от Закона за защита срещу дискриминацията да инициира промяна в Правилника за приложение на Закона за народната просвета в чл. 150, ал. 1, т. 12 в частта избор на униформа, с която да се предотвратят дискриминационни практики.

НАЛАГА АДМИНИСТРАТИВНОТО НАКАЗАНИЕ ”ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ” на Министерството на образованието и науката на основание чл. 80, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията за това, че същото и неговото регионално поделение – Регионална инспекция за образование към МОН – гр. С. не са предприели адекватни мерки за изпълнението на разпоредбите на чл. 11, ал. 4 от Закона за закрила на детето и чл. 4 от Правилника за приложение на Закона за народната просвета в размер на 500 (петстотин) лева.

НАЛАГА АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАНИЕ ”ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ” на Регионалният инспекторат на образованието към МОН – гр. С. на основание чл. 80, ал. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията, че не са предприели адекватни мерки за изпълнението на разпоредбите на чл. 11, ал. 4 от Закона за закрила на детето и чл. 4 от Правилника за приложение на Закона за народната просвета в размер на 500 (петстотин) лева.

КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ОСЪЩЕСТВЯВА ПОСТОЯНЕН МОНИТОРИНГ ПО РЕДА НА ЧЛ. 40, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА НА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА

24. Решение № 38 от 22.02.2008 г. по Преписка № 37/2007 г. на АД НОС
заседателен състав на КЗД⁴⁴

Дискриминация на основата на признак религия

чл. 6, ал. 2, чл. 37, ал. 1 от Конституцията на Република България

чл. 26, т. 2 от Всеобщата декларация за правата на човека;

чл. 4, ал. 1, § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр.

чл. 5, от Закона за народната просвета

чл. 4 от ППЗНП

Училищният правилник на ПГЕ „XXXX” - гр. Д. не въвежда задължително изискване за носене на униформа от учениците при провеждането на учебно-възпитателния процес и жалбоподателките редовно посещават учебните занятия, носейки забрадки в израз на религиозните им вярвания и убеждения, и след като не са били ограничавани до го правят от страна на В.С.В. - директор на ПГЕ „XXXX” - гр. Д. и Т.П.П. - началник на районен инспекторат по образование гр. С. , то правото на образование на жалбоподателките не е било нарушено и възможността им свободно да посещават учебните занятия не е била ограничавана на основата на признак религия. Наведените твърдения за евентуална необходимост „да свалят забрадките, ако бъде получена такава заповед” съставят намира за недоказани, тъй като не се подкрепят от останалите доказателства по преписката. Не е налице дискриминация при упражняване правото на образование на основата на признак религия, тъй като жалбоподателките са посещавали редовно учебните занятия, носейки свободно забрадки и това тяхно поведение с нищо не нарушава въведените с Училищния правилник на ПГЕ „XXXX” гр. Д. правила за организацията и провеждането на учебно-възпитателния процес.

Преписка № 37 от 2007 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) е образувана след постъпване на жалба с вх. № 670050507, подадена от Р.К.Ш., Ф.К.Ч. и У.А.Ш. от с. Г., община Д. В жалбата до КЗД жалбоподателките излагат обстоятелства относно отправено към тях предупреждение от страна на В.С.В., директор на ПГЕ „XXXX” гр. Д., където момичетата се обучават в 10 клас. Предупреждението се отнася до облеклото на момичетата, част от което е и забрадка, която всяко едно момиче носи ежедневно включително и през времето когато посещава училище. Съгласно жалбата, предупреждението на директора е в посока преустановяване носенето на забрадки в училище, като от това пряко зависи възможността трите ученички да продължат да посещават училище.

⁴⁴ С Решение № 6139 от 27.05.2008 г. по адм. д. № 4443/2008 г. на Върховния административен съд решението е отменено в частта, с която на министъра на образованието и науката е дадена препоръка и задължително предписание с едномесечен срок за изпълнение, на основание чл. 47, т. 4, 6 и 8 във вр. с чл. 76, ал. 1, т. 1 от Закона за защита от дискриминация. Решението в останалата част е влязло в сила.

** Решението е подписано с особено мнение на докладчика по преписката, което се прилага.

Жалбоподателките се чувстват неравно третирани в сравнение с останалите свои съученици, които са свободни да избират начина на обличане при посещаване на учебни занятия. Отправят искане към Комисията да защити правата им.

Въз основа на жалбата за дискриминация по признак „религия“ и „вяра“ е образувана преписка № 37/2007 г. с Разпореждане № 105 от 16.03.2007 г. на Председателя на КЗД на основание чл. 50, и чл. 51, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) и на основание чл. 54 от ЗЗДискр. е разпределена за разглеждане на АД НОС заседателен състав.

Жалбата е подадена в срока, установен по реда на чл. 52, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) и е процесуално допустима.

Като страни в производството са конституирани:

В качеството на жалбоподател:

Р.К.Ш.;

Ф.К.Ч.;

У.А.Ш.;

В качеството на ответна страна

В.С.В. - директор на ПГЕ „XXXX“ гр. Д.,

Т.П.П. - началник на Регионалния инспекторат по образование - гр. С.

В допълнителни писмени обяснения с вх. № 44-00-5019 от 04.05.2007 г., Р.Ш. уточнява, че сезирането на Комисията за защита от дискриминация е провокирано от това, че на 23.02.2007 г. директорът на гимназията е отправил предупреждение до жалбоподателките, че „може да се наложи да свалят забрадките ако се получи такава заповед“.

В обясненията се дават сведения за проведена среща на председателя на общински съвет гр. Д. - Ю.Ж. с директора на гимназията, където е изяснено, че директора не е получавал писмена заповед, а само устно нареждане да бъдат предупреждени ученичките, че може да се наложи да свалят забрадките ако се получи заповед.

Р.Ш. заявява, че към момента на депозиране на писмените обяснения от 04.05.2007 г. момичетата свободно посещават учебни занятия.

Становището на директора на гимназията по повод подадената жалба до Комисията е, че „никой никога не им е забранявал да посещават занятията в училище със забрадки (защото няма основание за това) и те до днес не са загубили нито един учебен час. Ученичките са били предупреждени от директора на училището след разпореждане от началника на РИО на МОН гр. С., че при получаване на писмена заповед, може да се наложи да свалят забрадките“. Директорът обяснява, че „тъй като такава заповед няма, нито учител, нито директор или помощник директор не им е направил проблем за забрадките и те редовно посещават училище и са отлични ученички“. Пояснява също така, че в училището няма въведена задължителна униформа за учениците.

В хода на проучването е поискано становището на районния инспекторат по образование - гр. С., в отговор на което с писмо вх. № 115-01-701 от 07.05.2007 г. началник РИО С. - П., сочи, че директорът на ПГЕ „XXXX“ гр. Д. „не е получавал писмена и/или устна заповед от мен, относно забрана за посещаване на учебни часове със забрадки“

Като доказателство по преписката е приложен училищен правилник на ПГЕ „XXXX“ гр. Д. Правилникът определя структурата, функциите и управлението на професионалната гимназия, правата и отговорността на учителите и учениците в образователния процес, организацията на учебната работа. Глава III, Раздел I от правилника, установяващ дейността на учителите и възпитателите в процеса на работа

с ученици, чл. 36, ал. 1 посочва, че следва да съдействат за пълноценното интегриране на учениците в училищната и социалната среда.

Първото открито заседание по преписката е проведено на 20.07.2007 г.

В качеството на жалбоподатели се явяват лично Р.К.Ш. и У.А.Ш, а Ф.К.Ч. не се явява и не се представлява.

В качеството на ответна страна се явява лично директора на ПГЕ „XXXX“ гр. Д., В.С.В. и Т.П.П., началник на РИО на МОН, гр. С.

Предвид факта, че е първо заседание по преписката, съставът е предоставил възможност на страните да сключат споразумение на основание чл. 62, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация.

Двете страни изразяват готовност за сключване на споразумение, като на 16.08.2007 г. текстът на споразумението е заведено в деловодството на Комисията под вх. № 19-00-889. Споразумението установява, че страните са взели „единодушно решение да отпаднат всички спорни проблеми упоменати в жалбата, до обнародване на официален законов акт, който е в противоречие с постигнатото споразумение“.

Съставът приема, че депозираното в Комисията споразумение е непълно и неясно, което налага насрочване на второ открито заседание, което е проведено на 24.10.2007 г. За заседанието са призовани трите жалбоподателите, като лично се явява Р.К.Ш., а останалите не се явяват и не се представляват. В качеството на ответна страна се явява лично В.В., а от страна на Регионалния инспекторат се явява Р.Ж.Ж. Като свидетели се явяват И.А.Д. - представител на Организация XXXXX и Р.М.К., член на Б.Х.К.

Жалбоподателката Р.Ш. поддържа искането „да отпаднат тези неща, които господин П. е разпоредил на директора ... устно е казал на директора, че учениците които са със забрадки да не посещават учебните занятия“. Ученичката изразява желание да завърши образованието си, като заявява също така, че към момента на провеждане на заседанието същата посещава училище със забрадка, (стр. 3, Протокол от открито заседание на 24.10 2007 г.)

За ответната страна в заседанието се явява Р.Ж., в качеството на началник отдел в РИО на МОН - гр. С. Същата уведомява Комисията, че Регионален инспекторат – С. се ръководи от нормативната уредба във връзка с идентичен случай и решение № 37 от 2006 г. постановено от Комисията за защита от дискриминация.

Относно изложените в жалбата твърдения, че Регионален инспекторат С. е обърнал внимание на въпроса за вида в който се ходи в училище, г-жа Ж. уточнява, че „това е свързано с проверка която е осъществена на база наложен мониторинг в следствие на Решение № 37/2006 г. на КЗД както и във връзка с разгласен случай в медиите за ученици посещаващи училище със забрадки в населено място на територията на област С. До осъществяване на проверката, Регионален инспекторат по образование в С. „не е бил наясно или официално уведомен, че на територията на област С. има и други училища, освен това което касае решение № 37/2006 г. постановено от КЗД. Проверката е установила нарушения в пет училища на територията на област С. Инспектората е „обърнал внимание на директорите, че де факто нормативната уредба и училищният правилник задължава всички да са равнопоставени“. След проведени разговори от страна на представители на РИО С. с директори на училища, сред които и средно общообразователно училище „XXXX“, с. В. „е постигнато споразумение ученичките в училище без кърпи, извън училище всеки може да бъде така, както прецени, или както му повелява съответно неговата вяра“ (стр. 5, Протокол от открито заседание на 24.10 2007 г.)

В.В., в качеството на директор на ПГЕ „XXXX“ гр. Д., пояснява че две от жалбоподателките които в момента са ученички в 11 клас са започнали да ходят със забрадки в училище едва от миналата учебна година.

Съставът след като обсъди предложеното от страните споразумение, намира че липсва споразумение, поради което преписката се разглежда по същество, (стр. 7, Протокол от открито заседание на 24.10.2007 г.)

След направеното проучване по преписката и събраните в проведените открити заседания писмени и устни доказателства, АД НОС състав на Комисията за защита от дискриминация намира за установено от фактическа страна следното:

Училищният правилник на ПГЕ „XXXX“ - гр. Д. не въвежда задължително изискване за носене на униформа от учениците при провеждането на учебно-възпитателния процес. Жалбоподателките редовно посещават учебните занятия и не са били ограничавани до го правят от страна на В.С.В. - директор на ПГЕ „XXXX“ - гр. Д. и Т.П.П. - началник на районен инспекторат по образование гр. С. От около една година Р.К.Ш., Ф.К.Ч. и У.А.Ш. посещават учебните занятия, носейки забрадки.

Преценявайки установената фактическа обстановка по преписката, съставът достига до следните изводи от правна страна:

Процесният период следва да бъде определен от датата на визираните в нея факти и обстоятелства до момента на приключване на производството пред състава. При така възприетият подход настоящият състав намира, че следва да анализира становищата на страните и събраните писмени и устни доказателства в контекста на разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр., а именно поделената тежест на доказване на твърдяното. На базата на това разбиране съставът намира за безспорно доказано обстоятелството, че правото на образование на жалбоподателките не е било нарушено и възможността им свободно да посещават учебните занятия не е била ограничавана. Наведените твърдения за евентуална необходимост „да свалят забрадките, ако бъде получена такава заповед“ съставът намира за недоказани, тъй като не се подкрепят от останалите доказателства по преписката. Нещо повече, в хода на производството се установи, че жалбоподателките са посещавали редовно учебните занятия, носейки свободно забрадки. Това тяхно поведение с нищо не нарушава въведените с Училищния правилник на ПГЕ „XXXX“ гр. Д. правила за организацията и провеждането на учебно-възпитателния процес. Този извод се подкрепя и от дадените обяснения от директора на гимназията В.В., в които излага доводи, че жалбоподателките са отлични ученички, не са пропуснали нито един учебен час и по никакъв повод не им е било забранявано да посещават учебните занятия с каквото искат облекло. В същия аспект са и обясненията на жалбоподателката Р.Ш., с които тя недвусмислено заявява, че учи вече три години и няма никакви проблеми нито от страна на учителите, нито от страна на съучениците си. Решението ѝ да посещава учебните занятия със забрадка е взела през последната учебна година преди подаването на жалбата. Това не е довело до никакви последствия спрямо нея по отношение на различно третиране при или по повод упражняването на правото ѝ на образование от страна на директора на гимназията В.В. и началника на регионалния инспекторат по образование Т.П. Същото важи и за останалите две жалбоподателки. Дадените обяснения от поисканият като свидетел Р.М.К. и впоследствие обявил се за защитник на жалбоподателката Р.Ш., не могат да бъдат разглеждани като свидетелски показания и съответно съотносими към доказателствения материал по преписката. Показанията, дадени от свидетеля И.Д. също доказват, че жалбоподателките са посещавали учебните занятия, носейки забрадки и това не е възпрепятствало нормалното участие в учебния процес. Всички тези изводи показват, че жалбата е недоказана и следва да бъде оставена без уважение.

Действащата нормативна уредба предоставя възможност на училищните ръководства да решат дали да въведат задължителна униформа за учениците при посещаване на учебните занятия. В ПГЕ „XXXX“ - гр. Д. такова изискване не е въведено. Ето защо съставът счита, че ответните страни по преписката, а именно В.С.В. - директор на ПГЕ „XXXX“ - гр. Д. и Т.П.П. - началник на Регионалния инспекторат по образование - гр. С., с действията си не са извършили нарушение на Закона за защита от дискриминация.

Правото на образование е гарантирано от Конституцията на Република България. То е основно гражданско право и държавата е длъжна да осигури необходимите условия и гаранции за упражняването му. Това нейно задължение се отнася за всички български граждани и по никакъв начин не може и не бива да бъде ограничавано. Образованието в България е светско и това е законно уредено с разпоредбата на чл. 5 от Закона за народната просвета и чл. 4 от Правилника за прилагането му. Тази уредба не допуска налагането на идеологически и религиозни доктрини. Остава неуреден въпросът дали носенето на религиозни символи в учебните заведения, в които няма въведена задължителна униформа нарушава светския характер на образованието. От друга страна свободата на вероизповеданията в Република България също е конституционно гарантирана. Отделните вероизповедания са свободни и равнопоставени съгласно изричната разпоредба на чл. 4, ал. 1 от Закона за вероизповеданията. Религиозните институции са отделени от държавата и тя не може да влияе върху свободата тяхната дейност в рамките на законоустановените правила. Правото на вероизповедание и начините на възникване и изразяване на верско убеждение са уредени в чл. 5 и чл. 6 от Закона за вероизповеданията. Ограничаването на свободата на вероизповедание може да стане само ако възникне опасност за националната сигурност, обществения ред, здравето или морала, както и при засягане на правата и свободите на други лица. Тази уредба се нуждае от прецизиране и детайлизиране в контекста на намиране на баланс при упражняването на правото на образование и правото на вероизповедание. Възниква въпросът дали ли е колизия между носенето на религиозни символи като част от принадлежността към определена религия и светския характер на образованието в България. Доколкото е налице липса на нормативно регламентиране на тези обществени отношения относно светския характер на образованието и носенето на религиозни символи при и по повод упражняването на това право, съставът намира за необходимо да упражни правомощията на Комисията за защита от дискриминация по реда на чл. 47, т. т. 4, 6 и 8 от Закона за защита от дискриминация като:

Препоръча на министъра на образованието и науката да направи цялостен анализ на състоянието на системата на българското образование в контекста на спазването на антидискриминационното законодателство и свободата на вероизповеданията

Даде задължително предписание на министъра на образованието и науката да упражни законовите си правомощия като приведе действащата подзаконова нормативна уредба в съответствие с антидискриминационното законодателство и свободата на вероизповеданията. нормативна уредба в съответствие с антидискриминационното законодателство и свободата на вероизповеданията.

Водим от гореизложеното и на основание чл. 65, т. 5 във връзка с чл. 66, чл. 47, т. т. 4, 6 и 8 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 1 от Закона за защита от дискриминация, АД НОС състав на Комисията за защита от дискриминация,

РЕШИ

УСТАНОВЯВА, че В.С.В. - директор на ПГЕ „XXXX” - гр. Д. и Т.П.П. – началник на районен инспекторат по образование гр. С. не са извършили нарушение на Закона за защита от дискриминация

ОСТАВЯ БЕЗ УВАЖЕНИЕ жалбата на Р.К.Ш., Ф.К.Ч. и У.А.Ш. от с. Г., община Д.

Препоръчва на министъра на образованието и науката да направи цялостен анализ на състоянието на системата на българското образование в контекста на спазването на антидискриминационното законодателство и свободата на вероизповеданията.

Дава задължително предписание на министъра на образованието и науката да упражни законовите си правомощия като приведе действащата подзаконова нормативна уредба в съответствие с антидискриминационното законодателство и свободата на вероизповеданията.

Дава срок от един месец на министъра на образованието и науката да предприеме действия по изпълнението да дадената препоръка и задължително предписание и да уведоми Комисията за защита от дискриминация за това.

ОСОБЕНО МНЕНИЕ на докладчика по преписката Есен Фикри

Жалбоподателките Р.К.Ш, Ф.К.Ч., У.А.Ш. са ученички в ПГЕ „XXXX” гр. Д. Твърдят, че в семействата си са възпитавани според убежденията на родителите им в дух на вяра в ислямската религия и като вярващи мюсюлманки след 8-ми клас по свое вътрешно убеждение носят забрадки. Твърдят, че посещават учебните занятия със забрадки, в училището няма задължителна униформа, а останалите им съученици посещават учебните занятия облечени по „всевъзможни начини,„. Оплакват се, че на 23.02.2007 г. по устно разпореждане на Началника на РИО гр. С. Т.П. Директорът на ПГЕ „XXXX” гр. Д. В.В. ги е повикал в своя кабинет и ги предупредил, че може да се наложи да свалят забрадките, ако дойде такава заповед. Жалбоподателките считат, че отправеното им предупреждение е дискриминационно и ако в действителност бъде издадена такава заповед, то тя ще има за резултат да ги лиши от правото им на образование.

От доказателствата по преписката се установява, че писмена заповед, с която се забранява посещението на учебните часове със забрадки, не е издавана нито от Директора на ПГЕ „XXXX” гр. Д., нито от Началника на РИО гр. С. Това налага извода, че не е налице по-неблагоприятно третиране на основание признак религия или вяра по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., нито поставяне в по-неблагоприятно положение на основание признак религия или вяра по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр.

Видно е от писмените обяснения на В.В., Директор на ПГЕ „XXXX” гр. Д., входиращи в КЗД под № 19-00-863 от 16.05.2007 г., че той признава факта, че по нареждане на Началника на РИО на МОН гр. С. е предупредил трите ученички, че при получаване на писмена заповед може да се наложи да свалят забрадките. По неговите твърдения такава заповед няма и ученичките продължават да посещават учебните часове със забрадки. По въпроса за това устно разпореждане за отправяне на предупреждение Началникът на РОИ на МОН гр. С. не дава никаква информация в своите писмени обяснения, входиращи в КЗД под № 15-01-701 от 07.05.2007 г. – нито потвърждава, нито отрича устно да е нареждал или обръщал внимание на Директора на

гимназията на въпроса за евентуална бъдеща заповед, която може да наложи свалянето на забрадките от трите ученички. В откритото заседание на 24.10.2007 г. РИО на МОН гр. С. се представлява от Р.Ж.Ж., началник отдел в РИО гр. С. Резюме на становището, която тя изразява за РИО гр. С./стр. 4-5, 20 от протокола от заседание от 24.10.2007 г./, е следното: РИО гр. С. се ръководи от прилагане и изпълнение на нормативната уредба в контекста на решение № 37 от 2006 г. на Комисията за защита от дискриминация, което според нея се отнася до идентичен случай. В резултат на осъществена проверка от РИО град С. след произнасянето на решение № 37 от 2006 г. на КЗД се установило, че на територията на област С. има още пет училища, извън това за което се отнася решението на КЗД, в които ученички посещават учебните часове със забрадки. РИО гр. С. чрез представителя си застъпва становището, че съгласно чл. 5 от ЗНП и чл. 4 от ППЗНП и предвид решение № 37 от 2006 г. на КЗД образованието е светско и всички са равнопоставени. Според РИО гр. С. /стр. 5 от протокола от 24.10.2007 г. абзац първи/ спазването на сега съществуващата нормативна уредба предоставя две алтернативи на тези, които са засегнати от проблема/ носещите забрадки в израз на вяра в определена религия/: единият избор е когато са в училище да са без забрадки, а другият избор е педагогическият съвет да приложи правомощията си по отношение изпълнението на разпоредбите на ЗНП, ППЗНП и училищния правилник. Това недвусмислено разкрива, че според РИО град С. действащата нормативна уредба не допуска посещението на учебни занятия със забрадки, такъв вид проява на религиозни убеждения и вяра според РИО гр. С. съставлява нарушение на ЗНП, ППЗНП и е основание за предприемане на съответни мерки от страна на педагогическите съвети по отношение на носещите забрадки ученички за санкциониране на това им поведение. Във връзка с констатациите за посещение на учебни занятия със забрадки, което според РИО гр. С. е нарушение на ЗНП, според обясненията на Р.Ж. РИО гр. С. е обърнал внимание на директорите на училища за споменатите по-горе две алтернативи и е провело срещи с директорите на училища, в които е констатирано, че ученички посещават учебните часове със забрадки. В резултат на тези срещи в едно от училищата - СОУ „XXXX” с. В. се сочи, че е постигнато споразумение ученичките да посещават училище без кърпи. Предвид това според РИО гр. С. не е било необходимо издаването на устна заповед, тъй като недопустимостта на носенето на забрадки в училище, изразяваща религиозните вярвания, произтичала от действащата нормативна уредба и поради това не било нужно да се издава изрична заповед до Директорите на училища да изпълняват законовите разпоредби.

От обясненията на В.В., Директор на ПГЕ „XXXX” гр. Д., дадени в откритото заседание на 24.10.2007 г. /стр. 16-19 от протокола от заседанието /се установява, че в действителност от страна на РИО гр. С. са отправени забележки до него, че според действащата нормативна уредба образованието е светско и поради това никой не трябва да посещава часовете в училищата със забрадки като вид религиозен символ. Но видно е от неговите изявления, че той не е убеден в съществуването в действащата нормативна уредба на законова забрана за посещение на учебните занятия със забрадки и предвид отправяните към него забележки от РИО гр. С. училищното ръководство е разговаряло с трите ученички и ги убеждавало /стр. 17 абзац първи от протокола/. В своите обяснения директорът не посочва точно в какво се опитвал да убеждава трите ученички, но в контекста на обясненията на страните очевидно убеждаването е било в насока за светския характер на образованието и необходимостта от свалянето на забрадките в училище. Този извод се налага както от признанията на представителя на РИО гр. С. за постигнато в този дух споразумение в СОУ „XXXX” с. В. в резултат на разговори между училищното ръководство и ученичките, така и от посочения от В.В.

друг пример за решаване на проблема, а именно: „В противен случай може да се наложи при издаване на документ от министерството, конкретизиращ съответните неща, може да се наложи да минат и като частни ученички, какъвто прецедент имаше предната година в друга една гимназия в С. област „ /протокол от 24.10.2007 г. стр. 17/. Въпреки отправяните към Директора забележки от страна на РИО гр. С., то той на своя отговорност с риск да бъде наказан не е налагал забрана на жалбоподателките да посещават училище със забрадки, за да не накърни правото им на образование и да могат жалбоподателките да завършат избраното от тях училище. Директорът на ПГЕ „XXXX” гр. Д. твърди, че не е имало случаи педагогическия или не педагогическия персонал в училището да се отнасят дискриминационно спрямо жалбоподателките за това, че носят забрадки.

От анализа на обясненията на страните се установява, че РИО гр. С. е предприел проверка в училищата в областта за установяване дали има други училища, освен това, за което е издадено решение № 37 от 2006 г. на КЗД, в което се нарушава принципа за светския характер на образованието, но е видно от обясненията на страните, че се говори само за забрадки, носени от мюсюлманки в израз на вяра в исляма, но не и изобщо за религиозни символи в училищата на всички разпространени на тази територия религии. Несъмнено РИО гр. С. счита, че спазването на действащата нормативна уредба за светския характер на образованието се свежда до недопустимост на посещението на училищата със забрадки/ „Единият избор е, когато са в училище да са без забрадки, като всички останали, – стр. 5 от протокола от 24.10.2007 г./, а неспазването на този критерий е основание за упражняване правомощията на педагогическия съвет.

Безспорно се установява, че след извършената проверка от РИО град С. е обърнато внимание и са отправени забележки до Директорите на петте училища, в това число и до Директора на ПГЕ „XXXX” гр. Д. за спазване на нормативната уредба според тълкуванието на РИО град С. В резултат на тези забележки към директорите на училищата в СОУ „XXXX” с. В. постигнато споразумение ученичките да посещават училище без кърпи, докато в ПГЕ „XXXX” гр. Д. Директорът не е бил убеден в тълкуванието, дадено от РИО гр. С., че действащата нормативна уредба не позволява посещението на училище със забрадки, и въпреки осъзнатия риск от възможността да бъде наказан не е наложил забрана спрямо жалбоподателките да посещават учебни занятия със забрадки, но ги предупредил за становището на РИО гр. С. и че ако се получи заповед може да се наложи да свалят забрадките.

В този смисъл не споделям констатацията на решаващия състав за недоказаност на твърдението на жалбоподателките относно предупреждението, че ако бъде получена заповед, може да се наложи да свалят забрадките. Напротив това твърдение е безспорно доказано, то не се отрича нито от Директора на ПГЕ „XXXX” гр. Д., а РИО гр. С. ясно изразява позицията си по въпроса за недопустимост на носенето на забрадки в училище и сочи две алтернативи – всички в училище без забрадки или в противен случай следва упражняване правомощията на педагогическите съвети. Няма съмнение, че предупреждението, което е отправено от Директора на ПГЕ „XXXX” гр. Д. до трите жалбоподателки, е в резултат на така нареченото от представителя на РИО гр. С. обръщане на внимание на директорите да спазват чл. 5 от ЗНП, чл. 4 от ППЗНП, чл. 11, ал. 2 от Закона за закрила на детето и решение № 37 от 2006 г. на КЗД. Според РИО гр. С. в случая не е необходимо издаването на заповед, с която да задължават Директорите на училища да изпълняват закона. Няма спор, че ученичките продължават да посещават училище със забрадки, спрямо тях не са предприети мерки от страна на преподавателите или педагогическия съвет във връзка с носенето на забрадки, но се чувстват реално застрашени от това, че може да бъде издадена писмена заповед за

забрана за посещение на учебните занимания със забрадки, което е в разрез с техните религиозни вярвания, и на практика това да стане причина за не завършване на образованието им в избраното от тях училище.

В първото по преписката заседание КЗД е дала възможност на страните за постигане на помирение. В дадения от КЗД срок е представено споразумение, сключено между жалбоподателките и Директора на ПГЕ „XXXX” гр. Д., по силата на което страните се съгласяват: ”Единодушно решаваме да отпаднат всички спорни проблеми, упоменати в жалбата до обнародването на официален законов акт, който е в противоречие с по-горе постигнатото споразумение”. Така формулираните уговорки решаващият състав прие за непълни и неясни, което наложи провеждането на второ открито заседание по преписката на 24.10.2007 г. Съставът поиска становищата на страните, при което се установи, че жалбоподателките желаят да продължат да посещават училище със забрадки и да завършат образованието си. Представителят на РИО град С. изразява становището си, че нормативната уредба не позволява удовлетворяване претенциите на жалбоподателките, а Директорът на гимназията не изразява категорично отношение и заявява, че след допълнителни разговори може и да се постигне споразумение с жалбоподателките. Това мотивира съставът да счете, че не е постигнато помирение между страните, което налага разглеждане на спора и произнасяне по същество.

Не се спори между страните, че жалбоподателките са мюсюлманки, възпитани са в семействата си в духа на религиозните обичаи и носят забрадки в израз на религиозните си вярвания. В случая не става дума за изповядване на краен ислямски фундаментализъм, който би се явил в противоречие с нормите на светската държава, регламентирани с Конституцията - чл. 13, ал. 2 от Конституцията на Република България. Че носенето на забрадка е продиктувано от вярата в ислямската религия и произтичащите от Корана обичаи жените да покриват прелестите си с цел опазване на целомъдрието се установява от показанията на разпитания свидетел Д. Според обясненията на същия свидетел религиозните правила налагат на вярващите жени да покриват косата си и тялото си, когато са извън семейството и кръга на най-близките им. В днешно време това се постигало със забрадка, която независимо от начина на връзване покрива косата и излага на показ само лицето.

Няма спор и по въпроса, че в училищния правилник на ПГЕ „XXXX” гр. Д. не е установена задължителна униформа и всички ученици посещават учебните занятия с облекло според собствените си схващания, убеждение и мироглед, доколкото дрес кодът е тяхното външно проявление. Това обстоятелство изключва аналогията с решение № 37 от 2006 г. на КЗД, което касае друго училище, в което е установена задължителна униформа.

Предвид това, че липсва писмена заповед за сваляне на забрадките, факта, че жалбоподателките продължават да посещават училище със забрадки, то следва да се изследва дали отправеното към жалбоподателките предупреждение за необходимостта да свалят забрадките при издаването на писмена такава заповед съставлява дискриминация.

Съгласно чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. дискриминация е по-неблагоприятното третиране въз основа на някой от признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., а съгласно чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. дискриминация е и поставянето в по-неблагоприятно положение въз основа на признак по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. Очевидно в настоящия случай при липса на заповед за забрана за посещение на училище със забрадки не би могло да се приеме, че е налице по-неблагоприятно третиране или поставяне в по-неблагоприятно положение по признак вяра.

Но съгласно чл. 5 от ЗЗДискр. тормозът на основа на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация. Тормозът по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда. Отправеното към жалбоподателките предупреждение е поведение, изразено словесно, което те не желаят. Това поведение изразено словесно се основава на признака по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. – вяра в определена религия. Дори и предупреждението да не е имало за цел, то същото има за резултат накърняване достойнството на жалбоподателките, изразяващо се в тяхната самооценка за правото им на вероизповедание и правото им на образование, тъй като правото на образование е основно право, осъществява се в избрано от лицето училище съобразно личните му предпочитания и възможности и при упражняването му не се допускат ограничения или привилегии, основани на раса, народност, пол, етнически и социален произход, вероизповедание и обществено положение /чл. 4 и чл. 9 от ЗНП/. В Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието, ратифицирана с указ № 508 на 17.11.1962 г., е установен принципът за недопустимост на дискриминация в областта на образованието, който принцип е намерил място в разпоредбата на чл. 4, ал. 2 от ЗНП. Съгласно чл. 2 от Допълнителния протокол към ЕКЗПЧОС никой не може да бъде лишен от правото на образование. Предупреждението е създавало застрашителна за жалбоподателките среда, тъй като у тях се е породило чувство на опасение и страх, че при въвеждането на такава забрана няма да могат да завършат избраното от тях образование. С оглед на гореизложеното и предвид характера на предупреждението, отнасящо се не общо до всички знаци, предмети или атрибути, изразяващи вярата на индивида в коя да е религия, а само до носенето на забрадки в училище в израз на вяра в исляма, което разкрива двойни стандарти спрямо различните религии, мотивира особеното ми мнение по случая, че е налице дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. В този смисъл жалбата се явява основателна и се установява нарушение на чл. 4, ал. 1 във връзка с чл. 5 предложение първо от ЗЗДискр. За преустановяване на нарушението трябва да се дадат предписания на РИО град С. занапред да се въздържа от извършването на подобно нарушение.

Съгласно чл. 6, ал. 2 от Конституцията на Република България всички граждани са равни пред закона, като не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Посоченото основно начало е доразвито в нормите, регламентиращи основните права и задължения на гражданите, в това число и в чл. 37, ал. 1, съгласно които свободата на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и на религиозни или атеистични възгледи са ненакърними, като държавата съдейства за поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи. Посоченото основно право е защитено и с текста на чл. 38, ал. 1 от Конституцията, според който никой не може да бъде преследван или ограничаван в правата си поради своите убеждения, нито да бъде задължаван или принуждаван да дава сведения за свои или чужди убеждения. Съгласно чл. 37, ал. 2 от основния закон правата по ал. 1 на същия текст не могат да бъдат насочени срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала или срещу правата и свободите на други граждани. Целта на нормата на чл. 37, ал. 2 е точно да установи, да посочи предела на възможността за ограничаване,

респективно за упражняване на правата, в това число и на правото на вероизповедание и свързаното с него облекло като израз на религиозни вярвания .

Образованието е светско и този му характер е регламентиран в разпоредбата на чл. 5 от ЗНП и чл. 4 от ППЗНП, според които норми не се допуска налагането на учениците на идеологически и религиозни доктрини, но в светските училища могат да се изучават религии в часовете, определени за задължително избираема или свободно избираема подготовка. В настоящия случай не намирам, че носенето на забрадки в училище би могло да бъде равнозначно на налагането на учениците на идеологически и религиозни доктрини. Няма данни по преписката това външно изражение на вярата да засяга и накърнява правата на другите ученици в гимназията, които са свободни да посещават училището с дрехи според техния мироглед и вкус, или да е насочено срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала.

Съгласно чл. 26, т. 2 от Всеобщата декларация за правата на човека образованието трябва да бъде насочено към цялостно развитие на човешката личност и засилване на уважението към правата на човека и основните свободи. То трябва да съдействува за разбирателството, търпимостта и приятелството между всички народи, расови или религиозни групи, както и за осъществяване дейността на ООН за поддържане на мира. Тези принципи са последвани от вътрешното ни законодателство, като съгласно чл. 1, т. 5 от ППЗНП системата на народната просвета полага основите на непрекъснато образование на гражданите, като осигурява изграждане на свободна, морална и инициативна личност, която като български гражданин уважава законите, правата на другите, техния език, религия и култура.

Предупреждението, отправено до жалбоподателките, разкрива не еднозначен и неравен подход към външното изразяване на вяра и поради това то се явява в разрез с горепосочените принципи за недискриминация.

Раздел VI

Дискриминация на основата на признак увреждане

25. Решение № 31 от 11.07.2006 г. на КЗД, деветчленен пълен състав ⁴⁵

Достъпна архитектурна среда за хора с увреждания

чл. 5, чл. 40, чл. 47, т. 8, чл. 50, т. 2 от ЗЗДискр.

§ 6 от ПЗР на ЗИХУ

Наредба № 6 от 26.10.2003 г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии

Императивната норма на § 6 от ПЗР на ЗИХУ въвежда задължение на държавната и общински власти най-късно до 31.12.2006 г. да осигурят свободен достъп за хората с увреждания до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост. Неизпълнението на това задължение в законоустановения срок би довело до допускането на дискриминация по смисъла на чл.5, хипотеза последна, от ЗЗДискр., което налага нуждата от прилагането на превантивни мерки от Комисията за защита от дискриминация за предотвратяване на дискриминация чрез налагането на предписания до правнозадължените субекти за приспособяване на архитектурата съобразно потребностите на лицата с увреждания за свободен достъп до публичните сгради.

Производството е по реда на чл. 50, т. 2 от Закона за защита срещу дискриминацията (ЗЗСД) във връзка с чл. 8, ал. 1 от Правилата за производство пред Комисията.

Образувано е по доклад на Анели Чобанова - член на КЗД, заведен с вх. № 00/22.06.2006 г. в Комисията за защита от дискриминация, с който Комисията е сезирана за изтичащия срок за осигуряване на свободен достъп за хората с увреждания до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост в Република България, визиран в § 6 на ПЗР на Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ), както и относно неточно позоваване на Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ), който е отменен от ЗИХУ, в § 3 на ПЗР на Наредба № 6 за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии в България, издадена на 26.10.2003 г. от МТСП, МЗГ, МРРБ и МЗ.

В доклада си г-жа Чобанова твърди, че:

Първо, препратката към ЗЗРСИИ е неправилна и незаконосъобразна, предвид приетия нов закон, а именно ЗИХУ, който с влизането си в сила на 01.01.2005 г. е изменил горесцитирания и в който нов закон е възприета качествено нова терминология, а терминът "инвалид" е заменен с термина "лице с увреждане". Допуска, че констатираната неточност е в резултат на неприведеното подзаконово нормотворчество в съответствие със сега действащия закон. Предлага на Комисията да упражни правомощието си по чл. 47, т. 8 от ЗЗСД и да отправи препоръки към авторите на Наредба № 6 за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии, за извършване на съответната промяна в § 3 на ПЗР на тази наредба.

Второ, § 6 от ПЗР на ЗИХУ съдържа задължение на държавната и общински власти най-късно до 31.12.2006 г. да осигурят свободен достъп за хората с увреждания до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост. Предлага на Комисията да упражни правомощията си по чл. 47 във връзка с чл. 5 и чл. 40 от ЗЗСД и да отправи препоръка към съответните отговорни органи и длъжностни лица с

⁴⁵ Решението е влязло в сила .

оглед навременното привеждане на императивните разпоредби на закона в действие в указания срок.

На свое заседание на 11 юли 2006 г. Комисията за защита от дискриминация в своя пълен състав разгледа посочените от г-жа Чобанова доказателства и намери за установено следното:

На първо място, понастоящем нормите, уреждащи достъпността и изграждането на подходяща архитектурна среда в България са концентрирани предимно в Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) и Закона за устройство на територията (ЗУТ), и имат своето отражение в ЗЗСД. На основание на първите два закона е създадена и действа "Наредба № 6 от 26.10.2003 г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии". Същата е издадена от МРРБ, МЗГ, МТСП и МЗ и е в сила от 17.01.2004 г. Съгласно разпоредбите на Закона за нормативните актове, основанийето за издаване на тази наредба е разписано в Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на визириания подзаконов нормативен акт. В § 3 на ПЗР на наредбата като основание са визириани правилно чл. 107, т. 5 и чл. 169, ал. 3 от ЗУТ, но е направена препратка с чл. 27, т. 2 от Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ), който понастоящем е отменен от ЗИХУ. Следва да се отбележи, че и двата закона са с еднаква правна сила, макар че ЗУТ би могъл да се разглежда като общ спрямо ЗИХУ (ЗЗРСИИ). ЗУТ е приет през 2001 г. и макар че съществува под това си наименование от 2003 г., то той се явява по-отдавна съществуващ в правния мир в сравнение със ЗИХУ, който бе приет през 2004 г. и е в сила от 01.01.2005 г. От Преходните и заключителни разпоредби на последния е видно, че той отменя Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите. Със ЗИХУ се въвежда и ново понятие, заместващо израза "инвалид", а именно "лице с увреждане".

Авторите на наредбата правилно са препратили към разпоредби на по-стария по време закон, като са цитирали точно новото му наименование "Закон за устройство на територията" вместо предишното, което е било "Закон за териториално-селищното устройство". Извършената препратка към Закона за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите, обаче към настоящия момент е неправилна и незаконосъобразна, предвид променения закон и възприетата в него качествено нова терминология. Това вероятно се дължи на факта, че от влизането си в сила Наредба № 6, издадена от МРРБ, МЗГ, МТСП и МЗ не е обновявана. В този аспект и позоваването на чл. 27 от ЗЗРСИИ не е актуално.

На второ място, § 6 от ПЗР на ЗИХУ съдържа задължение на държавната и общински власти най-късно до 31.12.2006 г. да осигурят свободен достъп за хората с увреждания до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост.

Изхождайки от убеждението, че в случая е необходимо да бъдат приложени превантивните мерки, предвидени в чл. 40 от ЗЗСД, чиято разпоредба гласи: "Комисията за защита от дискриминация е независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване на равенство на възможностите", то съдържащото се в § 6 от ПЗР на ЗИХУ задължение дава основание на Комисията да влезе в правомощията си по чл. 47 във вр. с чл. 40 и чл. 5 от ЗЗСД и да отправи препоръки на съответните органи, визириани в ЗИХУ и ЗУТ.

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 47, т. 10 от ЗЗСД и чл. 7, т. 2 от Правилника за устройство и дейността на КЗД (ПУДКЗД), обн. ДВ. бр. 57 от 2005 г., изм. ДВ. бр. 54 от 4 юли 2006 г.), Комисията за защита от дискриминация установи: налице е несъответствие, съдържащо се в § 3 на ПЗР на "Наредба № 6 от 26.10.2003 г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии" със ЗИХУ, който е закон, уреждащ равенство в третирането на хората с увреждания в България; налице е

императивната норма на § 6 от ПЗР на ЗИХУ, заложеният срок в която, а именно 31.12.2006 г., е краен за изпълнение на визираните в нея действия, а именно осигуряване на свободен достъп за хората с увреждания до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост. Неизпълнението на тази разпоредба по указания в закона начин от съответните органи би довело до правните последици, визирани в чл. 5 от ЗЗСД.

Водена от гореизложените съображения и на основание чл.40 във връзка с чл. 47, т. 4 и чл. 47, т. 8 от ЗЗСД във връзка с чл. 25 от ПУДКЗД, Комисията за защита от дискриминация,

РЕШИ

ПРЕДПИСВА на всички министри, областните управители на области в Република България, общински съвети, кметове на общини, райони, и населени места, както и на всички кметски наместници, **ДА ПРЕДПРИЕМАТ НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ЗА ПРИВЕЖДАНЕ НА АРХИТЕКТУРНАТА СРЕДА НА СТОПАНИСВАНИТЕ ОТ ТЯХ СГРАДИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА НА § 6 ОТ ПЗР НА ЗАКОНА ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ЗА ФИНАНСОВОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СВОБОДЕН ДОСТЪП НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ ДО УПРАВЛЯВАНИТЕ ОТ ТЯХ СГРАДИ.**

ОПРЕДЕЛЯ едномесечен срок от съобщаване настоящото предписание, в който адресатите по него да уведомят КЗД за предприетите от тях мерки за изпълнението му.

ПРЕПОРЪЧВА на Министъра на труда и социалната политика, Министъра на земеделието и горите, Министъра на регионалното развитие и благоустройството и Министъра на здравеопазването на република България, **ДА ИЗМЕНЯТ § 3 ОТ ПЗР НА НАРЕДБА № 6 ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ДОСТЪПНА СРЕДА В УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ** (изд. на 26.10.2003 г. и в сила от 17.01.2004 г.) **В ЧАСТТА Ъ НА ПРЕПРАТКАТА КЪМ ОТМЕНЕНИТЕ ТЕКСТОВЕ В ЗЗРСИИ, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В СФЕРАТА НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ.**

Настоящите предписания и препоръки да бъдат връчени на адресатите им за сведение и изпълнение.

Предписанието до Общинските съвети и кметовете да се връчи чрез областните управители на съответните области.

26. Решение № 10 от 06.03.2007 г. по Преписка № 96/2006 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав⁴⁶

Дискриминация на основата на признак увреждане

чл. 9, чл. 40, ал. 1, чл. 47, т. 2 и чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр.

чл. 42 от Закон за интеграция на хората с увреждания и чл. 3 на раздел III от Допълнителните разпоредби на Закон за интеграция на хората с увреждания

чл. 16 от Правилник за приложение на Закон за социалното подпомагане

ПМС № 52/29.03.2005 г.

⁴⁶ Решението е влязло в сила .

Жалбоподателят В.П.В. е лице с трайно намалена работоспособност - 95% с право на чужда помощ. Живее сам и не ползва услугата „личен асистент”. Получава интеграционна добавка по чл. 42 на Закона за интеграция на хората с увреждания и пенсия. Жалбоподателят подава молба – декларация за целева помощ до Дирекция „Социално подпомагане”(ДСП) за отопление с електроенергия и молбата му е удовлетворена през 2004 г. ДСП - гр. Б. прекратява получаваната от жалбоподателя В. целева помощ със заповед. Мотивът в заповедта е, че: „Доходът на лицето за месец февруари 2005 г. надвишава диференцирания минимален доход за отопление”. При определяне на нейния размер е включена и интеграционната добавка по чл. 42 от ЗИХУ, която според ПМС № 52/29.03.2005 г. не се счита за доход.

На основание чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр. между жалбоподателя В.П.В. и Дирекция „Социално подпомагане” - гр. Б. е сключено споразумение, съгласно което на В.П.В. ще бъде отпусната еднократна помощ по чл. 16 от ППЗСП с цел задоволяване на комунално-битови потребности. Споразумението е одобрено от специализиран състав на КЗД, който е намерил, че е постигната целта на ЗЗДискр.

Преписката е образувана по жалба с вх. № 861/28.06.2006 г., подадена по реда на чл. 50, т. 1 от ЗЗДискр от В. П. В. от гр. Б. С разпореждане на Председателя на Комисията № 262/11.07.2006 г. е образувано производство по признак “увреждане”.

Жалбата на г-н В. е насочена срещу Дирекция “Социално подпомагане” (ДСП) гр. Б. към Агенция за социално подпомагане. Предмет на жалбата е начинът на определяне размера на диференцирания минимален доход (ДМД) на жалбоподателя в Заповед № XXX/X.X.2005 г, с която е извършено прекратяване на получаваната от него целева помощ за отопление с електроенергия, както и отказ за отпускане на еднократна социална помощ за закупуване на лекарства.

Искането към Комисията за защита от дискриминация е същата да помогне на жалбоподателя “при разрешаването на тези противоречия” между него и ДСП Б..

Като доказателства към жалбата, съгласно чл. 9 ЗЗДискр са приложени: Заповед № XXX/X.X.2005 г. на ДСП-Б. и писмен отговор на същата дирекция с № X-X/X.X.2006 г. за отказ за предоставяне на еднократна социална помощ. Представено е и ЕР на ТЕЛК В. с № X/X.X.2005 г.; служебна бележка за получавана от жалбоподателя рента в размер на 53,72 лв. за селскостопанската 2005-2006 г.; удостоверение от НОИ за получавана лична пенсия за инвалидност в размер на общо 163,90 ст.; молба-декларация от жалбоподателя до ДСП Б., както и социален доклад от същата.

Жалбоподателят твърди, че през 2005 г. му е било отказано отпускането на еднократна помощ за закупуване на лекарства, които са му стрували 200/двеста/ лв. През месец март, с.г. му е била прекратена и целевата помощ за отопление с електроенергия. Оплаква се, че при изчисляване на размера на ДМД за отопление в размера на получавания от жалбоподателя доход е включена и определената му по Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) интеграционна добавка и твърди, че това е в нарушение на чл.3; на раздел III и на допълнителните разпоредби на същия закон.

От представените от страните доказателства се установи следното:

Жалбоподателят В. П. В. е лице с трайно намалена работоспособност (ТНР) вследствие на заболяване от множествена склероза и редица съпътстващи заболявания. Според представеното ЕР на ТЕЛК В. № X/X от X.X.2005 г. (цитирано и в документите, изпратени от ответната страна – ДСП Б.) В. е с 95% ТНР с право на

чужда помощ, пенсионер. Живее сам и не ползва услугата “Личен асистент”. Като лице с ТНР получава интеграционна добавка по чл. 42 ЗИХУ в размер на 28.00 лв. и пенсия в размер на 90,10 лв.

На Х.Х.2004 г. жалбоподателят е подал молба-декларация в ДСП Б. за отпускане на целева помощ за отопление с електроенергия и молбата му е била удовлетворена, считано от Х.Х.2004 г. със Заповед № XXX/Х.Х.2004 г. Със Заповед № XXXXX/Х.Х.2005 г. на ДСП Б. получаваната от жалбоподателя В. целева помощ е била прекратена. Като мотив за прекратяването е послужил социалния доклад на дирекцията, според който “Доходът на лицето за месец февруари 2005 г. надвишава диференцирания минимален доход за отопление (ДМДО)”. Констатацията в цитираната заповед е, че анкетираното лице не отговаря на условията чл.6 от Наредба №5/30.05.2003 г. Видно от изложената в отговора на ДСП Б. методика за определяне на ДМДО е, че при определяне на нейния размер е включена и интеграционната добавка по чл. 42 ЗИХУ в размер на 28.00 лв., която според ПМС №52/29.03.2005 г., обн. ДВ, бр. 31/08.04.2005 г. не се счита за доход. Предвид факта, че заповедта е била връчена на 08.04.2005 г. на В., следва изводът, че същата е можело да не бъде връчена или по силата на АПК да бъде оттеглена. На практика, с този акт жалбоподателят В. е бил лишен от полагащата му се целева помощ за отоплителния сезон на 2005 г.

Що се касае до отпускането на еднократни помощи, както от отговора на ДСП Б., така и от отговора на Министъра на ТСП е видно, че редът за тяхното отпускане, както техния размер е уреден в ППЗСП и такива се отпускат на базата на изготвен социален доклад при определени инцидентно възникнали жизнено-важни потребности. В тази връзка, остава неясно обстоятелството, дали за жалбоподателя В. е възникнала инцидентно потребността от лекарствата, за които е заплатил 200 лв. или те са елемент от неговата ежедневна поддържаща терапия. Доказателства в подкрепа на направеното твърдение не се навеждат.

В заседанието жалбоподателят се представлява от сестра си С.П.Т., която е надлежно упълномощена за това. Спорешите страни представят на заседателния състав предварително подписано между тях споразумение и изразяват волята си същото да бъде одобрено с решение, съобразно чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр. Волята си за постигнатото споразумение, ответната страна доказва като представя доказателства: социален доклад от Х.Х.2007 г. на ДСП Б., за отпускане на еднократна социална помощ на В.П.В. в размер на 100 лв., ведно с мотиви към него; заповед № ППЗСП 389/16.01.2007 г. на ДСП Б. за отпускане на горесцитираната социална помощ, както и трудов договор № Х/Х.Х.2007 г. между ДСП Б. и С.П.Т. – сестра на жалбоподателя В.П.В., за назначаването ѝ на длъжността “болногледач при домашни условия” до 31.12.2007 г., съгласно чл. 68, ал. 1, т. 2 във връзка с т. 1 от КТ.

По същество споразумението между страните е както следва:

“1. В срок до 20.01.2007 г. от страна на Дирекция “Социално подпомагане”- Б., на В. ще бъде предоставена в качеството му на лице с увреждане с чужда помощ, социална услуга, като сестра му – С.П. бъде назначена по трудов договор като “личен асистент”, съгласно изискванията на НП “Асистенти на хората с увреждания”. Същата ще полага грижи единствено за В. Същият ще бъде представен на Комисията за защита от дискриминация – гр. София.

2. В срок до 20.01.2007 г. на В. ще бъде отпусната еднократна помощ по чл. 16 от ППЗСП с цел задоволяване на комунално-битови потребности – за закупуване на хранителни продукти и облекло. За целта, лицето е представило разходооправдателни документи.”

В проведеното открито заседание пети СПЗС се убеди, че постигнатото споразумение удовлетворява спорещите страни. Същите изразяват воля за помирение и прекратяване на по-нататъшното производство по преписка № 96/06 по описа на КЗД.

Пети СПЗС намира, че с така постигнатото споразумение е постигната и целта на Закона за защита от дискриминация, а именно – възстановяване на първоначалното положение, когато то се основава на принципа на равното третиране (чл. 47, т. 2 от ЗЗДискр.) и счита, че същото не следва да има характера на палеативна мярка, а действията на ДСП Б. и занапред следва да бъдат съобразени както нормативната уредба, така и със здравословното и социално положение на В.П.В.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 62, ал. 2 във връзка с чл. 40, ал. 1 от ЗЗДискр, пети СПЗС на Комисията за защита от дискриминация,

РЕШИ

ОДОБРЯВА представеното му СПОРАЗУМЕНИЕ от 12.01.2007 г. между Дирекция “Социално подпомагане” гр. Б. към АСП София – от една страна, и В.П.В. от гр. Б. от друга.

ПРЕПОРЪЧВА на Дирекция “Социално подпомагане” гр. Б., ДА СЪОБРАЗЯВА И ЗАНАПРЕД ДЕЙСТВИЯТА СИ СПРЯМО В.П.В. ОСВЕН С НОРМАТИВНАТА УРЕДБА, НО И СЪС ЗДРАВΟΣЛОВНОТО И СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ НА СЪЩИЯ.

ПРЕКРАТЯВА производството по преписка № 96/06 по описа на Комисията за защита от дискриминация.

Настоящото решение да бъде връчено на Дирекция “Социално подпомагане” гр. Б., и на В. П. В. за сведение и изпълнение.

Решението не подлежи на обжалване.

27. Препоръка № 3 от 14.11.2007 г. по Преписка № 60/2007 г. на КЗД, деветчленен пълен състав⁴⁷

Дискриминация на основата на признак увреждане

чл. 13 от Договора за Европейска общност

Директива (95/16/ЕС)

чл. 1, чл. 40, ал. 1, чл. 47, т. 6 и т. 8 от ЗЗДискр.

чл. 34 и чл. 38, т. 2 от Закона за интеграция на хората с увреждания и § 6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за интеграция на хората с увреждания

Наредба за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община (приета с Решение № 36 по Протокол № 8 от 14.03.2000 г. на Столичния общински съвет и с последна актуализация съгласно Решение № 835 от 09.11.2006 г.)

В Наредбата за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община никъде не е визирана дейност по контрол за спазване реда за превоз на хора с увреждания и възможността те да се

⁴⁷ Необжалвана

ползват от отредените и обозначени по нарочен начин за тях места. В Наредбата се урежда само контрола и санкциите на нередовни пътници без превозен документ. Ползването на масовия градски транспорт от хора с увреждания с карти за преференциални пътувания, визирани в чл. 28 от Наредбата, не им осигурява възможността и достъпа до отредените за тях места. В Наредбата не са предвидени: контрол върху достъпа на лицата с увреждания до отредените за тях места в транспортните средства; отговорни на субекти за осъществяването им и санкции при неспазване на изискването за преференциално пътуване на хората с увреждания. Тази празнота в Наредбата, създава условия за неравно третиране на хората с увреждания.

Доклада, внесен от доц. Благой Видин вх. № 12-11-1777 / 06.11.2007 г. съдържа предложение към Комисията, за упражняване на правомощието ѝ по чл. 47, т. 6 и т. 8 от Закон за защита от дискриминация относно отправяне на препоръка до Столична община и Столичен общински съвет за изменение и допълнение на НАРЕДБА ЗА ПРЕВОЗ НА ПЪТНИЦИ И УСЛОВИЯ ЗА ПЪТУВАНЕ С МАСОВИЯ ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА (Притета с Решение № 36 по Протокол № 8 от 14.03.2000 г., актуализирана съгласно Решение № 24 по Протокол № 19 от 11.12.2000 г., Решение № 3 по Протокол № 31 от 07.11.2001 г., Решение № 3 по Протокол № 50 от 24.03.2003 г., Решение № 53 по Протокол № 53 от 26.05.2003 г., Решение № 23 по Протокол № 11 от 11.03.2004 г., Решение № 24 по Протокол № 15 от 22.04.2004 г., Решение № 411 от 28.10.2004 г., Решение № 413 от 08.06.2006 г., Решение № 835 от 09.11.2006 г.).

Фактическо основание е постъпила жалба от Х.Б.Г. по признак „увреждане“ срещу Столична компания за градски транспорт-София ЕООД, затова, че хората с увреждания нямат възможност да ползват указаните места за инвалиди в превозните средства на столичен градски транспорт /трамваен, тролейбусен, автобусен и друг транспорт/.

Мотивите за настоящата препоръка са:

Комисия за защита от дискриминация, като специализиран държавен орган за превенция и защита от дискриминация, както и за осигуряване на равенство във възможностите съгласно по чл. 40, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 1 от ЗЗДискр. Да упражни правомощието си по чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. и ПРЕПОРЪЧА на Столична община и Столична компания за градски транспорт София ЕООД (СКГТ-София ЕООД) да се преустанови дискриминационната практика спрямо хората с увреждания при техния превоз с масовия градски транспорт и да бъдат създадени адаптирани условия за пътуване им с този транспорт, да ПРЕПОРЪЧА на Столичен общински съвет да измени и допълни Наредбата за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на столична община. Хората с увреждания са една от най-рисковите групи и затова българският законодател е създал и законова рамка за защита на техните права и създаване на условия за тяхната интеграция и изравняване във възможностите с приемането на Закон за интеграция на хората с увреждания (в сила от 01.01.2005 г., обн. ДВ. бр. 81 от 17 септември 2004 г., с последно изм. Д.В. бр. 108 от 29 декември 2006 г.). Този закон регламентира създаването на условия и гаранции за: равнопоставеност на хората с увреждания, социалната им интеграция и упражняване на правата им, интегрирането им в работна среда, подкрепата на тях и техните семейства. Интеграцията на хората с увреждания се осъществява и чрез достъпна жизнена и архитектурна среда, включително чрез достъпен масов транспорт. В раздел IV на този закон е регламентирано създаването на

». условия за достъпна жизнена и архитектурна среда за хората с увреждания, така както е достъпна за всички останали хора без увреждания. Чл. 34 (изм. - ДВ., бр. 88 от 2005 г.) от Закон за интеграция на хората с увреждания вменява в задължение на Министерство на транспорта създаване на условия за достъп на хората с увреждания до транспортните услуги, чрез разработване на нормативни актове и стандарти за достъпен транспорт за обществено ползване, внедряване на технически приспособления и в обществения транспорт с цел улесняване придвижването на хората с увреждания, включително за осигуряване на специални условия за движение на пътни превозни средства превозващи хора с увреждания. Същевременно чл. 38, т. 2 от Закон за интеграция на хората с увреждания вменява като компетентност, респективно задължение на общините достъпен обществен превоз на пътници чрез приспособяване на съществуващите масови транспортни средства и въвеждане в експлоатация на технически пригодени за използване от лица с увреждания транспортни средства. Аргумент за настоящата препоръка е и приемането на § 6 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закон за интеграция на хората с увреждания, съгласно който върховния законодателен орган в Република България, Народното събрание е определил като краен срок 31 декември 2006 г. да се осигури свободен достъп за хората с увреждания до обществени сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост. Този достъп трябваше да се осигури чрез преодоляване съответните архитектурни, включително транспортни и комуникативни бариери от всички държавни и местни органи стопанисващи тези собственоности.

Съгласно чл. 4 от Наредбата за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на столична община, СКГТ-София ЕООД осъществява приходите, организацията, управлението, контрола, отчитането и окачествяването на пътническите превози по масовия градски транспорт, като основанието за извършване на тези дейности са договорни правоотношения между компанията и Столична община. С договор Столична община е делегирала правата по извършване на тези дейности, от което следва, че и контрола за осъществяването им би следвало да се извършва от самата община. Същевременно в цитираната Наредба, никъде не е визирана дейност по контрол за спазване реда за превоз на хора с увреждания и възможността да се ползват от отредените и обозначени по нарочен начин за тях места, освен контрола и санкциите на нередовни пътници без превозен документ. Дори ползването на масовия градски транспорт от хора с увреждания с карти за преференциални пътувания, визирани в чл. 28 от Наредбата, не им осигурява възможността и достъпа до отредените за тях места, както и не е предвиден контрол, санкции и отговорни субекти за осъществяването им. Тази празнота в Наредбата за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община, създава условия за неравно третиране на най - уязвимите в нашето общество хора, тези с увреждания.

Относно лицата с увреждания, принципът на равно третиране при ползване на масовия градски транспорт е нарушен и поради неприемането на специфични мерки, които да отговарят на потребностите им от страна на Столична община и СКГТ-София ЕООД, както и в партньорство между всички заинтересовани страни, особено на местно ниво, за компенсиране на неравностойното положение, в което се намира тази група хора.

Деветчленният пълен състав на Комисия за защита от дискриминация, съобразявайки Директива (95/16/ЕС), изискваща предоставяне на достъп на хората с увреждания, както и Директивата за хората с увреждания и това, че въвеждането им може да се извърши освен по законодателен и по всякакъв друг административен начин, за да не се допуска дискриминация по признак „увреждане" с общностно правно

основание чл. 13 от Договора за Европейска общност на основание предоставените й правомощия съгласно чл. 47, т. 6 и т. 7 във връзка с чл. 40, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация и чл. 38, ал. 1, б. „г” от Правилата за производство пред Комисия за защита от дискриминация и по реда на чл. 25 от Правилника за устройство и дейността на Комисията за защита от дискриминация (обн. ДВ. бр. 57 от 12 юли 2005 г., изм. ДВ. бр. 54 от 4 юли 2006 г.), Комисията

ПРЕПОРЪЧВА

На СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ да приеме с Решение, допълнение към Наредба ЗА ПРЕВОЗ НА ПЪТНИЦИ И УСЛОВИЯ ЗА ПЪТУВАНЕ С МАСОВИЯ ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОРИЧНА ОБЩИНА (приета с Решение № 36 по Протокол № 8 от 14.03.2000 г. и с последна актуализация съгласно Решение № 835 от 09.11.2006 г.) за осигуряване на равенство на хората с увреждания ползващи масовия градски транспорт, по начин транспортните услуги да бъдат достъпни за тях, чрез конкретен механизъм за осигуряване достъп до отредени за тях места в превозните средства на обществения транспорт, чрез предвиден контрол върху достъпа им до тези места, чрез възлагането му на конкретно задължени субекти и чрез предвиждане на санкции при неспазване на това изискване, като гаранция за ефективно осъществяване на достъпа.

На основание чл. 47, т. 8 от Закон за защита от дискриминация, Столичен общински съвет да изпрати на Комисия за защита от дискриминация проекта за изменение и допълнение на цитираната Наредба за становище относно съответствието й със законодателството за предотвратяване на дискриминацията.

На СТОЛИЧНА ОБЩИНА, представлявана КМЕТА на общината, препоръчва да анексира сключеният договор по чл. 4 от Наредбата за превоз на пътници и условия за пътуване с масовия градски транспорт на територията на Столична община, така че на Столична компания за градски транспорт-София ЕООД да се вмени договорно задължение по осъществяване контрол за достъпа на хората с увреждания до отредените за тях места в превозните средства на масовия градски транспорт; както и да бъдат предвидени други позитивни мерки, за да не бъде нарушаван принципа на равно третиране на хората с увреждания при ползването на градския транспорт.

Настоящата препоръка да бъде изпратена на Столична община, на Столичен общински съвет, на Министерство на транспорта в качеството му заинтересована страна и на Х. Б. Г., сезирал Комисия за защита от дискриминация с жалба вх. № 44-00-5024/2007 г.

28.Решение № 17 от 13.03.2007 г. по Преписка № 76/2006 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав⁴⁸

Дискриминация на основата на признак увреждане

чл. 41 Конституцията на Република България

чл. 6, ал. 2 и чл. 15, ал. 2 от Закона за нормативните актове

чл. 2, ал. 1, чл. 3 във връзка с чл. 31, т. 6 и т. 8 и чл. 38 от Закона за юридически лица с нестопанска цел

чл. 4, чл. 40, ал. 1 и чл. 65 от ЗЗДискр.

⁴⁸ Решението е влязло в сила – виж Решение № 7948 от 25.07.2007 г. по адм. д. № 3240/2007 г. и Решение № 451 от 14.01.2008 г. по адм. д. № 10322/2007 г., и двете на Върховен административен съд.

чл. 9, ал. 2 от Закона за закрила и развитие на културата
ПМС № 153/28.07.2000 г. за преобразуване на културни институти в регионални библиотеки
чл. 5, чл. 6 и чл. 10 от Наредба за устройството и дейността на фонобиблиотеките

Оплакванията на жалбоподателите, че съгласно чл. 10 от Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките само членове на С. могат да ползват услугите на билбиотеката за незрящи, съставлява нарушение на принципа на равно третиране и противоречи на Конституцията на Република България, тъй като по този начин се накърнява правото им на достъп до информация по смисъла на чл. 41 от Конституцията, са признати за неоснователни.

След премахване от ответната страна на водещите до дискриминация текстове на чл. 6 и чл. 10 от Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките пред нечленуващите в С. незрящи граждани, респективно – пред жалбоподателите, са устранени пречките за ползване на “говорящите книги” на С., съдържащи се във фонобиблиотеките му в страната. Тези действия представляват отстраняване на предпоставката за неравно третиране на членуващите и нечленуващи в С. незрящи граждани по отношение на упражняването на правото им за ползване на “говорящите книги” от фонда на фонобиблиотеките към С. Във връзка с предприетите конкретни действия претенцията на жалбоподателите е призната за неоснователна.

Непромененият текст на чл. 5 от Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките, издавана от УС на С., създава предпоставки за пряка дискриминация спрямо нечленуващите в това юридическо лице незрящи граждани. Ответната страна С. като юридическо лице с нестопанска цел, чиято дейност е насочена към защита на интересите на лицата със зрителни увреждания в България, следва има предвид и волята на държавата, която в изпълнение на конституционното си задължение за полагане на грижа към социално слабите и лицата с увреждания, отпуска ежегодно немалко средства за изравняване на възможностите на тези групи граждани, независимо дали тези граждани са обвързани или не с членство към дадено юридическо лице с нестопанска цел, а в конкретния случай – със С.

Преписката е образувана по жалба с вх. № 621/22.05.2006 г., подадена по реда на чл. 50, т. 1 от ЗЗДискр от А. К. М. и М. Б. К. от гр. В. срещу С. и приетата от управителния съвет на същия “Наредба за устройството и дейността на фонобиблиотеките”. С разпореждане на Председателя на Комисията № 197/25.05.2006 г. е образувано производство по признак “увреждане”.

В жалбата си г-н М. и г-н К. твърдят, че са незрящи граждани с трайно намалена работоспособност (ТНР) 90% на първия жалбоподател и 96% - на втория. Поради естеството и степента на своето увреждане, същите лица могат да поддържат социален контакт предвид придобиване на информация единствено посредством т.нар. “говорящи книги”, които се държат във фонобиблиотеките на С. в страната. Жалбоподателите се оплакват, че според чл. 10 на Наредба за устройството и дейността на фонобиблиотеките, утвърдена от УС на С. на 6 октомври 2003 г., само членове на С. могат да ползват услугите на билбиотеката за незрящи. Това, според господата М. и К. съставлява нарушение на принципа на равно третиране и противоречи на КРБ, тъй като по този начин се накърнява правото им на достъп до информация по чл. 41 КРБ.

Считат, че чрез горесцитираната наредба С. провежда политика на дискриминация спрямо незрящите лица, нечленуващи в съюза и в частност спрямо самите жалбоподатели. Искат от Комисията за защита от дискриминация да наложи принудителни административни мерки за прекратяване на дискриминационната практика спрямо тях и незрящите граждани, нечленуващи в С., като се предпише извършването на поправки в съдържанието на Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките, утвърдена от УС на С. на 6 октомври 2003 г. по начин по който същите да могат да се ползват и от нечленуващите в С. незрящи граждани в България. В подкрепа на направените в жалбата твърдения, съобразно чл. 9 от ЗЗДискр, господата М. и К. представят: Решение на УС на РСО на слепите в гр. В. от 17.02.2006 г. за изключването им от С.; експертно решение на ТЕЛК В. № 0000/10.12.2002 г. (копие), издадено на М.Б.К. за пълно преосвидетелстване на очно заболяване с 96,57% загуба на работоспособност, което го поставя в първа група без чужда помощ пожизнено; експертно решение на ТЕЛК В. № 0000/06.02.2002 г. (копие), издадено на А.К.М. за пълно преосвидетелстване на очно заболяване с 90% загуба на работоспособност, което го поставя във втора група пожизнено; Наредба за устройството и дейността на фонобиблиотеките, утвърдена от УС на С. на 6 октомври 2003 г.

На помирителното заседание пред Комисията, проведено на 21 декември 2006 г. страните са изразили воля за помирение, поради което заседателният състав по преписката им е определил срок за постигане на споразумението до 21.01.2007 г. След изтичане на срока споразумение не е постигнато, поради което производството е продължило по същество. В откритото заседание на 28 февруари ответната страна представя преписи от решения на УС на С., както следва: от 24 и 25.02.2004 г.; от 25 и 26.04.2006 г. и от 27.10.2006 г. От така представените решения е видно, че възприетата практика за формиране на размера на годишния членски внос за читателите на фонобиблиотеките към С. е непроменена от 2004 г. досега, който период включва и процесния такъв. Определеният размер на членския внос за ползвателите на фонобиблиотеките към С., съобразно горесцитираните решения е: за съюзни членове – 2,00 лв. годишно, а за несъюзни членове – 20,00 лв. годишно. Основанието за приемане на тези решения е чл. 6 от Наредба за устройството и дейността на фонобиблиотеките, приета от УС на С. на 16.10.2003 г., изм. на 27.10.2006 г. Твърди, че на жалбоподателите са известни тези решения, както и че същите не са били лишени от правото да ползват фонда на фонобиблиотеките към С. Поддържа твърдението си за неоснователност на жалбата и иска от Комисията за защита от дискриминация да я остави без уважение.

Жалбоподателят възразява, че ответната страна не го е уведомила за взетото решение, касаещо членския внос за ползване на “говорящите книги” на фонобиблиотеката към С. Възразява и срещу разликата между размера на членския внос, определен за членуващи и нечленуващи незрящи граждани в С. Твърди, че определения за нечленуващите в С. незрящи граждани размер на членския им внос за ползване на фонобиблиотеката към същото юридическо лице, е дискриминационен и непосилен за тях. Поддържа искането си към Комисията за защита от дискриминация за налагане на принудителни административни мерки по отношение на Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките с оглед прекратяване на дискриминационната практика спрямо незрящите граждани, нечленуващи в С.

От представените доказателства, Комисията за защита от дискриминация, пети СПЗС намира за установено следното:

Жалбоподателите М. и К. са лица с ТНР, констатирана в ЕР на ТЕЛК В. № 0000/06.02.2002 г. и ЕР на ТЕЛК В. № 0000/10.12.2002 г. със съответно 90% и 96,57%

загуба на зрение. Поради естеството и степента на увреждането си и двамата жалбоподатели не са в състояние да възприемат информация посредством зрителната си сетивност, затова единствения начин за придобиване на информация се явява слуховото ѝ възприемане. В този смисъл, т.нар. "говорящи книги" за тях са основно средство, както за придобиване на информация, така и за възприемане на познания и обогатяване на собствената им култура.

Жалбоподателите М. и К. са с прекратено членство от 17.02.2006 г. по силата на решение на УС на районната съюзна организация (РСО) на С. гр. В. Като правна последица от този акт се явява и излизането им от кръга на ползувателите на фонда на фонобиблиотеките към С, които заплащат за ползване на "говорящи книги" членски внос в размер на 2,00 лв. годишно и попадат към другата група ползватели, нечленуващи в С. и заплащащи за ползване на гореупоменатия фонд членски внос в размер на 20,00 лв. годишно.

В периода, през който е било взето решение на УС на С. от 24 и 25.02.2004 г., касаещо размера на членския внос за ползувателите на фонобиблиотеките към С. до момента на изключването им от С. на 17.02.2006 г. същото решение е било в сила и би следвало в качеството си на членове на С. жалбоподателите да са информирани за съдържанието му. Освен това, от становище на жалбоподателите, постъпило в КЗД с вх. №137/18.01.2007 г. е видно, че същите възразяват срещу рамера на членския внос от 20,00 лв. годишно, който следва да заплащат, за да могат да ползват фонобиблиотеките към С.

Не се спори, че жалбоподателят М. и семейството му са имали личен абонамент към фонобиблиотеката в гр. В., но след изключването им от С. не са го потърсили.

След завеждане на жалбата и образуване на преписка в КЗД, ответната страна е предприела мерки за премахване на дискриминиращите текстове в чл. 6 и чл. 10 от Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките, което е сторено с решение на УС на С. от 27.10.2006 г., когато е предприето изменение в горесцитираните разпоредби и в тях е предвиден достъп за ползване на фонда на фонобиблиотеките към С. и лица, нечленуващи в това юридическо лице. Не е налице, обаче промяна в текста на чл. 5 от оспорваната наредба.

Не се спори, че ответната страна е била готова на споразумение и фактът, че е от нейна страна е направена крачка към привеждане на определени текстове от Наредба за устройство и дейността на фонобиблиотеките в съответствие с императивните норми на Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр) доказва това. Условието на споразумението между страните е да се спази решението на УС на С. относно членския внос, което условие е дало основание за несъгласие от другата спореща страна.

От така изложените обстоятелства, пети СПЗС на Комисията за защита от дискриминация прави следните изводи:

От една страна е видно, че жалбоподателите М. и К. са били наясно от 2004 г., когато все още са били членове на С., с размера на членския внос за членуващи и нечленуващи в С. незрящи граждани при ползване на фонобиблиотеките на същата, но тогава не са възразили, тъй като размерът на заплащания от тях потребителски членски внос от 2,00 лв. годишно ги е устройвал. В тогавашното им качество на членове на С. не им е направило впечатление неравенството в третирането на онези незрящи граждани, които по силата на обстоятелството, че не са членове на стопанина на фонобиблиотеките в България, заплащат членски внос за ползване на техния фонд в размер на 20,00 лв. годишно. Освен това, С. в качеството си на ЮЛНЦ има право да определя свободно, както целите си, а така също и средствата за изпълнение на тези цели, съобразно разпоредбите на чл. 2, ал. 1 и чл. 3 във връзка с чл. 31, т. 6 и 8 от ЗЮЛНЦ. Следователно УС на С. е извършил законосъобразни действия, определяйки

размера на членския внос за ползване на фонда на създадените и стопанисване от него фонобиблиотеки. Очевиден е и фактът, че след премахване на дискриминиращите текстове в чл. 6 и чл. 10 на Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките, пред нечленуващите в С. незрящи граждани, респективно – пред жалбоподателите са премахнати пречките за ползване на “говорящите книги” на С., съдържащи се във фонобиблиотеките му в страната, т.е. е премахната предпоставката за неравно третиране на членуващите и нечленуващи в С. незрящи граждани по отношение на упражнението на правото им за ползване на “говорящите книги” от фонда на фонобиблиотеките към С. Оттук следва изводът, че в тази си част претенцията на жалбоподателите М. и К. не е основателна, поради което не следва да бъде уважена.

От друга страна, непромененият текст на чл. 5 от Наредбата за устройството и дейността на фонобиблиотеките, издавана от УС на С. създава предпоставки за пряка дискриминация спрямо нечленуващите в това юридическо лице по ред причини: на първо място, намесата в организацията и дейността на публични структури с делегирана от държавата дейност, каквито са обществените библиотеки, чийто статут се урежда с ПМС №153/28.07.2000 г. за преобразуване на културни институти в регионални библиотеки, обн. изм. ДВ, бр. 77 от 19.09.2006 г., постановено на основание чл. 9, ал. 2 от Закона за закрила и развитие на културата посл. изм. обн. ДВ, бр. 106 от 27.12.2006 г. и чл. 6, т. 2 от Закона за нормативните актове посл. обн. ДВ, бр. 55 от 17.06.2003 г., с отраслови разпоредби, създадени от ЮЛНЦ, противоречи пряко на чл. 15, ал. 2 от Закона за нормативните актове. Следователно не е законосъобразен и не следва да породи правни последици текста на чл. 5 в частта му “които се ползват само от членове на ССБ” тогава, когато с него се създава задължение за организацията на дейността на обществените библиотеки. На второ място, същият текст влиза в пряко противоречие и с разпоредбата на чл. 4 от ЗЗДискр, създавайки дискриминация по признак “лично и обществено положение”. На трето място, С. е национално представителна организация по силата на критериите, установени с ПМС 346 от 17.12.2004 г. в сила от 01.01.2005 г. В качеството си както на национално представителна, но така също и на ЮЛНЦ, регистрирано с предмет на дейност в обществена полза, С. получава значителна ежегодна държавна субсидия, чийто размер е определен в Закона за държавния бюджет на Република България. Тази субсидия, държавата отпуска на отговорилите на заложените от МС критерии неправителствени организации, за да подпомага осъществяването на тяхната дейност в обществена полза и за защита на обществен интерес според естеството на заявления от тях предмет на дейност. В случая, С. е неправителствена организация, чиято дейност е насочена към защита на интересите и отстояване правата на лицата със зрителни увреждания в България. Следователно, предвид разпоредбата на чл. 38 от ЗЮЛНЦ, както и обстоятелството, че “говорящите книги” се създават, съдържат и стопанисват единствено от С., то при определяне на взаимоотношенията на С. с незрящите български граждани, членуващи или нечленуващи в тази организация, УС на същата следва да има предвид и волята на държавата, която в изпълнение на конституционното си задължение за полагане на грижа към социално слабите и лицата с увреждания, отпуска ежегодно немалко средства за изравняване на възможностите на тези групи граждани, независимо дали тези граждани са обвързани или не с членство към дадена НПО, а в случая – със С.

Предвид гореизложеното и на основание чл.65 във връзка с чл. 40, ал. 1 от ЗЗДискр, пети СПЗС на Комисията за защита от дискриминация,

РЕШИ

ОСТАВЯ жалбата на М.Б.К. и А.К.М. с вх. № 621/22.05.2006 г. по описа на КЗД, досежно претенцията им за размера на членския внос при ползване на фонда на фонобиблиотеките към С., БЕЗ УВАЖЕНИЕ.

ДАВА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРЕДПИСАНИЕ на УС на С. в срок до един месец от получаване на настоящото решение да приведат в съответствие със Закона за защита от дискриминация и останалото българско законодателство текста на чл. 5 от Наредба за устройството и дейността на фонобиблиотеките.

Комисията да бъде уведомена от С. за предприетите от същото ЮЛ действия по изпълнение на настоящото задължително предписание.

Настоящото решение да бъде връчено на заинтересуваните страни за сведение и изпълнение.

Решението може да бъде обжалвано в 14-дневен срок пред ВАС по реда на АПК.

29. Решение № 28 от 24.04.2007 г. на КЗД, деветчленен пълен състав⁴⁹

Дискриминация на основата на признак увреждане

чл. 1, чл. 40, ал. 1 и чл. 47, т. 8 във връзка с чл. 50, т. 2 от ЗЗДискр.

Конвенция за правата на инвалидите и Факултативен протокол към нея, неподписани и нератифицирани

Конвенцията за правата на инвалидите представлява цялостен акт, чиито норми уреждат пряко международни правоотношения в сферата на защитата на правата на хората с увреждания и основните им свободи. Открита е процедура от ООН за подписването на Конвенцията и Факултативния протокол към нея на 30 март 2007 г. в Ню Йорк.

На 13 февруари 2007 г. в Брюксел Европейската комисия отправя призив за присъединяване на държавите-членки на ЕС към Конвенцията за правата на инвалидите и свързания с нея Факултативен протокол.

КЗД препоръчва на Министерски съвет да започне подготовка и провеждане на процедура по подписване и ратификация на Конвенцията за правата на инвалидите и на Факултативния протокол към нея. След подписването, двата акта да бъдат внесени за ратификация в Народното събрание на Република България.

Докладът, внесен от Анели Чобанова и доц. Ирина Мулешкова е с правно основание чл. 50, т. 2 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) и в него се съдържа предложение към Комисията за упражняване на правомощието ѝ по чл. 47, т. 8 от ЗЗДискр. относно отправяне на препоръка до Министерски съвет на Република България за отпочване на подготовка и своевременно провеждане на процедура за ратификация на Конвенция за правата на инвалидите, открита от ООН за подписване

⁴⁹ Решението е с препоръчителен характер, поради което не подлежи на обжалване

на 30 март 2007 г. в Ню Йорк и на Факултативния протокол към нея, както и внасянето им за ратификация от Народното събрание на Република България.

Мотивите на докладващите са, че Конвенцията за правата на инвалидите представлява един цялостен акт, чиито норми уреждат пряко международни правоотношения в сферата на защитата на правата на хората с увреждания и основните им свободи. Те твърдят, че възприемането на този документ от съответна държава предоставя допълнителна възможност на нейните граждани да търсят защита за нарушените си права или да намират пряко разрешение на спорни въпроси. Освен това, всяка присъединила се държава може да се ползва от възможността за участие в официалните органи, предвидени в тази Конвенция, с индивидуално или представително участие, както и с мнения, предложения и становища, което е един легален начин за въздействие в усъвършенстването на международното правораздаване и нормотворчество в сферата на хората с увреждания. Също така считат, че като специализиран държавен орган за превенция и защита от дискриминация, както и за осигуряване на равенство във възможностите, в компетенциите на Комисията за защита от дискриминация по чл. 40, ал. 1 във връзка с чл. 1 от 33Дискр е да упражни правомощието си по чл. 47, т. 8 от 33Дискр и да отправи препоръка до Министерски съвет на Република България за започване на подготовка и своевременно провеждане на процедура за подписване и ратификация на Конвенцията за правата на инвалидите, открита от ООН за подписване на 30 март 2007 г. в Ню Йорк и на Факултативния протокол към нея, както и внасянето им за ратификация от Народното събрание на Република България.

Значимостта, която Организацията на Обединените Нации влага в подписването и ратификацията на Конвенцията за правата на инвалидите и Факултативния протокол към нея, следва и от факта на бързата процедура за тяхното влизане в сила. Бързината на процедурата произтича от предвидените в самата Конвенция условия за влизане в сила - на тридесетия ден от предаване на двадесетата ратификационна грамота на Генералния секретар на ООН.

В тази връзка не е без значение бързината, с която дадена държава пристъпва към подписване и ратификация на тези международни инструменти, тъй като на първо място с това допринася до бързото им влизане в сила, а на второ място изразява своята готовност да бъде юридически обвързана с Конвенцията и Факултативния протокол към нея.

Не на последно място следва да се вземе предвид и призива на Европейската Комисия от 13 февруари 2007 г., направен в Брюксел на семинар на органите за равно третиране на държавите-членки, за присъединяване на държавите-членки на ЕС към Конвенцията за правата на инвалидите и свързания с нея Факултативен протокол.

Предвид гореизложеното, както и предвид компетентността по чл. 40, ал. 1 във връзка с чл. 1 от Закона за защита от дискриминация (33Дискр), на основание чл. 47, т. 8 от 33Дискр, Комисията за защита от дискриминация

ПРЕПОРЪЧВА

НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ да започне подготовка и своевременно да проведе процедура по подписване и ратификация на Конвенцията за правата на инвалидите, открита от ООН за подписване на 30 март 2007 г. в Ню Йорк, както и на Факултативния протокол към нея. След подписването, двата акта да бъдат внесени за ратификация в Народното събрание на Република България във възможно най-кратки срокове.

30. Решение 39 от 25.02.2008 г. по Преписка 88/2007 г. на Пети специализиран постоянен заседателен състав⁵⁰

Дискриминация на основата на признак увреждане

чл. 18, ал. 6 и чл. 130а от Конституцията на Република България

чл. 2, ал. 2, т. 4 от Закона за държавната собственост

чл. 4, чл. 5, чл. 47, т. 1 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 1 и чл. 62, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация

Закона за интеграция на хората с увреждания

Решение на Конституционния съд № 8/12.07.2007 г. по к. д. 5/2007 г.

Между сдружение Х, сдружение У и фондация Z, от една страна, и министъра на правосъдието и Софийски районен съд, от друга, е постигнато споразумение за преустройство на трите сгради, в които се помещава Софийския районен съд. Споразумението се отнася само за частта от спора, с която се иска установяване на извършена дискриминация чрез поддържане на недостъпна архитектурна среда в сградата на Софийски районен съд на бул. Драган Цанков 6 и сградата на СРС на бул. „Цар Борис III” № 54. Така представеното споразумение е основано на принципа на равно третиране, не противоречи на закона и морала и съставът не намира пречки за неговото одобряване. Постигането на споразумение между страните и одобряването ѝ от състава препятства разглеждането на сигнала по същество и поради това и на основание чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр. производството е прекратено в тази му част.

Според Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) цел на последния е създаване на условия и гаранции за равнопоставеност на хората с увреждания, социална интеграция и упражняване на правата им. Разпоредбите на ЗИХУ са насочени към такава обществена среда, която да гарантира равното участие на хората с увреждания в социалния и културен живот и изравняване на възможностите им с тези на хората без увреждания. ЗИХУ предвижда специални задължения за държавните и общинските органи. Съгласно § 6 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИХУ в срок до 31.12.2006 г. до обществените съоръжения – държавна и общинска собственост - следва да се осигури свободен достъп за хората с увреждания, като се преодолеят съответните архитектурни, транспортни и комуникативни бариери. Ответните страни – министъра на правосъдието и Софийския районен съд не са предприели предвидените в § 6 ефективни мерки за преустройството на сградата на СРС, намираща се на бул. „Патриарх Евтими” № 2, където се помещават Държавния съдебен изпълнител и Службата по вписвания към СРС.

Производството е образувано по реда на чл. 50, т. 3 във връзка с чл. 4 и 5 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.) с Разпореждане № 000/00.00.0000 г. на Председателя на КЗД и е разпределена на Пети постоянен заседателен състав, специализиран на признак „увреждане”.

⁵⁰ Решението е обжалвано пред Върховния административен съд от министъра на културата, по жалбата е образувано адм. д. № 5977 по описа за 2008 г., което към момента на издаване на настоящия сборник не е приключило.

Производството е образувано по сигнал с вх. № 00-00-000 от 00.00.0000 г. на Сдружение X, вписано в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на Софийски градски съд по ф.д. 0000/0000 г. със седалище и адрес на управление гр. С., ул. X 00, представлявано от К. П.; Сдружение Y, вписано в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел на Софийски градски съд по ф.д. 0000/0000 г., със седалище и адрес на управление гр. С., ул. 0000, представлявано заедно от М.Д., Д.М. и С.Н. и Фондация Z, вписана в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел по ф.д. 0000/0000 г., със седалище и адрес на управление гр. С., 00000000, срещу Софийски районен съд, представлявано от председателя си, и министъра на правосъдието.

Сдружение X и Сдружение Y участват в производството пред КЗД чрез надлежно упълномощения си представител адв. Д.М., Фондация Z участва в производството пред КЗД чрез надлежно упълномощения си представител адв. С.Р.

Софийски районен съд (СРС) участва в производството чрез заместник председателя си С.К. Министърът на правосъдието участва в производството пред КЗД чрез младши юрисконсулт Л.Д.

В сигнала се депозират оплаквания, че Софийски районен съд нарушавал правата на хората с увреждания. СРС е разположен в три сгради: 1. Сграда на бул. „Драган Цанков” № 6; 2. Сграда на бул. „Цар Борис III” № 54; 3. Сграда на бул. „Патриарх Евтимий” № 2. В жалбата се твърди, че сградите не отговаряли на изискванията за достъпност на хората с увреждания. Твърди се, че нито една от сградите нямала рампи, което правел невъзможен достъпа на хора с увреждания с колички. Вътрешно-архитектурното устройство на сградите правело невъзможен достъпа на хора с увреждания, нямало налични приспособления, които да осигуряват възможност за физически достъп до сградите на хора с увреждания на опорно-двигателния апарат, различни неврологични увреждания или незрящи. Твърди се, че не били създадени условия за преодоляване на комуникативните бариери при ползването на сградите и дейностите на съда от страна на хората с изброените увреждания, както и на хората с увреден слух, както и че не са създадени условия за преодоляване на комуникативните бариери при ползването както на сградите, така и на дейностите на съда от страна на хората с увреждания. Сградата на бул. „Драган Цанков” № 6 разполага с асансьор, който поради своите размери с усилие можел да се използва и от хора без физически увреждания. Невъзможен бил достъпът до деловодствата, които се намирали на четвъртия етаж, и до съдебните зали. Сградата, находяща се на бул. „Цар Борис III” № 54, не била приведена в съответствие с изискванията – съдебните зали са на втория етаж, липсва асансьор и рампа. Подателите на сигнала посочват, че същото важало и за достъпността на сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2.

В сигнала си жалбоподателите посочват, че е налице продължаващо бездействие от страна на СРС да изпълнява задълженията си по ЗЗДискр., тъй като не изгражда и поддържа архитектурна среда, която е достъпна за хората с увреждания, а така създадените архитектурни и комуникативни бариери затрудняват достъпа на хората с увреждания до посочените сгради и възпрепятстват участието им в различни производства. По този начин е възпрепятстван достъпа на тези хора до правосъдие. Всичко това подателите на сигнала квалифицират като унизително отнасяне.

Подателят на сигнала депозира искания към КЗД да установи дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. и да задължи СРС да прекрати за в бъдеще дискриминационното отношение като извърши ремонт и достъпност на сградите и отстрани описаните затруднения.

Ответната страна, СРС, чрез председателя си, признава, че сградите са непригодни за съдебни и свободният достъп на хората с увреждания не би могъл да се гарантира в необходимата степен. Освен това сградите на бул. „Драган Цанков” № 6 и бул. „Патриарх Евтимий” № 2 са паметници на културата и за всяко едно външно преустройство следвало да се иска разрешение от Министерство на културата. В обясненията на ответната страна се твърди, че през 2006 г. ръководството на СРС било предприело мерки за частично улесняване на достъпа до сградите, а именно:

- в сградата на бул. „Драган Цанков” № 6: твърди се, че на двете стълбища от главния вход до асансьора били поставени стоманени релси за инвалидни колички. На стъпалото пред асансьора била изградена масивна бетонова рампа. Предприети били действия за подмяна на единствения асансьор в сградата. Според твърденията на страната Министерство на правосъдието като собственик на сградата е поело ангажимент за отпускане на необходимата сума. На паркинга пред главния вход било обозначено запазено място за паркиране на кола на хора с увреждания. Не бил осъществен достъп до сутерена на сградата, където са тоалетните, тъй като стълбището било много стръмно.

- сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 – сградата е абсолютно непригодна за съдебна сграда. Стълбищата са твърде стръмни и поставянето на релси - безполезно.

- сградата на бул. „Цар Борис III” № 54 – при входа били поставени стоманени релси за инвалидни колички. Стълбището на втория етаж било много стръмно и самостоятелното придвижване по подобни релси било невъзможно.

Твърди се също така, че имал изготвен проект за нова подходяща сграда, в която да се премести съдът, в който се предвижда осигуряването на условия за свободен достъп на хората с увреждания до съдебните помещения.

Другата ответна страна – министърът на правосъдието - депозира обяснения, в които се посочва, че МП прави всичко възможно в рамките на утвърдения бюджет за капиталови разходи да удовлетвори възникналите нужди от адаптация на сградния фонд. Твърди се, че в сградата на бул. „Драган Цанков” № 6 и бул. „Цар Борис III” № 54 бил монтиран релсов път, а в сградата на бул. „Драган Цанков” № 6 била изградена масивна рампа пред асансьора, както и че пред нея имало място за паркиране на автомобили на хора с увреждания. Потвърждава се казаното от председателя на СРС, а именно, че в сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 не било целесъобразно монтирането на релсов път или платформа. Твърди се, че СРС било депозирало искане за смяна на асансьора в сградата на бул. „Драган Цанков” № 6 поради амортизация на съществуващия и Министерство на правосъдието било предприело действия съгласно Закона за обществените поръчки за реализация на искането. Твърди се, че Министерство на правосъдието предприемало действия да встъпи в права на възложител за изграждането на нова съвременна съдебна сграда в съответствие с всички европейски изисквания на бул. „Цар Борис III” № 54. Към настоящия момент се изработвал работен проект и след утвърждаването му от главния архитект на гр. София щели да се приложат разпоредбите на Закона за обществените поръчки за изпълнението му.

Пети постоянен заседателен състав на Комисия за защита от дискриминация, след като прецени поотделно и в съвкупност представените по преписката доказателства и съобрази становищата на страните, намира за установено следното:

I. В настоящия случай спорът засяга три сгради, в които се помещава Софийски районен съд - сградата на бул. „Драган Цанков” № 6, в която се помещава Софийски

районен съд, сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2, където се помещават Държавният съдебен изпълнител и Службата по вписванията и сградата на бул. „Цар Борис III” № 54, където се помещава Брачното отделение на СРС.

В съответствие с чл. 2, ал. 2, т. 4 от Закона за държавната собственост имотите, предоставени за осъществяване функциите на съдебната власт, са публична държавна собственост. Според чл. 130а от Конституцията на Република България министърът на правосъдието управлява имуществото на съдебната власт. Съгласно чл. 387 от Закона за съдебната власт (ЗСВ) министърът на правосъдието организира управлението на имуществото на съдебната власт – недвижими имоти и движими вещи. Съгласно чл. 390 от ЗСВ министърът на правосъдието възлага общо управлението и стопанисването на движимите вещи на административните ръководители на органите на съдебната власт.

Съгласно Решение на Конституционния съд № 8/12.07.2007 г. по к.д. 5/2007 г. при възлагането на министъра на правосъдието като член на Министерски съвет да управлява имуществото на съдебната власт управлението трябва да се съобрази с чл. 18, ал. 6 от Конституцията и да бъде в интерес на гражданите и обществото. В този смисъл управлението на предоставените на СРС съдебни сгради трябва да бъде в интерес и на хората с увреждания, така че да им осигурен достъп до сградите и възможност да участват пълноценно в съдопроизводствените действия.

II. По отношение на сградата на бул. „Драган Цанков” № 6 и сградата на бул. „Цар Борис III” № 54.

На 03.12.2007 г. в КЗД постъпва писмо с вх. № 44-00-6542/03.12.2007 г. заедно с подписана от страните спогодба за прекратяване на преписката в една част. В спогодбата се посочва, че страните по нея постигат съгласие относно факта на съществуването на недостъпна за хора с увреждания среда в сградите на Софийски районен съд, а именно – на ул. „Драган Цанков” № 35, бул. „Цар Борис III” № 54 и бул. „Патриарх Евтимий” № 1, съставляващо забранена форма на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. В т. 2 на спогодбата се посочва, че СРС се задължава да изгради, а Министерство на правосъдието да финансира в срок до края на март 2008 г. в сградата на СРС на бул. „Драган Цанков” № 6 следното:

външна рампа за подход на инвалидни колички към служебния вход на сградата (от бетон и представляваща реконструкция на площадката пред служебния вход) и вътрешна рампа – при служебния вход до вътрешния вход пред съдебни зали 7 и 7А (от метална конструкция, покрита с алуминиева рифелова ламарина), с указателна табела пред централния вход, сочеща входа за хора с увреждания;

отваряне на нова врата с ширина 1.40 м и височина 2.20 м от коридора при служебния вход към коридора пред регистратурата, откъдето понастоящем има свободен достъп до целия първи етаж, както и до асансьора на сградата;

подмяна на асансьора, така че в кабината му да може да влезе инвалидна количка.

Спогодбата съдържа клауза, която засяга и сградата на бул. „Цар Борис III” № 54, а именно – да се издаде нарочна заповед на председателя на СРС съдебните заседания, в които участват хора с увреждания да се провеждат в съдебна зала на първи етаж, достъпна за хора с увреждания. Такава заповед на и.д. председател Николай Маджаров е постъпила в КЗД с вх. № 10-01-1/18.01.2008 г.

Настоящият състав, след като се запозна с текста на споразумението, намира, че последното се отнася само за частта от спора, с която се иска установяване на извършена дискриминация чрез поддържане на недостъпна архитектурна среда в

сградата на Софийски районен съд на бул. Драган Цанков 6 и сградата на СРС на бул. „Цар Борис III” № 54. Така представеното споразумение е основано на принципа на равно третиране, не противоречи на закона и морала и съставът не намира пречки за неговото одобряване. Постигането на спогодба между страните и одобряването ѝ от състава пречатства разглеждането на сигнала по същество и поради това и на основание чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр. производството следва да бъде прекратено в тази му част.

III. По отношение на сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2.

По преписката не се спори, че сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 не е пригодена за нуждите на хората с увреждания. Както беше посочено в т. I отговорен за управлението на съдебните сгради е министърът на правосъдието, който възлага общо управлението и стопанисването им на административните ръководители на органите на съдебната власт. В този смисъл няма основание да се прави разлика между статута на сградите на бул. „Драган Цанков” № 6, на бул. „Цар Борис III” № 54, от една страна, и тези на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 и задължени лица за предприемане на действия за преустройство на сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 са както СРС, представлявано от председателя си, така и министъра на правосъдието.

Според Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) цел на последния е създаване на условия и гаранции за равнопоставеност на хората с увреждания, социална интеграция и упражняване на правата им. Основна цел на ЗИХУ е да се създаде такава обществена среда, която да гарантира равното участие на хората с увреждания в социалния и културен живот и изравняване на възможностите им с тези на хората, които нямат увреждания. В този смисъл ЗИХУ предвижда специални задължения за държавните и общинските органи. Тези специални задължения за държавните и общинските органи следва да доведат до предприемането на ефективни практически мерки за адаптиране на средата, в която живеят хората с увреждания. Липсата на такива води до непълноценно участие на хората с увреждания в обществения живот, както и до дискриминация по отношение на тях. Съгласно параграф 6 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИХУ в срок до 31.12.2006 г. до обществените и съоръжения – държавна и общинска собственост - следва да се осигури свободен достъп за хората с увреждания, като се преодолеят съответните архитектурни, транспортни и комуникативни бариери. Очевидно е, че по отношение на посочената сграда това не е било направено.

Поради това настоящият състав счита, че отговорните лица, а именно – СРС, представлявано от председателя си, и министърът на правосъдието - са нарушили разпоредбата на чл. 5 от ЗЗДискр., която постановява, че представлява дискриминация изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до съдебните сгради. Действително министърът на правосъдието е компетентният държавен орган, който следва да предприеме мерки за привеждане на сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 в съответствие с изискванията на ЗИХУ и ЗЗДискр. Председателят на СРС обаче също би следвало да прояви инициативност и да предприеме действия за започването на една такава процедура.

Установи се освен това, че сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2 е паметник на културата и в нейното преустройство за нуждите на достъпността следва да се вземе разрешение и от министъра на културата.

На 25.01.2008 г. в КЗД постъпва писмо с вх. № 90-11-2. От приложената към писмото докладна записка е видно, че директорът на Дирекция „Инвестиции, обществени поръчки, управление на собствеността и стопански дейности” инж. Иван Цацов е направил предложение до главния секретар на Министерство на правосъдието

за предприемане на действия за закупуване и монтаж на хидравлична платформа в сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2. Не е ясно обаче дали това предложение е одобрено и дали действително ще се предприемат действия за преустройство на сградата.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от ЗЗДискр. Пети постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация

РЕШИ

ОДОБРЯВА постигнатата спогодба по преписка 88/07 между Сдружение Х, Сдружение У, Фондация Z, Софийски районен съд и министъра на правосъдието относно достъпността на сградата на бул. „Драган Цанков” № 6 и бул. „Цар Борис III” № 54 със следния текст:

1. Страните постигат съгласие по факта на съществуването на недостъпна за хора с увреждания среда в сградите на Софийски районен съд на бул. „Драган Цанков” № 6, бул. „Цар Борис III” № 54 и бул. „Патриарх Евтимий” № 2, съставляващо форма на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

2. С оглед спазване изискванията на ЗЗДискр. и ЗИХУ Софийски районен съд се задължава да изгради в сградата на бул. „Драган Цанков” № 6, а Министерство на правосъдието да финансира изграждането в срок до края на месец март 2008 г. на:

външна рампа за подход на инвалидни колички към служебния вход на сградата (от бетон и представляваща реконструкция на площадката пред служебния вход) и вътрешна рампа – при служебния вход до вътрешния вход пред съдебни зали 7 и 7А (от метална конструкция, покрита с алуминиева рифелова ламарина), с указателна табела пред централния вход, сочеща входа за хора с увреждания;

отваряне на нова врата с ширина 1.40 м и височина 2.20 м от коридора при служебния вход към коридора пред регистратурата, откъдето понастоящем има свободен достъп до целия първи етаж, както и до асансьора на сградата;

подмяна на асансьора, така че в кабината му да може да влезе инвалидна количка.

За сградата на СРС на бул. „Цар Борис III” № 54 да се издаде нарочна заповед на председателя на СРС съдебните заседания, в които участват хора с увреждания да се провеждат в съдебна зала на първи етаж, достъпна за хора с увреждания.

ПРЕКРАТЯВА производството по преписка 88/07 в тази му част.

УСТАНОВЯВА, че в сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2, където се помещава Държавният съдебен изпълнител и Службата по вписвания към Софийски районен съд се поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на хора с увреждания, както и че Софийски районен съд, представяван от председателя си, и министъра на правосъдието не са предприели ефективни мерки за преустройство на сградата, което представлява форма на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 47, т. 1 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. на Софийски районен съд, представляван от председателя си, да предприеме действия, целящи инициране на преустройство на сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2.

ПРЕДПИСВА на основание чл. 47, т. 1 във връзка с чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. на министъра на правосъдието и на министъра на културата да предприемат действия в тримесечен срок за преустройството на сградата на бул. „Патриарх Евтимий” № 2.

В едномесечен срок от получаване на това решение в изпълнение на чл. 67, ал. 2 от ЗЗДискр. председателят на Софийски районен съд и министърът на правосъдието са длъжни да уведомят КЗД за предприетите мерки за изпълнение на задължителните предписания.

Решението се връчва на страните по преписката.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд чрез Комисия за защита от дискриминация в 14-дневен срок от съобщаването му на страните в съответствие с разпоредбата на чл. 68, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация.

31. Предписание № 1 от 24.07.2007 г. на КЗД, деветчленен пълен (Решение № 73 от 24.07.2007 г.)⁵¹

Дискриминация на основата на признак увреждане

чл. 5, чл. 7, т. 13, чл. 10, чл. 11, ал. 1, чл. 47, т. 4 и чл. 50, т. 2 от ЗЗДискр.

чл. 2а, ал. 1 и ал. 4 от Закона за избор на президент и вицепрезидент на Република България

чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за избиране на народни представители

чл. 8, ал. 1 и ал. 2 от Закона за местните избори

§ 6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за интеграция на хора с увреждания

Закон за устройство на територията

Наредба № 6 от 26.10.2003 г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии, издадена от МРРБ, МЗГ, МТСП и МЗ

Комисията за защита от дискриминация в своя пълен 9-членен състав установява, че от страна на задължените държавни и общински органи на власт в лицето на Министерски съвет и Министъра на държавната администрация и административната реформа е допусната дискриминация по признаците: "увреждане", "възраст" и "семеино положение" към групите в риск, каквито са лицата с увреждания, възрастните граждани и родителите с малки деца. Дискриминацията се състои в неизпълнението на мерките, предвидени в чл. 10 и чл. 11 от Закона за защита от дискриминация, неизпълнението на които води до осъществяване на състава на чл. 5 от същия закон.

КЗД предписва на Министерски съвет да преустанови нарушението на чл. 5 от ЗЗДискр. като обезпечи финансово изграждането на съоръжения за свободен

⁵¹ Решението е влязло в сила .

достъп по време на провеждането на всеки следващ избор с гарантиране упражняването на изборителното право на лица с увреждания, възрастните граждани и родителите с малки деца. Комисията също предписва на Министъра на държавната администрация и административната реформа, на Районните изборителни комисии и на кметовете на общини и кметства да предприемат необходимите мерки за обезпечаване упражняването на изборителното право от лица със специфични потребности за всеки следващ избор. Препоръки са отправени към Министъра на регионалното развитие и благоустройството и към Министъра на образованието и науката.

Производството е по реда на чл. 50, т. 2 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр).

Образувано е по доклад на Анели Чобанова - член на КЗД и на първа работна група, заведен с вх. № 12-11-1654/18.06.2007 г. в Комисията за защита от дискриминация, с който Комисията е сезирана за липсата на свободен достъп за лица с увреждания до голяма част от сградите, в които се помещават секционните изборителни комисии (СИК), определени от районните изборителни комисии (РИК) за упражняване на изборителното право на лица с увреждания, и свързаната с това необходимост от предприемане на незабавни мерки от страна на Министерски съвет за финансово обезпечаване изграждането на съоръжения за свободен достъп по време на провеждането на всеки следващ избор.

В доклада си г-жа Чобанова представя резултатите от извършената на 17 и 18.05.2007 г. проверка и в подкрепа прилага съставените констативни протоколи, както и снимков материал на обследваните обекти. В доклада се обследват не само помещенията, в които са устроени СИК, но и сградите, в които са разположени СИК, предназначени за упражняване на изборителното право на хората с увреждания. Предлага на Комисията да направи задължително предписание на Министерски съвет и на кметовете на общини за предприемане на незабавни мерки за финансовото обезпечаване на дейностите по изграждане на свободен достъп за лица с увреждания до и в сградите, в които се помещават съответните СИК.

Комисията приема представените доказателства за установени по безспорен начин и намира, че са налице основания за предприемане на действията, предвидени по Глава четвърта във връзка с последващо упражняване на правомощието по чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр.

В процеса на извършеното проучване на фактическата обстановка, предвид действащата към момента на изготвяне на настоящото предписание нормативна уредба, Комисията намира за установено следното:

На първо място, понастоящем нормите, уреждащи достъпността и изграждането на подходяща архитектурна среда в България са концентрирани предимно в Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) - §6 от ПЗР на ЗИХУ, и Закона за устройство на територията (ЗУТ), но имат своето отражение и в ЗЗДискр - чл. 5 и чл. 11, ал. 1 от същия. На основание на първите два закона е създадена и действа "Наредба № 6 от 26.10.2003 г. за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии". Същата е издадена от МРРБ, МЗГ, МТСП и МЗ и е в сила от 17.01.2004 г. В наредбата са указани параметрите на съоръженията, служещи за осигуряването на свободен достъп за лица с увреждания до и в различни обекти.

На второ място, във всички действащи в България изборителни закони е записано, че "организационно-техническата подготовка по изборите се осъществява от Министерски съвет, областните и общински администрации във взаимодействие с

избирателните комисии". Такъв е текстът на чл. 2а, ал. 1 от Закона за избор на президент и вицепрезидент на Републиката; на чл. 7, ал. 1 от Закона за избиране на народни представители, както и на чл. 8, ал. 1 от Закона за местните избори. Едновременно с това са разписани и идентични текстове, с които се урежда възможността "Министерски съвет може да възложи координацията и изпълнението на дейността по ал. 1 на определен министър", която разпоредба е разписана в чл. 2а, ал. 4 на Закона за избор на президент и вицепрезидент; в чл. 7, ал. 2 на Закона за избиране на народни представители, както и в чл. 8, ал. 2 на Закона за местните избори. В изпълнение на това си правомощие, Министерски съвет със свое Решение № 589 от 4 август 2006 г. за подготовката и произвеждането на изборите за президент и вицепрезидент на Републиката, в т. 1 възлага на Министъра на държавната администрация и административната реформа координацията и изпълнението на дейностите по чл. 2а, ал. 1 от Закона за избиране на президент и вицепрезидент на Републиката. Пак в същата разпоредба, но с т. 2 се вменява задължение на "Министърът на държавната администрация и административната реформа до 24.08.2006 г. да внесе в Министерски съвет за утвърждаване проект на план-сметка за разходите по организационно-техническата подготовка и произвеждане на изборите". Видно от съдържанието на приложените план-сметки, както към текста на ПМС № 226 от 29 август 2006 г. (обн. ДВ., бр. 74/08.09.2006 г., изм. ДВ, бр. 108/29.12.2006 г.), така и на ПМС № 81 от 12 април 2007 (обн. ДВ, бр. 33/20.04.2007 г.) е, че в същите не са предвидени финансови средства за изграждане на съоръжения за свободен достъп на лица с увреждания, възрастни граждани и майки с детски колички. Липсата на такова перо в план-сметките предопределя неизпълнението на разпоредбата на чл. 7, т. 13 във връзка с чл. 10 и чл. 11 от ЗЗДискр, като на практика с това се осъществява състава на чл. 5 от ЗЗДискр.

На трето място, в отговор на изпратеното й Задължително предписание № 1 от 24.03.2007 г. на КЗД, със свое писмо с изх. № 118 от 27.04.2007 г. ЦИК предоставя на КЗД свое Решение № 28 от 28.03.2007 г., в т. 11 на което се съдържат указания към РИК и кметовете на общини и кметства за предприемане на мерките, необходими за изграждането на свободен достъп до СИК за лица с увреждания. В този дух е и Решение № 161 от 01.10.2006 г. на ЦИК ИПВР. В отговор на вмененото му задължение кметът на Столична община Б.Борисов със свое писмо изх. № 0500-72/24.04.2007 г. е поискал от Областния управител на София-град Т.Модев сумата от 736 040 лв., необходима според молителя "за изграждане на временни тротоарни и стълбищни рампи с двустранни предпазни бариери" към СИК, определени за упражняване на изборното право на лица с увреждания на територията на СО. От последвалата кореспонденция е видно, че поисканите средства не са налични у Областния управител и по същество няма такива финансови средства, които да са му целево предоставени от страна на държавата, поради което молбата на кмета Борисов е оставена без уважение. Последният на свой ред оправдава липсата на свободен достъп до СИК на територията на поверената му община именно с недостига на финансови средства за осъществяване на дейностите по изграждането му.

Прехвърлянето на отговорността от една институция към друга не работи в посока изпълнение на вменените в чл. 10 и чл. 11 на ЗЗДискр задължения, нито към прилагането на мерките по чл. 7, т. 13 за изравняване на възможностите на хората с увреждания и други групи граждани в риск да упражнят конституционното им право на избор, а точно обратното - показва бездействие на задължените по ЗЗДискр. органи на власт.

На четвърто място, досегашната практика сочи, че разположението на СИК на територията на страната не се различава съществено при провеждането на различните

избори. Освен това, СИК обикновено са разположени в сградите на училища, за които в качеството им на обществени сгради - държавна или общинска собственост, според § 6 от ПЗР на ЗИХУ се съдържа задължение за държавната и общинска власти най-късно до 31.12.2006 г. да осигурят свободен достъп за хората с увреждания. Предвид така направените констатации се оказва, че собствениците на визираните в доклада на г-жа Чобанова сгради са вече в нарушение на чл. 5 от Закона за защита от дискриминация във връзка с § 6 от ПЗР на ЗИХУ.

На пето място, от направената от страна на работните групи на КЗД проверка става ясно, че достъпност за лица с увреждания е осигурена предимно вътре в самите избирателни помещения на СИК, но за трудно-подвижните граждани остава открит проблема как да преодолеят архитектурните бариери до или на входовете, или междинните нива на сградите, в които са устроени предназначенията за тяхното гласуване СИК. По този начин, неуспявайки да влязат в сградата, тези лица на практика остават лишени от възможността за упражняване правото им на избор.

Предвид така изложените факти и установените в процеса на проучване обстоятелства, Комисията за защита от дискриминация в своя пълен 9-членен състав счита, че от страна на задължените държавни и общински органи на власт в лицето на Министерски съвет и Министъра на държавната администрация е налице явна дискриминация по признаците: "увреждане", "възраст" и "семеино положение" към групите в риск, каквито са лицата с увреждания, възрастните граждани и родителите с малки деца. Дискриминацията се състои в неизпълнението на мерките, предвидени в чл.10 и чл. 11 от Закона за защита от дискриминация, неизпълнението на които води до осъществяване на състава на чл. 5 от същия закон.

Воден от гореизложеното и на основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр (обн. ДВ, бр.86/30.09.2003 г., поел. изм. ДВ, бр.68/22.08.2006 г.), Комисията за защита от дискриминация,

РЕШИ

ПРЕДПИСВА на МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ да преустанови нарушението по чл. 5 от ЗЗДискр, като ПРЕДПРИЕМЕ НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ЗА ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ИЗГРАЖДАНЕТО НА СВОБОДЕН ДОСТЪП НА ЛИЦАТА С УВРЕЖДАНЯ, ВЪЗРАСТНИТЕ ГРАЖДАНИ И РОДИТЕЛИТЕ С МАЛКИ ДЕЦА, ДО ПОМЕЩЕНИЯТА, В КОИТО СЕ НАМИРАТ ЦЕНТРАЛНАТА И РАЙОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ДО И В СЕКЦИОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО НА ЛИЦАТА СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ, ПРИ ПРОВЕЖДАНЕТО НА ВСЕКИ СЛЕДВАЩ ИЗБОР.

ПРЕДПИСВА на МИНИСТЪРА НА ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И АДМИНИСТРАТИВНАТА РЕФОРМА да преустанови нарушението по чл. 5 от ЗЗДискр, като в случаите на преупълномощаване по чл. 2а, ал. 4 на Закона за избор на президент и вицепрезидент; в чл. 7, ал. 2 на Закона за избиране на народни представители, както и в чл. 8, ал. 2 на Закона за местните избори или други действащи норми в българското избирателно право и в случай, че се явява надлежно натоварен с това задължение, ДА ПРЕДВИЖДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕТО НА ВСЕКИ СЛЕДВАЩ ИЗБОР В ИЗГОТВЯНАТА ОТ НЕГО ПЛАН-СМЕТКА ЦЕЛЕВИ ФИНАНСОВИ СРЕДСТВА, ДОСТАТЪЧНИ ПО РАЗМЕР ЗА ОБЕЗПЕЧАВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ИЗГРАЖДАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА СВОБОДЕН ДОСТЪП НА ЛИЦА СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ ДО ПОМЕЩЕНИЯТА, В КОИТО СЕ НАМИРАТ ЦЕНТРАЛНАТА И РАЙОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ДО И В

СЕКЦИОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО НА ТЕЗИ ЛИЦА.

ПРЕДПИСВА на РАЙОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ И КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ И КМЕТСТВА в координация с Министъра на държавната администрация и Областните управители, ДА ПРЕДПРИЕМАТ НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА СВОБОДЕН ДОСТЪП ДО ПОМЕЩЕНИЯТА, В КОИТО СЕ НАМИРАТ РАЙОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ДО И В СЕКЦИОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО НА ЛИЦАТА СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ ЗА ВСЕКИ СЛЕДВАЩ ИЗБОР, в съответствие с действащата нормативна уредба в тази област, и съобразно дадените от Централната изборна комисия методически указания.

ОПРЕДЕЛЯ едномесечен срок от съобщаване настоящото предписание, в който адресатите по него да уведомят КЗД за предприетите от тях мерки за изпълнението му.

ПРЕПОРЪЧВА на МИНИСТЪРА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО ДА ОКАЖЕ СЪДЕЙСТВИЕ ПО ИЗГРАЖДАНЕТО НА НЕОБХОДИМИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СВОБОДЕН ДОСТЪП НА ЛИЦАТА СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ ДО ПОМЕЩЕНИЯТА, В КОИТО СЕ НАМИРАТ ЦЕНТРАЛНАТА И РАЙОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ДО И В СЕКЦИОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО НА ТЕЗИ ЛИЦА.

ПРЕПОРЪЧВА на МИНИСТЪРА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА ДА ОКАЖЕ СЪДЕЙСТВИЕ ПО ИЗГРАЖДАНЕТО НА НЕОБХОДИМИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА СВОБОДЕН ДОСТЪП НА ЛИЦАТА СЪС СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ ДО И В СГРАДИТЕ, В КОИТО СЕ ПОМЕЩАВАТ СЕКЦИОННИТЕ ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛНОТО ПРАВО НА ТЕЗИ ЛИЦА.

ПРЕПОРЪЧВА на ОБЛАСТНИТЕ УПРАВИТЕЛИ да сведат настоящото предписание до знанието на кметовете на общини и кметства.

Настоящите предписания и препоръки да бъдат връчени на адресатите им за сведение и изпълнение.

Раздел VII

Множественна дискриминация

32. Решение № 37 от 20.02.2008 г. по Преписка № 116/2007 г. на Петчленен разширен състав по множествена дискриминация⁵²

Дискриминация на основата на повече от един признак, „множествена дискриминация“, „упражняване правото на труд“ и „лично положение“

чл. 5, ал. 4 и чл. 48 от Конституцията на Р. България

Решение на Конституционния съд № 7 от 2 юли 1992 г. по к. д. № 6 от 1992 г.

Решение на Конституционния съд № 5 от 17 април 2007 г. по к. д. № 11 от 2006 г.

чл. 8, ал. 3 от Кодекса на труда

чл. 4, ал. 1 и 2, чл. 14, ал. 1, чл. 47, т. 6 и чл. 67, ал. 4 от ЗЗДискр.

чл. 3 и чл. 4 от Закон за социалното подпомагане

чл. 7, ал. 1, б.(а), (i) от Международен пакт за икономическите, социалните и културните права

Конвенция на МОТ № 111 относно дискриминацията в областта на заетостта и професиите от 1958 г.

Директива 2000/78/ЕО от ноември 2000 г.

Постановление № 63 на Министерски съвет от 01.04.1991 г. за образуване на Социални учебно-професионални заведения – СУПЗ (обн. ДВ. бр. 32 от 23 април 1991 г.)

Социално учебно-професионални заведения са създадени с Постановление № 63/1991 на Министерски съвет. § 1 от Допълнителната разпоредба на Постановление № 63 приравнява педагогическите кадри, работещи в СУПЗ по статут към учителите от системата народната просвета. Налице са сходни обстоятелства по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. при неблагоприятното третиране на преподавателите в СУПЗ спрямо преподавателите от системата на МОН, при оформяне размера на заплащането за положения от тях труд, под формата на обучение и възпитание с професионална насоченост на навършили 16 години непълнолетни, с доказана намалена работоспособност и деца в риск. Основен аргумент относно извода, че техните задължения са изравнени, за разлика от правата им на равно заплащане за равностоен труд в сравнение с учителите от системата на МОН е фактът, че им се удържат вноски и се превеждат в Учителския пенсионен фонд. При определяне размера на заплащането във всичките негови компоненти, относно основно трудово възнаграждение, допълнително трудово възнаграждение за работа при тежки условия на труд за работа с деца с умствена изостаналост и други увреждания като намален слух или зрение, както и по отношение на прилагането на Наредбата за безплатно облекло и униформено облекло е извършена пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. спрямо преподавателите, заети по трудови правоотношения в СУПЗ в сравнение с преподавателите в помощните училища и професионалните паралелки към тях от системата на министерство на образованието и науката, както спрямо преподавателите в помощните училища при сравними обстоятелства. Дискриминацията е допусната от Министъра на труда и социалната политика, който е допуснал нарушение и на чл. 3 от Закона за социалното осигуряване, уреждащ обществените отношения, свързани със социалното подпомагане на гражданите в Република България, и е

⁵² Решението е влязло в сила .

поставил в по-неблагоприятно положение педагогическия персонал, работещ в СУПЗ.

Производството по преписката е образувано с разпореждане № 000 от 17.07.2007 г. на Председателя на КЗД по жалба вх. № 00-00-0000/13.06.2007 г. и допълнение към нея вх. № 00-00-0000/04.07.2007 г., подадена от учителския колектив на Социално учебно-професионално заведение за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност (СУПЗ) „С.Г.“, гр. П., относно правата и задълженията на педагогическия персонал съгласно ПМС № 63 от 11.04.1991 г. за образуване на Социално учебно-професионални заведения за квалификация на лица с намалена трудоспособност. Преписката е разпределена за разглеждане на 5-членен разширен заседателен състав по „множествена дискриминация“, с оглед изложените оплаквания за дискриминация на основата на повече от един признак: „упражняване правото на труд“ и „лично положение“.

Съставът намира жалбата за допустима и отговаряща на изискванията на чл. 51 от ЗЗДискр., не установява наличие на отрицателни процесуални предпоставки, визирани в чл. 52 от закона, които да преграждат пътя на производството и счита, че тя съставлява годно правно основание за производство пред Комисията, по реда на Глава четвърта, раздел I от Закон за защита от дискриминация.

Конституирани страни в производството са:

- 1) Учителски колектив на СУПЗ „С.Г.“, гр. П., жалбоподател;
- 2) Министерство на труда и социалната политика, представлявано от Министъра на ТСП, ответна страна;
- 3) Министерство на образованието и науката, представлявано от Министъра на ОН, заинтересована страна;
- 4) Министерство на здравеопазването, представлявано от Министъра на здравеопазването, заинтересована страна;
- 5) Министерски съвет на Република България, представляван от Министър председател, заинтересована страна.

Твърдяни факти и обстоятелства:

Колективната жалба до Комисията е подписана от 26 преподаватели в СУПЗ „С.Г.“, гр. П. Решението за сезиране на Комисията е взето на общо събрание на преподавателите в СУПЗ. В жалбата се излагат оплаквания и се твърдят факти за дискриминация и неравно третиране на тези преподаватели в сравнение с учителите, заети в системата на МОН, по отношение на техния статут и заплащане на труда. Неравното третиране съгласно изложените факти се изразява в следното:

I. С ПМС № 63 от 11 април 1991 г. (обн. ДВ. бр. 32 от 23 април 1991 г., изм. ДВ. бр. 68 от 20 август 1991 г.), съществуващите до 1 септември 1991 г. учебно-производствени предприятия „Труд“ и домовете за курсисти към тях, се преобразуват в социални учебно-професионални заведения (СУПЗ) за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност, със статут на юридически лица на бюджетна издръжка.

В § 1 от допълнителните разпоредби на ПМС № 63 се визират правата и задълженията на работещите в тях педагогически кадри: „имат правата и задълженията на учителите от системата на Министерство на народната просвета“.

II. До края на 2002 г. СУПЗ „С.Г.“ е на подчинение на Дирекция „Социално подпомагане“ към МТСП. От 01.01.2003 г. съществуващите 9 на брой СУПЗ-та, стават самостоятелни звена към съответните общини. Тази регламентация е въведена с § 37 от Закон за социално подпомагане (обн., ДВ. бр. 120/2002 г.; ПМС № 70/17-02.2002 г.).

Жалбоподателите твърдят, че през изминалите години се открояват съществени разлики в заплащането на техния труд в сравнение със заплащането труда на учителите, заети в системата на МОН, а именно: 1) средната им брутна заплата е по-ниска; 2) имат по-малко дни годишен платен отпуск; 3) лишаването им от допълнително възнаграждение по Наредба № 3/1999 г. (обн. ДВ. бр. 47/1999 г. и изменение от 2003 г.); 4) получават по-малък размер за дрехи - до 50 лева, 5) лишаването им от процент за работа при специфични условия съгласно Наредба № 7/30.07.2004 г. (обн. ДВ. бр. 70 /2004 г.); 6) начислява им се по-малък клас прослужено време - 0,8 %.

В жалбата се твърди, че оплакванията са излагани нееднократно пред отговорни институции, но проблемът не е решен. Този факт се потвърждава и от отговора на МТСП до КЗД с вх. № 90-15-1121 от 14.08.2007 г. по описа на Комисията.

Конкретно жалбоподателите се оплакват, че:

1. По отношение на техните задължения се прилагат изискванията за осъществяване на преподавателски функции като спрямо всички учители и все още се прилага ПМС № 63 от 1991 г.

2. По отношение на заплащането за положен труд при специфични условия получават по-ниски възнаграждения, в сравнение с педагозите, заети в помощните училища към системата на МОН. Като аргумент в подкрепа на тезата си сочат, че заемат длъжност „учител“, изискваща придобита учителска правоспособност, каквато те притежават, а също, че им се удържат вноски за учителски фонд обществено осигуряване, така, както и на всички учители от системата на МОН.

3. Спрямо тях се спазват нормите за задължителна преподавателска работа по Наредба № 5 от 14.05.2002 г. (обн. ДВ. бр.51 от 21 май 2002 г., изм. ДВ. бр. 83 от 24 септември 2004 г.), по същия начин, както за учителите в системата на МОН. Задълженията, които изпълняват са регламентирани в Закона за народната просвета и Правилника за приложението му.

4. Обучението на курсистите се осъществява по учебни програми, одобрени от МТСП и съгласувани с МОН, а учебният процес е съобразен с изискванията за професионално обучение, съчетано с изискванията за работа с лица с умствена изостаналост.

В жалбата се твърди, че работата и функциите, които изпълняват педагозите от СУПЗ, по нищо не се отличават от тези на учителите, работещи в Помощните училища, където също е въведена формата на професионално обучение.

Членовете на учителския колектив в СУПЗ „С.Г.“, считат, че са неравно третираны в сравнение с тези, заети в системата на МОН и са ощетявани в заплащането на техния труд. Такъв е случаят с преподавателските колективи в още 8 от общо 9-те на брой за страната СУПЗ-та.

Позовават се на основни права, гарантирани в чл. 48, ал. 1 от Конституцията на Република България.

За да се произнесе по основателността на жалбата, настоящият състав разгледа събраните доказателства, тяхната съотносимост към основните оплаквания и твърдения в колективната жалба:

Директорът на СУПЗ „С.Г.“, А.Д., предоставя следните доказателства, с вх. № 19-00-887/16.08.2007 г.: 1) Правилник за дейността на Социалните учебно-професионални заведения, издаден от Министерство на труда и социалните грижи (обн., ДВ. бр. 1 от 3 януари 1992 г.); 2) копие на утвърден учебен план за учебната 2006/2007 г.; 3) Заповед № 137/26.09.2006 г. за годишен норматив за задължителна преподавателска работа на учителите за учебната 2006/2007 г.; 4) курсово ръководство за учебната 2006/2007 г.; 5) разпределение на учебните предмети по специалности,

курсове и учебно време за учебната 2006/2007 г.; 6) утвърдено щатно разписание от кмета на Община Пловдив, в което в графа „Структурни звена и длъжностни наименования“ навсякъде фигурира длъжност „учител“ съответно с допълнение за общообразователна подготовка или общотехническа и професионална подготовка.

Допълнително жалбоподателите като нови доказателства към жалбата са предоставили с вх. № 18-00-888 от 16.08.2007 г. (по същество те са изпратили същата жалба до КЗД, но с нови приложения) обръщения към институции относно заплащането на техния труд като учители, назначени в СУПЗ „С.Г.“, техния статут и статута на СУПЗ-та, както следва:

1) Писмо до Министъра на труда и социалната политика (Л. Ш.), подписана от 45 души (без дата);

2) Предложение от Общински координационен съвет на НУС към КНСБ - Регион П., до Председателя на ОБСТС гр. П., за разглеждане статута на педагогическите кадри и обслужващ персонал в СУПЗ „С.Г.“, отнасящи се до техните възнаграждения и допълнителни стимули (без дата);

3) Писмо от 30.09.1997 г. до Министъра на труда и социалната политика;

4) Обръщение до кмета на гр. П., копие до зам. кмета по социалните въпроси и до тристранния съвет при Община П., подписано от 27 служители, с дата 16.09.2003 г.;

5) Докладна записка от Т. В. - Зам. министър на МТСП до Министъра на труда и социалната политика, относно статута на педагогическите кадри, работещи в СУПЗ-та (без дата и без подпис);

6) Препис от Указания относно прилагането на ПМС № 63 от 1991 г. рег. № СГ-91-124/1/ от 25.07.1991 г. от М. Т., ръководител национален център по социални грижи до ръководителят на Регионален център по социални грижи и до директора на УПП „Т.“ гр. П.;

7) Обръщение от учителите, работещи в СУПЗ „С.Г.“ с дата 06.12.2004 г. до Х. Х., Министър на труда и социалната политика и А. Т., народен представител от 16-ти многомандатен избирателен район, подписана от Н. П., за СО на СБУ към КНСБ и Г. В., за СО на НУС към КНСБ;

8) Писмо-отговор от МТСП, изх. № XX/X от 15.12.2005 г., подписан от зам. министър И.Х., до Н.П. и СУПЗ „С.Г.“, относно това, че СУПЗ са специализирани институции за предоставяне на социални услуги, и макар, че управлението преминава в правомощията на кметовете на общините, финансирането на тези специализирани услуги, остава задължение на държавата, като тези услуги са включени сред делегираните от държавата дейности и се финансират от държавния бюджет чрез общинските бюджети по определени стандарти за численост на персонала и веществена издръжка. В писмото се посочва, че трудовите възнаграждения на педагогическите кадри, работещи в СУПЗ, могат да бъдат приравнени към тези на учителите от системата на МОН, при условие, че СУПЗ нормативно се регламентират със Закон за народната просвета като „учебни заведения“.

I. Съгласно отговора на директора на СУПЗ с вх. № 19-00-887 от 16.08.2007 г. по описа на КЗД:

1) преквалификационни курсове за педагогическия персонал, организирани от МТСП и съгласувани с МОН са завършили:

- курсове по „олигофренопедагогика“- 26 учители, а от сега действащите - 13 броя;

- курсове за присъждане на клас квалификация, като с I и II клас квалификация са завършили 6 учители;

- курс по „Базови и специфични компютърни умения на учители“- завършен от всички учители.

2) В СУПЗ „С.Г.“ курсистите са 184, приети през учебната 2006/2007 г. от тях 11 са освидетелствани от ТЕЛК, а 173 са завършили специални училища за лица с лека степен на умствена изостаналост, слухови и зрителни увреждания.

3) В заведението към този момент работят 27 учители от тях 14 са „магистри“, 13 „бакалаври“, а 17 са олигофренопедагози, 6 са с клас квалификация и 6 инженер педагози.

Представено е щатното разписание с основните месечни заплати на учителите, заети в „Свети Георги“.

Съгласно утвърден Колективен трудов договор (КТД), на учител в СУПЗ се дават:

- 60 лева (за работни обувки, манта и елек);
- няма допълнително възнаграждение по Наредба № 3/1999 г.;
- процент прослужено време - 0,8 % за всяка година съгласно КТД;
- платен годишен отпуск - 50 дни по КТД.

СУПЗ „С.Г.“ гр. Пловдив се финансира от държавния бюджет (по стандарт) с дофинсиране при необходимост от Община П. с общински приходи.

II. Изискана е информация от Министъра на образованието и науката (изх. № 90-08-970 от 03.08.2007 г. по описа на КЗД) относно:

- 1) средна работна заплата на учителите в системата на МОН;
- 2) размера на годишния им отпуск;
- 3) допълнителното възнаграждение съгласно Наредба № 3/1999 г.;
- 4) средства за работно облекло;
- 5) допълнително възнаграждение за работа при специфични условия (Наредба № 7/30.07.2004 г.);
- 6) клас прослужено време.

Съгласно отговора на МОН с вх. № 90-08-971 от 10.08.2007 г. по описа на КЗД, заплащането на преподавателите, заети в системата на МОН е както следва:

1) За 2007 г. съобразно § 66 от ЗДБ системата на средното образование се финансира по единни разходни стандарти за едно дете и един ученик. Няма определена средна брутна заплата за учители.

2) Съгласно чл. 24, ал. 1 от Наредбата за работното време, почивките и отпуските, на учителите се полага удължен платен годишен отпуск в размер на 48 дни. Съгласно отраслов КТД за системата на народната просвета за синдикални членове този отпуск е в размер на 56 дни.

3) Съгласно Наредба № 3 от 1999 г. на учителите в системата на МОН се заплаща допълнително възнаграждение, в сила от 01.07.2006 г.: за Деня на българската просвета, култура и славянска писменост - 161 лева; за началото на учебната година - 99 лева; за Коледа - 62 лева, или общо допълнителното възнаграждение за година е в размер на 322 лева.

4) Съгласно КТД за системата на народната просвета за работно облекло се полага не по-малко от 1 минимална работна заплата.

5) По Наредба № 2/07.09.2006 г. за реда и начина за определяне на индивидуалните месечни работни заплати на персонала в средното образование се изплаща допълнително трудово възнаграждение както следва:

- за работа при тежки или uteжнени условия на труд - 12% от началната основна месечна работна заплата за училища-интернати за ученици с нарушено зрение, училища-интернати за ученици с увреден слух и детски градини за деца с нарушено зрение или увреден слух;
- за работа в оздравителни училища, оздравителни детски градини, училища-интернати за ученици с умствена изостаналост, училище за ученици с умствена

изостаналост, логопедични училища-интернати, болнични училища, специални детски градини за деца с умствена изостаналост - 4% от началната основна месечна работна заплата;

- допълнително трудово възнаграждение за продължителна работа - 1% клас прослужено време.

Становището на Министъра на образованието и науката е, че статутът на СУПЗ-та е регламентиран в чл. 36, ал. 3, т. 3 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане и те са специализирани институции за предоставяне на социални услуги, в които по силата на чл. 40а, ал. 1 настаняването се извършва със заповед на Директора на дирекция „Социално подпомагане“. СУПЗ, като вид дейност, предназначение, ред и условия за функциониране, назначаване на работници и служители, включително и на педагогическия персонал, статус на обучаваните лица са извън системата на народната просвета. В становището подробно се изяснява, че системата на народната просвета включва детски градини, училища и обслужващи звена - държавни, общински и частни според тяхното значение, финансиращия орган и имотите, предоставени им за ползване (чл. 2 от Закона за народната просвета). Подробно се разглежда и техният статут. В становището на МОН се прави следният извод: „Видно от изложеното, СУПЗ представляват институции, които като вид дейност, предназначение, ред и условия за функциониране, назначаване на работниците и служителите, включително и на педагогическия персонал, статус на обучаваните лица са извън народната просвета,“ (цитат).

Според Министъра, от правно-техническа страна няма пречка правата на учителите и възпитателите с учителска правоспособност, извършващи обучението на курсисти в СУПЗ, да се уредят по-детайлно в Правилника за дейността на социалните учебно-възпитателни заведения, който е издаден от Министъра на труда и социалната политика, включително и чрез препращане към действащи нормативни актове, които се прилагат в институциите в системата на народната просвета. За целта е необходимо съответното финансиране.

III. От Министъра на труда и социалната политика е поискана информация (писмо с изх. № 90-15-1115 от 03.08.2007 г. по описа на КЗД) относно:

- 1) средната работна заплата на заетите в СУПЗ педагогически кадри;
- 2) регламентирания годишен платен отпуск;
- 3) допълнителните възнаграждения, които се начисляват на преподавателите в СУПЗ по Наредба № 3/1999г.;
- 4) средствата, които се предоставят за работно облекло на преподавателите в СУПЗ;
- 5) допълнителните възнаграждения за работа при тежки и утежнени условия на труд за съшитите;
- 6) възнаграждения за прослужено време (клас прослужено време), изразено в проценти;
- 7) списък на всички СУПЗ в страната;
- 8) Правилник за дейността на социалните учебно-професионални заведения;
- 9) организирани от МТСП преквалификационни курсове за педагогическите кадри в СУПЗ предвид специалните образователни потребности на курсистите;
- 10) в какво се изразяват съгласуваните действия между МТСП, МОН и МЗ, касаещи преподавателската дейност в СУПЗ относно квалифицирането на категории лица с увреждания, с лека умствена изостаналост и увреден слух;
- 11) колко лица със специфични потребности се обучават в тези специализирани заведения на МТСП за професионална квалификация и преквалификация.

Отговорът от МТСП (вх. № 90-15-1121 от 14.08.2007 г. по описа на КЗД) съдържа следните данни:

- 1) списък на 9-те СУПЗ в страната;
- 2) информация за преподавателите в СУПЗ за учебната 2006/2007 г.;
- 3) данни, относно техните възнаграждения. Посочена максимална средна брутна заплата от 327,51 лева само за СУПЗ в с. Б., общ. П. Тя е различна за останалите СУПЗ в страната;
- 4) годишният платен отпуск е различен за заетите учители в отделните СУПЗ;
- 5) допълнително трудово възнаграждение по Наредба № 3 от 1999 г. не се предоставя в нито едно от деветте СУПЗ;
- 6) в осем от СУПЗ се предоставят парични средства на учителите за работно облекло, като не се предоставят само в СУПЗ гр. В.;
- 7) относно допълнителни възнаграждения за работа при специфични условия съгласно чл. 12 от Наредба № 7, в 8 от 9-те броя СУПЗ не се изплащат. Изплащат се само в СУПЗ с. Б.;
- 8) относно клас прослужено време процентът, който се начислява върху трудовото възнаграждение е различен за различните СУПЗ, като за П. е 0,8 %. В пет от СУПЗ (гр. Б., с. Б., гр. В., с. О.М. - общ. С. и гр. С.) клас прослужено време е 1%.

Обсъждайки предоставените данни от МОН и МТСП, касаещи заплащането на труда на преподавателите, заети в двете системи, съставът установи значителни разлики както спрямо педагогическия персонал, работещ в различните СУПЗ, така и в сравнение с учителите от системата на МОН. При извършеното сравнение в по-благоприятна позиция е педагогическият персонал от системата на народната просвета.

Съгласно отговора на МТСП, капацитетът на тези учебни заведения е общо 1347 човека. Към края на 2006/2007 учебна година курс на обучение преминават 778 човека със специфични потребности. Данни са дадени и за отделните СУПЗ в страната. За СУПЗ гр. Пловдив капацитетът е 250 човека, а през 2006/2007 г. в него се обучават 171 човека.

Данните в отговорите на МТСП и на директора на СУПЗ "С.Г." гр. П. съвпадат, поради което съставът ги приема за верни.

Становището на МТСП относно статута на заетите учители в СУПЗ, техните възнаграждения и на самите специализирани институции е както следва:

От 2003 г. СУПЗ са в управление на кметовете на общините, т.е. те се явяват работодатели. СУПЗ са сред делегираните от държавата дейности и се финансират от държавния бюджет, чрез общинските бюджети, по стандарти за численост на персонала и издръжка. Регламентирани са в Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане.

Според социалното министерство, утвърденият през 1992 г. Правилник за дейността на СУПЗ от министъра на труда и социалната политика на основание § 2 от Преходни и заключителни разпоредби на ПМС № 63 от 11.04.1991 г. не е съобразен с новата уредба на социалните услуги и не следва да се прилага по отношение на заплащането труда и статута на обучаващите преподаватели в СУПЗ. Мотивите в тази насока са: отпадане на основанието за издаването му, както и противоречие с нормативен акт от по-висш ранг, а именно: Законът за социалното подпомагане и Правилникът за неговото прилагане. Изрична отмяна на ПМС № 63 до този момент няма.

МТСП отговаря, че нееднократно са постъпвали запитвания в министерството по поставените с жалбата въпроси и за регламентираните права на обучаващите учители в тези заведения. Това потвърждава твърдението на жалбоподателите, че независимо от многобройните им жалби и запитвания, до този момент не е регламентиран техният статут, с изключение статута на заведенията, в които педагозите работят като предоставящи социални услуги. Техният статут продължава да

бъде регламентиран единствено в §1. на Допълнителната разпоредба на ПМС № 63 от 11.04.1991 г.

Съставът установи, че изрична отмяна на § 1 от Допълнителните разпоредби на цитираното постановление няма, както и фактът, че правата и задълженията на педагогическите кадри, работещи в СУПЗ, не са осъвременени с нова нормативна уредба.

МТСП е отправило запитване (писмо № 0406/33 от 22.02.2006 г.) до МОН. Отговорът е, че тези заведения са извън обсега на държавните изисквания за степен на образование, общообразователен минимум и учебен план, учебно съдържание, за професионалното образование и обучение и за придобиването на квалификации по професии. Правилникът за дейността на СУПЗ не е в съответствие с действащата нормативна уредба.

МТСП твърди, че на 06.04.2006 г. е проведена среща между представители на Национална агенция за професионално образование и обучение, Агенция за социално подпомагане, Национално сдружение на общините, Социално учебно-професионално заведение „Е.Г.“ - гр. Г.О. и Зам. кмет на община Г.О. Предмет на срещата е актуализиране на нормативната база, касаеща статута на СУПЗ.

Със заповед № 605/17.08.2006 г. към МТСП е сформирана междуведомствена група. В нея има представители на МОН, Агенция за социално подпомагане, Национална агенция за професионално образование и обучение, на СУПЗ в гр. С. и гр. В. Задачата на междуведомствената група е да прегледа и анализа нормативната уредба относно СТАТУТА на СУПЗ. След направения анализ, междуведомствената група излиза с ИЗВОД, че професионалното обучение предоставяно в тези заведения, не съответства на нормативната уредба в областта на професионалното образование и обучение и е извън обсега на чл. 18 от Закона за професионалното образование и обучение, като издаваните от тези заведения документи за придобита професионална квалификация не съответстват на изискванията на чл. 38 и чл. 39 от Закона за професионалното образование и обучение.

От друга страна СУПЗ, са децентрализирани и се управляват от кметовете на общини. Подготвен е нов Правилник за организация и дейността на СУПЗ, който да замени стария, утвърден от министъра на труда и социалните грижи. Поради децентрализацията, Правилникът следва да бъде гласуван на сесия на Общински съвет, т.е. за всяко едно СУПЗ съответния общински съвет да приеме отделен правилник.

Пояснява се, че работната група е изготвила единно становище, с участие на всички СУПЗ в страната и то е:

СУПЗ да бъдат лицензирани като „центрове за професионално обучение“ за лица с определена степен намалена работоспособност или с намалена възможност за социална адаптация, установена с решение на ЛККУТЕЛК/НЕЛК на възраст от 16 до 35 години от Националната агенция за професионално образование и обучение. Поради факта, че те не са самостоятелни юридически лица, а се намират в управление на кметовете на общините, същите следва да подадат документи за лицензиране в Националната агенция за професионално образование и обучение по реда на чл. 49а от Закона за професионално образование и обучение, т.е. да попаднат в системата на МОН.

МТСП посочва, че относно трудовите възнаграждения на обучаващите преподаватели в СУПЗ, следва да се вземе под внимание, че Социалните учебно-професионални заведения са делегирана от държавата дейност и се финансират от държавния бюджет чрез бюджетите на общините по определени стандарти за численост на персонала и веществена издръжка. Всяка година Министерски съвет приема Решение за разделение на дейностите, финансирани чрез общинските бюджети,

на местни и делегирани от държавата и определяне на стандарти за численост на персонала и стандарти за издръжка на делегираните от държавата дейности. СУПЗ са включени във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи.“ Месечните работни заплати в СУПЗ се определят по реда на ежегодно приеманите Постановления на Министерския съвет за заплатите в бюджетните организации и дейности, както и на останалите специализирани институции за предоставяне на социални услуги. Съгласно ПМС № 175 на МС от 24.07.2007 г. за заплатите в бюджетните организации и дейности, министърът на труда и социалната политика съгласувано с министъра на финансите, диференцират месечните брутни заплати на едно лице от персонала в делегираните от държавата дейности в културата и в социалните услуги съгласно Приложение № 2 към ПМС по общини съобразно квалификационния състав и образователната структура на персонала.

Според писменото становище на МТСП Наредба № 7/30.07.2004 г. за реда и начина за определяне на индивидуалните месечни работни заплати на персонала в средното образование и Наредба № 3/14.05.1999 г. за допълнително трудово възнаграждение на персонала, зает в системата на народната просвета, не се прилагат спрямо заетите в СУПЗ. Те се прилагат само спрямо определяне на работните заплати в държавните и общински детски градини, училища, обслужващи звена, от системата на народната просвета.

IV. На основание чл. 52, ал. 2 от ЗЗДискр. е поискана и получена информация от Национална агенция за приходите към Министерство на финансите (вх. № 16-14-31 от 16.10.2007 г. по описа на КЗД). НАП отговаря, че от всички в страната СУПЗ се превеждат вноски в Учителския пенсионен фонд.

Такива вноски се превеждат и за фондовете на Допълнителното задължително професионално осигуряване (ДЗПО).

V. С вх. № 80-00-3 от 16.01.2008 г. по описа на КЗД към преписката е приобщено становище на Министерство на финансите по колективната жалба. То е адресирано до Главния секретар на Министерски съвет, в отговор на негово запитване (вх.№ 05-15-348/17.12.2007 г. по описа на МС) и препратено на Комисията. Финансовият министър, обяснява какво преставляват СУПЗ съгласно чл. 34 от Допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане, а именно: „Социален учебно - професионален център" е комплекс от социални услуги, насочени към професионално обучение на лица с определена степен намалена работоспособност, навършили 16 години и деца в риск, навършили 16 години. Пояснява, че кметът на общината може да възлага управлението на специализираната институция и предоставянето на социални услуги в общността след провеждане на конкурс, въз основа на чл. 37, ал. 1 от цитирания нормативен акт. Министърът на финансите П.О. подлага на стеснително тълкуване нормата на чл. 14, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация по повод конкретната жалба на учителския колектив в СУПЗ „С.Г.“: „Работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд. В закона, обаче липсва хипотеза за дискриминация при различия в заплащането на лица, работещи при различни работодатели." (цитат). Резонно възниква въпросът, дали от компетентността на министъра на финансите е тълкуването по прилагане на Закон за защита от дискриминация и при направеното тълкуване, дали е съобразено приложното поле на принципа за равно третиране, в конкретния случай „за равен труд равенство в заплащането". Този принцип се установява с международни стандарти - универсални и регионални, в това число европейски, и пряко произтича от забраната на дискриминацията. Съгласно разпоредбата на чл. 7, ал. 1, б. (а) (Г) от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права (обн. ДВ. бр. 43 от 1976 г.) държавите-страни по този пакт признават правото на всяко лице да се

ползва от справедливи и благоприятни условия на труд, които да му осигуряват по-специално: такова възнаграждение, което да обезпечи на всички работещи като минимум справедлива заплата и еднакво възнаграждение за равностойна работа без никакво различие. Формално регионалните стандарти пряко въвеждат принципа за равен труд или равностоен труд - равно заплащане за мъжете и жените (чл. 141 от Договора за създаване на Европейския съюз - консолидирана версия) и чл. 4, ал. 1, т. 3 от Европейската социална харта (ревизирана). Този принцип, обаче е произведен от принципа за справедливо заплащане на труда (вж. Част I, т. 4 от Европейската социална харта, която е задължително ратифицирана от България; Законът за ратификация е обн. ДВ. бр. 30 от 11.04.2000 г.; самата Харта е обн. ДВ. бр. 43 от 04.05.2000 г.) видно от практиката по прилагането на цитираните регионални международни инструменти. В 33Дискр. принципът на равното възнаграждение за еднакъв или равностоен труд е транспониран с оглед поетите от Република България международни задължения, които имат статус по реда на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, т.е. като договорни принципи са част от вътрешното законодателство на държавата и имат предимство пред тези вътрешни норми, които им противоречат. Нещо повече съгласно разпоредбата на чл. 3 от 33Дискр. този закон защитава от дискриминация всички физически лица на територията на Република България, а съгласно чл. 6 от него забраната за дискриминация действа спрямо всички при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи.

VI. Становището на Министерство на здравеопазването по жалбата на учителския колектив в СУПЗ „С.Г.“ е, че поставените проблеми не са от компетентността на министерството. Според становището министерството има отношение по въпроса, касаещ здравното състояние на курсистите (вх. № 90-05-3 от 16.01.2008 г. по описа на КЗД).

Настоящият състав изслуша становищата и възраженията по основните факти и обстоятелства в открито заседание, състояло се на 17.01.2008 г. от страните по спора:

1. Учителският колектив на Социално учебно-професионално заведение „С.Г.“ се представлява от С.А.С. и Г.Д.В., като и двамата са учители и членове на педагогическия колектив. Те поддържат първоначално заявеното искане до Комисията, статута на тези преподаватели, да бъде изравнен със статута на преподавателите, заети в системата на народната просвета. Този проблем стои отворен и не намира своето решение от 1991 година, т.е. цели 17 години.

Оплакващата се страна изразява готовност за помирение, каквото не е постигнато в помирителното производство пред Петчленния състав за множествена дискриминация на КЗД. Независимо от уведомяването на страните по надлежния ред за правната възможност в първото открито по преписката заседание, да заявят желание за помирение, ответната страна Министерство на труда и социалната политика, не заявява такова желание, за разлика от жалбоподателите. Нещо повече, в мандата на процесуалния представител, оторизиран от министъра на труда и социалната политика – А. И., не е включено правото за водене на диалог в посока помирение и приключване на производството със сключване на споразумение. За разлика от ответната страна, представителите на преподавателския колектив в СУПЗ „С.Г.“ (сега СУПЦ) изразяват готовност за помирение, стига да се има предвид, че работата и функциите, които изпълняват по нищо не се отличават от тези на учителите, работещи в помощните училища, където също е въведена формата на професионално обучение. Жалбоподателите са преминали преквалификационни курсове за педагогически персонал, които са организирани от Министерство на труда и социалната политика

съгласувано с Министерство на образованието и науката, което настоящият състав приема за доказано.

Представителите на жалбоподателите, изразяват становище, че единствена Комисия за защита от дискриминация е институцията, която от 1991 г. насам, обръща сериозно внимание на поставените проблеми (стр. 18 от Протокола от заседание, проведено на 17.01.2008 г.).

Оплакващата се страна изтъква, че следва да се има предвид като основен факт, че в тези заведения се обучават лица с намалена трудоспособност и намалени умствени възможности. Допълнителната разпоредба на § 1. от Постановление № 63 на Министерски съвет от 11 април 1991 г. приравнява педагогическите кадри в тези специализирани заведения с педагогическите кадри в народната просвета. Друг съществен факт е че от 1991 г., учителите в тези специализирани заведения, изпълняват законови разпоредби на МОН и следват учебните програми на народната просвета.

Жалбоподателите, изразяват становище, че по отношение на задълженията си, педагозите от СУПЗ са перфектни, но относно техните права няма яснота.

Относно статута на специализираното заведение, се поддържа, че в него се извършва „обучение“ от педагогически кадри, отговарящи на условията и изискванията на Министерство на образованието и науката. Като доказателство е представено в отрито заседание Свидетелство за професионална квалификация, образец на Министерство на образованието и науката 2007 г., издавано на завършилите курсисти.

Относно учебния процес в СУПЗ, становището на жалбоподателите е че, Наредба № 6 за обучение на деца със специални образователни потребности, издадена от МОН е съотносима и към лицата, обучавани в СУПЗ. Те са със заболявания и повечето от тях са деца идващи от помощни училища, след 16 години. Регламентираните в чл. 29 от Наредбата специални учебни планове и програми, се прилагат също и в СУПЗ. Оплакващата се страна, прави паралел между помощните училища и СУПЗ в контекста на Наредба № 6, като изтъква, че съгласно нейния чл. 32, към помощните училища могат да се откриват паралелки за професионално обучение на ученици, завършили VIII клас на помощните училища, като обучението се организира по програмите за професионално обучение. Изяснява сходните обстоятелства между едните и другите обучителни заведения, сочейки, че в СУПЗ постъпват също деца завършили VIII клас на помощни училища. Изтъква се, че в същност няма никаква разлика. Сходството е във факта, че както преподавателите в помощните училища, така и те преподават по специална програма, утвърдена от Министерство на образованието и науката. Друг аргумент е, че в помощните училища се преподава по двегодишни програми на СУПЗ. Обучението в СУПЗ е осъвременено с нови 3-годишни програми за обучение, които са съобразени със специфичните изисквания децата, излизайки от помощните училища на 15 години и постъпващи при тях. След 2-годишно обучение в помощните училища, децата излизат непълнолетни, не могат да работят и да се интегрират. Поради тези обективни причини СУПЗ са създали и осъвременили новите 3-годишни обучителни програми. Въведен е нов предмет, който не съществува в помощните училища - за битови умения и навици. Обучението е съобразено с интереса на тези деца, за да бъдат пригодни да се приобщат към обществото.

Педагогическият персонал в СУПЗ обучава деца и курсисти от цяла Южна България. 70 от тях са без родители и жалбоподателите изразяват загрижеността си те да не останат на улицата. При завършване на обучението, се издават удостоверения по образец на Министерство на образованието и науката.

Представителят на учителския колектив – Г.В. в откритото заседание по преписката, проведено на 17.01.2008 г., заявява: „По нищо нашата практическа дейност не се отличава от дейността в помощните училища - един контингент, едни деца, различни системи. Ние не сме към Министерство на образованието и науката, а към Министерство на труда и социалната политика съгласно Закона за социалното подпомагане. Но имаме допълнителни планове за индивидуална работа, допълнителен план за развитие на самите деца. Ние изпълняваме и това което ни поставя Министерство на труда и социалната политика и законите. Но промяна относно учителите няма, както си е по чл. 20 от приетия от МТСП Правилник през 1992 г. Всяко едно обучение се извършва от учители. Тези учители извършват учебна дейност. Трудът е един, нормативите, всичко е точно както в просветата." (цитат от стр. 20 от Протокола от заседанието).

„Не се включихме в стачните действия на учителите от МОН поради причина - да не останат децата на произвола на съдбата. Те са по-специални, по-различни от нормалните деца. Къде да отидат? При нас са около 170 от южна България. Възпитателите нямат възможност да ги обхванат през 24 часа" (цитат от стр. 20 от Протокола от заседанието).

Г.В. обяснява, че с тези деца се работи изключително трудно. Педагозите от СУПЗ успяват от около 60-70% от тези деца да обучат, за да се интегрират в обществото и да могат да работят. За пример посочва практиката си на преподавател по техника (бобинаж) факта, че курсистите му преминават часове по практически занимания в завод за производство на двигатели. Работниците от завода изразявали задоволство от работата на курсистите и твърдели, че „не могат да насмогват на децата."

2. Ответната страна, чрез процесуален представител, ст. юрисконсулт А.И. оспорва жалбата изцяло. Изложените аргументи са:

1) С Постановление № 286/23.11.2007 г. на Министерски съвет за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане се извърши прецеизиране на статута на специализирани институции за деца и възрастни хора с увреждания.

Съгласно писменото становище на МТСП (вх. № 90-15-7 от 17.01.2008 г. по описа на КЗД), представено в откритото заседание по преписката, проведено на 17.01.2008 г., с цитираното ПМС № 286/23.11.2007 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане „социалните учебно-професионални заведения" се преобразуваха в „социални учебно-професионални центрове", като същите от специализирани институции за предоставяне на социални услуги се трансформираха в институции за „социални услуги в общността". Становището на ответната страна е, че по този начин съществуващите СУПЗ-та се осъвременяват като „комплекси от социални услуги", насочени към професионално обучение на лица с определена степен на намалена работоспособност, навършили 16 години и на деца в риск, навършили 16 години.

От Министерство на финансите в МТСП на 10.12.2007 г. е изпратен проект на Решение на МС за разделение на дейностите, финансирани чрез общинските бюджети, на местни и делегирани от държавата и определяне на стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности през 2008 г., каквито Министерски съвет приема всяка година. СУПЗ са включени във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи".

Министерство на труда и социалната политика не е съгласувало този проект поради следните причини: не са отразени направените предложения относно нарастването на средствата за работна заплата на заетите в сферата на социалните

услуги, които са делегирана държавна дейност. МТСП не би могло да изпълни исканията на преподавателите в СУПЗ (сега СУПЦ), поради факта, че трудовите им възнаграждения могат да бъдат приравнени към тези на учителите в системата на МОН при едно условие - нормативно се регламентират със Закона за народната просвета като „учебни заведения“.

Позицията на ответната страна е, че не дискриминира учителите в СУПЗ, защото МТСП е иницирирало промени в законовата уредба на тези институции, за да бъдат приравнени с аналогичните обучителни заведения в системата на МОН, каквито са помощните училища. Това твърдение в производството по преписката остава недоказано и нескрепено със съответни доказателства. Поради тази причина, настоящият състав приема твърдения факт за недоказан съгласно въведения с чл. 9 от Закон за защита от дискриминация принцип за разпределена тежест на доказване.

2) Друг аргумент на ответната страна е, че специализираните социални центрове, в каквито са преименувани тези институции, могат да подават документи за лицензиране в Агенция по професионално образование и обучение. Едва след лицензирането биха могли да добият статут на екипи от МОН.

3) От 01.01.2008 г. са повишени заплатите на преподавателите в СУПЦ с 20% и се очаква още 10% увеличение от 01.07.2008 г. Този твърдя факт също остава недоказан за настоящият състав с допустимите доказателствени средства, както и бъдещото увеличение на заплащането за положен труд с 10%.

4) Очаква се решение на МС за определяне на стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности за 2008 г. Събждането на това събитие също остава без надлежни гаранции в рамките на настоящото производство.

5) Единният стандарт за издръжка на СУПЗ от 01.01.2008 г. е 5130 лева на място, при 1382 лева до тази дата. Увеличението на стандарт „издръжка“ остава като непотвърден факт в рамките на производството по преписка № 166/2007 г.

3. Представителите на жалбоподателите, Г.В. и С.С., правят следните възражения по становището на ответната страна:

1) Не е необходимо ново лицензиране на съществуващите СУПЗ, както е прието с ПМС 286/27.11.2007 г. Основният аргумент е, че СУПЗ „С.Г.“ в гр. П. вече е лицензиран. Отделно всички преподаватели имат лицензи по съответните специалности. Аргументират се със статута - учител, който по същество не се променя, тъй като „социалните услуги“, които извършват и предоставят на курсистите са насочени към професионално обучение. В случай, че обучението се води от лица с друг статут, то те би следвало да се лицензират.

2) Жалбоподателите правят запитване относно чл. 7 от Постановление № 286/27.11.2007 г. съгласно който, Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане утвърждава методики и указания за работа по предоставяне на социални услуги. Възразяват, че към 17.01.2008 г. все още няма указания за работа съгласно новите разпоредби.

4. Ответната страна, чрез процесуален представител - ст. юрисконсулт А.И. обяснява: „Аз представлявам Министъра на труда и социалната политика и министерството, не представлявам Изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане. Агенцията за социално подпомагане (АСП) е юридическо лице и е разпоредител с бюджетни кредити, все пак те си отговарят за техните действия. Аз не мога да говоря от тяхно име.“ (цитат от стр. 24 от Протокола от 17.01.2008 г.)

Настоящият състав не кредитира това становище с оглед регламентирания статут на Агенцията и на Изпълнителния й директор с Устройствен правилник на Агенция за социално подпомагане, приет с ПМС № 25 от 07.02.2003 г., изм. и доп., бр. 95 от 20.11.2007 г. Съгласно чл. 2 от Правилника Агенцията е администрация към

Министъра на труда и социалната политика за изпълнение на държавната политика по социално подпомагане, като част от нейните дейности са: предоставяне на социални услуги; откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги; изготвяне на проекти на нормативни актове по социалното подпомагане. Същевременно като бюджетна организация тя има статут на второстепен разпоредител с бюджетни кредити към Министъра на труда и социалната политика. Чл. 4 от Правилника определя ръководната функция на Министъра на труда и социалната политика, както и качеството му на работодател спрямо Изпълнителния директор на Агенцията. Договорът с него се сключва, изменя и прекратява от Министъра на ТСП съгласувано с министър-председателя. Негово е правомощието да разрешава откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги, каквито са социално учебно-професионалните заведения, сега „центрове”. При така регламентираният правомощия на Изпълнителния директор на АСП (чл. 5 от УПАСП) за настоящия състав е безспорен факт, че той се намира на пряко подчинение на Министъра на труда и социалната политика, в чиито дискреционни правомощия е узнаването на факта дали СУПЗ „С.Г.” е лицензирано като специализирано заведение, в което се предоставят социални услуги на лица след 16 години с намалена работоспособност, т.е с установена по регламентирания ред форма на увреждане или с намалена възможност за социална адаптация (намалени умствени възможности).

В производството по преписката в качеството на заинтересовани страни са привлечени: Министерство на здравеопазването и Министерски съвет. В проведеното заседание двете заинтересовани страни не се представляват, независимо от надлежното им уведомяване по реда на чл. 60, ал. 2 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 41 от ГПК.

Учителски колектив на СУПЦ „С.Г” П. със заключителното си становище от 28.01.2008 г. предоставят допълнителни доказателства в подкрепа на основното си твърдение за неравното им третиране от страна на МТСП, в чиято система попада както самото специализирано заведение за предоставяне на социални услуги, така и самите преподаватели, в сравнение с учителите от системата на образователното министерство. Изложените изводи са относно отговорите на МТСП и МОН на запитванията, които Комисия за защита от дискриминация им е отправила в производството по преписка № 116/2007 г.

Изводите са съобразени със нормативните разпоредби, касаещи статута на СУПЦ, като учебна дейност и учебен процес в тези заведения:

1) Създадени са през 1991 г. като специализирани заведения за да отговорят на специфичните нужди на различни категории инвалиди, трудоустроени лица с увреден слух и зрение и лица с лека умствена изостаналост. 2) Цялостното организационно - методическо ръководство на дейността на СУПЗ (сега СУПЦ) се осъществява от МТСП. По отношение на учебно-възпитателната дейност ръководните принципи се определят от МОН. До завеждане на жалбата тази им регламентация е в Постановление № 63/11.04.1991 г. на Министерски съвет. 3) Дейността им е организирана с една единствена цел - да се квалифицират и преквалифицират всички категории лица с увреждания и с лека умствена изостаналост (чл.1, ал.3), а учебните планове и програми за обучение и квалификация на курсистите се утвърждават съвместно от МТСП и МОН (чл. 1, ал. 3 и чл. 3, ал. 3 на Правилника за дейността на социално учебно-професионални заведения). 4) Съгласно Закон за социално подпомагане от 07.05.1998 г. -допълнителна разпоредба, § 1, ал. 4, „заведенията за социални услуги” са заведения за подпомагане на деца и лица и имат за цел да осигурят материално и/или медико-педагогическо образование. 5) Съгласно Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, приет с Постановление на МС от 06.11.1998 г., Глава трета „Социални услуги”, регламентира че „социалните услуги” извън обичайната домашна

среда се извършват в следните заведения съгласно чл. 36, ал. 3, т. 3, а именно: социални учебно-професионални заведения. 6) Постановление № 286 от 23.11.2007 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на закона за социалното подпомагане, приет с Постановление № 243 на МС от 1998 г. Съгласно него се правят следните изменения и допълнения в чл. 36: „Социални услуги, които се предоставят в общността са: социален учебно-професионален център. Съгласно § 11, т. 34 „социален учебно-професионален център" е комплекс от социални услуги, насочени към професионално обучение. Съгласно § 13 (1) от Преходните и заключителни разпоредби от 01.01.2008 г. съществуващите социални учебно-професионални заведения се преобразуват в социални учебно-професионални центрове.

2) След изложението на нормативите, касаещи статута на тези заведения, както и на преподавателите в тях, правят извод, че по същество основната дейност на СУПЦ не е променена. Тя остава учебна и е насочена към квалификация и преквалификация на лицата с намалена трудоспособност и с умствена изостаналост. Дейността се извършва от учители, притежаващи учителска правоспособност, като техните права и задължения си остават регламентирани в Постановление № 63 от 1991 г., което регламентира тези въпроси по начин както е уреден статута на учителите от системата на МОН. Те са регламентирани и в Правилника за дейността на СУПЦ. В заключителното си становище, жалбоподателите аргументират тезата си, че няма нов нормативен документ, който да променя учителския им статут.

II. На второ място в становището си, жалбоподателите излагат своите изводи относно учебния процес, осъществяван в СУПЦ. Посочват нормативните документи, регламентиращи учебния процес: Постановление № 63/11.04.1991 г., Правилник за дейността на СУПЦ, Закон за социално подпомагане от 07.05.1998 г. - допълнителна разпоредба § 1, ал.4, Правилник за прилагане на закона за социално подпомагане, приет с Постановление на МС от 06.11.1998 г., Постановление № 286 от 23.11.2007 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане, приет с постановление № 243 на МС от 1998 г., съгласно който „комплекса от социални услуги" предлагани от СУПЦ са насочени към професионално обучение на лица с определена степен намалена работоспособност и деца в риск. Жалбоподателите правят извода, че във всички нормативни актове е визирано извършване на обучение в СУПЦ (сега СУПЦ) на деца и лица с намалена работоспособност и с лека умствена изостаналост. Изискванията относно тяхното обучение е регламентирано в Наредба № 6 от 19.08.2002 г. за обучение на деца със специални образователни потребности. Тези деца в системата на МОН са обхванати от т.н. „помощни училища". Аргумент е чл. 28 от Наредбата, съгласно който в помощните училища се обучават и възпитават деца и ученици с умствена изостаналост, които не усвояват държавни образователни изисквания за учебно съдържание. В тези училища децата се обучават от I до VIII клас. След завършване на VIII клас учениците се обучават в паралелки за професионално обучение. Съгласно чл. 32, ал. 1 към посочените помощни училища могат да се открият паралелки за професионално обучение за ученици, завършили VIII клас на помощните училища. Съгласно ал. 2 в тези паралелки обучението се организира по програмите за професионално обучение по част от професия или по професия за придобиване на първа степен на професионална квалификация. За разлика от децата, завършващите тези паралелки с курс на обучение 2 години, курсът на обучение в СУПЦ (сега СУПЦ) е 3 годишен и се извършва по осъвременени програми с нов предмет на обучение, битови умения и навици. Завършилите курсисти СУПЦ получават свидетелство за професионална квалификация същите, както при завършилите паралелките за професионално обучение след VIII клас на помощно училище.

Към заключителното си становище жалбоподателите прилагат като доказателства:

1. Лицензия № 200712493 на Център за професионално обучение, издадена от Национална Агенция за професионално образование и обучение към Министерски съвет на основание чл. 42, т. 2 от Закона за професионално образование и обучение, и на основание Решение с протокол № 10 от 24.10.2007 г. на Управителния съвет с дата 26.10.2007 г.

Условия на лицензията: Извършване и удостоверяване на професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация, съгласно чл. 12, т. 1, 2 и 6 и в съответствие с чл. 49а, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение по професии и специалности, описани в приложение, което е неразделна част от представения лицензия.

Платена е лицензионна такса в размер на 2 400 лева съгласно Постановление № 241 на Министерски съвет от 2000 г.

В документа са предвидени и други условия: Лицензираният център може да извършва и удостоверява професионално обучение по чл. 12, т. 5 от Закона за професионалното образование и обучение за професиите и специалностите, включени в предмета на лицензията.

Центърът осигурява достъп на представители на Националната агенция за професионално обучение и ежегодна информация за дейността си.

2. Приложение към Лицензия № 200712493 на Център за професионално обучение, СУПЗ „С.Г.“ към община П. Лицензията е за професионално образование и обучение по следните професии и специалности:

- професия „оператор на компютър“ код 345100;
- специалност „текстообработване“ код 3451001, първа степен на професионална квалификация;
- професия „офис-секретар“, код 346020,
- специалност „административно обслужване“, код 3460201, втора степен на професионална квалификация;
- професия „електромонтьор“ код 522020, специалност „електродомакинска техника“, код 5220211, втора степен на професионална квалификация;
- професия „шивач“, код 542110, специалност „шивачество“, код 5421101, първа степен на професионална квалификация;
- професия „обущар“, код 542120, специалност „обущарство“, код 5421201, първа степен на професионална квалификация;
- професия „строител“, код 582030, специалност „помощник в строителството“, код 5820301, първа степен на професионална квалификация; специалност „зидария“, код 5820304, втора степен на професионална квалификация; специалност „мазилка и шпакловка“ код 5820305, втора степен на професионална квалификация; специалност „бояджийски работи“, код 5820309, втора степен на професионална квалификация;
- професия „озеленител“, код 622020, специалност „цветарство“, код 6220202, първа степен на професионална квалификация; специалност „парково строителство и озеленяване“, код 6220202, първа степен на професионална квалификация;
- професия „камериер“, код 811030, специалност „хотелиерство“, код 8110301, първа степен на професионална квалификация;
- професия „готвач“, код 811070, специалност „производство на кулинарни изделия и напитки“, код 8110701, втора степен на професионална квалификация;
- професия „работник в заведенията за хранене и развлечения“, код 811090, специалност „работник в производството на кулинарни изделия в заведенията за хранене и развлечения“, код 80110901, първа степен на професионална квалификация;

специалност „работник в обслужване на заведения за хранене и развлечения" код 8110902, първа степен на професионална квалификация.

3. Удостоверение № 10509, издадено на С.А.С., преподавател в СУПЗ „С.Г.", упражняваща професията учител по практика, за успешно завършена квалификация по „олигофренопедагогика" и на основание чл. 24 на Наредба № 4 на МНП (обн., ДВ. бр. 82 от 1990 г.).

Петчленен разширен състав кредитира предоставените на 28.01.2008 г. доказателства от жалбоподателите, доказващи професионалната насоченост на провежданата обучителна дейност в социалното заведение „С.Г.". Нещо повече, те доказват, че преминалите успешно обучението курсисти, получават степен на професионална квалификация, гарантираща в минимална степен участие на пазара на труда и интегриране в обществото.

Настоящият състав констатира, че нито ответната страна Министерството на труда и социалната политика, нито заинтересованата страна Министерството на образованието и науката оспорват, че в СУПЗ „С.Г.", гр. П. и другите социални заведения от тази категория работи педагогически персонал по смисъла на § 1. Допълнителна разпоредба от Постановление № 63 на Министерски съвет от 11.04.1991 г. за образуване на социални учебно-професионални заведения за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност (обн., ДВ. бр. 32 от 23.04.1991 г., изм. ДВ. бр. 68 от 20.08.1991 г.) във връзка с чл. 2, ал. 2 от Наредба № 5 от 14.05.2002 г. за нормите за задължителна преподавателска работа и нормативите за численост на персонала в системата на народната просвета (обн., ДВ. бр. 51 от 21.05.2002 г., изм. ДВ. бр. 83 от 24.09.2004 г.). Съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредба № 5 от 14.05.2002 г. работно място за длъжност „учител" се открива при наличие на учебни часове за изпълнение на пълна норма за задължителна преподавателска работа.

Видно от приобщеното по преписка № 116 за 2007 г. по описа на КЗД поименно разписание на длъжностите на СУПЗ „С.Г.", гр. П. в сила от 01.01.2007 г. на основание ПМС № 324/06.12.2006 г., утвърдено от кмета на общ. П. част от персонала (общо 35 души) са назначени на длъжност „учител". Ответната страна не е оспорила наличието на учителска правоспособност и следователно, съставът приема изложеното в колективната жалба, че това са провоспособни преподаватели със съответна изискуема от закона квалификация.

Страните не оспорват, че от 01.01.2003 г. съществуващите 9 на брой СУПЗ стават самостоятелни звена към съответните общини (без да са юридически лица, но под управление на кметовете на съответните общини) съгласно §. 37 от Закона за социално подпомагане.

Не се оспорва и получената официална информация от Националната агенция за приходите към Министерството на финансите, че от всичките СУПЗ в страната се превеждат вноски в Учителския пенсионен фонд, както и във фондовете на Допълнителното задължително професионално осигуряване.

Настоящият петчленен състав за множествена дискриминация приема за безспорно установено твърдението на жалбоподателите, че те осъществяват педагогическа дейност в съответствие с изискванията на МОН, а именно имат преподавателска натовареност и работят по образователни програми за обучение, т.е. полагат равностоен труд съпоставим с труда на преподавателските кадри в системата на народната просвета.

Относими към жалбата правни норми: Конституцията на Република България, Междунороден пакт за икономическите, социалните и културните права, Конвенция № 111 относно дискриминацията в областта на труда и професиите от 1958 г. (ратифицирана с Указ № 205 на Президиума на Народното събрание от 03.06.1960 г.,

обн. „Известия“, бр. 46 от 07.06.1960 г., ратификацията е официално регистрирана в Международното бюро на труда на 22.07.1960 г., в сила за България от 22.07.1961 г.), Европейска социална харта (ревизирана), Директива 2000/78/ЕО от 27 ноември 2000 г. за създаване на основна рамка за равно третиране при заетостта и упражняването на занятие, Решение на Съвета от 27 ноември 2000 г. относно утвърждаване на програма за действие на общността за борба с дискриминацията (2001-2006 г.), Кодекс на труда, Закон за защита от дискриминация, Закон за социалното подпомагане и всички посочени по-горе законови и подзаконови нормативни актове.

Предвид гореизложеното, събраните по преписката доказателства и материали, обсъждайки ги в съвкупност и поотделно, съобразявайки становищата на страните и правейки обзор на относимите по конкретната жалба разпоредби,

Петчленен разширен заседателен състав прие, че се налагат следните изводи:

Конституционно гарантирано право на всеки български гражданин е основното право на труд и на заплащане, съответстващо на извършената работа. В чл. 48 от Върховния закон на Република България е въведена още една конституционна гаранция за осъществяването на това право и то е, че държавата се грижи за създаването на условия за осъществяване на това право. Пак в Конституцията е прогласено, че лицата с физически и психически увреждания се намират под особена закрила на държавата и обществото, както и, че държавата като институция създава условия за осъществяване правото на труд на лицата с физически и психически увреждания. Не може да не се има предвид, че тяхното социализиране и достъп до пазара на труда е свързано с процеси на обучение и получаване на професионална квалификация според специфичните им потребности, за да имат равни възможности в упражняване правото на труд и съответстващо на него заплащане.

Международният принцип за забрана на дискриминацията в заетостта и професиите е договорно утвърден както в универсални, така и в регионални международни инструменти. По редица от тези инструменти (ратифицирани от Република България, обнародвани и в сила за България) страната ни е поела международноправни задължения, които следва да изпълнява чрез адекватни мерки, включително и чрез законодателни такива. Адекватните мерки също включват такива от административен характер, водене на официална статистика, както и адекватно финансиране на недопускането на неравното третиране. Равното заплащане за равен или равностоен труд произтича от принципа за недискриминация в заетостта и професиите.

Настоящият състав вече е отбелязъл по-горе, че Република България е поела международноправно задължение за признаване и осигуряване на справедлива заплата и еднакво възнаграждение за равностойна работа без никакво различие в изпълнение на разпоредбата на чл. 7, ал. 1, б. (а) (i) от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права. Международният пакт съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред норви на вътрешното право, които му противоречат. Съгласно чл. 27 от Виенската конвенция за правото на договорите от 1969 г. (ратифицирана с Указ № 503 на Държавния съвет от 12.02.1987 г. - ДВ. бр. 14 от 1987 г., обн. ДВ. бр. 87 от 10.10.1987 г., т.е. има статут на международните договори съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията) държава-страна по международен договор не може да се позовава на разпоредбите на своето вътрешно право като оправдание за неизпълнение на този договор. Както е видно от становищата на Министерството на труда и социалната политика (писмо с вх. № 90-15-1121 от 14.08.2007 г. по описа на КЗД и писмени бележки с вх. № 9015-7 от 17.01.2008 г. по описа на КЗД), Министерството на образованието и науката (вх. № 90-08-971 от 10.08.2007 г. по описа на КЗД) и

Министерството на финансите (вх. № 80-00-3 от 16.01.2008 г. по описа на КЗД) се опитват да не зачитат международните договорни задължения на Република България като се позовават на действащи норми на вътрешното законодателство и свои собствено тълкувания на Закона за защита от дискриминация и Закона за социално подпомагане, както и на редица подзаконовни нормативни актове.

Гаранция за спазване принципа на равно третиране е способността на една държава да посрещне задълженията си. Нещо повече, членството на българската държава в Европейската съюз сочи основните приоритетни области, произтичащи от критериите от Копенхаген, според които членството изисква: страната да има стабилност на институциите, гарантиращи демокрацията, върховенството на закона, правата на човека, каквото е основното човешко право на труд и за възмездност на положения труд (чл. 242 от Кодекса на труда).

Директива 2000/78/ЕО от ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране при заетостта и упражняването на занятие на Европейския съюз, Заключителни разпоредби, член 16, очертава рамките за спазване принципа на равно третиране от държавите-членки. Те следва да вземат необходимите мерки за да гарантират, че всички закони, подзаконовни актове и административни разпоредби, противоречащи на принципа за равно третиране, са отменени. Като важен инструмент на правото на Общността, директивите посочват резултата, който трябва да бъде постигнат във всяка държава-членка. Цитираната Директива регламентира дискриминацията в сферата на заетостта, като следва да се осигурят подходящи, ефективни и практически мерки, за осигуряване на обучение и средства за интеграция и на хората с увреждания.

Разглежданият от настоящия състав проблем има две страни: от една страна е гарантираното право на обучение и професионална квалификация на хората със специфични потребности, за които държавата следва да оказва специална закрила, каквито са обучаващите се курсисти в СУПЗ (сега СУПЦ) с физически и умствени увреждания, от друга страна, за да гарантира това тяхно право и да отговори на специалните им образователни потребности, държавата следва да се погрижи за квалифицираните преподаватели, така че на практика те да получават адекватно обучение, като тези квалифицирани кадри следва да получат по-добри условия на труд, към които спада и справедливото му заплащане.

От направеното проучване по преписка № 116/2007 г. по неоспорим начин се доказва, че на специалистите, обучаващи курсисти с професионална насоченост за получаване на професионална квалификация, които имат специални образователни потребности от индивидуална работа, съобразно увреждането, не се предоставя дотатъчна мотивация. Нещо повече, за разлика от колегите си преподаватели в помощните училища към системата на Министерство на образованието и науката, на тях не им се предоставя допълнително възнаграждение по Наредбата за допълнителните и други трудови възнаграждения, специфицираща предвидени от нормативен акт с по-висша степен на юридическа сила права. Това е установеното в чл. 244, т. 2 от Кодекса на труда право на работниците и служителите по трудово правоотношение за получаване на допълнително трудово възнаграждение. Преподавателският състав от системата на МОН получават 322 лева годишно допълнително възнаграждение. За безплатно работно облекло на жалбоподателите се предоставят около 60 лева годишно или никакви средства, за разлика от преподавателите в системата на МОН, получаващи не по-малко от 1 минимална работна заплата за страната, определяна от Министерски съвет; на жалбоподателите не се изплащат допълнителни възнаграждения за работа при специфични условия, каквито се изплащат на колегите им от системата на МОН, възлизащи на 12% от

основната месечна работна заплата за работа с ученици с нарушено зрение, с увреден слух, както и 4% от началната основна заплата за работа в оздравителни училища с ученици с умствена изостаналост по Наредба № 2/07.09.2006 г.

Остава открит въпроса за предоставяне на по-благоприятни условия за заплащане труда на обучаващия педагогическия персонал, зает в социалните учебно-професионални центрове. До този момент те получават най-ниските заплати, независимо, че това са делегирани дейности, придадени в управление към общините, финансирани от държавния бюджет.

От събраните по преписката материали, доказателства и отговори на държавните институции, МТСП, МОН и МФ, става ясно, че за решаване на въпроса относно заплащането на труда на жалбоподателите се изисква адекватно финансиране, което би могло да намери своето решение, като се съгласува между Министъра на труда и социалните грижи и Министъра на финансите, след което с решение, Министерски съвет да определи месечните работни заплати, както и допълнителните възнаграждения на педагогически кадри и възпитатели от СУПЗ (сега СУПЦ), по реда за определяне на месечните заплати в бюджетните организации и дейности. В този ред попада определянето на адекватно заплащане на жалбоподателите, независимо от факта, че са извън системата на Министерството на образованието и науката и са придадени към функции „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ с ресорно Министерство на труда и социалните грижи.

Настоящият състав приема за доказан факта, че от 1991 година насам заинтересованите държавни институции, имащи отношение към статута на тези социални специализирани заведения за обучение на хора със специфични потребности, както и към статута, респективно заплащането на труда на преподавателите в тях, не са предприели никакви стъпки за решаването на поставяните пред тях въпроси от страна на жалбоподателите, довело да значителна разлика в заплащането на техния труд в сравнение с педагогическия персонал, работещ в системата на МОН.

Настоящият състав приема колективната жалба от членовете на учителския колектив, преподаващ в СУПЗ (СУПЦ) „С. Г“ гр. Пловдив за основателна относно твърденията за неравно третиране спрямо учителите, заети в системата на Министерство на образованието и науката, и в частност, спрямо преподавателите в помощните училища и поради следните съображения:

Вземайки предвид принципът, залегнал в българското трудово законодателство и по специално в чл. 8, ал. 3 от КТ, регламентиращ недопускането на пряка и непряка дискриминация при осъществяване на трудовите права и задължения на работниците и служителите, и доразвит в чл. 14, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация, че работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв труд или равностоен труд, като критериите за оценка на труда при определяне на трудовите възнаграждения и оценката на трудовото изпълнение са еднакви за всички работници и служители;

Вземайки предвид чл. 7, ал. 1, б. (а), (i) от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права;

Вземайки предвид Конвенция № 111 относно дискриминацията в областта на труда и професиите от 1958 г.;

Вземайки предвид Европейската социална харта (ревизирана);

Вземайки предвид Директива 2000/78/ЕО от ноември 2000 година;

Вземайки предвид Решение № 7 от 2 юли 1992 г. по конституционно дело № 6 от 1992 г. (обн., ДВ. бр. 56 от 10.07.1992 г.) на Конституционния съд, съгласно което международните договори (двустранни и многостранни международни споразумения), по които страна е Република България, ратифицирани, обнародвани и влезли в сила, са част от вътрешното право и съдържащите се в тях правни норми са източник на права

и задължения и имат предимство по смисъла на чл. 5 от , ал.4 от Конституцията пред нормите на вътрешното законодателство;

Както и, че по силата на тези международни задължения Република България следва да прилага приетия от нея принцип „равенство в заплащането за равен или равностоен труд“, отнасящо се до размера на заплащането, като термина „заплащане“ включва обикновената, основната или минималната работна заплата и всички други възнаграждения, плащани пряко или косвено, в брой или в натура.

Настоящият състав прави следните изводи:

Съпоставяйки труда на преподавателите - жалбоподатели с тези, на преподаващи в помощните училища от системата на МОН и в паралелките, за професионално обучение към тях, открити на основание чл. 32, ал. 1 от Наредба № 6 от 19.08.2002 г., за обучение на деца със специални образователни потребности, намира, че няма разлика в полагания от едните и от другите труд в процеса на обучение. Това е така, защото и едните и другите изпълняват сходни по естеството си трудови функции, обучение и възпитание на деца, навършили 16 години със специфични образователни потребности и/или с хронични заболявания, които включват консултативна, корекционно-възпитателна, рехабилитационна дейност, насочена към коригиране и компенсиране на съответните увреждания и нарушения и стимулиране на развитието на децата и курсистите. Нещо повече, успеваемостта на обучение и интегриране на курсистите с намалена трудоспособност, завършващи СУПЗ „С. Г.“ е между 60-70%. И в двата вида специализирани заведения се обучават деца и ученици с увреден слух, с нарушено зрение и с умствена изостаналост, за чието обучение обективни обстоятелства изискват специални знания и умения при тяхната подготовка. Обективните критерии за изпълнение на трудовите функции и в двата вида заведения са квалификацията и нивото на изпълнение на възложената работа, които са едни и същи. Под квалификация, съгласно трудовото законодателство, следва да се разбира професионалната квалификация - образование, знания, умения, съобразно изискванията за длъжността преподавател-педагог в тези заведения с професионална насоченост. Вторият критерий е нивото на изпълнение на възложената работа, включваща срочното, количественото и качествено изпълнение на възложената работа. Нещо повече, завършващите помощни училища, преминават 2-годишни курсове на обучение от страна на преподавателските екипи, докато в СУПЗ те преминават 3 годишни курсове на обучение, което е по-голяма гаранция за успешното завършване на обучението от повечето курсисти. Самият обучителен процес изисква висока степен на концентрация и психологическо изследване на интелекта, така че резултатите от положените обучителни усилия да бъдат положителни. Няма спор относно трудността на работата с тези млади хора, както споделят самите жалбоподатели. Съпоставката между преподавателите - жалбоподатели и тези от системата на МОН сочат, че няма разлика в тяхното образователно и професионално-квалификационно ниво. По този въпрос сочат като доказателства събраните по преписката писмени становища, че жалбоподателите са преминали преквалификационни курсове, необходими за адекватното обучение на курсисти със специфични образователни потребности.

Социалните учебно-професионални заведения са създадени през 1991 г. с Постановление № 63 (обн. ДВ. бр. 32 от 23 април 1991 г.), като социални учебно-професионални заведения за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност за предоставяне на възможност на ученици/курсисти от 16 до 35 години, с увреден слух, зрение и лека умствена изостаналост да преминат обучение с професионална насоченост и образование, за да имат шанса за професионална и социална реализация, по начин да не се засяга тяхното човешко достойнство.

Независимо от регламентацията на чл. 34 от Допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане, че „Социален учебно-професионален център“, в каквито са преименувани, съществуващите до този момент социални учебно-професионални заведения, са определени като „комплекс от социални услуги“, насочени към професионално обучение на лица с определена степен намалена работоспособност, навършили 16 години и деца в риск, навършили 16 години, същността на тяхното предназначение не е променена. Поради невъзможността да покрият държавните образователни изисквания за учебно съдържание поради специални образователни потребности и увреждания, обучаващите се в СУПЗ (СУПЦ) и в паралелките към помощните училища, се обучават по нарочни програми и планове, които са сходни и в двата вида специализирани заведения. Разликата е в това, че едните поради организационно-техническата им регламентация попадат в системата на МОН, а другите в системата на МТСП като признати от законодателя „социални услуги“. Това по същество не променя характера на полагания от преподавателите-педагози и в двете системи труд като трудова функция.

Настоящият състав прави извода, че са налице „сходни“ обстоятелства по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закон за защита от дискриминация при по-неблагоприятното третиране на преподавателите - жалбоподатели спрямо другата категория преподаватели, заети в системата на МОН, при оформяне размера на заплащането за положения от тях труд, под формата на обучение и възпитание с професионална насоченост на навършили 16 години непълнолетни с доказана намалена работоспособност и деца в риск навършили, 16 години. Основен аргумент относно извода, че техните задължения са изравнени за разлика от правата им на равно заплащане за равностоен труд в сравнение със учителите от системата на МОН е фактът, че им се удържат вноски и се превеждат суми в Учителския пенсионен фонд (УчПФ), както и за фондовете за Допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), съгласно информацията получена от Национална Агенция по приходите. Удържайки им вноски за УчПФ, държавата е признала техния статут на учители, независимо, че са в системата на Министерството на труда и социалната политика.

Дейността извършвана в СУПЗ (сега СУПЦ), както и статутът на преподавателите заети в тях е от изключителната компетентност на държавата, тъй като по смисъла на чл. 4 от Закона за социалното подпомагане, Министерският съвет определя държавната политика в областта на социалното подпомагане, а Министърът на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика в областта на социалното подпомагане, което има за цел предоставяне на „социални услуги“, чрез които се подпомагат и разширяват възможностите на лицата, имащи право на тези услуги, да водят самостоятелен начин на живот. Тези „социални услуги“ се предоставят в специализирани институции, каквито се явяват СУПЗ, сега СУПЦ.

Дискриминацията спрямо преподавателския персонал, работещ в Социалните учебно-професионални центрове (преди СУПЗ), е допусната от законодателя, който изрично е приравнил педагогическите кадри, работещи в социалните учебно-професионални заведения, по статут към учителите от системата на народното образование (вж. § 1. от Допълнителна разпоредба на Постановление № 63 на Министерски съвет от 1.04.1991 г. за образуване на Социални учебно-професионални заведения за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност, а след това с последващо законодателство, променящо статута на тези заведения (Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане), е променил статута на заведенията като специализирани институции за предоставяне на социални услуги (чл. 36, ал. 3, т. 3) без да промени статута на преподавателския състав.

Нарушението на Закон за защита от дискриминация и принципа за недопускане на дискриминация, настоящият състав вменява на Министъра на труда и социалната политика, допуснал нарушение и на чл. 3 от Закон за социалното осигуряване, уреждащ обществените отношения, свързани със социалното подпомагане на гражданите в Република България. Тази разпоредба императивно налага, че при осъществяване на социалното подпомагане не се допуска пряка или непряка дискриминация.

Съгласно Решение № 5 от 17 април 2007 г. по конституционно дело № 11 от 2006 г., държавната власт е ограничена от изискването за зачитане на правата на човека в рамките на демократичната Конституция на националната държава, от ратифицираните международни актове по правата на човека, от ценностите и императивите на наднационалния европейски конституционализъм и от демократичните стандарти и принципи на международното право. И тъй като законодателят е възприел принципа на социалната справедливост и за да го гарантира, функциите по „социално осигуряване, подпомагане и грижи“, към които е отнесъл и специализираните центрове за професионално обучение на лицата с намалено зрение, слух и умствена изостаналост, той е вменил тази грижа на държавата чрез Министерство на труда и социалната политика. Още повече, че това са делегирани дейности, финансирани от държавния бюджет чрез общинските бюджети по стандарти за численост на персонала и издръжка, регламентирани в Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане. Министерският съвет определя заплатите в бюджетните организации и дейности.

Без значение остават правно-техническите методи, чрез които би следвало да се постигне като резултат прилагане на принципите, произтичащи от от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права, Конвенция № 111 относно дискриминацията в областта на труда и професиите, Европейската социална харта (ревидирана), Директива 2000/78/ЕО от 17 ноември 2000 г. за създаване на основна рамка за равно третиране при заетостта и упражняване на професия, частонст на принципа „равно заплащане за равен или равностоеен труд“, произтичащ от всеобщата забрана за дискриминация. Забраната на дискриминацията и произтичащият от нея принцип „равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд“ се съдържа и в Закона за защита от дискриминация (чл. 4, ал. 1 и чл. 14, ал. 1). Тези основни принципи са безспорно приложими по отношение на жалбоподателите и останалите преподаватели-педагози в деветте на брой СУПЦ в страната.

На основание гореизложеното петчленният състав за множествена дискриминация на Комисията за защита от дискриминация, образуван с Разпореждане на Председателя на КЗД № 284/17.07.2007 г. намира, че жалбата на преподавателския колектив на СУПЗ (сега СУПЦ) „С. Г.“, гр. Пловдив за основателна и като такава тя следва да се уважи.

Воден от гореизложеното на основание чл. 64 във връзка с чл. 65 и чл. 66 от Закон за защита от дискриминация, ПЕТЧЛЕНЕН заседателен състав на Комисия за защита от дискриминация

РЕШИ

УСТАНОВЯВА, че при определяне размера на заплащане във всичките негови компоненти: относно основно трудово възнаграждение, допълнително възнаграждение за работа при тежки и утежнени условия на труд, за работа с деца навършили 16 години с умствена изостаналост и други увреждания като намален слух или зрение, както и по отношение на прилагането на Наредбата за безплатно работно и

униформено облекло е извършена ПРЯКА ДИСКРИМИНАЦИЯ по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация спрямо преподавателите, заети по трудови правоотношения в Социални учебно-професионални центрове, в частност спрямо преподавателите в СУПЦ „С.Г.“ гр. П., които СА ТРЕТИРАНИ ПО-НЕБЛАГОПРИЯТНО в сравнение с преподавателите в помощните училища и професионалните паралелки към тях от системата на Министерство на образованието и науката, при сравними обстоятелства. УСТАНОВЯВА СЕ, че преподавателите, работещи в Социалните учебно-професионални центрове (преди СУПЗ) изпълняват една и съща трудова функция при една и съща професионална квалификация, образование, знания, сръчности, умения за изпълнение на длъжността преподавател-педагог, обучаващи с професионална насоченост лица с увреден слух, зрение или с умствена изостаналост, както и техните колеги, работещи в помощните училища и паралелките за професионално обучение към тях.

ДИСКРИМИНАЦИЯТА е допусната от Министъра на труда и социалната политика, който е допуснал нарушение и на чл. 3 от Закон за социалното осигуряване, уреждащ обществените отношения, свързани със социалното подпомагане на гражданите в Република България, и е поставил в по-неблагоприятно положение педагогическия персонал, работещ в Социалните учебно-професионални заведения.

УВАЖАВА колективната жалба на педагогическия колектив на Социално учебно-професионален център за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност (бившо СУПЗ) „С. Г.“, гр. П., бул. „Цариградско шосе“ № 104, представляван от Директора А. Д. като ОСНОВАТЕЛНА.

На основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от Закон за защита от дискриминация дава ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРЕДПИСАНИЕ на Министъра на труда и социалната политика да предотврати и острани нарушението, установено с настоящия акт, на принципа на равно третиране спрямо преподавателите в СУПЦ „С.Г.“ гр. П. и в останалите 8 специализирани заведения СУПЦ в страната, както и да отстрани вредните последици спрямо тях, предприемайки необходимите мерки с цел регламентиране на адекватно заплащане на труда на жалбоподателите.

Дава 2-месечен срок на Министъра на труда и социалната политика да уведоми Комисия за защита от дискриминация за предприетите мерки и постигнати резултати от преустановяване на установеното нарушение.

На основание чл. 47, т. 6 от Закона за защита от дискриминация дава ПРЕПОРЪКА на Министерски съвет да внесе законодателни промени, които да приведат действащото българско законодателство относно равното заплащане на педагогическия персонал във всички заведения, осъществяващи преподавателска дейност, в съответствие с принципа „равно заплащане за равен или равностоен труд“, включително изплащане на допълнителнолно възнаграждение за работа при специфични условия, изравняване на допълнителното заплащане за клас прослужено време, изравняване на парите, полагащи се за облекло. КЗД ПРЕПОРЪЧВА на Министерски съвет да уеднакви чрез законодателни промени полагаемият годишен платен отпуск на педагогическия персонал, работещ в Социалните учебно-професионални центрове, с този на педагогическия персонал, работещ в помощните училища от системата на МОН.

Настоящото решение да бъде изпратено на жалбоподателите - педагогическия колектив на Социално учебно-професионален център за квалификация и преквалификация на лица с намалена трудоспособност (бившо СУПЗ) „С.Г.“, гр. П. представляван от Директора А.Д.; на ответната страна - Министъра на труда и социалната политика; на заинтересованите страни - Министъра на образованието и науката, Министъра на здравеопазването.

На основание чл. 67, ал. 4 от Закон за защита от дискриминация във връзка с Постановление № 85 от 17 януари 2007 г. за организация и координация по въпросите на Европейския съюз, настоящият акт да бъде изпратен на Министерски съвет като заинтересована страна за сведение.

На основание чл. 67, ал. 4 от Закон за защита от дискриминация, настоящият акт да бъде изпратен на Министерство на финансите, имащо отношение към извършеното разследване.

Настоящото решение подлежи на обжалване пред Върховен административен съд в 14-дневен срок от връчването му на страните в съответствие с разпоредбата на чл. 68, ал. 1 от Закон за защита от дискриминация.

СБОРНИК

ПРАКТИКА НА КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Първо издание

2008г.

Сборникът се издава от Комисия за защита от дискриминация по проект “Инициативи за повишаване чувствителността на обществото към прояви на дискриминация”, финансиран по програма “Прогрес” на Европейския съюз по договор VS/2007/0454, сключен между ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ и НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ЕТНИЧЕСКИ И ДЕМОГРАФСКИ ВЪПРОСИ като водеща организация в партньорство с КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ и НАЦИОНАЛНИЯ ОМБУДСМАН.

. Авторското право върху сборника принадлежи на Комисията за защита от дискриминация.

Дизайн на корицата: Аспея Алексиева

Издаването на настоящия сборник се подкрепя от Програмата за заетост и социална солидарност на Европейската общност – ПРОГРЕС (2007 г.-2013 г.). Сборникът отразява становището на издателя и Европейската Комисия не отговаря за каквато и да е употреба на съдържащата се в него информация. Съдържащата се в настоящата публикация информация не отразява непременно позицията или становището на Европейската комисия.

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Всички права запазени.

Тази публикация не може да бъде възпроизвеждана, съхранявана в каквато и да било система за съхранение на данни, нито препредавана, в това число излъчвана, нито на части, нито в цялост, по какъвто и да било метод, в това число фотокопирани, електронни, механични, записващи или други средства без изричното предварително разрешение на Комисията за защита от дискриминация.

Настоящата публикация се разпространява безплатно.

Национален съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси

София 1000, бул. „Дондуков” № 1

Тел: (02) 940 2015

Факс: (02) 986 2732

www.nccedi.government.bg

Комисия за защита от дискриминация

София 1125, бул. “Драган Цанков” № 35

Тел: (02) 807 3030

Факс: (02) 870 6446

e-mail: kzd@kzd.bg

www.kzd-nondiscrimination.com

Национален омбудсман

София 1202, ул. „Джордж Вашингтон” № 22

Тел: (02) 810 6955; 980 9510

Факс: (02) 810 6963

e-mail: priemna@ombudsman.bg

www.ombudsman.bg

